

32003R2042

2003 11 28

EUROPOS SĄJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

L 315/1

**KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 2042/2003****2003 m. lapkričio 20 d.****dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo****(tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2002 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1592/2002 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiantis Europos aviacijos saugos agentūrą <sup>(1)</sup> (toliau – pagrindinis reglamentas), ypač į jo 5 ir 6 straipsnius,

kadangi:

- (1) Pagrindinis reglamentas nustato bendrus esminius reikalavimus, kad būtų numatomas aukštas vienodas civilinės aviacijos saugos ir aplinkos apsaugos lygis; jame nustatoma, kad Komisija turi priimti būtinas įgyvendinimo taisykles, užtikrinančias vienodą tų reikalavimų taikymą; pagrindiniu reglamentu įsteigiama Europos aviacijos saugos agentūrą (toliau – agentūra), turinti padėti Komisijai parengti tas įgyvendinimo taisykles.
- (2) Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3922/91 <sup>(2)</sup> II priede išvardyti galiojantys aviacijos techninės priežiūros reikalavimai panaikinami nuo 2003 m. rugsėjo 28 d.
- (3) Būtina priimti bendrus techninius reikalavimus ir administracines procedūras, kad būtų užtikrinama nepertraukiamoji aviacijos produktų, dalių ir prietaisų atitiktis pagrindiniam reglamentui.
- (4) Turėtų būti reikalaujama, kad produktų, dalių ir prietaisų techninę priežiūrą atliekančios organizacijos ir darbuotojai atitiktų tam tikrus techninius reikalavimus, kad būtų įrodytas jų tinkamumas vykdyti savo įsipareigojimus ir naudotis su jais susijusiomis teisėmis bei jiems vykdyti būtinų priemonių turėjimas; Komisija turi imtis priemonių tą atitiktį liudijančių pažymėjimų išdavimo, išlankymo, dalinio jų keitimo, galiojimo sustabdymo arba atšaukimo sąlygoms parengti.

- (5) Siekiant, kad aviacijos dalių ir prietaisų nepertraukiamojo tinkamumo naudoti bendrieji techniniai reikalavimai būtų taikomi vienodai, privaloma, jog kompetentingos institucijos nustatydamos, ar laikomasi tų reikalavimų, taikytų bendras procedūras; agentūra turėtų parengti sertifikavimo technines sąlygas, kad būtų lengviau užtikrinti būtiną reguliavimo vienodumą.
- (6) Aviacijos pramonei ir valstybių narių administracijoms būtina skirti pakankamai laiko, kad jos galėtų prisitaikyti prie naujos reguliavimo sistemos; taip pat privaloma pagal pagrindinio reglamento 57 straipsnį pripažinti, kad galioja pažymėjimai, kurie buvo išduoti iki įsigalint šiam reglamentui.
- (7) Šiuo reglamentu numatytos priemonės yra pagrįstos agentūros <sup>(3)</sup> nuomone, kurią agentūra pareiškė pagal pagrindinio reglamento 12 straipsnio 2 dalies b punktą ir 14 straipsnio 1 dalį.
- (8) Šiame reglamente numatytos priemonės atitinka pagrindinio reglamento 54 straipsnio 3 dalimi įsteigto Europos aviacijos saugos agentūros komiteto <sup>(4)</sup> nuomonę.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ;

*1 straipsnis***Tikslas ir taikymo sritis**

1. Šis reglamentas nustato bendrus techninius reikalavimus ir administracines procedūras, kuriomis užtikrinamas nepertraukiamasis orlaivio tinkamumas skraidyti, įskaitant visus jame montuojamus komponentus, kurie:
  - a) įregistruoti valstybėje narėje arba
  - b) įregistruoti trečiojoje šalyje ir naudojami operatorių, kurių operacijas prižiūri valstybė narė.

<sup>(1)</sup> OL L 240, 2002 9 7, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1701/2003 (OL L 243, 2003 9 27, p. 5).

<sup>(2)</sup> OL L 373, 1991 12 31, p. 4. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2871/2000 (OL L 333, 2000 12 29, p. 47).

<sup>(3)</sup> 2003 m. rugsėjo 1 d. Europos aviacijos saugos agentūros nuomonė 1/2003.

<sup>(4)</sup> 2003 m. rugsėjo 23 d. Europos aviacijos saugos agentūros komiteto nuomonė.

2. 1 dalis netaikoma orlaiviui, kurio saugą užtikrinanti priežiūra yra perleista trečiajai šaliai arba kurio nenaudoja Bendrijos operatorius, ar pagrindinio reglamento II priede nurodytam orlaiviui.

3. Su komerciniu oro transporto vežimu susijusios nuostatos taikomos licenciją turintiems oro vežėjams pagal Bendrijos įstatymus.

## 2 straipsnis

### Sąvokų apibrėžimai

Atsižvelgiant į pagrindinio reglamento taikymo sritį, nustatomi šie sąvokų apibrėžimai:

- a) „orlaivis“ – tai bet kokia mašina, kuri atmosferoje gali laikytis dėl sąveikos su oru, bet ne dėl oro atoveikio nuo žemės paviršiaus;
- b) „už išleidimą atsakingi darbuotojai“ – tai už orlaivio arba komponento išleidimą po atlikto techninės priežiūros darbo atsakingi darbuotojai;
- c) „komponentas“ – tai bet koks variklis, oro sraigtas, dalis arba prietaisas;
- d) „nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti“ – tai visi procesai, užtikrinantys, kad bet kuriuo orlaivio eksploatavimo trukmės momentu orlaivis atitiktų galiojančius tinkamumo skraidyti reikalavimus, o jo būseną – saugaus eksploatavimo reikalavimus;
- e) „JAA“ – tai „Jungtinė aviacijos administracija“;
- f) „JAR“ – tai „Jungtiniai aviacijos reikalavimai“;
- g) „didelis orlaivis“ – tai orlaiviu laikomas lėktuvas, kurio didžiausia kilimo masė viršija 5 700 kg, arba kelis variklius turintis sraigtasparnis;
- h) „techninė priežiūra“ – tai orlaivio arba komponento tik kapitalinis remontas, remontas, tikrinimas, pakeitimas, keitimas arba defektų šalinimas ar kelių iš šių veiklų derinimas, išskyrus priešskrydinį tikrinimą;
- i) „organizacija“ – tai fizinis, juridinis asmuo arba juridinio asmens dalis. Šią organizaciją galima įsteigti daugiau nei vienoje vietoje valstybės narės teritorijoje arba ne jos teritorijoje;
- j) „priešskrydinis tikrinimas“ – tai prieš skrydį atliekamas patikrinimas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad orlaivis būtų tinkamas numatytam skrydžiui.

## 3 straipsnis

### Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti reikalavimai

1. Orlaivio nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti ir komponentų nepertraukiamasis tinkamumas naudoti užtikrinamas pagal I priedo nuostatas.

2. Orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti ir komponentų nepertraukiamąjį tinkamumą naudoti užtikrinančios organizacijos ir darbuotojai, įskaitant techninę priežiūrą, turi atitikti I priedo nuostatas ir, jeigu būtina, nustatytąsias 4 ir 5 straipsniuose.

3. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, skrydžio leidimą turinčio orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, nepažeidžiant Bendrijos įstatymų, galima užtikrinti taikant registravimo valstybės nacionalinius reglamentus.

## 4 straipsnis

### Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimai

1. Didelio orlaivio arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamo orlaivio bei tuose orlaiviuose įmontuoti skirtų komponentų techninę priežiūrą atliekančios organizacijos patvirtinamos pagal II priedo nuostatas.

2. Valstybės narės pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras išduoti arba pripažinti patvirtinimai atlikti techninę priežiūrą ir galiojantys iki šio reglamento įsigaliojimo, laikomi išduotais pagal šį reglamentą. Šiuo tikslu nukrypstant nuo II priedo 145.B.50 dalies 2 pastraipos su JAR 145 ir II priedo skirtumais susijusius 2 lygio pažeidimus galima ištaisyti per metus. Išleidimo eksploatuoti pažymėjimai ir oficialūs išleidimo pažymėjimai, kurios per minėtą metų laikotarpį yra išdavusi pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus patvirtinta organizacija, laikomi išduotais pagal šį reglamentą.

3. Darbuotojai, kuriems remiantis bet koku valstybės narės pripažintu standartu iki šio reglamento įsigaliojimo buvo pripažintas lygiavertis kvalifikacijos lygis, leidžiantis jiems su orlaivio konstrukcijos elementais ir (arba) komponentais atlikti neardomuosius nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti bandymus arba juos prižiūrėti, gali tebeatlikinėti tuos bandymus ir (arba) juos prižiūrėti.

## 5 straipsnis

### Už išleidimą atsakingi darbuotojai

1. Už išleidimą atsakingų darbuotojų kvalifikacija turi būti nustatoma pagal III priedo nuostatas, išskyrus I priedo M.A.607 dalies b punkte ir M.A.803 dalyje ir II priedo IV priedėlio 145.A.30 dalies j punkte numatytus atvejus.

2. Iki šio reglamento įsigaliojimo valstybės narės pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras išduotos arba pripažintos visos orlaivio techninės priežiūros licencijos arba nustatyti bei galioję su ta licencija susiję techniniai apribojimai laikomi nustatytais, o licencijos išduotos pagal šį reglamentą.

## 6 straipsnis

**Mokymo organizacijų reikalavimai**

1. 5 straipsnyje nurodytus darbuotojus mokančios organizacijos patvirtinamos pagal IV priedą ir joms suteikiama teisė:

- a) organizuoti pripažintus pagrindinio mokymo kursus ir (arba)
- b) organizuoti pripažintus orlaivio tipo mokymo kursus; ir
- c) organizuoti egzaminus; ir
- d) išduoti mokymo pažymėjimus.

2. Visi valstybės narės pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras techninės priežiūros darbuotojus mokančiai organizacijai suteikti patvirtinimai arba jų pripažinimai, kurie buvo taikomi įsigalint šiam reglamentui, laikomi suteiktais pagal šį reglamentą. Šiuo tikslu nukrypstant nuo IV priedo 147.B.130 dalies b pastraipos su JAR 147 ir IV priedo skirtumais susijusius 2 lygio pažeidimus galima ištaisyti per metus.

## 7 straipsnis

**Įsigaliojimas**

1. Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, I priedo nuostatos, išskyrus M.A.201 dalies h pastraipos 2 punktą ir M.A.708 dalies c punktą, taikomos nuo 2005 m. rugsėjo 28 d.

3. Nukrypdomos nuo 1 ir 2 dalių, valstybės narės gali pasirinkti ir netaikyti:

- a) iki 2008 m. rugsėjo 28 d. – I priedo nuostatų komerciniam oro transporto vežimui nenaudojamam orlaiviui;
- b) iki 2008 m. rugsėjo 28 d. – I(1) priedo nuostatų komerciniam oro transporto vežimui naudojamam orlaiviui;

c) iki 2006 m. rugsėjo 28 d. – šių II priedo nuostatų:

- 145.A.30 dalies e punkto, žmogiškųjų veiksmų elementų,
- dideliame orlaiviui, kurio maksimali kilimo masė viršija 5 700 kg, taikomo 145.A.30 dalies g punkto,
- orlaiviui, kurio didžiausia kilimo masė viršija 5 700 kg, taikomo 145.A.30 dalies h punkto 1 papunkčio,
- IV priedo 145.A.30 dalies j punkto 1 papunkčio,
- IV priedo 145.A.30 dalies j punkto 2 papunkčio;

d) iki 2008 m. rugsėjo 28 d. – šių II priedo nuostatų:

- orlaiviui, kurio didžiausia kilimo masė 5 700 kg arba mažesnė, taikomo 145.A.30 dalies g punkto,
- orlaiviui, kurio didžiausia kilimo masė 5 700 kg arba mažesnė, taikomo 145.A.30 dalies h punkto 1 papunkčio,
- 145.A.30 dalies h punkto 2 papunkčio;

e) iki 2005 m. rugsėjo 28 d. – III priedo nuostatų orlaiviui, kurio didžiausia kilimo masė viršija 5 700 kg;

f) iki 2006 m. rugsėjo 28 d. – III priedo nuostatų orlaiviui, kurio didžiausia kilimo masė 5 700 kg arba mažesnė.

4. Valstybės narės pagal II ir IV priedus iki 2005 m. rugsėjo 28 d. gali išduoti nustatytos trukmės patvirtinimus.

5. Jeigu valstybė narė taiko 3 arba 4 dalies nuostatas, apie tai ji praneša Komisijai ir agentūrai.

6. Agentūra įvertina šio reglamento I priedo nuostatų poveikį, kad iki 2005 m. kovo 28 d. galėtų pateikti savo nuomonę Komisijai, įskaitant galimus reglamento pakeitimus.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje, 2003 m. lapkričio 20 d.

*Komisijos vardu*

Loyola DE PALACIO

*Pirmininko pavaduotoja*

*I PRIEDAS***(M dalis)****M.1**

Šioje dalyje kompetentinga institucija – tai:

1. Registravimo valstybės paskirta institucija – atskiro orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti priežiūrai ir periodiškai atliekamos orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimui išduoti.
2. Techninės priežiūros organizacijai prižiūrėti, kaip nustatyta M.A. dalies F poskyryje:
  - i) institucija, paskirta valstybės narės, kurioje yra tos organizacijos pagrindinė verslo vieta;
  - ii) agentūra, jeigu organizacija yra įsisteigusi trečiojoje šalyje.
3. Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos priežiūrai, kaip nustatyta M.A. dalies G poskyryje:
  - i) institucija, paskirta valstybės narės, kurioje yra tos organizacijos pagrindinė verslo vieta, jeigu patvirtinimas neįtrauktas į oro vežėjo pažymėjimą;
  - ii) institucija, paskirta operatoriaus valstybės narės, jeigu patvirtinimas yra įtrauktas į oro vežėjo pažymėjimą;
  - iii) agentūra, jeigu organizacija yra įsisteigusi trečiojoje šalyje.
4. Techninės priežiūros programoms patvirtinti:
  - i) registravimo valstybės narės paskirta institucija;
  - ii) jei tai yra komercinis oro transporto vežimas ir jeigu operatoriaus valstybė narė ir registravimo valstybė nėra ta pati valstybė narė – pirmiau minėtų dviejų valstybių prieš patvirtinant techninės priežiūros programą sutarta institucija.

*A SKYRIUS***TECHNINIAI REIKALAVIMAI***A POSKYRIS**BENDROJI DALIS***M.A.101 Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomos priemonės, kurių turi būti imamasi siekiant, kad būtų užtikrintas tinkamumas skraidyti, įskaitant techninę priežiūrą. Juo taip pat nustatomos sąlygos, kurių turi laikytis nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinantys asmenys arba organizacijos.

*B POSKYRIS**ATSAKOMYBĖ***M.A.201 Įsipareigojimai**

- a) Savininkas atsakingas už nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti ir užtikrina, kad orlaiviui nebūtų leista skristi, jeigu:
  - 1) orlaivio būsena netinkama skraidyti ir
  - 2) visa pritaikyta eksploatacinė bei avarinė įranga nėra įmontuota pagal nustatytus reikalavimus ir tinkama naudoti arba yra aiškiai pažymėta kaip netinkama eksploatuoti; ir
  - 3) negalioja tinkamumo skraidyti pažymėjimas; ir
  - 4) techninė orlaivio priežiūra nebuvo atlikta pagal M.A.302 dalyje nustatytą patvirtintą techninės priežiūros programą.

- b) Orlaivį išnuomavus savininko išsipareigojimai atitenka nuomininkui, jeigu:
- 1) nuomininkas nurodomas registracijos dokumente arba
  - 2) išsami informacija apie nuomininką pateikta nuomos sutartyje.
- Jeigu šioje dalyje daroma nuoroda į „savininką“, terminas „savininkas“ apima savininką arba, jeigu būtina, nuomininką.
- c) Visi techninę priežiūrą atliekantys asmenys arba organizacijos yra atsakingi už atliktas užduotis.
- d) Įgulos vadas arba, jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, operatorius yra atsakingas už tai, kad pagal nustatytus reikalavimus būtų atliktas priešskrydinis tikrinimas. Šį tikrinimą turi atlikti lakūnas arba kitas kvalifikuotas asmuo, tačiau jį nebūtinai turi atlikti patvirtinta techninės priežiūros organizacija arba 66 dalyje nurodyti už išleidimą atsakingi darbuotojai.
- e) Orlaivio savininkas, siekdamas įvykdyti a pastraipoje nustatytus išsipareigojimus, dėl su nepertraukiamuoju tinkamumu skraidyti susijusių užduočių pagal I priedėlį gali sudaryti sutartį su M.A. dalies G poskyryje nurodyta patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija (toliau – nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija). Šiuo atveju nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija prisiima atsakomybę, kad tos užduotys būtų atliktos pagal nustatytus reikalavimus.
- f) Jei tai yra didelis orlaivis, siekdamas įvykdyti a pastraipoje nustatytus išsipareigojimus, orlaivio savininkas užtikrina, kad su nepertraukiamuoju tinkamumu skraidyti susijusias užduotis atliktų patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija. Pagal I priedėlį sudaroma rašytinė sutartis. Šiuo atveju nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija prisiima atsakomybę, kad tos užduotys būtų atliktos pagal nustatytus reikalavimus.
- g) Didelio orlaivio, komerciniam oro transporto vežimui naudojamo orlaivio ir jų komponentų techninę priežiūrą atlieka pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija.
- h) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, operatorius yra atsakingas už orlaivio, kurį jis eksploatuoja, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti ir:
- 1) operatorius turi būti patvirtintas (šis jo patvirtinimas – tai oro vežėjo pažymėjimo, kurį kompetentinga institucija operatoriaus eksploatuojamam orlaiviui išdavė pagal M.A. dalies G poskyrį, dalis); ir
  - 2) turi būti patvirtintas pagal 145 dalį arba sudaryti sutartį su tokia organizacija; ir
  - 3) užtikrinti, kad būtų laikomasi a pastraipos.
- i) Jeigu valstybė narė prašo operatoriaus, kad savo komercinei veiklai, išskyrus komercinį oro transporto vežimą, jis įsigytų pažymėjimą, operatorius turi būti:
- 1) tinkamai patvirtintas pagal M.A. dalies G poskyrį, kad galėtų užtikrinti savo eksploatuojamo orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti arba dėl tokio užtikrinimo sudarytų sutartį su organizacija; ir
  - 2) tinkamai patvirtintas pagal M.A. dalies F poskyrį arba 145 dalį arba sudaryti sutartį su tomis organizacijomis; ir
  - 3) turi užtikrinti, kad būtų laikomasi a pastraipos.
- j) Savininkas/operatorius yra atsakingas už tai, kad kompetentingai institucijai būtų suteikta prieiga prie organizacijos/orlaivio, siekiant nustatyti, ar tebesilaikoma šio dalies reikalavimų.

#### **M.A.202 Pranešimas apie ypatingą įvykį**

- a) Visi pagal M.A.201 dalį atsakingi asmenys arba organizacijos praneša registravimo valstybei, už konstrukcijos tipą arba konstrukcijos tipo papildymus atsakingai organizacijai ir, jeigu taikoma, operatoriaus valstybei narei apie visas nustatytas orlaivio būsenas arba jo komponentus, kurie kelia didelį pavojų skrydžio saugai.
- b) Ataskaitos pateikiamos agentūros nustatyto būdu ir jose turi būti nurodoma visa asmeniui arba organizacijai žinoma su būsena susijusi informacija.
- c) Jeigu savininkas arba operatorius su orlaivį prižiūrinčiu asmeniu ar organizacija sudaro sutartį, kad tas asmuo arba organizacija atliktų techninę priežiūrą, orlaivį prižiūrintis asmuo ar organizacija savininkui, operatoriui arba nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai taip pat praneša apie visas tas būsenas, turinčias įtakos savininko arba operatoriaus orlaiviui arba komponentui.
- d) Ataskaitos turi būti pateikiamos kiek galima greičiau, tačiau bet kokių atveju per 72 valandas nuo to momento, kai asmuo arba organizacija nustatė būseną, dėl kurios pateikiama ataskaita.

## C POSKYRIS

## NEPERTRAUKIAMASIS TINKAMUMAS SKRAIDYTI

**M.A.301 Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduotys**

Nepertraukiamasis orlaivio tinkamumas skraidyti ir eksploatacinės bei avarinės įrangos tinkamumas naudoti turi būti užtikrinamas:

- 1) atliekamu priešskrydiniu tikrinimu;
- 2) pagal oficialiai pripažintą standartą pašalinant saugiam eksploatavimui turinčius įtakos visus defektus ir pažeidimus, kuriuos šalinant atsižvelgiama, jei tai yra visi dideli orlaiviai arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamas orlaivis, į minimalų įrangos ir nuokrypių nuo konfigūracijos sąrašus, jeigu jie taikomi orlaivio tipui;
- 3) atliekama išsami technine priežiūra pagal M.A.302 dalyje patvirtintą orlaivio techninės priežiūros programą;
- 4) jei tai yra visi dideli orlaiviai arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamas orlaivis, analizuojant M.A.302 dalyje patvirtintos orlaivio techninės priežiūros programos veiksmingumą;
- 5) taikant bet kokias iš šių priemonių:
  - i) tinkamumo skraidyti reikalavimus;
  - ii) eksploatavimą užtikrinančius nurodymus, turinčius įtakos nepertraukiamajam tinkamumui skraidyti;
  - iii) agentūros nustatytus nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti reikalavimus;
  - iv) priemones, kurias kompetentinga institucija įgaliojo taikyti siekdama, kad nedelsiant būtų ištaisomi su sauga susiję pažeidimai;
- 6) atliekamu keitimu ir remontu pagal M.A.304 dalį;
- 7) jei tai yra visiems dideliems orlaiviams arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamiems orlaiviams taikomi neprivalomi keitimai ir (arba) tikrinimai, nustatant jų įdiegimo politiką;
- 8) atliekant su technine priežiūra susijusius bandomuosius skrydžius, jeigu būtina.

**M.A.302 Techninė priežiūra programa**

- a) Visi orlaiviai prižiūrimi pagal kompetentingos institucijos patvirtintą techninės priežiūros programą, kuri periodiškai papildomai tikrinama ir atitinkamai iš dalies keičiama.
- b) Visus paskesnius techninės priežiūros programos keitimus patvirtina kompetentinga institucija.
- c) Techninės priežiūros programa nustatoma, kad būtų laikomasi:
  - 1) tipo ir papildomojo tipo pažymėjimų turėtojų parengtų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymų bei visų kitų šiuos duomenis pagal 21 dalį skelbiančių organizacijų nurodymų arba
  - 2) kompetentingos institucijos parengtų nurodymų, jeigu jie skiriasi nuo nustatytųjų 1 pastraipoje arba jeigu neparengtos specialios rekomendacijos; arba
  - 3) savininko arba operatoriaus nustatytų ir kompetentingos institucijos patvirtintų nurodymų, jeigu jie skiriasi nuo nustatytųjų 1 ir 2 pastraipose.
- d) Techninės priežiūros programoje turi būti pateikta išsami informacija apie visus atliktinus techninės priežiūros darbus, įskaitant dažnumą ir visas su tam tikromis operacijomis susijusias specialias užduotis. Techninės priežiūros programa turi apimti patikimumo programą, jeigu techninės priežiūros programa yra pagrįsta:
  - 1) techninės priežiūros iniciatyvinės grupės logika, arba,
  - 2) iš esmės būsenos stebėseną;
- e) Jeigu orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrina M.A. dalies G poskyryje nurodyta organizacija, techninės priežiūros programą ir jos pakeitimus galima patvirtinti tos organizacijos nustatyta techninės priežiūros programos procedūra (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

**M.A.303 Tinkamumo skraidyti nurodymai**

Visi taikomi tinkamumo skraidyti nurodymai turi būti suderinti su tinkamumo skraidyti reikalavimais, jeigu agentūra nėra nustačiusi kitaip.

**M.A.304 Keitimų ir remontų duomenys**

Pažeidimas įvertinamas ir keitimai bei remontai atliekami naudojant agentūros arba projektavimo organizacijos, kuri buvo patvirtinta pagal 21 dalį, patvirtintus duomenis, jeigu būtina.

**M.A.305 Užrašų apie orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti sistema**

- a) Užbaigus bet kokią techninę priežiūrą, orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašuose daromas įrašas apie susijusį išleidimo eksploatuoti pažymėjimą pagal M.A.801 dalį. Visi įrašai turi būti įrašomi nedelsiant, kai tą įmanoma padaryti, tačiau jokių būdu ne vėliau nei po 30 dienų nuo techninės priežiūros darbų atlikimo dienos.
- b) Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai, jeigu būtina – tai orlaivio žurnalas, variklio žurnalas (-ai) arba variklio modulio eksploatavimo formuliariai, oro sraigto žurnalas (-ai) ir visų ribotos eksploatavimo trukmės komponentų eksploatavimo formuliariai ir operatoriaus techninis žurnalas.
- c) Orlaivio žurnaluose, jeigu būtina, nurodomas orlaivio tipas ir registravimo ženklas bei bendra skrydžio trukmė ir (arba) skrydžio ciklai ir (arba) nusileidimai.
- d) Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašuose turi būti nurodyta:
  - 1) tinkamumo skraidyti nurodymų ir priemonių, kurias kompetentinga institucija įgaliojo taikyti nedelsiant, jeigu tektų taisyti su sauga susijusius pažeidimus, būseną;
  - 2) keitimų arba remontų būseną;
  - 3) techninės priežiūros programos įgyvendinimo apimtį;
  - 4) ribotos eksploatavimo trukmės komponentų būseną;
  - 5) ataskaita apie masės ir sunkio centro nustatymą;
  - 6) atidėtų techninės priežiūros darbų sąrašas.
- e) Be oficialaus išleidimo dokumento, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formos arba lygiaverčių dokumentų, atitinkamame variklio arba oro sraigto žurnale, variklio modulio ar ribotos eksploatavimo trukmės komponento eksploatavimo formuluose turi būti pateikiama toliau nustatyta informacija apie visus įmontuotus komponentus:
  - 1) komponento žymėjimas ir
  - 2) orlaivio, kuriame buvo įmontuotas tam tikras komponentas, tipas, serijos numeris ir registracija bei nuoroda apie komponento įmontavimą arba išmontavimą;
  - 3) tam tikro komponento bendras skraidytų valandų ir (arba) skrydžio ciklų ir (arba) nusileidimų skaičius arba, jeigu būtina, jo eksploatavimo kalendorinio laiko trukmė; ir
  - 4) d pastraipoje pateikta komponentui taikoma informacija.
- f) Už nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduočių atlikimą pagal M.A. dalies B poskyrį atsakingas asmuo turi kontroliuoti šioje pastraipoje išsamiai nurodytus užrašus ir juos pateikti kompetentingai institucijai, jeigu ji paprašytų.
- g) Visi įrašai, daromi orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašuose, turi būti aiškūs ir tikslūs. Jeigu būtina ištaisyti įrašą, jis ištaisomas taip, kad būtų galima aiškiai matyti pradinį įrašą.
- h) Savininkas arba operatorius užtikrina, kad būtų įdiegta šių užrašų tvarkymą toliau nustatytą trukmę užtikrinanti sistema:
  - 1) orlaivio ir visų jame įmontuotų ribotos eksploatavimo trukmės komponentų visų išsamių techninės priežiūros užrašų – bent 24 mėnesius nuo tos dienos, kai orlaivį arba komponentą buvo nustota eksploatuoti; ir
  - 2) orlaivio bei visų jame įmontuotų ribotos eksploatavimo trukmės komponentų bendro laiko ir, jeigu būtina, skrydžio ciklų skaičiaus užrašų – bent 12 mėnesių nuo tos dienos, kai orlaivį arba komponentą buvo nustota eksploatuoti; ir
  - 3) ribotos eksploatavimo trukmės komponento laiko ir, jeigu būtina, skrydžių ciklų skaičiaus nuo paskutinių pagal tvarkaraštį numatytų techninės priežiūros darbų – bent tol, kol planinius techninės priežiūros darbus pakeičia kiti lygiavertės apimtys ir vienodo išsamumo planiniai techninės priežiūros darbai; ir
  - 4) dabartinė techninės priežiūros programos įgyvendinimo apimtį, kad būtų galima nustatyti, ar laikomasi patvirtintos orlaivio techninės priežiūros programos – bent tol, kol numatyti orlaivio arba komponento techninės priežiūros darbai bus pakeisti kitais numatytais lygiavertės apimtys techninės priežiūros darbais; ir

- 5) dabartinė orlaiviui ir komponentams taikomų tinkamumo skraidyti nurodymų būseną – bent 12 mėnesių nuo tos dienos, kai orlaivį arba komponentą buvo nustota eksploatuoti; ir
- 6) išsami informacija apie orlaivio, variklio (-ių), oro sraigto (-ų) ir bet kokių kitų skrydžio saugai svarbių komponentų einamuosius keitimus ir remontus – bent 12 mėnesių nuo tos dienos, kai juos buvo nustota eksploatuoti.

#### **M.A.306 Operatoriaus techninių užrašų sistema**

- a) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, be M.A.305 dalies reikalavimų, operatorius turi naudoti orlaivio techninių užrašų sistemą, apimančią toliau nustatytą kiekvienam orlaiviui skirtą informaciją:
  - 1) nepertraukiamajai skrydžio saugai užtikrinti būtiną informaciją apie kiekvieną skrydį ir
  - 2) galiojantį orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimą; ir
  - 3) einamąjį pareiškimą apie techninės priežiūros darbus, nurodantį orlaivio techninės priežiūros būseną atsižvelgiant į atliktinus planinius ir neplaninius darbus, išskyrus tai, kad kompetentinga institucija gali sutikti, jog pareiškimas apie techninės priežiūros darbus būtų laikomas kitur; ir
  - 4) įtakos orlaivio eksploatavimui turinčius visus didelius defektus, kurių šalinimas atidėtas; ir
  - 5) visus būtinus rekomendacinius nurodymus dėl techninę priežiūrą skatinančių priemonių.
- b) Orlaivio techninių užrašų sistemą ir visus paskesnius jos pakeitimus turi patvirtinti kompetentinga institucija.
- c) Operatorius užtikrina, kad orlaivio techniniai užrašai būtų laikomi 36 mėnesius nuo paskutinio įrašo dienos.

#### **M.A.307 Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašų perdavimas**

- a) Savininkas arba operatorius užtikrina, kad orlaivį iš vieno savininko arba operatoriaus visam laikui perleidžiant kitam savininkui ar operatoriui būtų perduoti M.A.305 dalyje nurodyti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai ir, jeigu būtina, taip pat M.A.306 dalies operatoriaus techninių užrašų žurnalas.
- b) Savininkas užtikrina, kad su nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija sudarant sutartį dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduočių atlikimo tai organizacijai būtų perduoti M.A.305 dalyje nurodyti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai.
- c) Nustatyti užrašų laikymo laikotarpiai tebetaikomi naujam savininkui, operatoriui arba nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai.

### **D POSKYRIS**

#### **TECHNINĖS PRIEŽIŪROS STANDARTAI**

#### **M.A.401 Techninės priežiūros duomenys**

- a) Orlaivį prižiūrintis asmuo arba organizacija, atlikdamas techninę priežiūrą, įskaitant keitimus ir remontus, privalo turėti prieigą prie galiojančių taikomų techninės priežiūros duomenų ir naudoti tik šiuos duomenis.
- b) Šioje dalyje taikomi techninės priežiūros duomenys – tai:
  - 1) kompetentingos institucijos parengti visi taikomi reikalavimai, procedūros, standartai arba informacija;
  - 2) visi taikomi tinkamumo skraidyti nurodymai;
  - 3) tipo ir papildomojo tipo pažymėjimų turėtojų parengti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymai bei visų kitų šiuos duomenis pagal 21 dalį skelbiančių organizacijų nurodymai;
  - 4) visi pagal 145.A.45 dalies d pastraipą parengti taikomi duomenys;
- c) Orlaivį prižiūrintis asmuo arba organizacija užtikrina, kad visi taikomi techninės priežiūros duomenys būtų galiojantys ir lengvai prieinami naudoti, jeigu būtų reikalingi. Asmuo arba organizacija įdiegia taikytiną technologinių kortelių arba lapų sistemą ir techninės priežiūros duomenis perrašo į tas korteles arba lapus ar padaro tiksliai nuorodas į tuose techninės priežiūros duomenyse nurodytą specialią techninės priežiūros užduotį arba užduotis.

#### **M.A.402 Techninės priežiūros atlikimas**

- a) Apmokyti darbuotojai visą techninę priežiūrą turi atlikti pagal M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis nustatytus metodus, būdus, standartus ir nurodymus. Be to, po kiekvienos su skrydžio sauga susijusios techninės priežiūros užduoties turi būti atliekamas nepriklausomas patikrinimas, jeigu pagal 145 dalį nenurodyta kitaip arba nesutarta su kompetentinga institucija.

- b) Visa techninė priežiūra atliekama pagal M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis nustatytais įrankiais, įranga ir medžiagomis, jeigu 145 dalyje nenustatyta kitaip. Jeigu būtina, įrankius ir įrangą galima išbandyti ir kalibruoti pagal oficialiai pripažintus standartus.
- c) Vieta, kurioje atliekami techninės priežiūros darbai, turi būti gerai sutvarkyta, švari ir neužteršta.
- d) Visi techninės priežiūros darbai turi būti atliekami atsižvelgiant į visus pagal M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis nustatytus su aplinka susijusius apribojimus.
- e) Jeigu techninė priežiūra atliekama atšiauriomis aplinkos sąlygomis arba jeigu ji ilgai užtrunka, privaloma naudoti tinkamus įrenginius.
- f) Užbaigus visus techninės priežiūros darbus turi būti atliktas bendras patikrinimas siekiant, kad būtų užtikrinta, jog iš orlaivio arba komponento buvo išimti visi įrankiai, įranga ir visos kitos pašalinės dalys bei medžiagos ir jog vėl buvo pritvirtintos atliekant darbus nuimtos visos prieigos plokštės.

#### **M.A.403 Orlaivio defektai**

- a) Visi skrydžio saugai didelį pavojų keliantys orlaivio defektai turi būti pašalinami prieš kitą skrydį.
- b) Tik už išleidimą atsakingi darbuotojai pagal M.A.801 dalies b pastraipos 1 punktą, M.A.801 dalies b pastraipos 2 punktą arba 145 dalį, atsižvelgdami į M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis, gali spręsti, ar orlaivio defektas kelia didelį pavojų skrydžio saugai ir dėl to jie sprendžia, kada ir kokių ištaisomųjų veiksmų turi būti imtasi prieš kitą skrydį, o kokių defektų šalinimą galima atidėti. Tačiau šios nuostatos netaikomos, jeigu:
  - 1) pilotas naudoja tik kompetentingos institucijos nustatytą patvirtintą minimalios įrangos sąrašą; arba
  - 2) kompetentinga institucija nustato, kad orlaivio defektai yra leistini.
- c) Visi skrydžio saugai didelio pavojaus nekeliantys defektai turi būti pašalinami nedelsiant, kai tą įmanoma padaryti, nuo orlaivio defekto nustatymo pirmą kartą dienos ir atsižvelgiant į visus pagal techninės priežiūros duomenis nustatytus apribojimus.
- d) Visi prieš skrydį nepašalinti defektai turi būti įrašyti į M.A.305 dalies orlaivio techninės priežiūros duomenis arba M.A.306 dalies operatoriaus techninių užrašų žurnalą, jeigu būtina.

### **E POSKYRIS**

#### **KOMPONENTAI**

#### **M.A.501 Montavimas**

- a) Jokio komponento negalima įmontuoti, jeigu jis neatitinka nustatytų būsenos reikalavimų, nebuvo nustatyto būdu išleistas eksploatuoti pagal Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formą arba lygiavertį dokumentą ar nebuvo paženklintas pagal 21 dalies A poskyrį, jeigu 145 dalyje ir F poskyryje nenustatyta kitaip.
- b) Prieš komponentą įmontuojant į orlaivį, asmuo arba patvirtinta techninės priežiūros organizacija turi nustatyti, ar tam tikrą komponentą leidžiama įmontuoti, jeigu galima taikyti skirtingas keitimo ir (arba) tinkamumo skraidyti nurodymų konfigūracijas.
- c) Standartinės dalis orlaivyje arba komponente galima įmontuoti tik tada, jeigu techninės priežiūros duomenyse yra nurodyta konkreči standartinė dalis. Standartinės dalis galima įmontuoti tik tada, jeigu su jomis pateikiamas atitiktis įrodymas, kad jos atitinka taikomą standartą.
- d) Žaliavines arba naudojamąsias medžiagas orlaivyje arba komponente galima naudoti tik tada, jeigu atitinkamuose techninės priežiūros duomenyse taip nustato orlaivio arba komponento gamintojas arba jeigu taip yra nurodyta 145 dalyje. Šias medžiagas leidžiama naudoti tik tada, jeigu jos atitinka privalomą specifikaciją ir jeigu jas galima nustatyti pagal atitinkamus reikalavimus. Su visomis medžiagomis turi būti pateikiami su tam tikra medžiaga aiškiai susiję dokumentai, su kuriais pateikiamas pareiškimas apie atitiktį specifikacijai ir duomenys apie gamintoją bei tiekėją.

#### **M.A.502 Komponento techninė priežiūra**

- a) Komponentų techninę priežiūrą atlieka pagal F poskyrį arba 145 dalį atitinkamai patvirtintos techninės priežiūros organizacijos.
- b) Už išleidimą atsakingi darbuotojai visų komponentų techninę priežiūrą pagal M.A.801 dalies b pastraipos 2 punktą gali atlikti tik tada, kai šie komponentai yra įmontuojami į orlaivį. Vis dėl to šiuos komponentus galima laikinai išmontuoti ir atlikti techninę jų priežiūrą, jeigu juos išmontuoti be jokios abejonės leidžiama orlaivio techninės priežiūros žinyne, kad būtų lengviau prieiti prie tų komponentų.

**M.A.503 Ribotos eksploataavimo trukmės komponentai**

Įmontuoti ribotos eksploataavimo trukmės komponentai neturi būti eksploatuojami ilgiau nei nustatyta patvirtintoje techninės priežiūros programoje ir tinkamumo skraidyti nurodymuose.

**M.A.504 Eksploatuoti netinkamų komponentų kontrolė**

- a) Komponentas laikomas netinkamu eksploatuoti esant vienai iš šių aplinkybių:
  - 1) pasibaigus techninės priežiūros programoje nustatyta eksploataavimo trukmei;
  - 2) nustačius, kad jis neatitinka taikomų tinkamumo skraidyti nurodymų ir kitų agentūros numatytų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti reikalavimų;
  - 3) jeigu neturima būtinos informacijos, į kurią atsižvelgiant būtų galima nustatyti tinkamumo naudoti būseną arba tinkamumą būti įmontuotam;
  - 4) defektų arba veiklos sutrikimų įrodymai;
  - 5) sutrinka komponento veikimas arba ištinka avarija, galinti turėti įtakos jo tinkamumui eksploatuoti.
- b) Netinkami eksploatuoti komponentai paženklinami ir laikomi saugioje vietoje, kur juos M.A.502 dalyje patvirtinta organizacija prižiūri tol, kol bus nuspręsta dėl būsimo tų komponentų statuso.
- c) Komponentai, kurių nustatyta eksploataavimo trukmė yra pasibaigusi arba kurie yra nepataisomai sugadinti, turi būti laikomi atliekomis ir jie neturi vėl patekti į komponentų tiekimo sistemą, jeigu nebuvo pratęsta nustatyta jų eksploataavimo trukmė arba jeigu pagal M.A.304 dalį nebuvo patvirtintas sprendimas dėl remonto.
- d) Visi pagal M dalį atsakingi asmenys arba organizacijos, jei tai yra c pastraipoje nurodyti pakartotiniam naudojimui netinkami komponentai:
  - 1) šiuos komponentus laiko b pastraipoje nustatytoje vietoje; arba
  - 2) pasirūpina, kad prieš pasibaigiant atsakomybei už komponentą, jis būtų pakeistas taip, jog ekonominiu atžvilgiu to komponento nebūtų tikslinga naudoti arba jį remontuoti.
- e) Nepaisant d pastraipos, pagal M dalį atsakingas asmuo arba organizacija atsakomybę už netinkamais laikomus komponentus, kurie nebūtų sugadinami, gali perleisti organizacijai, kuri juos naudotų mokymo ar tyrinėjimo tikslais.

**F POSKYRIS****TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA****M.A.601 Taikymo sritis**

Šiame poskyryje nustatomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti organizacija, kad jai būtų išduotas patvirtinimas atlikti techninę orlaivio ir komponentų, kurie neišvardyti M.A.201 dalies f ir g pastraipose, priežiūrą arba kad būtų pratęstas tas patvirtinimas.

**M.A.602 Paraiška**

Paraiška techninės priežiūros organizacijai išduoti patvirtinimą arba jį pakeisti turi būti įteikiama kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.

**M.A.603 Patvirtinimo apimtis**

- a) Jeigu suteikiamas patvirtinimas, kompetentinga institucija išduoda pažymėjimą (įtraukiamas į 5 priedėlį). Pagal M.A.604 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyne turi būti nurodyta darbų, kuriuos leidžiama atlikti atsižvelgiant į patvirtinimą, apimtis.

Šios dalies 4 priedėlyje apibrėžiamos visos patvirtinimų klasės ir kategorijos, kurias galima suteikti pagal M.A. dalies F poskyrį.

- b) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija, atsižvelgdama į techninės priežiūros duomenis, gali gaminti, kaip nurodyta techninės priežiūros organizacijos žinyne, tam tikras dalis, kurias atlikdama darbus gali naudoti savo įrenginiuose.

**M.A.604 Techninės priežiūros organizacijos žinynas**

- a) Techninės priežiūros organizacija pateikia žinyną, kuriame nurodo bent šią informaciją:
- 1) atsakingo vadovo pasirašytas pareiškimas, kuriuo patvirtinama, kad organizacija nepertraukiamai ir visą laiką dirbs pagal M dalį ir žinyną; ir
  - 2) organizacijos darbo apimtis; ir
  - 3) M.A.606 dalies b pastraipoje nurodyto (-ų) asmens (-ų) pavardę (-es) ir pareigas; ir
  - 4) organizacijos schemą, kurioje apibūdinti M.A.606 dalies b pastraipoje nurodytus asmenis siejantys atsakomybės ryšiai; ir
  - 5) už išleidimą atsakingų darbuotojų sąrašą; ir
  - 6) bendrą įrenginių aprašymą ir jų išdėstymą; ir
  - 7) procedūras, aprašančias, kaip techninės priežiūros organizacija užtikrins šios dalies reikalavimų vykdymą; ir
  - 8) techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimo procedūrą (-as).
- b) Techninės priežiūros organizacijos žinyną ir jo pakeitimus patvirtina kompetentinga institucija.
- c) Nepaisant šios dalies b pastraipos, nežymius žinyno pakeitimus galima patvirtinti procedūra (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

**M.A.605 Įrenginiai**

Organizacija užtikrina, kad:

- a) visiems numatytiems darbams būtų parūpinami įrenginiai, specialios darbo vietos ir patalpos, jeigu privaloma, atskirtos, kad būtų užkirstas kelias teršimui ir apsaugota aplinka;
- b) būtų skirtos visus numatytus darbus prižiūrintiems pareigūnams, ypač įskaitant tvarkančius techninės priežiūros užrašus, reikalingos patalpos;
- c) būtų numatytos patikimos priemonės komponentams, įrangai, įrankiams ir medžiagoms laikyti. Laikymo sąlygos turi būti tokios, kad eksploatuoti netinkamus komponentus ir medžiagas būtų galima atskirti nuo visų kitų komponentų, įrangos, įrankių ir medžiagų. Laikymo sąlygos turi atitikti gamintojo nurodymus, o prieiga turi būti apribota tik įgaliojusiems asmenims.

**M.A.606 Reikalavimai darbuotojams**

- a) Organizacija skiria atsakingą vadovą, kuriam suteikiami verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad užsakovo prašomai visai techninei priežiūrai būtų galima skirti lėšų ir kad ji būtų atliekama pagal šioje dalyje nustatytą standartą.
- b) Turi būti paskirtas asmuo arba asmenų grupė, atsakinga už tai, kad organizacija visada atitiktų šio poskyrio reikalavimus. Tas asmuo arba asmenys turi vykdyti atsakingo vadovo nurodymus.
- c) Visi b pastraipoje nurodyti asmenys privalo sugebėti įrodyti, kad jie yra įsigiję su orlaivio ir (arba) komponento technine priežiūra susijusių atitinkamų žinių, kvalifikaciją ir įgiję atitinkamos patirties.
- d) Organizacija numanomam darbui, dėl kurio yra sudaryta sutartis, paprastai turi turėti atitinkamų darbuotojų. Laikinus darbuotojus leidžiama samdyti tuo atveju, jeigu sutartis sudaroma dėl didesnės nei įprasta darbų apimtys, ir laikinai samdytis galima tik tuos darbuotojus, kurie neišduoda išleidimo eksploatuoti pažymėjimų.
- e) Visų techninę priežiūrą atliekančių darbuotojų kvalifikacija turi būti įrodyta ir užregistruota.
- f) Specialias užduotis, pvz., virinimą, neardomuosius bandymus/tikrinimą, išskyrus paviršiaus įtrūkių nustatančius darbuotojus, atliekančių darbuotojų kvalifikacija turi atitikti oficialiai pripažintą standartą.
- g) Techninės priežiūros organizacija turi turėti pakankamai už išleidimą atsakingų darbuotojų, galinčių orlaiviui ir komponentams išduoti M.A.612 ir M.A.613 dalyse nurodytus išleidimo eksploatuoti pažymėjimus. Šie darbuotojai turi atitikti 66 dalies reikalavimus.

**M.A.607 Už išleidimą atsakingi darbuotojai**

- a) Be M.A.606 dalies g pastraipoje nustatytų teisių, už išleidimą atsakingi darbuotojai savo teisėmis gali naudotis tik tada, jeigu organizacija užtikrina, kad:
- 1) už išleidimą atsakingi darbuotojai gali įrodyti, jog per ankstesnius dvejus metus jie įgijo atitinkamą pusės metų techninės priežiūros patirtį arba atitiko nuostatas, leidžiančias suteikti tam tikras teises; ir
  - 2) už išleidimą atsakingi darbuotojai pakankamai išmano atitinkamą orlaivį ir (arba) orlaivio komponentą (-us), kurio (-ių) techninę priežiūrą jie ketina atlikti, ir susijusias organizacijos procedūras.

- b) Toliau nurodytais nenumatytais atvejais, jeigu orlaivui uždraudžiama pakilti ne iš pagrindinės jo buveinės, o iš kitos vietos, kurioje nedirba atitinkami už išleidimą atsakingi darbuotojai, techninės priežiūros organizacija, su kuria sudaryta sutartis dėl šios priežiūros, gali suteikti vienkartinį įgaliojimą atlikti išleidimą:
- 1) vienam iš panašios technologijos, konstrukcijos ir sistemų orlaivio tipo kvalifikaciją turinčių savo darbuotojų; arba
  - 2) bet kokiam asmeniui, turinčiam ne trumpesnę nei penkerių metų techninės priežiūros patirtį, ir orlaivio, kurio išleidimą būtina atlikti, tipui skirtą galiojančią Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) orlaivių techninės priežiūros licenciją, jeigu toje vietoje nėra pagal šią dalį atitinkamai patvirtintos organizacijos ir jeigu nusamdyta organizacija turi bei laiko dokumentais pagrįstus įrodymus apie to asmens patirtį ir licenciją.

Kompetentingai institucijai apie visus šiuos atvejus turi būti pranešta per septynias dienas nuo to įgaliojimo atlikti išleidimą suteikimo. Vienkartinį įgaliojimą atlikti išleidimą suteikianti patvirtinta techninės priežiūros organizacija turi užtikrinti, kad visi tie skrydžio saugai galintys turėti įtakos darbai būtų dar kartą patikrinti.

- c) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija turi turėti išsamius užrašus apie už išleidimą atsakingus darbuotojus ir turėti galiojančią visų už išleidimą atsakingų darbuotojų sąrašą.

#### **M.A.608 Komponentai, įranga ir įrankiai**

- a) Organizacija turi:
- 1) turėti M.A.609 dalies techninės priežiūros duomenimis nustatytą įrangą ir įrankius arba techninės priežiūros organizacijos žinyne nurodytą lygiavertę įrangą ir įrankius, kurie reikalingi kasdieninei techninei priežiūrai atlikti atsižvelgiant į patvirtinimo taikymo sritį; ir
  - 2) įrodyti, kad ji turi prieigą prie visos kitos įrangos ir įrankių, kurie naudojami tik kartais.
- b) Įrankiai ir įranga turi būti tikrinami ir kalibruojami pagal oficialiai pripažintą standartą. Organizacija turi turėti užrašus apie tuos kalibravimus ir naudotą standartą.
- c) Organizacija turi tikrinti, klasifikuoti ir atitinkamai paskirstyti visus gaunamus komponentus.

#### **M.A.609 Techninės priežiūros duomenys**

Patvirtinta techninės priežiūros organizacija, atlikdama techninę priežiūrą, įskaitant keitimus ir remontus, turi turėti ir naudoti taikomus galiojančius M.A.401 dalyje nurodytus techninės priežiūros duomenis. Jeigu techninės priežiūros duomenis pateikia užsakovas, juos privaloma turėti tik atliekant darbą.

#### **M.A.610 Užsakymas atlikti techninės priežiūros darbą**

Prieš pradėdant techninę priežiūrą, organizacija ir užsakovas turi parengti rašytinį užsakymą atlikti darbą, kuriame aiškiai nustatoma atliktina techninė priežiūra.

#### **M.A.611 Techninė priežiūros standartai**

Visa techninė priežiūra atliekama pagal M.A. dalies D poskyrio reikalavimus.

#### **M.A.612 Orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

Pagal šį poskyrį užbaigus visą nustatytą orlaivio techninę priežiūrą pagal M.A.801 dalį išduodamas orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas.

#### **M.A.613 Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

- a) Pagal šį poskyrį užbaigus visą nustatytą komponento techninę priežiūrą, pagal M.A.802 dalį išduodamas komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 forma išduodama ne pagal M.A.603 dalies b pastraipą pagamintiems komponentams.
- b) Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formą galima parengti remiantis kompiuterine duomenų baze.

#### **M.A.614 Techninės priežiūros užrašai**

- a) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija veda išsamius visų atliktų darbų užrašus. Turi būti laikomi visi užrašai, kurie įrodo, kad buvo laikytasi visų išleidimo eksploatuoti pažymėjimo išdavimo reikalavimų, įskaitant subrangovo išleidimo dokumentus, kurie taip pat turi būti laikomi.

- b) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija visų išleidimo eksploatuoti pažymėjimų bei visų specialių patvirtintų remonto/keitimo duomenų, kurie buvo naudoti atliekant remontus/keitimus, kopiją įteikia orlaivio savininkui.
- c) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija visų techninės priežiūros užrašų ir visų susijusių techninės priežiūros duomenų kopiją laiko trejus metus nuo orlaivio arba orlaivio komponento, kuriam buvo taikyta techninė priežiūra, išleidimo iš patvirtintos techninės priežiūros organizacijos dienos.
  - 1. Užrašai turi būti laikomi taip, kad nebūtų pavogti arba sugadinti.
  - 2. Visa duomenų rezervavimui užtikrinti naudojama aparatinė kompiuterio įranga turi būti laikoma kitoje vietoje nei darbui naudojamų duomenų laikymo įranga ir tokioje aplinkoje, kad būtų užtikrinta gera tų duomenų būseną.
  - 3. Jeigu patvirtinta techninės priežiūros organizacija nutraukia savo veiklą, visi paskutinių dviejų metų laikotarpio laikomi techninės priežiūros užrašai turi būti perduodami paskutiniam atitinkamo orlaivio ar komponento savininkui arba užsakovui ar laikomi kompetentingos institucijos nustatytoje vietoje.

#### **M.A.615 Organizacijos teisės**

Organizacija gali:

- 1) patvirtinimo pažymėjime ir žinyne nustatytose vietose prižiūrėti visus orlaivius ir (arba) komponentus, kuriems ji buvo patvirtinta;
- 2) prižiūrėti visus orlaivius ir (arba) komponentus, kuriems organizacija buvo patvirtinta, bet kokioje kitoje vietoje, jeigu ta priežiūra reikalinga tik atsiradusiems defektams pašalinti;
- 3) užbaigus techninę priežiūrą pagal M.A.612 arba M.A.613 dalį išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimus.

#### **M.A.616 Vidinis organizacijos patikrinimas**

Siekiant užtikrinti, kad patvirtinta techninės priežiūros organizacija vis atitiktų šio poskyrio reikalavimus, reguliariai turi būti atliekamas vidinis tos organizacijos patikrinimas.

#### **M.A.617 Patvirtintos techninės priežiūros organizacijos pakeitimai**

Siekiant, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar tebesilaikoma šios dalies reikalavimų, patvirtinta techninės priežiūros organizacija kompetentingai institucijai praneša apie visus pasiūlymus keisti toliau išvardytus dalykus pirmiau nei jie pradami įgyvendinti:

- 1) organizacijos pavadinimą;
- 2) organizacijos buveinę;
- 3) kitas organizacijos buveines;
- 4) atsakingą vadovą;
- 5) bet kurį iš M.A.606 dalies b pastraipoje nurodytų asmenų;
- 6) įrenginius, įrangą, įrankius, medžiagas, procedūras, darbų apimtį ir už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurie gali turėti įtakos patvirtinimui.

Jeigu tai yra pasiūlyti darbuotojų pakeitimai, apie kuriuos administracijai nebuvo žinoma iš anksto, apie šiuos pakeitimus turi būti pranešta atsiradus pirmai progai.

#### **M.A.618 Patvirtinimo galiojimo trukmė**

- a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:
  - 1) organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų ištaisymu, kaip nurodyta M.A.619 dalyje; ir
  - 2) kompetentingai institucijai suteikiama prieiga prie organizacijos, kad ta institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šio dalies reikalavimus; ir
  - 3) patvirtinimo neatsisakoma arba jis neatšaukiamas.
- b) Atsisakius patvirtinimo pažymėjimo arba jį atšaukus, pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

#### **M.A.619 Pažeidimai**

- a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.
- b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.

- c) Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo turėtojas, gavęs pranešimą apie pažeidimus pagal M.B.605 dalį, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imasi tų veiksmų.

## G POSKYRIS

### NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA

#### M.A.701 Taikymo sritis

Šiuo poskyriu nustatomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti organizacija, kad jai būtų suteiktas patvirtinimas užtikrinti nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti arba būtų pratęstas to patvirtinimo galiojimas.

#### M.A.702 Paraiška

Paraiška suteikti patvirtinimą nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai arba pratęsti to patvirtinimo galiojimą įteikiama kompetentingos institucijos nustatyta forma ir numatytu būdu.

#### M.A.703 Patvirtinimo galiojimo sritis

- a) Suteikus patvirtinimą, kompetentinga institucija išduoda VI priedėlyje nurodytą pažymėjimą. Patvirtintame nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios įmonės žinyne pagal M.A.704 dalį turi būti nurodyti darbai, kuriuos galima atlikti atsižvelgiant į patvirtinimą.
- b) Nepaisant a pastraipos, jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, patvirtinimas – tai oro vežėjo pažymėjimo, kurį kompetentinga institucija išdavė eksploatuojamam orlaiviui, dalis.

#### M.A.704 Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinynas

- a) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija pateikia nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną, kuriame nurodoma ši informacija:
- 1) atsakingo vadovo pasirašytas pareiškimas, patvirtinantis, kad organizacija visą laiką dirbs pagal šios dalies ir organizacijos žinyno reikalavimus; ir
  - 2) organizacijos darbo sritis; ir
  - 3) M.A.706 dalies b pastraipoje ir M.A.706 dalies c pastraipoje nurodyto (-ų) asmens (-ų) pareigos ir pavardė (-ės); ir
  - 4) organizacijos schema, kurioje apibūdinti M.A.706 dalies b pastraipoje ir M.A.706 dalies c pastraipoje nurodytus asmenis siejantys atsakomybės ryšiai; ir
  - 5) M.A.707 dalies tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai; ir
  - 6) bendras įrenginių aprašymas ir jų išdėstymas; ir
  - 7) procedūros, aprašančios, kaip nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti techninės priežiūros organizacija užtikrins šios dalies reikalavimų vykdymą; ir
  - 8) nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno pakeitimo procedūros.
- b) Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną ir jo pakeitimus patvirtina kompetentinga institucija.

Nepaisant b pastraipos, nedidelius nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno pakeitimus galima patvirtinti žinyno procedūra (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

#### M.A.705 Įrenginiai

Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija M.A.706 dalyje nurodytiems darbuotojams tam tikrose vietose skiria buveinei tinkamas patalpas.

#### M.A.706 Reikalavimai darbuotojams

- a) Organizacija skiria atsakingą vadovą, kuriam suteikiami verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad būtų skiriama lėšų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbams ir kad jie būtų atliekami pagal šios dalies reikalavimus.
- b) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, a punkte minėtas atsakingas vadovas – tai asmuo, kuriam taip pat suteikti verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad visas operatoriaus operacijas būtų galima finansuoti ir jas vykdyti pagal standartą, kuris nustatomas, kad būtų išduotas oro vežėjo pažymėjimas.

- c) Turi būti paskirtas asmuo arba asmenų grupė, atsakinga už tai, kad organizacija visada atitiktų šio poskyrio reikalavimus. Tas asmuo arba asmenys turi vykdyti atsakingo vadovo nurodymus.
- d) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, atsakingas vadovas skiria vadybininką. Šis darbuotojas būtų atsakingas už nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbų tvarkymą ir priežiūrą pagal c punktą.
- e) d) pastraipoje nurodyto paskirto vadybininko negali samdyti pagal 145 dalį patvirtinta organizacija, su kuria operatorius yra sudaręs sutartį, jeigu negaunamas specialus kompetentingos institucijos leidimas.
- f) Organizacija numatomam darbui turi turėti pakankamai apmokytų darbuotojų.
- g) Visi c ir g pastraipose nurodyti asmenys privalo galėti įrodyti, kad yra įsigiję su orlaivio tinkamumu skraidyti susijusių atitinkamų žinių, kvalifikaciją ir patirties.
- h) Visų nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančių darbuotojų kvalifikacija turi būti įregistruota raštiškai.

#### **M.A.707 Tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai**

- a) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, jeigu ji siekia, kad jai būtų suteiktas patvirtinimas atlikti tinkamumo skraidyti patikras, turi turėti atitinkamus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus, galinčius išduoti M.A. dalies I poskyrio periodiškai atliekamos orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimus arba rekomendacijas. Be M.A.706 dalyje nustatytųjų reikalavimų tie darbuotojai:
  - 1) privalo būti įgiję ne trumpesnę nei penkerių metų patirtį užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti ir
  - 2) turi turėti 66 dalyje nustatytą atitinkamą licenciją arba aviacijos bakalauro laipsnį ar lygiavertį dokumentą ar laipsnį; ir
  - 3) turi būti išklaušę techninės orlaivių priežiūros kursą; ir
  - 4) patvirtintoje organizacijoje turi eiti su atitinkama atsakomybe susijusias pareigas.
- b) Patvirtintos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti organizacijos paskirtiems tinkamumo skraidyti patikros darbuotojams patvirtinta nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti organizacija leidimą gali išduoti tik tada, kai prižiūrimi tie darbuotojai pagal nustatytus reikalavimus atlieka tinkamumo skraidyti patikrą ir juos oficialiai patvirtina kompetentinga institucija.
- c) Organizacija užtikrina, kad orlaivio tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai galėtų įrodyti, kad jie yra įgiję naujos atitinkamos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo patirties.
- d) Tinkamumo skraidyti patikros darbuotojų tapatybė turi būti nurodoma kiekvieną asmenį įrašant į nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną bei darant nuorodą į jiems suteiktą leidimą atlikti tinkamumo skraidyti patikrą.
- e) Organizacija apie visus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus turi vesti užrašus, kuriuose pateikiama išsami informacija apie visas įsigytas atitinkamas kvalifikacijas bei nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo patirties santrauka ir mokymas bei leidimo kopija. Šie užrašai turi būti laikomi dvejus metus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojui išėjus iš organizacijos.

#### **M.A.708 Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimas**

- a) Visi nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbai turi būti atliekami pagal M.A. dalies C poskyrio reikalavimus.
- b) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija kiekvienam prižiūrimam orlaiviui:
  - 1) parengia ir taiko techninės priežiūros programą, įskaitant visas taikomas patikimumo programas;
  - 2) orlaivio techninės priežiūros programą ir jos pakeitimus pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti, o programos kopiją nusiunčia ne komerciniais tikslais eksploatuojamo orlaivio savininkui;
  - 3) tvarko keitimų ir remontų patvirtinimą;
  - 4) užtikrina, kad visa techninė priežiūra būtų atliekama pagal patvirtintą techninės priežiūros programą ir išleidiama pagal M.A. dalies H poskyrį;
  - 5) užtikrina, kad būtų taikomi visi nepertraukiamajam tinkamumui skraidyti turintys įtakos galiojantys tinkamumo skraidyti ir eksploatavimo nurodymai;
  - 6) užtikrina, kad atliekant planinę techninę priežiūrą nustatytus visus defektus arba tuos defektus, apie kuriuos buvo pranešta, atitinkamai pašalintų patvirtinta techninės priežiūros organizacija;
  - 7) užtikrina, kad iškilus būtinybei orlaivis būtų perduodamas atitinkamai patvirtintai techninės priežiūros organizacijai;

- 8) siekdamas, kad darbas būtų atliekamas pagal nustatytus reikalavimus, derina planinę techninę priežiūrą, tinkamumo skraidyti nurodymų taikymą, ribotos eksploataavimo trukmės dalių pakeitimą ir komponentų tikrinimą;
  - 9) tvarko ir rengia laikyti visus nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašus ir (arba) operatoriaus techninių užrašų žurnalą;
  - 10) užtikrina, kad pareiškimas apie masės ir sunkio centro nustatymą atitiktų esamą orlaivio būseną.
- c) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas ir jei operatorius nėra tinkamai patvirtintas pagal 145 dalį, operatorius su pagal 145 dalį patvirtinta organizacija arba kitu operatoriumi sudaro rašytinę techninės priežiūros sutartį, kurioje išsamiai nurodo M.A.301 dalies 2 punkte, M.A.301 dalies 3 punkte, M.A.301 dalies 5 punkte ir M.A.301 dalies 6 punkte numatytas funkcijas bei užtikrina, kad visą techninę priežiūrą galiausiai atliktų 145 dalyje patvirtinta techninės priežiūros organizacija bei nustato kokybės užtikrinimo priemones pagal M.A.712 dalies b pastraipą. Orlaivio buveinę, planinės priešskrydinės techninės priežiūros ir variklio techninės priežiūros sutartis su visais pakeitimais turi patvirtinti kompetentinga institucija. Tačiau jei tai yra:
- 1) orlaivis, kuriam reikia neplaninės priešskrydinės techninės priežiūros, tada sutartį su 145 dalies techninės priežiūros organizacija galima sudaryti kaip atskirus užsakymus atlikti darbus;
  - 2) techninė komponento priežiūra, įskaitant variklio techninę priežiūrą, c pastraipoje nurodytą sutartį su 145 dalies techninės priežiūros organizacija galima sudaryti kaip atskirus užsakymus atlikti darbus.

#### **M.A.709 Dokumentai**

Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, atlikdama M.A.708 dalies nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduotis, turi turėti ir naudoti galiojančius naujausius M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis.

#### **M.A.710 Tinkamumo skraidyti patikra**

- a) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija turi atlikti išsamų dokumentais pagrįstą orlaivio užrašų patikrinimą, kad būtų laikomasi M.A.902 dalies orlaivio tinkamumo skraidyti patikros reikalavimų, ir kad būtų įsitikinta, jog:
- 1) orlaivio sklandmens, variklio ir oro sraigto skraidytų valandų skaičius ir susiję skrydžio ciklai yra tinkamai užregistruoti; ir
  - 2) orlaivio konfigūracijai yra taikomas skrydžio žinynas ir jame atsispindi padėtis po paskutinio patikrinimo; ir
  - 3) orlaivyje buvo atlikti visi pagal patvirtintą techninės priežiūros programą privalomi darbai; ir
  - 4) visi žinomi defektai buvo pašalinti arba, jeigu būtina, apie juos buvo pranešta nustatytu būdu; ir
  - 5) visi galiojantys tinkamumo skraidyti nurodymai buvo taikyti bei užregistruoti nustatytu būdu; ir
  - 6) visi orlaivyje atlikti keitimai ir remontai buvo užregistruoti bei patvirtinti pagal 21 dalį; ir
  - 7) visi orlaivyje įmontuoti ribotos eksploataavimo trukmės komponentai yra tinkamai paženklinėti, užregistruoti ir patvirtinta jų eksploataavimo trukmė nėra pasibaigusi; ir
  - 8) visi techninės priežiūros darbai buvo atlikti pagal šios dalies reikalavimus; ir
  - 9) einamasis pareiškimas apie masės ir sunkio centro nustatymą atitinka orlaivio konfigūraciją ir yra galiojantis; ir
  - 10) orlaivis atitinka paskutinius agentūros patvirtintus jo konstrukcijos tipo pakeitimus.
- b) Patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos darbuotojai, atliekantys tinkamumo skraidyti patikrą, atlieka fizinę orlaivio patikrą. Tinkamumo skraidyti patikrą atliekantiems darbuotojams, kurie nebuvo tinkamai apmokyti pagal 66 dalį, turi padėti pagal pirmiau minėtos dalies reikalavimus apmokyti darbuotojai.
- c) Atlikdami fizinę orlaivio patikrą, tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai turi užtikrinti, kad:
- 1) būtų tinkamai uždėti visi privalomi ženklai ir nurodomieji užrašai; ir
  - 2) orlaivis atitiktų patvirtinto skrydžio žinyno reikalavimus; ir
  - 3) orlaivio konfigūracija atitiktų patvirtintus dokumentus; ir
  - 4) neliktų jokių akivaizdžių defektų, kurie nebuvo nurodyti pagal M.A.404 dalį; ir
  - 5) orlaivis atitiktų dokumentais pagrįstus a pastraipos patikrinimo užrašus.
- d) Nukrypstant nuo M.A.902 dalies a pastraipos, tinkamumo skraidyti patikrai atlikti leidžiama numatyti ne ilgesnį nei 90 dienų laikotarpį, kad tebegaliojantį tinkamumo skraidyti patikros procedūros nuostatą ir kad fizinį patikrinimą būtų galima atlikti tikrinant techninės priežiūros darbus.
- e) M.A.902 dalies tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 15 b formą) arba rekomendaciją patvirtintos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo organizacijos vardu išduoda atitinkamai įgalioti M.A.707 dalies tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai, jeigu nustatoma, kad tinkamumo skraidyti patikra buvo atlikta tinkamai.

- f) Visų orlaiviui išduotų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų arba pažymėjimų, kurių galiojimas buvo pratęstas, kopija per 10 dienų turi būti nusiųsta to orlaivio registravimo valstybei narei.
- g) Neleidžiama sudaryti subrangos sutarčių tinkamumo skraidyti patikrai atlikti.
- h) Jeigu tinkamumo skraidyti patikros išvados būtų nepakankamos, apie tai turi būti pranešta kompetentingai institucijai.

#### **M.A.711 Organizacijos teisės**

- a) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija gali:
  - 1) užtikrinti nekomerciniam oro transporto vežimui naudojamo orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, kaip nurodyta patvirtinimo pažymėjime;
  - 2) užtikrinti komerciniam oro transporto vežimui naudojamo orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, jeigu nurodyta jo oro vežėjo pažymėjime;
  - 3) atsižvelgdama į savo patvirtinimo apribojimą, susitarti su kita jos kokybės sistemą įdiegusia organizacija, kad pastaroji atliktų bet kokią nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo užduotį.
- b) Patvirtintai nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai galima suteikti papildomą patvirtinimą, kad ji galėtų:
  - 1) išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą arba
  - 2) pateikti registravimo valstybei narei rekomendaciją dėl tinkamumo skraidyti patikros.
- c) Organizacija, kad jai būtų suteiktos b pastraipoje nurodytos teisės, turi būti registruota vienoje iš valstybių narių.

#### **M.A.712 Kokybės užtikrinimo sistema**

- a) Siekiant, kad būtų garantuota, jog patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija tebeatitinka šio poskyrio reikalavimus, ji turi įdiegti kokybės užtikrinimo sistemą ir paskirti kokybės užtikrinimo darbuotoją, kuris kontroliuotų, ar laikomasi orlaivio tinkamumą skraidyti užtikrinančių procedūrų ir ar jų pakanka. Atitikties įvertinimas apima grįžtamojo ryšio sistemą su atsakingu darbuotoju, kad būtų užtikrinamas ištaisomųjų veiksmų taikymas, jeigu būtina.
- b) Kokybės užtikrinimo sistema turi kontroliuoti M.A. dalies G poskyrio veiklą. Ši sistema turi apimti bent šias funkcijas:
  - 1) turi būti kontroliuojama, ar visa M.A. dalies G poskyrio veikla vykdoma pagal patvirtintas procedūras; ir
  - 2) turi būti kontroliuojama, ar visi techninės priežiūros darbai, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, atliekami pagal sutartį; ir
  - 3) turi būti kontroliuojama, ar tebesilaikoma šios dalies reikalavimų.
- c) Užrašai apie šią veiklą laikomi bent dvejus metus.
- d) Jeigu patvirtintoji nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija yra patvirtinta pagal kitą dalį, kokybės užtikrinimo sistemą galima derinti su kita sistema, kurią privaloma taikyti pagal kitą dalį.
- e) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, M.A. dalies G poskyrio kokybės užtikrinimo sistema turi būti sudedamoji operatoriaus kokybės užtikrinimo sistemos dalis.
- f) Jei tai yra pagal M.A.711 dalies b pastraipą suteikiamų teisių neturinti M.A. dalies G poskyrio maža organizacija, kokybės užtikrinimo sistemą gali atstoti reguliariai atliekami vidiniai organizacijos patikrinimai.

#### **M.A.713 Patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos pakeitimai**

Siekiant, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar tebesilaikoma šios dalies reikalavimų, patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija kompetentingai institucijai praneša apie visus pasiūlymus keisti toliau išvardytus dalykus pirmiau nei jie pradedami įgyvendinti:

- 1) organizacijos pavadinimą;
- 2) organizacijos buveinę;
- 3) kitas organizacijos buveines;
- 4) atsakingą vadovą;
- 5) bet kokią iš M.A.706 dalies c pastraipoje nurodytų asmenų;
- 6) įrenginius, procedūras, darbų apimtį ir darbuotojus, kurie gali turėti įtakos patvirtinimui.

Jeigu tai yra pasiūlyti darbuotojų pakeitimai, apie kuriuos administracijai nebuvo žinoma iš anksto, apie šiuos pakeitimus turi būti pranešta atsiradus pirmai progai.

**M.A.714 Užrašų tvarkymas**

- a) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija veda išsamius atliekamo darbo užrašus. Pagal M.A.305 ir, jeigu taikoma, M.A.306 dalis privalomi užrašai turi būti išlaikomi.
- b) Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai yra suteikta M.A.711 dalies b pastraipos teisė, ši organizacija turi išlaikyti visų išduotų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų ir rekomendacijų kopijas bei visus patvirtinamuosius dokumentus.
- c) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija visų b pastraipoje išvardytų užrašų kopiją laiko dvejus metus nuo orlaivio eksploatavimo pabaigos.
- d) Užrašai turi būti laikomi taip, kad jų nebūtų galima sugadinti, pakeisti ir pavogti.
- e) Visa duomenų rezervavimui užtikrinti naudojama aparatinė kompiuterio įranga turi būti laikoma kitoje vietoje nei darbui naudojamų duomenų laikymo įranga ir tokioje aplinkoje, kad būtų užtikrinta gera tų duomenų būseną.
- f) Jeigu orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimas perleidžiamas kitai organizacijai arba asmeniui, visi laikomi užrašai perduodami minėtai organizacijai arba asmeniui. Nustatyta užrašų laikymo trukmė tebetaikoma minėtai organizacijai arba asmeniui.
- g) Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija nutraukia savo veiklą, visi laikomi užrašai perduodami orlaivio savininkui.

**M.A.715 Patvirtinimo galiojimo trukmė**

- a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:
  - 1) organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų ištaisymu, kaip nurodyta M.A.705 dalyje; ir
  - 2) kompetentingai institucijai suteikiama prieiga prie organizacijos, kad ta institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus; ir
  - 3) patvirtinimo neatsisakoma arba jis neatšaukiamas.
- b) Atsisakius patvirtinimo pažymėjimo arba jį atšaukus, pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

**M.A.716 Pažeidimai**

- a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.
- b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.
- c) Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo organizacijos patvirtinimo turėtojas, gavęs pranešimą apie pažeidimus pagal M.B.705 dalį, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imtis tų veiksmų.

**H POSKYRIS****IŠLEIDIMO EKSPLOATUOTI PAŽYMĖJIMAS – CRS****M.A.801 Orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

- a) Išskyrus orlaivį, kurį eksploatuoti išleido 145 dalyje nustatyta organizacija, išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas pagal šį poskyrį.
- b) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas prieš skrydį užbaigus visus techninės priežiūros darbus. Įsitikinus, kad visi privalomi techninės priežiūros darbai buvo atlikti pagal nustatytus reikalavimus, išleidimo eksploatuoti pažymėjimą išduoda:
  - 1) atitinkami už išleidimą atsakingi darbuotojai – M.A. dalies F poskyryje patvirtintos techninės priežiūros organizacijos vardu; arba
  - 2) pagal 66 dalies reikalavimus už išleidimą atsakingi darbuotojai, išskyrus 7 priedėlyje išvardytus sudėtingus techninės priežiūros darbus; arba
  - 3) M.A.803 dalyje nurodytas pilotas/savininkas.

- c) Jeigu eksploatuoti išleidžiama pagal b pastraipos 2 punktą, už išleidimą atsakingiems darbuotojams atlikti techninės priežiūros užduotis gali padėti tų darbuotojų nuolatos tiesiogiai prižiūrimas vienas arba daugiau asmenų.
- d) Išleidimo eksploatuoti pažymėjime pateikiama pagrindinė informacija apie atliktą techninę priežiūrą, šios techninės priežiūros užbaigimo data ir:
  - 1) patvirtintos techninės priežiūros organizacijos, įskaitant nuorodą į patvirtinimą pagal M.A. dalies F poskyrį, ir pirmiau minėtą pažymėjimą išduodančių už išleidimą atsakingų darbuotojų tapatybė; arba
  - 2) jei tai yra pagal šios dalies b pastraipos 2 punktą išduotas išleidimo eksploatuoti pažymėjimas, jį išduodančių darbuotojų tapatybė ir, jeigu taikoma, licencijos numeris.
- e) Nepaisant b pastraipos nuostatų, jeigu techninė priežiūra nėra užbaigiama, šis faktas įrašomas orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjime prieš išduodant šį pažymėjimą.
- f) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas neišduodamas, jeigu sužinoma apie kokį nors skrydžio saugai didelę įtaką galintį turėti neatitikimą.

#### **M.A.802 Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

- a) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas užbaigus visą orlaivio komponento techninę priežiūrą ir kol tas komponentas nėra įmontuotas į orlaivį.
- b) Valstybių narių oficialūs išleidimo pažymėjimai, t. y. Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 forma – tai orlaivio komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas.

#### **M.A.803 Piloto/savininko leidimas**

- a) Pilotas/savininkas – tai asmuo, kuriam priklauso prižiūrimas orlaivis arba tą orlaivį jis valdo bendros nuosavybės teise ir kuris turi galiojančią atitinkamo tipo arba kategorijos piloto licenciją.
- b) Jei tai yra bet koks privačioms reikmėms naudojamas paprastos konstrukcijos ir ne didesnės 2730 kg kilimo masės orlaivis, sklandytuvas ir balionas, pilotas/savininkas gali išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, jeigu pilotas/savininkas atliko VIII priedėlyje nurodytą ribotą techninę priežiūrą.
- c) Piloto/savininko atliekama ribota techninė priežiūra turi būti nustatoma M.A.302 dalyje nurodytoje orlaivio techninės priežiūros programoje.
- d) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas turi būti įrašytas orlaivio žurnale ir tame pažymėjime turi būti pateikiama išsami informacija apie atliktus techninės priežiūros darbus, tų darbų užbaigimo data ir pažymėjimą išduodančio piloto/savininko tapatybė bei piloto licencijos numeris.

### **I POSKYRIS**

#### **TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS**

#### **M.A.901 Orlaivio tinkamumo skraidyti patikra**

Siekiant, kad orlaivio tinkamumo skraidyti pažymėjimas būtų galiojantis, periodiškai turi būti atliekama orlaivio tinkamumo skraidyti patikra ir periodiškai pildomi orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai.

- a) Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas išduodamas pagal III priedėlį (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 15a arba 15b forma) pagal nustatytus reikalavimus užbaigus tinkamumo skraidyti patikrą ir galioja vienerius metus.
- b) Nepertraukiamai prižiūrimas orlaivis – tai pagal M.A. dalies G poskyrį patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos visą laiką prižiūrimas orlaivis, kuris tų pačių organizacijų buvo prižiūrimas anksčiau 12 mėnesių ir kurį prižiūrėjo patvirtintos techninės priežiūros organizacijos. Šios nuostatos taikomos pagal M.A.803 dalies b pastraipą atliekamai techninei priežiūrai ir išleidimui eksploatuoti pagal M.A.801 dalies b pastraipos 2 punktą ir M.A.801 dalies b pastraipos 3 punktą.
- c) Jei tai yra nepertraukiamai prižiūrimas orlaivis, nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, jeigu ji yra patvirtinta pagal nustatytus reikalavimus, gali:
  - 1) pagal M.A.710 dalį išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą ir
  - 2) savo išduotų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų, jeigu orlaivis tebėra nepertraukiamai prižiūrimas, galiojimą pratęsti du kartus (kiekvieną kartą galiojimas pratęsiamas vieneriems metams). Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimo negalima pratęsti, jeigu organizacija žino, kad orlaivis neatitinka tinkamumo skraidyti nurodymų, arba jeigu yra pagrindo numanyti apie tą neatitikimą.

- d) Jeigu orlaivis nėra nepertraukiamai prižiūrimas arba jeigu jį prižiūri pagal M.A. dalies G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti, tačiau teisės atlikti tinkamumo skraidyti patikrų neturinti organizacija, tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą išduoda kompetentinga institucija, atlikusi įvertinimą, kurio rezultatai atitinka nustatytuosius ir kuris grindžiamas kartu su savininko arba operatoriaus paraiška atsiųsta tinkamai patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos rekomendacija. Ši rekomendacija grindžiama pagal M.A.710 dalį atlikta tinkamumo skraidyti patikra.
- e) Jeigu iš aplinkybių aiškėja galimas pavojus saugai, kompetentinga institucija gali nuspręsti atlikti tinkamumo skraidyti patikrą ir pati išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą. Šiuo atveju savininkas arba operatorius kompetentingai institucijai pateikia:
- kompetentingos institucijos prašomus dokumentus,
  - tinkamas patalpas jos darbuotojams tam tikroje vietoje, ir
  - jeigu būtina, atitinkamą kvalifikaciją pagal 66 dalį turinčių papildomų darbuotojų.

#### **M.A.902 Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimas**

- a) Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas nustoja galioti, jeigu:
- 1) jo galiojimas sustabdomas arba jis atšaukiamas; arba
  - 2) sustabdomas tinkamumo skraidyti pažymėjimo galiojimas arba jis atšaukiamas; arba
  - 3) orlaivis neįrašytas į valstybės narės orlaivių registrą; arba
  - 4) sustabdomas tipo pažymėjimo, kuriuo remiantis buvo išduotas tinkamumo skraidyti pažymėjimas, galiojimas arba tipo pažymėjimas atšaukiamas.
- b) Orlaiviui neturi būti leidžiama skristi, jeigu negalioja jo tinkamumo skraidyti pažymėjimas arba jeigu:
- 1) orlaivio nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti arba bet koks orlaivyje įmontuotas komponentas neatitinka šios dalies reikalavimų; arba
  - 2) orlaivis nebeatitinka agentūros patvirtinto konstrukcijos tipo; arba
  - 3) orlaivis buvo eksploatuotas ilgiau nei nustatyta patvirtintame skrydžio žurnale arba tinkamumo skraidyti pažymėjime nesiimant atitinkamų veiksmų; arba
  - 4) orlaivį buvo ištikusi jo tinkamumui skraidyti turėjusi įtakos avarija arba buvo sutrikęs veikimas, tačiau po avarijos arba sutrikus veikimui nebuvo imtasi atitinkamų veiksmų, kad būtų atkurtas orlaivio tinkamumas skraidyti; arba
  - 5) keitimas arba remontas nebuvo patvirtintas pagal 21 dalį.
- c) Jeigu tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo atsisakoma arba jis atšaukiamas, tas pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

#### **M.A.903 Orlaivio registracijos perleidimas Europos Sąjungoje**

- a) Pareiškėjas, perleisdamas orlaivio registraciją Europos Sąjungoje:
- 1) ankstesnės registracijos valstybei narei nurodo būsimos registracijos valstybę narę;
  - 2) būsimos registracijos valstybei narei įteikia paraišką, kad pagal 21 dalį būtų išduotas naujas tinkamumo skraidyti pažymėjimas.
- b) Nepaisant M.A.902 dalies a pastraipos 3 punkto, ankstesnis tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas galioja iki jo galiojimo pabaigos.

#### **M.A.904 Į Europos Sąjungą importuoto orlaivio tinkamumo skraidyti patikra**

- a) Pareiškėjas, orlaivį į valstybę narę importuodamas iš trečiosios šalies:
- 1) registracijos valstybei narei įteikia paraišką, kad pagal 21 dalį būtų išduotas naujas tinkamumo skraidyti pažymėjimas; ir
  - 2) pasirūpina, kad tinkamumo skraidyti patikrą atliktų tinkamai patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija; ir
  - 3) pasirūpina, kad būtų atlikti visi techninės priežiūros darbai, kuriuos atlikti prašė nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija.
- b) Įsitikinusi, kad orlaivis atitinka atitinkamus reikalavimus, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija registravimo valstybei narei siunčia dokumentais pagrįstą rekomendaciją išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą.

- c) Savininkas patikrai atlikti registravimo valstybei narei užtikrina prieigą prie orlaivio.
- d) Registravimo valstybė narė, įsitikinusi, kad orlaivis atitinka 21 dalies reikalavimus, išduoda naują tinkamumo skraidyti pažymėjimą.
- e) Valstybė narė taip pat išduoda paprastai metus galiojantį tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą, jeigu valstybė narė nenustato galiojimo trukmę apriboti leidžiančių priežasčių.

#### **M.A.905 Pažeidimai**

- a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.
- b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.
- c) Pagal M.A.201 dalį atsakingas asmuo arba organizacija, gavusi pranešimą apie pažeidimus pagal M.B.303 dalį, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imtis tų veiksmų, įskaitant užkertančius kelią pakartotiniam pažeidimui ir pagrindinę pažeidimo priežastį pašalinančius atitinkamus ištaisomuosius veiksmus.

### **B SKYRIUS**

## **KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS PROCEDŪRA**

### **A POSKYRIS**

#### **BENDROJI DALIS**

#### **M.B.101 Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomi administraciniai reikalavimai, kurių turi laikytis už šios dalies A skyriaus taikymą ir diegimą atsakingos kompetentingos institucijos.

#### **M.B.102 Kompetentinga institucija**

##### **a) Bendroji dalis**

Valstybė narė skiria kompetentingą instituciją su jai suteiktais įsipareigojimais išduoti, pratęsti, keisti pažymėjimus, sustabdyti jų galiojimą arba atšaukti pažymėjimus ir prižiūrėti nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti. Ši kompetentinga institucija parengia dokumentais patvirtintą tvarką ir nustato organizacijos struktūrą.

##### **b) Priemonės**

Darbuotojų turi būti tiek, kad jie galėtų įvykdyti šiame B skyriuje nurodytus reikalavimus.

##### **c) Kvalifikacija ir mokymas**

Visi M dalyje nurodytą veiklą vykdančys darbuotojai turi būti atitinkamai apmokyti ir įsigiję reikiamų žinių, įgiję patirties, išklaušę pradinio mokymo kursą ir nuolatinio profesinio mokymo kursą, kad galėtų atlikti jiems skirtas užduotis.

##### **d) Procedūros**

Kompetentinga institucija nustato procedūras, kuriomis išsamiai nurodo, kaip turi būti užtikrintas šios dalies reikalavimų laikymasis.

Procedūros turi būti papildomai tikrinamos ir iš dalies keičiamos, kad būtų užtikrinama nepertraukiamoji atitiktis.

#### **M.B.103 Priimtinos priemonės atitikčiai nustatyti**

Agentūra parengia priimtinas priemones atitikčiai nustatyti, kurias valstybės narės gali naudoti siekdamos nustatyti, ar laikomasi šios dalies reikalavimų. Jeigu yra laikomasi priimtinių priemonių atitikčiai nustatyti, tariama, kad yra laikomasi susijusių šios dalies reikalavimų.

#### **M.B.104 Užrašų tvarkymas**

- a) Kompetentingos institucijos nustato užrašų tvarkymo sistemą, leidžiančią tinkamu būdu sekti visų pažymėjimų išdavimo, galiojimo pratęsimo, keitimo, galiojimo sustabdymo arba atšaukimo procesą.

- b) Pagal M dalį patvirtintos organizacijos priežiūrai taikomi užrašai turi apimti bent:
- 1) paraišką suteikti organizacijai patvirtinimą;
  - 2) organizacijos patvirtinimo pažymėjimą, įskaitant visus pakeitimus;
  - 3) audito programos kopiją, kurioje nurodomos datos, kada auditas turi būti atliktas, ir datos, kada jis buvo atliktas;
  - 4) kompetentingos institucijos vykdomos nepertraukiamosios priežiūros užrašus, įskaitant visus audito užrašus;
  - 5) visų svarbių susirašinėjimo dokumentų kopijas;
  - 6) išsamią informaciją apie visas išlygas ir įgyvendinimo priemones;
  - 7) visas su organizacijos priežiūra susijusias kitų kompetentingų institucijų ataskaitas;
  - 8) organizacijos žinyną ir pakeitimus;
  - 9) visų kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintų dokumentų kopijas.
- c) b pastraipoje nurodyti užrašai laikomi ne trumpiau nei ketverius metus.
- d) Minimalūs kiekvieno orlaivio priežiūros užrašai – bent šių dokumentų kopijos:
- 1) orlaivio tinkamumo skraidyti pažymėjimo;
  - 2) tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo;
  - 3) A skyriaus G poskyryje nurodytos organizacijos rekomendacijos;
  - 4) tiesiogiai valstybės narės atliktų tinkamumo skraidyti patikrų ataskaitų;
  - 5) visų svarbių su orlaiviu susijusių susirašinėjimo dokumentų;
  - 6) visų išlygų ir įgyvendinimo priemonių,
  - 7) visų kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintų dokumentų, kaip nurodyta M.B. dalies B poskyryje.
- e) d pastraipoje nurodyti užrašai laikomi dvejus metus nuo tos dienos, kai orlaivį buvo nustota eksploatuoti.
- f) Visi M.B.104 dalyje nurodyti užrašai turi būti prieinami prašymą pateikusiai kitai valstybei narei arba agentūrai.

#### **M.B.105 Abipusis pasikeitimas informacija**

- a) Siekiant, kad būtų prisidedama gerinant skrydžių saugą, kompetentingos institucijos pagal pagrindinio reglamento 11 straipsnį turi keisti visa būtina informacija.
- b) Nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos, jeigu galimas pavojus saugai apima kelias valstybes nares, atitinkamos kompetentingos institucijos padeda vienos kitoms imantis būtinų priežiūros veiksmų.

#### **B POSKYRIS**

#### **ATSAKOMYBĖ**

#### **M.B.201 Įsipareigojimai**

Kompetentingos institucijos, kaip nurodyta M.1 dalyje, yra atsakingos už tikrinimų ir tyrimų atlikimą, kad būtų nustatyta, ar laikomasi šios dalies reikalavimų.

#### **C POSKYRIS**

#### **NEPERTRAUKIAMASIS TINKAMUMAS SKRAIDYTI**

#### **M.B.301 Techninės priežiūros programa**

- a) Kompetentinga institucija tikrina, ar techninės priežiūros programa atitinka M.A.302 dalies nuostatas.
- b) Išskyrus tą atvejį, jeigu M.A.302 dalies e pastraipoje numatyta kitaip, techninės priežiūros programą ir jos pakeitimus tiesiogiai patvirtina kompetentinga institucija.
- c) Jei tai yra netiesioginis patvirtinimas, techninės priežiūros programos tvarką kompetentinga institucija patvirtina atsižvelgdama į nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną.
- d) Siekiant, kad techninės priežiūros programa būtų patvirtinta pagal b pastraipą, kompetentinga institucija turi turėti prieigą prie visų M.A.302 dalies c ir d punktuose nustatytų duomenų.

**M.B.302 Išlygos**

Visas pagal pagrindinio reglamento 10 straipsnio 3 dalį suteiktas išlygas registruoja ir laiko kompetentinga institucija.

**M.B.303 Nepertraukiamoji orlaivio tinkamumo skraidyti kontrolė**

- a) Visos kompetentingos institucijos parengia tikrinimo programą, kad būtų kontroliuojama jos registre įrašytų orlaivių tinkamumo skraidyti būseną.
- b) Tikrinimo programa apima tipinių orlaivių tikrinimą.
- c) Programa rengiama atsižvelgiant į registre įrašytų orlaivių skaičių, turimų darbuotojų žinias ir praeityje atliktus priežiūros darbus.
- d) Tikrinant produktą, dėmesys skiriamas tam tikriems pagrindiniams pavojų tinkamumui skraidyti keliantiems elementams ir bet kokių pažeidimų nustatymui. Be to, kompetentinga institucija analizuoja visus pažeidimus, kad būtų nustatyta jų priežastis.
- e) Apie visus pažeidimus raštiškai turi būti pranešama pagal M.A.201 dalį atsakingam asmeniui arba organizacijai.
- f) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, pažeidimų ištaisymo priemones ir rekomendacijas.
- g) Jeigu atliekant orlaivio patikrinimus nustatoma įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma M dalies reikalavimų, kompetentinga institucija imasi M.B.903 dalyje numatytų veiksmų.
- h) Jeigu nustatoma, kad pagrindinė neatitikimo priežastis sietina su koku nors poskyriu arba kita dalimi, neatitikimui skirtų priemonių imamasi atsižvelgiant į atitinkamos dalies reikalavimus.

**M.B.304 Atšaukimas, galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija turi:

- a) sustabdyti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimą atsižvelgiant į pagrįstas priežastis, jeigu iškyla galimas pavojus saugai; arba
- b) sustabdyti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimą, šį pažymėjimą atšaukti arba apriboti jo galiojimą pagal M.B.303 dalies g pastraipą.

**D POSKYRIS****TECHNINĖ PRIEŽIŪROS STANDARTAI**

(turi būti parengtas, jei būtina)

**E POSKYRIS****KOMPONENTAI**

(turi būti parengtas, jei būtina)

**F POSKYRIS****TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA****M.B.601 Paraiška**

Jeigu techninei priežiūrai atlikti būtinos gamybinės patalpos yra kelete valstybių narių, patikrinimas ir nepertraukiamoji patvirtinimo priežiūra turi būti atliekama kartu su valstybės narės, kurios teritorijoje yra kitos techninės priežiūros gamybinės patalpos, paskirtomis kompetentingomis institucijomis;

**M.B.602 Pradinis patvirtinimas**

- a) Jeigu laikomasi M.A.606 dalies a ir b pastraipų reikalavimų, kompetentinga institucija pareiškėjui raštiškai praneša, kad ji patvirtina M.A.606 dalies a ir b pastraipose nurodytus darbuotojus.
- b) Kompetentinga institucija turi nustatyti, ar techninės priežiūros organizacijos žinyne numatytos procedūros atitinka M.A dalies F poskyrį, ir užtikrinti, kad atsakingas vadovas pasirašytų išipareigojimų pareiškimą.
- c) Kompetentinga institucija patikrina, ar organizacija laikosi M.A dalies F poskyrio reikalavimų.

- d) Bent kartą per patvirtinimo tikrinimą turi būti surengtas susitikimas su atsakingu vadovu, kad būtų užtikrinta, jog vadovas (-ė) tinkamai supranta patvirtinimo svarbą ir priežastį, dėl kurios organizacija prisiima išpareigojimą laikytis žinyne nustatytos tvarkos.
- e) Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.
- f) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.
- g) Jei tai yra pradinis patvirtinimas, organizacija turi ištaisyti visus pažeidimus ir, jeigu juos patvirtinta kompetentinga institucija, tada galima suteikti patvirtinimą.

#### **M.B.603 Patvirtinimo suteikimas**

- a) Jeigu techninės priežiūros organizacija atitinka taikomas šios dalies pastraipas, kompetentinga institucija pareiškėjui išduoda patvirtinimo pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 3 formą) (žr. V priedėlį), kuriame nurodoma patvirtinimo galiojimo apimtis.
- b) Kompetentinga institucija patvirtinimo pažymėjime (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 3 formoje) nurodo su patvirtinimu susijusias sąlygas.
- c) Patvirtinimo pažymėjime (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 3 formoje) pateikiamas nuorodos numeris.

#### **M.B.604 Nepertraukiamoji priežiūra**

- a) Kompetentinga institucija turi sudaryti visų pagal M.A dalies F poskyrį patvirtintų ir jos prižiūrimų techninės priežiūros organizacijų sąrašą ir jį atnaujinti bei jame nurodyti numatomą auditą bei jo atlikimo datas.
- b) Ne rečiau nei kartą per 24 mėnesius visose organizacijose turi būti atliekamas auditas.
- c) Visi pažeidimai turi būti raštiškai nurodomi paraišką pateikusiai organizacijai.
- d) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, pažeidimų ištaisymo priemones ir rekomendacijas.
- e) Su atsakingu vadovu bent kartą per 24 mėnesius surengiamas susitikimas, kad būtų užtikrinama, jog jai/jam yra pranešami svarbūs klausimai, kurie buvo iškelti atliekant auditą.

#### **M.B.605 Pažeidimai**

- a) Jeigu atliekant auditą arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma M dalies reikalavimų, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:
  - 1) jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų, kad, atsižvelgiant į pirmo lygio pažeidimų apimtį, techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas būtų atšauktas, apribotas arba jo galiojimas būtų iš dalies arba visiškai sustabdytas tol, kol organizacija imsis veiksmingų ištaisomųjų veiksmų;
  - 2) jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, nustato ištaisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai. Tam tikromis aplinkybėmis pirmiau minėto laikotarpio pabaigoje ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, kompetentinga institucija trijų mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jeigu pateikiamas nustatytus reikalavimus atitinkantis ištaisomųjų veiksmų planas.
- b) Kompetentinga institucija imasi veiksmų visiškai arba iš dalies sustabdyti patvirtinimo galiojimą, jeigu nesilaikoma kompetentingos institucijos nustatyto tvarkaraščio.

#### **M.B.606 Pakeitimai**

- a) Jei tai yra tiesioginis techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimų patvirtinimas, kompetentinga institucija, prieš patvirtintai organizacijai oficialiai pranešdama apie patvirtinimą, patikrina, ar žinyne nustatytos procedūros atitinka M dalies reikalavimus.
- b) Jei tai yra netiesioginis techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimų patvirtinimas, kompetentinga institucija užtikrina, kad ji atitinkamai kontroliuotų visų žinyno pakeitimų patvirtinimą.
- c) Kompetentinga institucija gali nustatyti sąlygas, kuriomis pagal M.A. dalies F poskyrį patvirtinta organizacija gali vykdyti savo veiklą tų pakeitimų metu, jeigu nenusprendžiama, kad patvirtinimo suteikimas turėtų būti sustabdytas.

**M.B.607 Patvirtinimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija:

- a) atsižvelgdama į pagrįstas priežastis, jeigu kyla galimas pavojus saugai, sustabdo patvirtinimo galiojimą; arba
- b) patvirtinimo galiojimą sustabdo, patvirtinimą atšaukia arba apriboja jo galiojimą pagal M.B.605 dalį.

**G POSKYRIS****NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA****M.B.701 Paraiška**

- a) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, ir, jei būtina, variantas, dėl kurio pateikta paraiška, su pradine paraiška išduoti oro vežėjo pažymėjimą kompetentingai institucijai turi būti pateikiama kiekvieno orlaivio, kurį numatoma eksploatuoti, tipo:
  - 1) nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinynas;
  - 2) operatoriaus orlaivio techninės priežiūros programos;
  - 3) orlaivio techninis žurnalas;
  - 4) jei būtina, operatoriaus su pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija sudarytų techninės priežiūros sutarčių techninė specifikacija.
- b) Jeigu gamybinės patalpos yra kelete valstybių narių, patikrinimas ir nepertraukiamoji patvirtinimo priežiūra turi būti atliekama kartu su valstybės narės, kurios teritorijoje yra kitos techninės priežiūros gamybinės patalpos, paskirtomis kompetentingomis institucijomis.

**M.B.702 Pradinis patvirtinimas**

- a) Jeigu laikomasi M.A.706 dalies a, c ir d pastraipų bei M.A.707 dalies reikalavimų, kompetentinga institucija pareiškėjui raštiškai praneša, kad ji patvirtina M.A.706 dalies a, c ir d pastraipose bei M.A.707 dalyje nurodytus darbuotojus.
- b) Kompetentinga institucija turi nustatyti, ar techninės priežiūros užtikrinimo žinyne numatytos procedūros atitinka M.A dalies G poskyrį, ir užtikrinti, kad atsakingas vadovas pasirašytų išipareigojimų pareiškimą.
- c) Kompetentinga institucija patikrina, ar organizacija laikosi M.A dalies G poskyrio reikalavimų.
- d) Bent kartą per patvirtinimo tikrinimą turi būti surengtas susitikimas su atsakingu vadovu, kad būtų užtikrinta, jog vadovas (-ė) tinkamai supranta patvirtinimo svarbą ir priežastį, dėl kurios organizacija prisiima žinyne nustatytą išipareigojimą laikytis tvarkos, kuri nurodyta nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyne.
- e) Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.
- f) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.
- g) Jei tai yra pradinis patvirtinimas, organizacija turi ištaisyti visus pažeidimus, ir jeigu juos patvirtinta kompetentinga institucija, tada galima suteikti patvirtinimą.

**M.B.703 Patvirtinimo suteikimas**

- a) Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija atitinka M.A dalies G poskyrį, kompetentinga institucija pareiškėjui išduoda patvirtinimo pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 14 formą) (žr. VI priedėlį), kuriame nurodoma patvirtinimo galiojimo apimtis.
- b) Kompetentinga institucija patvirtinimo pažymėjime (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 14 formoje) nurodo patvirtinimo galiojimą.
- c) Patvirtinimo pažymėjime (14 formoje) agentūros nustatytu būdu pateikiamas nuorodos numeris.
- d) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 14 formoje pateikta informacija turi būti nurodoma oro vežėjo pažymėjime.

**M.B.704 Nepertraukiamoji priežiūra**

- a) Kompetentinga institucija turi sudaryti visų pagal M.A dalies G poskyrį patvirtintų ir jos prižiūrimų nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančių organizacijų sąrašą ir jį atnaujinti bei jame nurodyti numatomą auditą bei jo atlikimo datas.
- b) Ne rečiau nei kartą per 24 mėnesius visose organizacijose turi būti atliekamas auditas.
- c) Atitinkama orlaivių, kuriuos prižiūri pagal M.B dalies F poskyrį patvirtinta organizacija, imtis turi būti tikrinama kas 24 mėnesius. Imties dydį nustato kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pirmesnio audito ir ankstesnių gaminio patikrinimų rezultatus.
- d) Visi pažeidimai turi būti raštiškai nurodomi paraišką pateikusiai organizacijai.
- e) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, pažeidimų ištaisymo priemones ir rekomendacijas.
- f) Su atsakingu vadovu bent kartą per 24 mėnesius surengiamas susitikimas, kad būtų užtikrinama, jog jai/jam yra pranešami svarbūs klausimai, kurie buvo iškelti atliekant auditą.

**M.B.705 Pažeidimai**

- a) Jeigu atliekant auditą arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma M dalies reikalavimų, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:
  - 1) jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų, kad, atsižvelgiant į pirmo lygio pažeidimų apimtį, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos patvirtinimas būtų atšauktas, apribotas arba jo galiojimas būtų iš dalies arba visiškai sustabdytas tol, kol organizacija imsis veiksmingų ištaisomųjų veiksmų;
  - 2) jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, nustato ištaisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai. Tam tikromis aplinkybėmis pirmiau minėto laikotarpio pabaigoje ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, kompetentinga institucija trijų mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jeigu pateikiamas nustatytus reikalavimus atitinkantis ištaisomųjų veiksmų planas.
- b) Kompetentinga institucija imasi veiksmų visiškai arba iš dalies sustabdyti patvirtinimo galiojimą, jeigu nesilaikoma kompetentingos institucijos nustatyto tvarkaraščio.

**M.B.706 Pakeitimai**

- a) Jei tai yra tiesioginis nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno pakeitimų patvirtinimas, kompetentinga institucija, prieš patvirtintai organizacijai oficialiai pranešdama apie patvirtinimą, patikrina, ar žinyne nustatytos procedūros atitinka M dalies reikalavimus.
- b) Jei tai yra netiesioginis nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno pakeitimų patvirtinimas, kompetentinga institucija užtikrina, kad ji atitinkamai kontroliuotų visų žinyno pakeitimų patvirtinimą.
- c) Kompetentinga institucija nustato sąlygas, kuriomis pagal M.A. dalies G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija gali vykdyti savo veiklą tų pakeitimų patvirtinimo metu.

**M.B.707 Patvirtinimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija:

- a) atsižvelgdama į pagrįstas priežastis, jeigu kyla galimas pavojus saugai, sustabdo patvirtinimo galiojimą; arba
- b) patvirtinimo galiojimą sustabdo, patvirtinimą atšaukia arba apriboja jo galiojimą pagal M.B.705 dalį.

**H POSKYRIS****IŠLEIDIMO EKSPLOATUOTI PAŽYMĖJIMAS – CRS**

(turi būti parengtas, jei būtina)

## I POSKYRIS

## TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

**M.B.901 Rekomendacijų įvertinimas**

Gavus paraišką ir susijusią periodiškai atliekamos orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo rekomendaciją pagal M.A.902 dalies d pastraipą:

- 1) atitinkamai apmokyti kompetentingos institucijos darbuotojai tikrina, ar rekomendacijoje pateikiamas atitiktas pareiškimas įrodo, kad buvo atlikta M.A.710 dalyje nurodyta visa tinkamumo skraidyti patikra;
- 2) kompetentinga institucija gali atlikti tyrimą ir prašyti rekomendacijos įvertinimui pagrįsti būtinos kitos informacijos.

**M.B.902 Kompetentingos institucijos atliekama tinkamumo skraidyti patikra**

- a) Jeigu kompetentinga institucija nusprendžia atlikti tinkamumo skraidyti patikrą ir išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 15a formą) (žr. III priedėlį), kompetentinga institucija tinkamumo skraidyti patikrą atlieka pagal M.A.710 dalies reikalavimus.
- b) Kompetentinga institucija turi turėti reikiamus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus, kurie gali atlikti tinkamumo skraidyti patikras. Šie darbuotojai turi:
  - 1) turėti bent penkerių metų patirtį užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti; ir
  - 2) turėti 66 dalyje nustatytą atitinkamą licenciją arba aviacijos bakalauro laipsnį ar lygiavertį dokumentą ar laipsnį; ir
  - 3) būti išklause techninės orlaivių priežiūros kursų; ir
  - 4) eiti su atitinkama atsakomybe susijusias pareigas.
- c) Kompetentinga institucija apie visus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus turi turėti užrašus, kuriuose pateikiama išsami informacija apie visas įsigytas atitinkamas kvalifikacijas bei nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo patirties santrauka ir mokymas.
- d) Kompetentinga institucija, atlikdama tinkamumo skraidyti patikrą, turi turėti prieigą prie M.A.305, M.A.306 ir M.A.401 dalyse nustatytų atitinkamų duomenų.

**M.B.903 Pažeidimai**

Jeigu tikrinant orlaivį arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma M dalies reikalavimų, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:

- 1) jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija reikalauja, kad prieš kitą skrydį būtų imtasi ištaisomųjų veiksmų, ir kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimui atšaukti arba sustabdyti jo galiojimą;
- 2) jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentingos institucijos reikalaujami ištaisomieji veiksmai turi atitikti pažeidimų pobūdį.

## I priedėlis

**Sutartis dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti**

1. Savininkui su pagal M.A dalies G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija pagal M.A.201 dalį sudarant sutartį dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo užduočių atlikimo, sutarties, kai ją pasirašo abi sutarties šalys, kopiją, jeigu paprašo kompetentinga institucija, savininkas siunčia registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai.
2. Rengiant sutartį atsižvelgiama į M dalies reikalavimus ir joje nustatomi sutarties šalių įsipareigojimai orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti atžvilgiu.
3. Joje turi būti nurodoma bent:
  - orlaivio registracija,
  - orlaivio tipas,
  - orlaivio serijos numeris,
  - orlaivio savininko arba registruoto nuomininko pavadinimas arba išsami informacija apie kompaniją, įskaitant adresą.

Išsami informacija apie pagal M.A dalies G poskyrį patvirtintą nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją, įskaitant adresą.

4. Joje turi būti nustatoma:

„Savininkas paveda patvirtintai organizacijai užtikrinti orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, parengti orlaivio priežiūros programą, kurią turi patvirtinti orlaivio registravimo valstybėje narėje įsisteigusios tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos ir orlaivio techninės priežiūros organizavimą patvirtintoje organizacijoje.

Pagal šią sutartį abi šalys įsipareigoja vykdyti atitinkamus šia sutartimi nustatytus įpareigojimus.

Savininkas tvirtai įsitikinęs paliudija, kad patvirtintai organizacijai teikiama visa informacija apie nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti yra bei ateityje bus tiksli ir kad orlaivis nebus keičiamas iš anksto negavus patvirtintos organizacijos patvirtinimo.

Jeigu viena iš sutarties šalių kaip nors pažeistų šios sutarties nuostatas, sutartis taptų niekine. Šiuo atveju savininkas yra atsakingas už visas su nepertraukiamuoju orlaivio tinkamumu skraidyti susijusias užduotis, ir savininkas įsipareigoja registravimo valstybės narės kompetentingoms institucijoms pranešti per dvi savaites.“

5. Jeigu savininkas su pagal M.A dalies G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija pagal M.A.201 dalį sudaro sutartį, kiekviena sutarties šalis prisiima šiuos įsipareigojimus:

5.1. Patvirtintos organizacijos įsipareigojimai:

- 1) orlaivio tipas turi būti įrašytas į patvirtintos organizacijos patvirtinimo taikymo sritį;
- 2) vykdyti toliau išvardytas orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti išlaikymo sąlygas:
  - parengti orlaivio techninės priežiūros programą, įskaitant visas parengtas patikimumo programas,
  - organizuoti orlaivio techninės priežiūros programos patvirtinimą,
  - patvirtinus orlaivio techninės priežiūros programą, jos kopiją įteikti savininkui,
  - organizuoti su ankstesne techninės priežiūros programa susijusį patikrinimą,
  - užtikrinti, kad visą techninę priežiūrą atliktų patvirtinta techninės priežiūros organizacija,
  - užtikrinti, kad būtų taikomi visi tinkamumo skraidyti nurodymai,
  - užtikrinti, kad visus atliekant numatytą techninę priežiūrą nustatytus arba savininko praneštus defektus pašalintų patvirtinta techninė priežiūra organizacija,
  - derinti numatytą techninę priežiūrą, tinkamumo skraidyti nurodymų taikymą, ribotos eksploataavimo trukmės dalių keitimą ir komponentų tikrinimo reikalavimus,
  - kiekvieną kartą orlaivio savininkui pranešti apie tai, kad orlaivis turi būti pristatytas patvirtintai techninės priežiūros organizacijai,
  - tvarkyti visus techninius užrašus,
  - rengti laikyti visus techninius užrašus;
- 3) užtikrinti, kad visi keitimai prieš juos įdiegiant būtų patvirtinami pagal 21 dalį;
- 4) užtikrinti, kad visi orlaivio remontai prieš juos pradėdant būtų patvirtinami pagal 21 dalį;

- 5) registravimo valstybėje narėje įsisteigusioms tinkamumą skraidyti užtikrinančioms institucijoms kas kartą pranešti, jeigu savininkas orlaivio nepristato patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, kai to paprašo patvirtinta organizacija;
- 6) registravimo valstybėje narėje įsisteigusioms tinkamumą skraidyti užtikrinančioms institucijoms kas kartą pranešti, jeigu nesilaikoma sutarties;
- 7) jei būtina, atlieka orlaivio tinkamumo skraidyti patikrą ir pildo tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą arba registravimo valstybei narei skirtą rekomendaciją;
- 8) pranešti apie visus įvykius, apie kuriuos privaloma pranešti pagal galiojančius reglamentus;
- 9) registravimo valstybės narės institucijoms pranešti apie tai, kad viena iš šalių nutraukė sutartį.

5.2. Savininko įsipareigojimai:

- 1) bendrais bruožais suvokti patvirtintą techninės priežiūros programą;
  - 2) bendrais bruožais suvokti M dalies nuostatas;
  - 3) orlaivį, dėl kurio susitarta su patvirtinta organizacija, jos prašymu paskirtu laiku pristatyti patvirtintai techninės priežiūros organizacijai;
  - 4) nekeisti orlaivio, jeigu iš anksto nebuvo pasitarta su patvirtinta organizacija;
  - 5) patvirtintai organizacijai pranešti apie visus techninės priežiūros darbus, ypač tuos, kurie buvo atlikti nepranešus patvirtintai organizacijai ir be jos kontrolės;
  - 6) patvirtintai organizacijai, remiantis lėktuvo žurnalu, pranešti apie visus vykdant operacijas nustatytus defektus;
  - 7) registravimo valstybės narės institucijoms pranešti apie tai, kad viena iš šalių nutraukė sutartį.
  - 8) registravimo valstybės narės institucijoms ir patvirtintai organizacijai pranešti apie orlaivio pardavimą;
  - 9) pranešti visus įvykius, apie kuriuos privaloma pranešti pagal galiojančius reglamentus.
-

## II priedėlis

**Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 forma***EASA 1 formos naudojimas atliekant techninę priežiūrą***1. BENDROJI DALIS**

Pažymėjimas turi atitikti pridėtą pavyzdį, įskaitant langelių skaičių ir kiekvieno langelio vieta turi atitikti nurodytą pavyzdyje. Kiekvieno langelio dydį galima keisti, kad langelis atitiktų tam tikrą taikymo atvejį, tačiau ne langelio apimtį, nes tada pažymėjimo nebūtų galima atpažinti. Bendrą pažymėjimo dydį galima gerokai padidinti arba sumažinti, jeigu pažymėjimą dėl to jį bus galima atpažinti ir perskaityti. Iškilus dvejonėms, tariamasi su atitinkama valstybe nare.

Visas spausdintas tekstas turi būti aiškus ir įskaitomas, kad jį būtų galima lengvai perskaityti.

Galima pateikti atspausdintą pažymėjimo blanką arba jį parengti kompiuteriu, tačiau abiem atvejais išspausdintos linijos ir raidės turi būti aiškos ir įskaitomos. Tekstą spausdinti leidžiama pagal pridėtą pavyzdį, tačiau negalima pridėti jokių kitų su sertifikavimu susijusių pareiškimų.

Leidžiama naudoti anglų ir, jeigu būtina, vieną arba daugiau atitinkamos valstybės narės oficialių kalbų.

Pažymėjimą galima pildyti anglų kalba, jeigu jis naudojamas eksporto reikmėms, o kitais atvejais pažymėjimą leidžiama pildyti atitinkamos valstybės narės oficialia (-iomis) kalba (-omis).

Pažymėjime pateiktiną informaciją galima spausdinti spausdinimo mašinėle/kompiuteriu arba įrašyti ranka (įrašoma didžiosiomis raidėmis) ir tą informaciją turi būti įmanoma lengvai perskaityti.

Trumpinimų turi būti naudojama kuo mažiau.

Antroje pažymėjimo pusėje likusioje vietoje pažymėjimo rengėjas gali pateikti bet kokią papildomą informaciją, tačiau ten nenurodomi jokie su sertifikavimu susiję pareiškimai.

Su dirbiniais turi būti pateikiamas pirminis pažymėjimas ir turi būti nurodoma pažymėjimo sąsaja su dirbiniais. Dirbinį pagaminusi arba jo techninę priežiūrą atlikusi organizacija turi laikyti pažymėjimo kopiją. Jeigu, gavus valstybės narės leidimą, pažymėjimas buvo parengtas ir visi duomenys jame buvo įrašyti kompiuteriu, pažymėjimo formą ir duomenis leidžiama laikyti saugioje duomenų bazėje.

Jeigu išleidžiant kelis dirbinius buvo naudojamas vienas pažymėjimas ir jei tie dirbiniai vėliau išskirstomi, pvz., tą daro dalių platintojas, tada su tais dirbiniais turi būti pateikiama pirminio pažymėjimo kopija, o pirminį pažymėjimą turi laikyti organizacija, kuri gavo dirbinių siuntą. Jeigu nebūtų laikomas pirminis pažymėjimas, tada tie dirbiniai galėtų netekti išleistų dirbinių statuso.

PASTABA: Siunčiamų užsakovui arba pažymėjimo rengėjo laikomų pažymėjimo kopijų skaičius neribojamas.

Pažymėjimą, kuris pateikiamas su dirbiniu ir kuris pritvirtinamas prie dirbinio, kad pažymėjimas būtų patvarus, galima įdėti į apvalkalą.

**2. IŠLEIDIMO PAŽYMĖJIMO PILDYMAS (PILDO PAŽYMĖJIMO RENGĖJAS)**

Jeigu nenumatyta kitaip, kad dokumentas būtų laikomas galiojančiu pažymėjimu, turi būti užpildyti visi jo langeliai.

*1 langelis.* Institucijos pavadinimas ir valstybės narės šalis, kuriai suteikus patvirtinimą buvo išduotas pažymėjimas. Šią informaciją galima iš anksto išspausdinti.

*2 langelis.* Išspausdinama „Oficialus išleidimo pažymėjimas/Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 forma“.

*3 langelis.* Šiame langelyje turi būti spausdinamas unikalasis numeris, kad būtų galima atpažinti ir kontroliuoti pažymėjimą, išskyrus tą atvejį, jeigu dokumentas buvo parengtas kompiuteriu, kuomet to numerio neprivaloma spausdinti, jeigu kompiuteris sutvarkytas taip, jog būtų pateikiamas tas unikalasis numeris.

*4 langelis.* Patvirtintos organizacijos, išleidžiančios dirbinius, kuriems taikomas šis pažymėjimas, visas pavadinimas ir adresas, su kuriuo kartu dar nurodomas tos organizacijos pašto adresas, jeigu jis skiriasi. Šį langelį galima atspausdinti. Leidžiama naudoti gamybinės organizacijos patvirtinimo turėtojo ženklą, jeigu tas ženklas telpa langelyje.

*5 langelis.* Šiame langelyje siekiama nurodyti užsakymą atlikti darbą/sutartį/sąskaitą arba bet kokius vidinius organizacijos procesus, užtikrinančius, kad būtų galima sukurti greito atpažinimo sistemą.

6 langelis. Jis numatytas tam, kad pažymėjimą išduodančiai organizacijai būtų patogiau daryti dalinę nuorodą į 13 langelį „Pastabos“ naudojant langelyje įrašytų dirbinių numerius. Pildyti 6 langelį neprivaloma.

Jeigu į pažymėjimą turi būti įrašomas tam tikras skaičius išleistų dirbinių, leidžiama tai padaryti atskiru sąrašu, kuriame pateikiamos dalinės nuorodos į pažymėjimą ir sąrašą.

7 langelis. Turi būti pateikiamas dirbinio pavadinimas arba aprašymas. Pirmenybė turi būti teikiama iliustruotame dalių kataloge (IPC) pateikiamam žymėjimui.

8 langelis. Nurodomas dalies numeris. Pirmenybė turi būti teikiama iliustruotame dalių kataloge (IPC) pateikiamam žymėjimui.

9 langelis. Naudojamas tipo patvirtinimą turintiems produktams, į kuriuos galima įmontuoti išleistus dirbinius. Pildyti šį langelį neprivaloma, tačiau jeigu jis pildomas, tada leidžiama daryti šiuos įrašus:

- a) specialus arba serijinis orlaivis, variklis, oro sraigtas ar pagalbinės jėgainės modelis arba nuoroda į lengvai prieinamą katalogą ar žinyną, kuriame pateikia ta informacija, pvz., „Cessna 150“;
- b) „įvairūs“, jei yra žinoma, kad dirbinį galima įmontuoti daugiau nei viename patvirtinto produkto tipo modelyje, jeigu pažymėjimo rengėjas nenori apriboti, jog dirbinys būtų montuojamas tik tam tikrame modelyje, rengėjas turi tą nurodyti;
- c) „nežinoma“, jeigu dirbinio tinkamumas įmontuoti nežinomas, šią kategoriją pirmiausia naudoja techninės priežiūros organizacijos.

PASTABA: Jokia 9 langelyje nurodyta informacija nesuteikia teisės dirbinio montuoti tam tikrame orlaivyje, variklyje, oro sraigte arba pagalbinėje jėgainėje. Naudotojas/montuotojas dokumentais, pvz., dalių katalogu, techniniais biuleteniais ir t. t. turi patvirtinti, kad dirbinį konkrečiu atveju galima įmontuoti.

10 langelis. Nurodomas išleidžiamų dirbinių skaičius.

11 langelis. Nurodomas dirbinio ir (arba) dalies serijos numeris, jei būtina, jeigu jokio numerio nurodyti nereikia, rašomos raidės „N/A“.

12 langelis. Toliau pateikti žodžiai kabutėse ir jų apibrėžimai nurodo išleidžiamo dirbinio būseną. Vienas iš tų žodžių arba jų derinys turi būti įrašomas šiame langelyje:

#### 1. ATLIKTAS KAPITALINIS REMONTAS

Naudoto dirbinio atnaujinimas patikrinant, bandant ir pakeičiant pagal patvirtintą standartą (\*), kad būtų pratęsta dirbinio eksploataavimo trukmė.

#### 2. PATIKRINTAS/IŠBANDYTAS

Dirbinio tikrinimas, kad būtų nustatyta, ar jis atitinka patvirtintą standartą (\*).

#### 3. PAKEISTAS

Dirbinio pakeitimas pagal patvirtintą standartą (\*).

#### 4. SUREMONTUOTAS

Dirbinio tinkamumo eksploatuoti atkūrimas pagal patvirtintą standartą (\*).

#### 5. ATNAUJINTAS

Naudotos padangos atnaujinimas pagal patvirtintą standartą (\*).

#### 6. PERRINKTAS

Dirbinio perrinkimas pagal patvirtintą standartą (\*).

A pavyzdys: oro sraigto po vežimo.

PASTABA: Ši nuostata taikoma tik dirbiniais, kuriuos iš pradžių visiškai buvo surinkęs gamintojas pagal 21 dalyje nustatytus ir kitus gamybos reikalavimus.

(\*) Patvirtintas standartas – tai kompetentingos institucijos patvirtintas gamybos/projektavimo/techninės priežiūros/kokybės standartas.

Pirmiau pateikti pareiškimai pagrindžiami 13 langelyje daroma nuoroda į atliekant techninę priežiūrą naudojamus patvirtintus duomenis/žinyną/specifikaciją.

13 langelis. Jame būtina nurodyti bet kokią informaciją (tiesiogiai arba darant nuorodą į pagrindžiančius dokumentus) apie su išleidžiamu dirbiniu susijusius tam tikrus duomenis arba apribojimus, kurie naudotojui/montuotojui reikalingi priimant galutinį sprendimą dėl dirbinio tinkamumo naudoti. Informacija turi būti aiški, išsami ir pateikta tokia forma bei būdu, kad jis būtų tinkamas pirmiau minėtam nustatymui atlikti.

Su kiekvienu pareiškimu turi būti aiškiai nurodyta, su koku dirbiniu jis yra siejamas.

Jeigu pareiškimas nepateikiamas, įrašomas žodis „Nepateikta“.

Keli pateiktinos informacijos pavyzdžiai:

- techninės priežiūros dokumentų, kurie naudojami kaip patvirtintas standartas, ženklavimas ir išdavimas,
- įgyvendinti tinkamumo skraidyti nurodymai ir (arba) nurodymai, kurių įgyvendinimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- atlikti remontai ir (arba) remontai, kurių atlikimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- atlikti pakeitimai ir (arba) pakeitimai, kurių atlikimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- įmontuotos atsarginės dalys ir (arba) tos atsarginės dalys, kurių įmontavimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- ankstesni duomenys apie ribotos eksploataavimo trukmės dalis,
- nuokrypiai nuo užsakovo užsakymo atlikti darbą,
- nuoroda į M.A dalies F poskyrį,
- nuoroda į kitą reglamentą, jei tai ne nurodytasis 145 dalyje arba M dalies F poskyryje,
- išleidimo pareiškimai, kad būtų laikomasi užsienio valstybės techninės priežiūros reikalavimų,
- išleidimo pareiškimas, kad būtų laikomasi techninės priežiūros tarptautinės sutarties sąlygų (ir kitų sutarčių), pvz., Kanados techninės priežiūros sutartis ir JAV dvišalė aviacijos saugos sutartis – techninės priežiūros atlikimo tvarka.

14, 15, 16, 17 ir 18 langeliai. Šių langelių techninės priežiūros užduotims neturi naudoti pagal M.A dalies F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos. Šie langeliai yra specialiai skirti pagal 21 dalį pagamintų naujų dirbinių išleidimui/sertifikavimui ir nacionaliniams aviacijos reglamentams, kurie galiojo iki visiškai išsigalint 21 daliai.

19 langelis. Pateikiamas privalomas išleidimo eksploatuoti pareiškimas dėl visų techninės priežiūros darbų, kuriuos atliko pagal M.A dalies F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos. Jeigu išleidžiamas dirbiny, kuriam buvo taikyta ne M dalyje nustatyta techninė priežiūra, 13 langelyje nurodomas tam tikras nacionalinis reglamentas. Kiekvienu atveju atitinkamas kvadratis turi būti žymimas „varnele“, kad išleidimas būtų laikomas galiojančiu.

Su sertifikavimu susijęs pareiškimas „išskyrus tą atvejį, jeigu 13 langelyje nurodyta kitaip“, skirtas toliau nurodytoms padėtimis:

- a) tuo atveju, jeigu negalima užbaigti techninės priežiūros;
- b) tuo atveju, jeigu techninės priežiūros darbai iš dalies neatitinka M dalimi nustatyto standarto;
- c) tuo atveju, jeigu techninės priežiūros darbai buvo atlikti ne pagal M dalies reikalavimus.

Konkretus atvejis arba jų derinys nurodomas 13 langelyje.

20 langelis. Jis skirtas už išleidimą atsakingiems darbuotojams, kuriuos įgaliojo pagal M.A dalies F poskyrį patvirtinta techninės priežiūros organizacija, pasirašyti. Šį parašą kompiuteriu galima spausdinti kaip elektroninį parašą, jeigu valstybė narė yra įsitikinusi, kad prieigą prie kompiuterio turi tik signataras ir kad to parašo neįmanoma išspausdinti tuščioje kompiuteriu parengtoje formoje.

21 langelis. Pagal M.A dalies F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos numeris, kurį kai suteikė valstybė narė.

22 langelis. Spausdintomis raidėmis išspausdinama signataro, kurio parašas įrašomas 20 langelyje, pavardė ir asmensinio leidimo numeris.

23 langelis. 19 langelyje aprašyto išleidimo eksploatuoti pasirašymo data (diena/mėnuo/metai). Mėnuo nurodomas raidėmis, pvz., saus., vasar., kov. ir t. t.). Išleidimas eksploatuoti pasirašomas „užbaigus techninės priežiūros darbus“.

Prašome atkreipti dėmesį, kad naudotojo pareiškimas apie atsakomybę pateikiamas kitoje šio pažymėjimo pusėje. Šį pareiškimą galima pridėti pažymėjimo priekyje, po apatine linija, jeigu sumažinamas formos ilgis.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                           |               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |                                              |                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|----------------------------------------------|-------------------------|
| 1. Patvirtinanti kompetentinga institucija/šalis                                                                                                                                                                                                                                                 | 2. <b>OFICIALUS IŠLEIDIMO PAŽYMĖJIMAS</b><br>EASA 1 FORMA |               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |                                              | 3. Formos eilės numeris |
| 4. Patvirtintos organizacijos pavadinimas ir adresas:                                                                                                                                                                                                                                            |                                                           |               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 | 5. Užsakymas atlikti darbą/sutartis/sąskaita |                         |
| 6. Dirbinys                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 7. Aprašymas                                              | 8. Dalies Nr. | 9. Tinkamumas naudoti*                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 10. Kiekis                      | 11. Serijos/dalies Nr.                       | 12. Statusas/darbas     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                           |               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |                                              |                         |
| 13. Pastabos                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                           |               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |                                              |                         |
| 14. Patvirtinama, kad pirmiau nurodyti dirbiniai buvo pagaminti pagal:<br><br><input type="checkbox"/> patvirtintus projektavimo duomenis ir dirbinių būsena atitinka saugaus eksploatavimo reikalavimus<br><input type="checkbox"/> 13 langelyje nurodytus nepatvirtintus projektavimo duomenis |                                                           |               | 19. <input type="checkbox"/> 145.A.50 dalis išleidimas eksploatuoti <input type="checkbox"/> Kitas 13 langelyje nurodytas reglamentas<br><br>Patvirtina, kad jeigu kitaip nenurodyta 13 langelyje, 12 langelyje nurodytas ir 13 langelyje aprašytas darbas buvo užbaigtas pagal 145 dalį ir to darbo atžvilgiu dirbiniai laikomi parengtais išleisti eksploatuoti. |                                 |                                              |                         |
| 15. Įgalioto asmens parašas                                                                                                                                                                                                                                                                      | 16. Patvirtinimo/leidimo Nr.                              |               | 20. Įgalioto asmens parašas                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 21. Pažymėjimo/patvirtinimo Nr. |                                              |                         |
| 17. Pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 18. Data (m./mėn./d.)                                     |               | 22. Pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 23. Data (m./mėn./d.)           |                                              |                         |

*Oficialus išleidimo pažymėjimas*

**EASA 1 forma**

**NAUDOTOJO/MONTUOTOJO ĮSIPAREIGOJIMAI**

**PASTABA:**

1. Privaloma suprasti, kad turint vien dokumentą dar neįgaunama teisė įmontuoti dalį/komponentą/mazgą.
2. Jeigu naudotojas/montuotojas dirba laikydamasis ne 1 langelyje nurodytos tinkamumą skraidyti užtikrinančios, o kitos tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos nustatytų nacionalinių reglamentų, svarbu, kad naudotojas/montuotojas užtikrintų, jog jo/jos veiklą prižiūrinti tinkamumą skraidyti užtikrinanti institucija pripažintų 1 langelyje nurodytos tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos dalis/komponentus/mazgus.
3. 14 ir 19 langeliuose pateikiami pareiškimai nelaikytini leidimu įmontuoti. Visais atvejais orlaivio techninės priežiūros užrašuose turi būti laikomas leidimas įmontuoti, kurį pagal nacionalinius reglamentus išdavė naudotojas/montuotojas prieš orlaiviui leidžiant skristi.

\_\_\_\_\_

## III priedėlis

## Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas

Patvirtinanti valstybė narė  
Europos aviacijos saugos  
agentūros valstybė narė

# TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

Tinkamumo skraidyti  
patikros pažymėjimo Nr.:  
AA-G1-000

Pagal galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1592/2002

[KOMPANIJOS PAVADINIMAS] PAGAL M DALIES A SKYRIAUS G POSKYRĮ PATVIRTINTA ORGANIZACIJA

Nr.: MS-G1-000

pagal M.A.710 dalį atliko šio orlaivio tinkamumo skraidyti patikrą:

Orlaivio gamintojas: .....

Orlaivio žymėjimas, kurį suteikia gamintojas: .....

Orlaivio registracija: .....

Orlaivio serijos numeris: .....

Atliekant orlaivio patikrą buvo nustatyta, kad jis yra tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galiojimo pabaiga: .....

Pasirašė: ..... Leidimo Nr.: .....

1-as galiojimo pratęsimas: Orlaivis per pastaruosius metus buvo nepertraukiamai prižiūrimas pagal M.A.901 dalį. Išduodant pažymėjimą orlaivis buvo pripažintas tinkamu skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galiojimo pabaiga: .....

Pasirašė: ..... Leidimo Nr.: .....

2-as galiojimo pratęsimas: Orlaivis per pastaruosius metus buvo nepertraukiamai prižiūrimas pagal M.A.901 dalį. Išduodant pažymėjimą orlaivis buvo pripažintas tinkamu skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galiojimo pabaiga: .....

Pasirašė: ..... Leidimo Nr.: .....

## VALSTYBĖ NARĖ

Europos aviacijos saugos agentūros  
valstybė narė**TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS**

Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo Nr.:

Pagal galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1592/2002 valstybė narė šiuo pažymėjimu patvirtina, kad orlaivis:

Orlaivio gamintojas: .....

Orlaivio žymėjimas, kurį suteikia gamintojas: .....

Orlaivio registracija: .....

Orlaivio serijos numeris: .....

išduodant pažymėjimą buvo pripažintas tinkamu skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galiojimo pabaiga: .....

Pasirašė: ..... Leidimo Nr.: .....

## IV priedėlis

## Patvirtinimo kategorijos

## ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO KLASIŲ IR KATEGORIJŲ SISTEMA

1. Išskyrus tą atvejį, kai 11 pastraipoje mažiausiai organizacijai nustatyta kitaip, 1 lentelėje nustatoma visa patvirtinimo, kurį standartine forma galima suteikti pagal M.A dalies F poskyrį, apimtis. Organizacijai turi būti suteikiamas patvirtinimas, kurio apimtis – nuo vienos klasės ir kategorijos su apribojimais iki visų klasių ir kategorijų su apribojimais.
2. Be to, kas nurodyta M.A. dalies F poskyrio 1 lentelėje, patvirtinta techninės priežiūros organizacija privalo pagal F poskyrį nurodyti darbo sritį techninės priežiūros organizacijos žinyne. Žr. dar 10 pastraipą.
3. Atsižvelgiant į valstybės narės suteiktą (-as) patvirtinimo klasę (-es) ir kategoriją (-as), techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo sritis tiksliai apibrėžia patvirtinimo ribas. Dėl to svarbu, kad patvirtinimo klasė (-ės) ir kategorija (-os) būtų suderinama (-os) su organizacijos darbo sritimi.
4. A kategorijos klasė – pagal M.A dalies F poskyrį patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti orlaivio ir visų komponentų (įskaitant variklius/pagalbines jėgaines) techninę priežiūrą, jeigu tie komponentai nėra išmontuojami iš orlaivio, išskyrus tą atvejį, kai tuos komponentus laikinai galima išmontuoti techninei priežiūrai atlikti, jeigu toks išmontavimas yra aiškiai numatytas orlaivio techninės priežiūros žinyne, kad pagal valstybės narės priimtame techninės priežiūros organizacijos žinyne numatytą kontrolės procedūrą būtų pagerinama prieiga. Apribojimo skyriuje nustatoma šios techninės priežiūros taikymo sritis ir kartu nustatoma patvirtinimo apimtis.
5. B kategorijos klasė – pagal M.A dalies F poskyrį patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti neįmontuoto variklio/APU („pagalbinės jėgainės“) ir variklio/pagalbinės jėgainės komponentų, kurie įmontuoti į variklį/pagalbinę jėgainę, techninę priežiūrą, išskyrus tą atvejį, kai tuos komponentus galima laikinai išmontuoti atliekant techninę priežiūrą, jeigu toks išmontavimas yra aiškiai numatytas variklio/pagalbinės jėgainės žinyne, kad atliekant techninę priežiūrą būtų pagerinama prieiga. Apribojimo skyriuje nustatoma tos techninės priežiūros apimtis ir šiuo nustatymu nurodoma patvirtinimo apimtis. Pagal M.A. dalies F poskyrį patvirtinta B kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija, jeigu atliekama techninė angare vykdoma orlaivio priežiūra arba priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, taip pat gali atlikti įmontuoto variklio techninę priežiūrą, laikydamosi techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos kontrolės procedūros. Techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo sritis turi atspindėti šią veiklą, jeigu ją leidžia valstybė narė.
6. C kategorijos klasė – pagal M.A dalies F poskyrį patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti neįmontuotų komponentų (išskyrus variklius ir pagalbines jėgaines), skirtų įmontuoti orlaivyje arba variklyje/pagalbinėje jėgainėje, techninę priežiūrą. Apribojimo skyriuje nustatoma tos techninės priežiūros apimtis ir šiuo nustatymu nurodoma patvirtinimo apimtis. Pagal F poskyrį patvirtinta C kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija, jeigu atliekama techninė angare vykdoma orlaivio priežiūra arba priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, taip pat gali atlikti įmontuoto komponento arba variklio/pagalbinės jėgainės (jų techninė priežiūra turi būti atliekama techninės priežiūros patalpose) techninę priežiūrą, jei laikomasi techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos kontrolės procedūros. Techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo sritis turi atspindėti šią veiklą, jeigu ją leidžia valstybė narė.
7. D kategorijos klasė – tai nebūtinai su konkrečiu orlaiviu, varikliu arba kitu komponentu susijusi atskiroji klasė. D1 – tai neardomųjų bandymų (NDT) klasė, kuri būtina tik pagal F poskyrį patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, neardomuosius bandymus kaip tam tikrą užduotį atliekančiai kitai organizacijai. Pagal M.A dalies F poskyrį patvirtinta ir A, B arba C kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija neardomuosius produktų, kurių techninę priežiūrą ji atlieka pagal techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytas neardomųjų bandymų procedūras, bandymus gali atlikti neturėdama D 1 klasės patvirtinimo.
8. „Apribojimo“ skyrius yra skirtas tam, kad valstybė narė konkrečiai organizacijai patvirtinimą galėtų suteikti atsižvelgdama į jos ypatybes. 1 lentelėje nustatyti galimi apribojimo tipai ir, nors techninė priežiūra nurodoma kiekvienos klasės pabaigoje, leidžiama pabrėžti techninės priežiūros užduotį, o ne orlaivio, variklio tipą arba gamintoją, jeigu tai labiau atitinka organizacijos interesus. Pavyzdžiu galima laikyti aviacinės elektroninės įrangos prietaisus ir jų techninę priežiūrą.
9. 1 lentelėje pateikiama nuoroda į apribojimų skyriuje nurodytą A ir B klasių seriją, tipą ir grupę. Serija – tai tam tikro tipo serija, pvz., „Cessna 150“ arba „Cessna 172“ ar „Beech 55“ arba „Continental O-200“ ir t. t. Tipas – tai tam tikras tipas arba modelis, pvz., „Cessna 172RC“ tipas. Galima nurodyti bet kokių serijų arba tipų skaičių. Grupė – tai, pvz., vieną stūmoklinį variklį turintis „Cessna“ orlaivis arba turbokompresoriaus neturintis stūmoklinis variklis „Lycoming“ ir t. t.

10. Jeigu naudojamas ilgasis įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašas, kurį leidžiama dažnai keisti, tada tie pakeitimai atliekami valstybės narės nustatyta tvarka, nurodyta techninės priežiūros organizacijos žinyne. Tos tvarkos turi laikytis tas, kas yra atsakingas už įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašo keitimo kontrolę ir veiksmus, kurių privaloma imtis keičiant sąrašą. Imantis šių veiksmų turi būti užtikrinama, kad į sąrašą įtraukiami produktai arba paslaugos atitiktų F poskyrio nuostatas.
11. Pagal M.A dalies F poskyrį patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, kuri visiems techninės priežiūros darbams planuoti ir jiems atlikti samdo tik vieną darbuotoją, galima suteikti tik tam tikros kategorijos patvirtinimą. Didžiausi leistini apribojimai:

|                                                                              |                                                                   |                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ORLAIVIO KLASĖ                                                               | A2 KATEGORIJA: LĖKTUVAI                                           | TURINTYS STŪMOKLINĮ VARIKLĮ, 5 700 KG IR MAŽESNĖS MASĖS                                                                             |
| ORLAIVIO KLASĖ                                                               | A3 KATEGORIJA: VIENO VARIKLIO STRAIGTASPARNIAI                    | TURINTYS STŪMOKLINĮ VARIKLĮ, 3 175 KG IR MAŽESNĖS MASĖS                                                                             |
| ORLAIVIO KLASĖ                                                               | A4 KATEGORIJA: NE A1, A2 IR A3 KATEGORIJŲ VIENO VARIKLIO ORLAIVIS | APRIBOJIMŲ NENUSTATYTA                                                                                                              |
| ARIKLIŲ KLASĖ                                                                | B2 KLASĖ: STŪMOKLINIS                                             | MAŽESNĖS GALIOS NEI 450 AJ                                                                                                          |
| KOMPONENTŲ KLASĖ: IŠSKYRUS SUKOMPLETUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES | C1–C20                                                            | NURODOMA ĮRANGOS, KURIOS TECHNINĘ PRIEŽIŪRĄ GALI ATLIKTI REMONTO ĮMONĖ IR UŽ KURIOS IŠLEIDIMĄ EKSPLOATUOTI JI YRA ATSAKINGA, SĄRAŠE |
| SPECIALI KLASĖ                                                               | D1 NEARDOMIEJI BANDYMAI (NDT)                                     | TURI BŪTI NUSTATYTI NEARDOMIEJI BANDYMAI (NDT)                                                                                      |

Turėtų būti pasakyta, kad kompetentinga institucija tos organizacijos patvirtinimo apimtį gali dar labiau apriboti atsižvelgdama į konkrečios organizacijos įgaliojimus.

1 lentelė

| KLASĖ    | KATEGORIJA                                      | APRIBOJIMAS                                                                                                |
|----------|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ORLAIVIS | A2 5 700 kg ir mažesnės masės lėktuvai          | Nurodomas lėktuvo gamintojas arba grupė, serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys         |
|          | A3 Vieno variklio sraig-tasparniai              | Nurodomas sraig-tasparnio gamintojas arba grupė, serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys |
|          | A4 Orlaiviai, išskyrus A1, A2 ir A3 kategorijas | Nurodoma orlaivio grupė arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys                                 |
| ARIKLIAI | B1 Turbininiai                                  | Nurodoma variklio serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys                                |
|          | B2 Stūmokliniai                                 | Nurodomas variklio gamintojas arba grupė ar serija, tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys          |
|          | B3 Pagalbinė jėgainė                            | Nurodomas variklio gamintojas arba serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys               |

|                                                                          |                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| KOMPONENTAI, IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES | C1 Oro kondicionavimo ir hermetizavimo įrenginys | Nurodomas orlaivio tipas arba orlaivio ar komponento gamintojas arba konkretus komponentas ir (arba) daroma nuoroda į įmonės žinyne pateikiamą įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašą ir (arba) techninės priežiūros užduotys |
|                                                                          | C2 Autopilotas                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C3 Ryšio ir navigacijos įranga                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C4 Durys – Liukai                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C5 Elektros energijos tiekimas                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C6 Įranga                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C7 Variklis – Pagalbinė jėgainė                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C8 Orlaivio vairai                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C9 Degalų sistema orlaivio sklandmuo             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C10 Sraigtasparnis – Rotoriai                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C11 Sraigtasparnis – Pavara                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C12 Hidraulinė sistema                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C13 Instrumentai                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C14 Važiuklė                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C15 Deguonies sistema                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C16 Oro sraigtai                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C17 Pneumatinė sistema                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C18 Apsauga nuo apledėjimo, lietaus/ugnies       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C19 Langai                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                          | C21 Konstrukcijos dalys                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| SPECIALIOSIOS PASLAUGOS                                                  | D1 Neardomieji bandymai                          | Nustatomi konkretūs neardomųjų bandymų metodai                                                                                                                                                                                                                                                                    |

V priedėlis

Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo pagal M DALIES A skyriaus F poskyrį pažymėjimas

1 puslapis

VALSTYBĖ NARĖ

Europos aviacijos saugos agentūros (EASA)  
valstybė narė

## PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

NUORODA

Pagal galiojantį Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 ir atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas valstybė narė šiuo pažymėjimu konstatuoja

**[KOMPANIJOS PAVADINIMAS] TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA**

kad techninės priežiūros organizacija pagal M dalies A skyriaus F poskyrį yra patvirtinta atlikti produktų, kurie nurodyti prie patvirtinimo pridėtame sąraše, techninę priežiūrą ir remiantis pirmiau pateikta nuoroda išduoti susijusius išleidimo eksploatuoti pažymėjimus.

**SĄLYGOS:**

- 1 Šio patvirtinimo apimtis apibrėžta patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno patvirtinimo skyriuje nustatyta taikymo sritimi, ir
- 2 pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos tvarkos, ir
- 3 šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta techninės priežiūros organizacija atitinka M dalies nuostatas.
- 4 Jei laikomasi pirmiau minėtų sąlygų, šis patvirtinimas galioja, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Išdavimo data: ..... Pasirašė:.....

**Sąrašo įtraukimo į patvirtinimą data:** ..... Kompetentingos institucijos vardu

2 puslapis

## PATVIRTINIMO SĄRAŠAS

Organizacijos pavadinimas: **[KOMPANIJOS PAVADINIMAS] TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA**

Nuoroda:

| KLASĖ                                                                              | KATEGORIJA                                        | APRIBOJIMAS                               |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| ORLAIVIS                                                                           | A2: Lėktuvai/                                     | DHC-6 <i>Twin Otter</i> serija            |
|                                                                                    | A3: Vieno variklio sraigtasparniai                | Robinson R44                              |
| VARIKLIAI                                                                          | B1: Turbininiai                                   | PT6A serija                               |
| KOMPONENTAI, IŠSKYRUS<br>SUKOMPLEKTUOTU S<br>VARIKLIUS ARBA PAGALBINES<br>JĖGAINES | C1: Oro kondicionavimo ir hermetizavimo įrenginys | DHC-6                                     |
|                                                                                    | C2: Autopilotas                                   | Sperry                                    |
|                                                                                    | C5: Elektros energijos tiekimas                   | DHC-6                                     |
|                                                                                    | C6: Įranga                                        | DHC-6 Avarinė įranga                      |
|                                                                                    | C7: Variklis – Pagalbinė jėgainė                  | PT6A Degalų valdymas                      |
|                                                                                    | C16: Oro sraigtai                                 | Fiksuotojo žingsnio oro sraigtas ir DHC-6 |
| SPECIALIZUOTOS<br>PASLAUGOS                                                        | D1: Neardomieji bandymai                          | Visi tipai                                |

Į šį patvirtinimo sąrašą įtraukti tik tie produktai ir veikla, kurie yra nurodyti pagal M dalies A skyriaus F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno patvirtinimo apimties skyriuje,

Nuoroda: .....

Išdavimo data: .....

Pasirašė: .....

Valstybės narės vardu

## VI priedėlis

Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos patvirtinimo pagal M DALIES A skyriaus G poskyrį pažymėjimas

## VALSTYBĖ NARĖ

Europos aviacijos saugos agentūros narė

## PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

## NUORODA

Pagal galiojantį Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 ir atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas valstybė narė šiuo pažymėjimu konstatuoja

## [KOMPANIJOS PAVADINIMAS] NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA

kad nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija pagal M dalies A skyriaus G poskyrį yra patvirtinta užtikrinti nepertraukiamąjį toliau išvardytų orlaivių tinkamumą skraidyti ir, užbaigus M.A.710 dalyje nustatytą tinkamumo skraidyti patikrą, išduoti rekomendacijas bei periodiškai atliekamos orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimus, jeigu nustatoma:

| Orlaivio tipas | Nuoroda į patvirtintą techninės priežiūros programą | Tinkamumo skraidyti patikrą leista atlikti | Kokybės užtikrinimo sistemą įdiegusi (-ios) organizacija (-os) |
|----------------|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
|                | , pakeista                                          | Taip                                       |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Taip                                       |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Taip                                       |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Taip                                       |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Ne                                         |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Ne                                         |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Ne                                         |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Ne                                         |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Taip                                       |                                                                |
|                | , pakeista                                          | Ne                                         |                                                                |

**EASA 14 forma****SĄLYGOS:**

- 1) Šio patvirtinimo apimtis apibrėžta pagal M dalies A skyriaus G poskyrį patvirtintos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo organizacijos žinyne patvirtinimo skyriuje nustatytą taikymo sritimi, ir
- 2) pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos žinyne nustatytos tvarkos, ir
- 3) šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija atitinka M dalies nuostatas.
- 4) Jei laikomasi pirmiau minėtų sąlygų, šis patvirtinimas galioja, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Jeigu ši forma taip pat taikoma oro vežėjo pažymėjimo turėtojams, šio pažymėjimo numeris naudojamas kaip nuoroda ir nustatomos šios papildomos sąlygos:

- 5) Šis patvirtinimas nesuteikia teisės eksploatuoti pirmiau išvardytų tipų orlaivius. Leidimas eksploatuoti orlaivį – tai oro vežėjo pažymėjimas (AOC).
- 6) Šis patvirtinimas taikomas tik oro vežėjo pažymėjime (AOC) nurodytoms orlaivio registracijoms.
- 7) Šis patvirtinimas galioja tol, kol operatorius atitinka M dalies A skyriaus G poskyrio nuostatas ir kol neatšaukiamas taikomos orlaivio techninės priežiūros programos, minimalios įrangos sąrašo ir orlaivio žurnalo patvirtinimas.
- 8) Jeigu laikomasi pirmiau minėtų sąlygų, šis patvirtinimas galioja, jei patvirtinimo galiojimas anksčiau nebuvo sustabdytas arba jei patvirtinimas nebuvo atšauktas.
- 9) Jei techninės priežiūros organizacija ir operatorius – ne ta pati organizacija, šis patvirtinimas galioja, jeigu ta (-os) organizacija (-os) tebevykdo sutartimi nustatytus įpareigojimus.
- 10) Nutraukus oro vežėjo pažymėjimo (AOC) galiojimą, sustabdžius šio pažymėjimo galiojimą arba atšaukus jį, šis patvirtinimas iš karto netenka galios.

Išdavimo data: ..... Pasirašė: .....

Pakeitimo data: ..... Kompetentingos institucijos vardu: .....

\_\_\_\_\_

## VII priedėlis

**Sudėtingi techninės priežiūros darbai**

Toliau išvardyti darbai – tai M.A.801 dalies b pastraipos 2 punkte nurodyti sudėtingi techninės priežiūros darbai.

1. Bet koks toliau nurodytų orlaivio sklandmens dalių keitimas, remontas arba pakeitimas kniedijimu, klijavimu, laminavimu arba virinimu:
  - a) dėžinio lonžerono;
  - b) sparno stringerio arba stygos elemento;
  - c) lonžerono;
  - d) lonžerono juostos;
  - e) santvarinio lonžerono elemento;
  - f) lonžerono sienelės;
  - g) skraidančiosios valtys korpuso arba plūdinio lėktuvo plūdės kilio arba šoninės briaunos;
  - h) gofruotojo skardos lakšto suspaustojo elemento sparno arba uodegos paviršiuje;
  - i) sparno pagrindinės briaunos;
  - j) sparno arba uodegos paviršiaus atramos;
  - k) variklio tvirtinimo;
  - l) liemens lonžerono arba rėmo;
  - m) šoninės, išilginės santvaros arba pertvaros elemento;
  - n) sėdynės atramos sankabos arba laikiklio;
  - o) sėdynės kreipiamųjų keitimas;
  - p) važiuoklės spyrio arba atramos;
  - q) ašies;
  - r) rato ir
  - s) slidinės važiuoklės arba jos atramos, išskyrus mažo trinties koeficiento dangos keitimą.
2. Toliau išvardytų dalių keitimas arba remontas:
  - a) orlaivio arba plūdinio lėktuvo dangos, jeigu atliekant darbus turi būti naudojama atrama, pastoliai arba laikikliai;
  - b) orlaivio dangos, kurią veikia slėginės apkrovos, jeigu dangos pažeidimas bet kokia kryptimi viršija 15 cm (6 colius);
  - c) apkrovos veikiamų valdymo sistemos dalių, įskaitant vairalazdę, pedalą, veleną, kvadrantą, kreipiamąją svirtį, sukamąjį momentą perduodantį vamzdį, valdymo svirtį ir kaltinę arba lietinę laikančiąją atramą, tačiau išskyrus:
    - i) remontuojamos sandūros arba kabelio jungties iškalimą ir
    - ii) trauklių antgalių, kurie pritvirtinti kniedėmis, keitimą; ir
  - d) visų šio priedėlio 1 dalyje neišvardytų konstrukcijos elementų, kuriuos gamintojas techninės priežiūros žinyne, konstrukcijos remonto žinyne arba nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymuose yra apibrėžęs kaip pirminę konstrukciją.

## VIII priedėlis

**Ribota piloto/savininko atliekama techninė priežiūra**

M.A.803 dalyje numatyta ribota piloto/savininko atliekama techninė priežiūra, jeigu ji neapima sudėtingų techninės priežiūros darbų ir atliekama pagal M.A.402 dalies nuostatas – tai:

1. Ratų išmontavimas, sumontavimas.
2. Važiuklės amortizatorių elastingųjų įdėklų keitimas.
3. Važiuklės amortizatorių priežiūra papildant juos alyva, oru arba ir alyva, ir oru.
4. Važiuklės ratų guolių priežiūra, t. y. jų valymas ir tepimas.
5. Defektinių lydžiųjų laidų ir vielokaiščių keitimas.
6. Tepimas, jeigu nebūtina atlikti išmontavimo, išskyrus nekonstrukcinių elementų, pvz., dengiamųjų plokščių, gaubtų ir aptakų nuėmimą.
7. Lopymas paprastais audinio lopais, jeigu nebūtina lopo siūti prie briaunos arba nuimti konstrukcinės dalies ar valdymo paviršių. Jei tai yra oro balionai, smulkus kupolo audinio remontas (kaip yra apibrėžęs baliono gamintojas ir laikantis jo nustatytų nurodymų), jeigu nereikia remontuoti arba keisti laikančiųjų juostų.
8. Hidraulinio skysčio papildymas hidraulinio skysčio rezervuare.
9. Orlaivio liemens, oro baliono krepšio, sparnų ir uodegos paviršių (išskyrus pusiausvyruosius valdymo paviršius), aptakų, gaubtų, važiuklės, kabinos arba piloto kabinos vidaus dengimas nauja dekoratyvine danga, jeigu nebūtina nuimti arba išmontuoti bet kokios laikančiosios konstrukcijos arba veikiančiosios sistemos.
10. Komponentų dengimas konservuojančiomis arba apsauginėmis medžiagomis, jeigu nebūtina išmontuoti bet kokios laikančiosios konstrukcijos arba veikiančiosios sistemos ir jeigu tos dangos nėra uždrausta naudoti bei jei ji atitinka geros praktikos reikalavimus.
11. Kabinos, piloto kabinos apmušalų ir apdailos detalių arba oro baliono krepšio vidaus remontas, jeigu jį atliekant nebūtina išmontuoti bet kokios laikančiosios konstrukcijos arba veikiančiosios sistemos ar jeigu tas remontas netrikdo eksploatavimą užtikrinančios sistemos ir neturi įtakos orlaivio pagrindinei konstrukcijai.
12. Smulkus nesudėtingas aptakų, nekonstrukcinių sandūrinių antdėklų, gaubtų ir mažų lopų bei stiprinamųjų elementų remontas, jeigu tuo remontu nekeičiami orlaivio kontūrai, kad nebūtų kliudoma nustatytus reikalavimus atitinkančiam oro srautui.
13. Šoninių langų keitimas, jeigu šis darbas neturi įtakos konstrukcijai arba bet kokiai eksploatavimą užtikrinančiai sistemai, pvz., vairų sistemai, elektros įrangai ir t. t.
14. Saugos diržų keitimas.
15. Sėdynių arba jų dalių keitimas patvirtintomis orlaivio dalimis, jeigu nebūtina išmontuoti jokios laikančiosios konstrukcijos arba eksploatavimą užtikrinančios sistemos.
16. Tūpimo ir gabarito žibintų lempučių, reflektorių bei sklaidytuvų keitimas.
17. Ratų ir slidinės važiuklės keitimas, jeigu neskaičiuojama masė ir centruotė.
18. Bet kurio gaubto keitimas, jeigu nebūtina išmontuoti oro sraigto arba atjungti orlaivio vairų.
19. Uždegimo žvakų keitimas arba valymas ir tarpelio tarp žvakės elektrodų nustatymas.
20. Visų lanksčiųjų vamzdžių jungčių, išskyrus hidraulines, keitimas.
21. Surenkamųjų degalų vamzdžių keitimas.
22. Degalų ir alyvos filtrų arba filtrų elementų keitimas ar valymas.
23. Akumuliatorių baterijos priežiūra ir keitimas.
24. Oro baliono degiklio valdomosios ir pagrindinės tūtų valymas pagal oro baliono gamintojo nurodymus.
25. Su eksploatavimu susijusių nekonstrukcinių tipinių tvirtinimo detalių keitimas arba reguliavimas.
26. Su oro baliono apvaskalu sujungtų oro baliono krepšių ir degiklių pakeitimas, jeigu oro baliono tipo pažymėjimo duomenyse tie krepšiai ir degikliai nurodyti esantys pakeičiamieji ir jeigu krepšiai bei degikliai yra specialiai skirti greitai išmontuoti ir sumontuoti.

28. Netinkamos rūšies degalų tiekimą nutraukiančių prietaisų įmontavimas, kad būtų sumažinamas degalų bako įpilimo angos skersmuo, jeigu orlaivio gamintojas orlaivio tipo pažymėjimo duomenyse nurodė specialų prietaisą, orlaivio gamintojas pateikė specialaus prietaiso įmontavimo nurodymus ir montuojant tą prietaisą nereikia išmontuoti naudojamos degalų bako įpilimo angos.
  29. Magnetinių daviklių išmontavimas, tikrinimas ir keitimas.
  30. Priekiniame prietaisų skydelyje įmontuotų autonomiškų navigacijos ir ryšio prietaisų, kuriems naudojamos plokštelėje įmontuotos jungtys, sujungiančios įrenginį, kai jis įmontuojamas prietaisų skydelyje (išskyrus skrydžio kontrolės sistemas, atsakiklius ir labai aukšto dažnio nuotolio matavimo įrangą) išėmimas ir pakeitimas. Patvirtintas įrenginys turi būti pritaikytas, kad jį būtų galima lengvai ir pakartotinai išmontuoti bei pakeisti be specialios bandymo įrangos bei turi būti pateikiami susiję nurodymai. Prieš pradėdant įrenginį naudoti pagal paskirtį, turi būti atliktas jo eksploatacinis patikrinimas.
  31. Priekiniame prietaisų skydelyje įmontuotų skrydžių valdymo navigacinės programinės įrangos autonominių duomenų bazių atnaujinimas (išskyrus automatinį skrydžių kontrolės sistemų, atsakiklių ir labai aukšto dažnio nuotolio matavimo įrangos), jeigu nebūtina išmontuoti įrenginio ir jeigu pateikiami susiję nurodymai. Prieš pradėdant įrenginį naudoti pagal paskirtį, turi būti atliktas jo eksploatacinis patikrinimas.
  32. Sparnų, uodegos paviršių ir vairų, kurie skirti sumontuoti prieš kiekvieną skrydį ir išmontuoti po kiekvieno skrydžio, pakeitimas.
  33. Rotoriaus menčių, kurios skirtos išmontuoti, jeigu nereikia specialių įrankių, pakeitimas.
-

## II PRIEDAS

## (145 dalis)

**145.1 Bendroji dalis**

Šioje dalyje kompetentinga institucija – tai:

- 1) jei tai yra organizacijos, kurių pagrindinė komercinės veiklos vieta yra valstybėje narėje – tos valstybės narės paskirta institucija; arba
- 2) jei tai yra organizacijos, kurių pagrindinė komercinės veiklos vieta yra trečiojoje šalyje – agentūra.

## A SKYRIUS

**145.A.10 Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti organizacija, siekianti būti pripažinta tinkama suteikti patvirtinimą atlikti orlaivio ir komponentų techninę priežiūrą arba pratęsti jo galiojimą.

**145.A.15 Paraiška**

Paraiška išduoti patvirtinimą arba jį pakeisti kompetentingai institucijai įteikiama tos institucijos nustatyta forma ir numatytu būdu.

**145.A.20 Patvirtinimo sąlygos**

Organizacija savo žinyne nurodo darbo sritį, kurią apima patvirtinimas (šios dalies II priedėlio lentelėje pateikiamos visos klasės ir kategorijos).

**145.A.25 Patalpoms taikomi reikalavimai**

Organizacija užtikrina, kad:

- a) Visiems numatytiems darbams būtų tinkamos patalpos, ypač kad būtų užtikrinta apsauga nuo aplinkos oro sąlygų. Specialios darbo vietos ir patalpos, jeigu privaloma, atskirtos, kad nebūtų teršiama aplinka ir darbo patalpos:
  - 1) jei tai yra angare atliekama techninė orlaivio priežiūra, orlaiviams turi būti paskirti angarai ir jie turi būti pakankamai dideli orlaiviams įvažiuoti, kad būtų galima atlikti numatytą techninę angare atliekamą orlaivio priežiūrą;
  - 2) jei tai yra techninė komponento priežiūra, komponento priežiūros darbo vietos turi būti pakankamai erdvios, kad jose tilptų techniškai prižiūrimi komponentai.
- b) Būtų skirtos patalpos numatytus a pastraipoje nurodytus darbus prižiūrintiems pareigūnams ir už išleidimą atsakingiems darbuotojams, kad darbuotojai galėtų atlikti jiems skirtas užduotis ir taip prisidėtų prie orlaivio techninės priežiūros privalomo standarto užtikrinimo.
- c) Darbo aplinkos sąlygos, įskaitant orlaivio angarus, komponentų priežiūros darbo vietas ir buveinės patalpas, būtų tinkamos atsižvelgiant į atliekamas užduotis, ypač kad būtų laikomasi specialių reikalavimų. Jeigu atsižvelgiant į užduoties atlikimo aplinką nenustatomi specialūs reikalavimai, darbo aplinkos sąlygos turi būti tokios, kad neturėtų įtakos darbuotojų darbingumui:
  - 1) turi būti palaikoma tokia temperatūra, kad nustatytas užduotis darbuotojai galėtų atlikti nepatirdami pernelyg didelių nepatogumų;
  - 2) ore turi būti kuo mažesnis dulkių ir kitų ore pasklidusių teršalų kiekis ir neturi būti leidžiama jų kiekiui darbo patalpose pasiekti tokį lygį, kad būtų aiškiai matyti, jog orlaivio/komponento paviršius yra užterštas. Jeigu dulkių/kitų ore pasklidusių teršalų yra tiek, kad jie kaupiasi ant paviršių, visos tiems teršalams jautrios sistemos sandariai apdengiamos ir taip laikomos tol, kol vėl atkuriamos priimtinos sąlygos;
  - 3) apšvietimas turi būti toks, kad visus patikrinimus ir techninės priežiūros užduotis būtų galima atlikti veiksmingai;
  - 4) triukšmas neturi kliudyti darbuotojams atlikti tikrinimo užduočių. Jeigu neįmanoma daryti įtakos triukšmo šaltiniui, tie darbuotojai turi būti aprūpinti asmenine įranga, apsaugančia nuo pernelyg didelio triukšmo poveikio, kuris atitraukia užduotis atliekančių darbuotojų dėmesį;
  - 5) jei tam tikra techninės priežiūros užduotis reikalauja taikyti specialias aplinkos sąlygas, kitokias, negu pirmiau paminėtos, jų turi būti laikomasi. Specialios sąlygos nurodomos techninės priežiūros informacijoje;

- 6) darbo aplinkos sąlygos atliekant priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą turi būti tokios, kad be reikalo nebūtų atitraukiamas techninės priežiūros arba tikrinimo užduotis atliekančių darbuotojų dėmesys. Todėl jeigu darbo vietos sąlygos dėl temperatūros, drėgmės, krušos, ledo, sniego, vėjo, apšvietimo, dulkių/kitų ore pasklidusių teršalų suprastėja tiek, kad tų sąlygų negalima laikyti priimtinomis, tam tikros techninės priežiūros arba tikrinimo užduotys turi būti nutraukiamos, kol bus atkurtos nustatytus reikalavimus atitinkančios darbo aplinkos sąlygos.
- d) Būtų numatytos patikimos komponentų, įrangos, įrankių ir medžiagų laikymo priemonės. Laikymo sąlygos turi būti tokios, kad eksploatuoti tinkamus komponentus ir medžiagas būtų galima atskirti nuo eksploatuoti netinkamų orlaivio komponentų, medžiagų, įrangos ir įrankių. Laikymo sąlygos turi atitikti gamintojo nurodymus, kad laikomi dirbiniai nebūtų apgadinti ir kad nesuprastėtų jų būseną. Prieiga prie laikymo priemonių turi būti suteikiama tik įgaliotiems asmenims.

#### 145.A.30 Reikalavimai darbuotojams

- a) Organizacija skiria atsakingą vadovą, kuriam suteikiami verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad užsakovo prašomai visai techninei priežiūrai būtų galima skirti lėšų ir kad ji būtų atliekama pagal šioje dalyje nustatytą standartą. Atsakingas vadovas:
- 1) užtikrina, kad būtų prieinami visi techninei priežiūrai pagal 145.A.65 dalies b pastraipos nuostatas ir organizacijos patvirtinimą atlikti reikalingi ištekliai;
  - 2) parengia ir įgyvendina 145.A.65 dalies a pastraipoje nustatytą saugos ir kokybės politiką;
  - 3) įrodo, kad iš esmės yra susipažinęs su šia dalimi.
- b) Organizacija skiria asmenį arba asmenų grupę, atsakingą už tai, kad organizacija visada atitiktų šios dalies reikalavimus. Tas asmuo arba asmenys turi vykdyti atsakingo vadovo nurodymus.
1. Paskirtas asmuo arba asmenys turi atstovauti organizacijos techninės priežiūros valdymo padaliniui ir būti atsakingi už visas šioje dalyje nurodytas užduotis.
  2. Paskirtas asmuo arba asmenys turi būti atpažįstami ir jų tapatybę patvirtinantys dokumentai pateikiami kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.
  3. Paskirtas asmuo arba asmenys privalo sugebėti įrodyti, kad jie yra įgiję su orlaivio ir (arba) komponento technine priežiūra susijusių atitinkamų žinių, kvalifikaciją, įgiję atitinkamos patirties ir įrodyti, kad išmano šios dalies reikalavimus.
  4. Procedūromis turi būti aiškiai nustatyta, kas pavaduoja tam tikrą asmenį, jeigu ilgą laiką jis būtų išvykęs.
- c) a pastraipoje nurodytas atsakingas vadovas skiria asmenį kokybės užtikrinimo sistemai prižiūrėti, įskaitant 145.A.65 dalies c pastraipoje nurodytą susijusią grįžtamojo ryšio sistemą. Paskirtasis asmuo privalo turėti tiesioginį ryšį su atsakingu vadovu, kad būtų užtikrinama, jog atsakingas vadovas būtų tinkamai informuojamas apie kokybės ir atitikties dalykus.
- d) Organizacija privalo turėti techninei priežiūrai atlikti būtino darbo laiko tvarkaraštį, patvirtinantį, kad organizacija turi pakankamai darbuotojų organizacijos veiklai bei kokybės sistemai pagal patvirtinimo nuostatas planuoti, vykdyti prižiūrėti ir tikrinti. Be to, organizacija turi parengti sistemą atliktinam darbui iš naujo įvertinti, jeigu kokias nors darbo pamainai arba laikotarpiui iš tikrųjų būtų galima skirti mažiau darbuotojų nei buvo planuota.
- e) Organizacija nustatyta tvarka ir pagal standartą, dėl kurio buvo susitarta su kompetentinga institucija, nustato ir kontroliuoja techninės priežiūros, valdymo ir (arba) kokybės auditą atliekančių darbuotojų kompetenciją. Be su darbo užduotimis susijusios būtinosios patirties, kompetencijai turi būti priskiriama nuovoka, atsižvelgiant į asmens organizacijoje atliekamas užduotis, apie žmogiškųjų veiksmų taikymą ir žmogaus našumo klausimus. „Žmogiškieji veiksniai“ – tai aviaciniam projektavimui, sertifikavimui, mokymui, operacijoms ir techninei priežiūrai taikomi principai, kuriais, tinkamai atsižvelgiant į žmogaus našumą, siekiama užtikrinti saugią žmogaus ir kitų sistemos komponentų sąsają. „Žmogaus našumas“ – tai aviacijos operacijoms turintys įtakos žmogaus sugebėjimai ir ribotos jo galimybės.
- f) Organizacija pasirūpina, kad su orlaivio konstrukcijomis ir (arba) jo komponentais neardomuosius bandymus, kuriais užtikrinamas nepertraukiamasis orlaivio tinkamumas skraidyti, atliekantys arba tų bandymų atlikimą prižiūrintys darbuotojai pagal agentūros pripažintą Europos ar jam lygiavertį standartą būtų įgiję kvalifikaciją tam tikriems neardomiejiems bandymams atlikti. Bet kokias kitas specialias užduotis atliekantys darbuotojai pagal oficialiai pripažintus standartus turi būti įgiję atitinkamą kvalifikaciją. Nukrypstant nuo šios pastraipos, g pastraipoje ir h pastraipose 1 bei 2 punkte nurodyti darbuotojai, kurie yra įgiję 66 dalyje nurodytą B1 kategoriją, gali atlikti paviršiaus įtrūkių nustatymo bandymus ir (arba) prižiūrėti tų bandymų atlikimą.

- g) Visos organizacijos, atliekančios orlaivio techninę priežiūrą, išskyrus kai j pastraipoje nustatyta kitaip, ir jei tai yra priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, turi turėti atitinkamam orlaivio tipui parengtą už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal 66 ir 145.A.35 dalį įgijusius B1 ir B2 kategoriją.

Be to, nedidelei planinei priešskrydinei orlaivio techninei priežiūrai atlikti ir paprastiems defektams pašalinti tos organizacijos taip pat gali pasitelkti pagal 66 ir 145.A.35 dalis A kategoriją įgijusius atitinkamai parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus. Jeigu turima už išleidimą atsakingų pirmiau minėtos A kategorijos darbuotojų, vis tiek privaloma užtikrinti, kad su už išleidimą atsakingais A kategorijos darbuotojais kartu dirbtų 66 dalyje nurodyti B1 ir B2 kategorijų už išleidimą atsakingi darbuotojai. Tačiau šie 66 dalyje nurodyti B1 ir B2 kategorijos darbuotojai neprivalo visą laiką būti priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros dirbtuvėse, jeigu atliekama nedidelė planinė priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra arba šalinami paprasti defektai.

- h) Techninę orlaivio priežiūrą atliekanti bet kuri organizacija, išskyrus jeigu j pastraipoje nustatyta kitaip, turi turėti:

1. Jei tai yra angare atliekama techninė didelio orlaivio priežiūra – atitinkamam orlaivio tipui parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal 66 ir 145.A.35 dalį įgijusius C kategoriją. Be to, organizacija turi turėti pakankamą kiekį atitinkamam orlaivio tipui parengtų darbuotojų, pagal 66 ir 145.A.35 dalį įgijusių B1 ir B2 kategoriją, kurie padėtų dirbti už išleidimą atsakingiems C kategorijos darbuotojams:

- i) B1 ir B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai užtikrina, kad prieš išduodant išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, kurį išduoda už išleidimą atsakingi C kategorijos darbuotojai, pagal nustatytą standartą būtų atliktos visos atitinkamos užduotys arba patikrinimai;

- ii) organizacija tvarko visų tų B1 ir B2 kategorijos pagalbinių darbuotojų sąrašą;

- iii) už išleidimą atsakingi C kategorijos darbuotojai užtikrina, kad būtų laikomasi i punkto nuostatų ir kad visi užsakovo prašyti atlikti darbai būtų padaryti angare atliekant tam tikrą techninę orlaivio priežiūros darbų patikrą arba darbų rinkinį, taip pat įvertina bet kokią neatlikto darbo įtaką ir sprendžia, ar reikalauti, jog tas darbas būtų atliekamas ar, susitarus su operatoriumi, tą darbą galima atidėti iki kito specialaus patikrinimo arba tam tikram laikui.

2. Jei tai yra angare atliekama techninė orlaivio priežiūra, išskyrus didelį orlaivį, turi turėti:

- i) atitinkamam orlaivio tipui parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal 66 ir 145.A.35 dalį įgijusius B1 ir B2 kategoriją; arba

- ii) atitinkamam orlaivio tipui parengtus už išleidimą atsakingus C kategoriją įgijusius darbuotojus, kuriems padeda 1 punkte nurodyti B1 ir B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai.

- i) Už išleidimą atsakingi kompetentingi darbuotojai turi atitikti 66 dalies nuostatas.

- j) Organizacija, nukrypdoma nuo g ir h pastraipų, gali pasitelkti už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurių kvalifikacija atitinka toliau pateikiamas nuostatas:

1. Jei organizacijos gamybinės patalpos yra ne Bendrijos teritorijoje – už išleidimą atsakingi darbuotojai kvalifikaciją gali būti įgiję pagal nacionalinius valstybės, kurioje yra registruotos organizacijos gamybinės patalpos, nacionalinius aviacijos reglamentus ir atsižvelgiant į šios dalies IV priedėlyje nustatytas sąlygas.

2. Jei tai yra organizacijai, kuri įsisteigusi ne Bendrijos teritorijoje, priklausančioje priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stotyje atliekama priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, už išleidimą atsakingi darbuotojai kvalifikaciją gali būti įgiję pagal nacionalinius valstybės, kurioje yra priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stotis, nacionalinius aviacijos reglamentus ir atsižvelgiant į šios dalies IV priedėlyje nustatytas sąlygas.

3. Jei tai yra pakartotinę priešskrydinę patikrą nustatantys tinkamumo skraidyti nurodymai, kuriais aiškiai numatoma, kad skrydžio įgula gali įgyvendinti tuos skraidyti tinkamumo nurodymus, organizacija, atsižvelgdama į skrydžio įgulos turimą licenciją, orlaivio vadui ir (arba) skraidančiajam inžinieriui gali suteikti ribotą įgaliojimą išleisti eksploatuoti. Tačiau organizacija turi užtikrinti, kad būtų organizuojami atitinkami praktinio mokymo kursai, leidžiantys orlaivio vadui ir (arba) skraidančiajam inžinieriui tinkamumo skraidyti nurodymus įgyvendinti pagal nustatytą standartą.

4. Jei orlaivis eksploatuojamas toli nuo techninės priežiūros stoties, organizacija, atsižvelgdama į skrydžio įgulos turimą licenciją, orlaivio vadui ir (arba) skraidančiajam inžinieriui, gali suteikti ribotą įgaliojimą atlikti išleidimą, jeigu organizacija yra įsitikinusi, kad orlaivio vadas ir (arba) skraidantysis inžinierius nustatytą užduotį gali atlikti pagal privalomą standartą. Šios pastraipos nuostatos išsamiai apibrėžiamos taikant žinyno procedūrą.

5. Toliau nurodytais nenumatytais atvejais, jeigu orlaiviui uždraudžiama pakilti ne iš pagrindinės jo buveinės, o iš kitos vietos, kurioje nedirba atitinkami už išleidimą atsakingi darbuotojai, techninės priežiūros organizacija, su kuria sudaryta sutartis dėl šios priežiūros, vienkartinį įgaliojimą išleisti eksploatuoti gali suteikti:

- i) vienam iš savo darbuotojų, turinčių lygiavertčio tipo leidimus dirbti su panašios technologijos, konstrukcijos ir sistemų orlaiviu; arba

- ii) bet kokiam asmeniui, turinčiam ne trumpesnę nei penkerių metų techninės priežiūros patirtį ir galiojančią orlaivio techninės priežiūros ICAO licenciją, skirtą orlaivio, kurį būtina išleisti eksploatuoti, tipui, jeigu toje vietoje nėra pagal šios dalies nuostatas atitinkamai patvirtintos organizacijos ir jeigu organizacija, su kuria yra sudaryta sutartis, gauna bei laiko dokumentus, patvirtinančius to asmens patirtį ir licenciją.

Kompetentingai institucijai apie visus šioje pastraipoje nustatytus atvejus turi būti pranešta per septynias dienas nuo to įgaliojimo išleisti eksploatuoti suteikimo. Vienkartinį įgaliojimą išleisti eksploatuoti suteikianti organizacija turi užtikrinti, kad visus skrydžio saugai galinčius turėti įtakos darbus dar kartą patikrintų atitinkamai patvirtinta organizacija.

#### 145.A.35 Už išleidimą atsakingi darbuotojai ir B1 bei B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai

- a) Be atitinkamų 145.A.30 dalies g ir h pastraipų reikalavimų, organizacija užtikrina, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai bei B1 ir B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai deramai išmanytų atitinkamą orlaivį ir (arba) komponentus, kurių techninę priežiūrą privalu atlikti, ir susijusias organizacijos procedūras. Jei tai yra už išleidimą atsakingi darbuotojai, pirmiau minėto reikalavimo laikymasis turi būti užtikrinamas prieš suteikiant įgaliojimą išleisti eksploatuoti arba iš naujo suteikiant tą įgaliojimą.

„B1 ir B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai“ – tai angare atliekant techninę orlaivio priežiūrą dalyvaujantys darbuotojai, neturintys būtinų įgaliojimų išleisti eksploatuoti. „Atitinkami orlaiviai ir (arba) komponentai“ – tai tam tikrame įgaliojime išleisti eksploatuoti nurodyti orlaiviai ir komponentai. „Įgaliojimas išleisti eksploatuoti“ – tai įgaliojimas, kurį organizacija suteikia už išleidimą atsakingiems darbuotojams ir kuriame nurodoma, kad patvirtintos organizacijos vardu bei atsižvelgiant į tame įgaliojime nustatytus apribojimus darbuotojai gali pasirašyti pažymėjimus išleisti eksploatuoti.

- b) Išskyrus 145.A.30 dalies j pastraipoje nurodytus atvejus, organizacija įgaliojimą išleisti eksploatuoti už išleidimą atsakingiems darbuotojams gali išduoti tik atsižvelgdama į 66 dalyje nurodytoje orlaivio techninės priežiūros licencijoje nustatytas pagrindines kategorijas ir pakategores ir visus kvalifikacijos tipus, jeigu licencija galioja per nustatytą įgaliojimų suteikimo laiką ir jeigu už išleidimą atsakingi darbuotojai tebeatitinka 66 dalies nuostatas.
- c) Organizacija užtikrina, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai ir B1 bei B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai iš kiekvienų dviejų paeiliui einančių metų bent šešis mėnesius iš tikrųjų būtų dirbę atliekant tam tikro orlaivio arba komponento techninę priežiūrą. Šioje pastraipoje „iš tikrųjų dirbantis atliekant tam tikro orlaivio arba komponento techninę priežiūrą“ reiškia tai, kad asmuo dirbo užtikrinant orlaivio arba komponento techninę priežiūrą ir kad naudojosi suteiktu įgaliojimu išleisti eksploatuoti ir (arba) iš tikrųjų atliko tam tikrame įgaliojime atlikti išleidimą nurodytą bent kelių orlaivio tipo sistemų techninę priežiūrą.
- d) Organizacija užtikrina, kad visi už išleidimą atsakingi darbuotojai ir B1 bei B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai kas dvejus metus būtų deramai nuolatos mokomi, siekiant, jog tie darbuotojai deramai išmanytų atitinkamą technologiją, organizacijos procedūras ir su žmogiškaisiais faktoriais susijusius klausimus.
- e) Organizacija parengia už išleidimą atsakingų darbuotojų ir B1 bei B2 kategorijos pagalbinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programą, įskaitant procedūrą, kuri užtikrina, kad būtų laikomasi atitinkamų 145.A.35 dalies pastraipų, į kurias atsižvelgiant būtų galima už išleidimą atsakingiems darbuotojams pagal šią dalį suteikti įgaliojimą išleisti eksploatuoti, ir procedūrą, užtikrinančią, jog būtų laikomasi 66 dalies reikalavimų.
- f) Išskyrus, jei tai nėra vienas iš 145.A.30 dalies j pastraipos 5 punkte numatytų atvejų, organizacija, prieš suteikdama įgaliojimą išleisti eksploatuoti arba tą įgaliojimą suteikdama iš naujo, įvertina visų būsimų už išleidimą atsakingų darbuotojų kompetenciją, kvalifikaciją ir sugebėjimą atlikti numatytas išleidimo eksploatuoti pareigas pagal organizacijos žinyne nurodytą procedūrą.
- g) Jeigu už išleidimą atsakingi darbuotojai atitinka a, b, d, f ir, jeigu taikoma, c pastraipų sąlygas, organizacija suteikia įgaliojimą išleisti eksploatuoti, kuriame aiškiai nustatoma jo taikymo sritis ir apribojimai. Įgaliojimo išleisti eksploatuoti nepertraukiamasis galiojimas neatšaukiamas tol, kol tebesilaikoma a, b, d ir, jeigu taikoma, c pastraipų nuostatų.
- h) Įgaliojimas išleisti eksploatuoti turi būti parengtas taip, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai ir bet kurie įgaliotieji asmenys, kurie gali prašyti patikrinti įgaliojimą, galėtų lengvai suprasti to įgaliojimo taikymo sritį. Jeigu taikymo sritis apibrėžiama kodais, organizacija turi užtikrinti, kad tie kodai būtų lengvai prieinami. „Įgaliotasis asmuo“ – tai už orlaivio arba komponento techninės priežiūros atlikimo kontrolę atsakingos kompetentingos institucijos, agentūros ir valstybės narės pareigūnai.
- i) Asmuo, atsakingas už kokybės užtikrinimo sistemą, organizacijos vardu taip pat yra atsakingas už įgaliojimų išleisti eksploatuoti suteikimą už išleidimą atsakingiems darbuotojams. Šis asmuo gali paskirti kitus asmenis, kurie organizacijos žinyne nustatyta tvarka suteikia įgaliojimus išleisti eksploatuoti arba tuos įgaliojimus atšaukia.

- j) Organizacija tvarko visiems už išleidimą atsakingiems darbuotojams ir B1 bei B2 kategorijos pagalbiniais darbuotojams skirtus įrašus.

Darbuotojams skirtuose įrašuose nurodoma:

- 1) išsami informacija apie visas orlaivių techninės priežiūros pagal 66 dalį licencijas;
- 2) visi išklaustyti atitinkami mokymo kursai;
- 3) jeigu būtina, suteiktų įgaliojimų išleisti eksploatuoti taikymo sritis; ir
- 4) išsami informacija apie darbuotojus, kuriems suteiktas apribotas arba vienkartinis įgaliojimas išleisti eksploatuoti.

Organizacija įrašus laiko bent dvejus metus nuo tos dienos, kai už išleidimą atsakingi darbuotojai arba B1 ar B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai baigia eiti pareigas organizacijoje arba bent nuo tos dienos, kai buvo atšauktas jų įgaliojimas. Be to, jeigu pateikiamas prašymas, techninės priežiūros organizacija už išleidimą atsakingiems darbuotojams išduoda tiems darbuotojams skirtų įrašų kopiją.

Už išleidimą atsakingiems darbuotojams, jeigu jie pateikia prašymą, suteikiama prieiga prie pirmiau nurodytų jiems skirtų įrašų.

- k) Už išleidimą atsakingiems darbuotojams organizacija įteikia jiems suteikto įgaliojimo išleisti eksploatuoti dokumentą arba elektroninę kopiją.
- l) Už išleidimą atsakingi darbuotojai jiems suteiktą įgaliojimą išleisti eksploatuoti visiems įgaliotiesiems asmenims pateikia per 24 valandas.
- m) Už išleidimą atsakingi darbuotojai ir B1 bei B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai neturi būti jaunesni nei 2 vienerių metų.

#### 145.A.40 Įranga, įrankiai ir medžiagos

- a) Organizacija turi turėti prieinamą ir naudoti būtiną įrangą, įrankius ir medžiagas, kad galėtų atlikti jos patvirtintoje darbo srityje numatytus darbus.
1. Jeigu gamintojas nustato specialius įrankius arba įrangą, organizacija turi naudoti tuos įrankius arba medžiagas, jei su kompetentinga institucija organizacijos žinyne numatyta tvarka nebuvo susitarta dėl kitokių įrankių ar įrangos naudojimo.
  2. Įranga ir įrankiai turi būti prieinami visą laiką, išskyrus visus gana retai naudojamus įrankius ar įrangą, kuriuos nebūtina nuolat turėti po ranka. Tokie atvejai turi būti nurodomi žinyno procedūroje.
  3. Organizacija, patvirtinta atlikti techninę angare atliekamą orlaivio priežiūrą, turi turėti nustatytus reikalavimus atitinkančią prieigą užtikrinančią įrangą ir tokias apžiūros/prisitvirtinimo platformas, kad būtų galima deramai patikrinti orlaivį.
- b) Organizacija užtikrina, kad visi įrankiai, įranga, ypač bandymo įranga, jei būtina, pagal oficialiai pripažintą standartą būtų tikrinama ir kalibruojama taip dažnai, kad būtų užtikrinamas jos tinkamumas eksploatuoti ir tikslumas. Įrašus apie šiuos kalibravimus ir naudotą standartą užtikrinančius įrašus tvarko organizacija.

#### 145.A.42 Komponentų priėmimas

- a) Visi komponentai klasifikuojami ir atitinkamai priskiriami šioms kategorijoms:
1. Komponentai, kurių būklė atitinka nustatytus reikalavimus ir kurie išleisti jiems išdavus Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formą ar lygiavertį dokumentą bei paženklinėti pagal 21 dalies Q poskyrį.
  2. Eksploatuoti netinkami komponentai, kurie turi būti prižiūrimi pagal šio skirsnio reikalavimus.
  3. Neatnaujinami komponentai, kurie klasifikuojami pagal 145A.42 dalies d pastraipos nuostatas.
  4. Tipinės orlaivio, variklio, oro sraigto arba orlaivio kito komponento dalys, nurodytos iliustruotame gamintojo dalių kataloge ir (arba) techninės priežiūros duomenyse.
  5. Žaliavos ir medžiagos naudojamos techninei priežiūrai atlikti, jeigu organizacija yra įsitikinusi, kad medžiagos atitinka nustatytą specifikaciją ir jas galima atitinkamai nustatyti. Su visomis medžiagomis turi būti pateikiami dokumentai, kurie jas susietų su tam tikra medžiaga ir kuriuose būtų pateikiamas pareiškimas dėl atitikties specifikacijai bei nurodomas gamintojas ir tiekėjas.
- b) Prieš įmontuojant komponentą organizacija užtikrina, kad tam tikrą komponentą būtų galima įmontuoti, jeigu įmanoma taikyti skirtingus keitimo ir (arba) tinkamumo skraidyti nurodymų standartus.
- c) Organizacija gali gaminti tam tikrų tipų dalis, naudojamas atliekant darbus jos patalpose, jeigu procedūros yra nurodytos organizacijos žinyne.

- d) Komponentai, kurių nustatyta eksploataavimo trukmė yra pasibaigusi arba kuriuose aptikta nepašalintų defektų, laikomi neatnaujinamais ir neleidžiama, kad jie iš naujo patektų į komponentų tiekimo sistemą, jeigu nepratęsiama nustatyta eksploataavimo trukmė arba jeigu sprendimas atlikti remontą nebuvo patvirtintas pagal 21 dalį.

#### 145.A.45 Techninės priežiūros duomenys

- a) Organizacija, atlikdama techninę priežiūrą, įskaitant keitimus ir remontus, turi turėti ir naudoti taikomus einamuosius techninės priežiūros duomenis. „Taikomas“ – tai susijęs su bet koku orlaiviu, komponentu arba procesu, nurodytu organizacijos patvirtinimo klasėje ir visuose susijusiose įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą ji yra atsakinga, sąrašuose.

Jei tai yra operatoriaus arba užsakovo pateikti techninės priežiūros duomenys, organizacija turi turėti šiuos duomenis pradėjusi darbus, išskyrus būtinybę laikytis 145.A.55 dalies c pastraipos nuostatų.

- b) Šioje dalyje taikomi techninės priežiūros duomenys – tai:

- 1) už orlaivio arba komponento priežiūrą atsakingos institucijos paskelbti visi taikomi reikalavimai, procedūros, eksploatavimą užtikrinantys nurodymai arba informacija;
- 2) už orlaivio arba komponento priežiūrą atsakingos institucijos paskelbti visi taikomi tinkamumo skraidyti nurodymai;
- 3) tipo pažymėjimo, papildomojo tipo pažymėjimo turėtojų paskelbti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymai, visų kitų organizacijų, kurios pirmiau minėtus duomenis turi skelbti pagal 21 dalies nuostatas ir, jei tai yra orlaivis arba komponentas iš trečiosios šalies, už orlaivio arba komponento priežiūrą atsakingos institucijos nustatyti tinkamumo skraidyti duomenys;
- 4) visi taikomi standartai, tačiau ne vien tik šie, techninės priežiūros standartu nustatyta praktika, kurią agentūra pripažįsta esant tinkamu techninės priežiūros standartu;
- 5) visi pagal d pastraipą paskelbti taikomi duomenys.

- c) Organizacija nustato procedūras, kurios užtikrintų, kad, jeigu būtų nustatyta, visos netikslios, neišsamios arba dvi-prasmės procedūros, praktika, informacija arba techninės priežiūros nurodymai, kuriuos naudoja techninę priežiūrą atliekantys darbuotojai, būtų užregistruojami ir apie tai būtų pranešama techninės priežiūros duomenų autoriui.

- d) Organizacija techninės priežiūros nurodymus gali keisti tik techninės priežiūros organizacijos žinyno nurodymuose nustatyta tvarka. Organizacija turi įrodyti, kad jeigu būtų taikomi tie pakeitimai, būtų sukuriami lygiaverčiai arba tobulesni techninės priežiūros standartai, ir tipo pažymėjimo turėtojai praneša apie tuos pakeitimus. Šioje pastraipoje „techninės priežiūros nurodymai“ – tai tam tikrų techninės priežiūros užduočių atlikimo nurodymai: jie neapima techninio remontų ir keitimų planavimo.

- e) Organizacija numato atitinkamuose jos skyriuose naudotinas technologines korteles arba technologinių lapų sistemas. Be to, organizacija b ir d pastraipose pateikiamus techninės priežiūros duomenis tiksliai perrašo į tas technologines korteles arba technologinius lapus ar daro aiškų nuorodą į tuose techninės priežiūros duomenyse nustatytą tam tikrą techninės priežiūros užduotį ar užduotis. Galima parengti technologinių kortelių arba technologinių lapų elektronines versijas ir jas laikyti elektroninėje duomenų bazėje, jeigu šioms kortelėms ir lapo versijoms užtikrinama atitinkama apsauga, neleidžianti jų pakeisti neįgaliojusiems asmenims arba kopijuoti elektronines duomenų bazės, kuri atnaujinama per 24 valandas po kiekvieno įrašo pagrindinėje elektroninėje duomenų bazėje. Sudėtingos techninės priežiūros užduotys turi būti surašomos technologinėse kortelėse arba technologiniuose lapuose ir suskirstomos aiškiais etapais tam, kad būtų daromas įrašas apie visos techninės priežiūros užduoties užbaigimą.

Jeigu organizacija rūpinasi operatoriaus, kuris reikalauja, kad ji naudotų technologinių kortelių arba technologinių lapų sistemą, orlaivio techninę priežiūrą, technologinių kortelių arba technologinių lapų sistemą gali būti naudojama. Šiuo atveju organizacija nustato tvarką, kuria būtų užtikrinama, kad orlaivio operatoriaus technologinės kortelės ir technologiniai lapai būtų pildomi teisingai.

- f) Organizacija užtikrina, kad visi taikomi techninės priežiūros duomenys būtų lengvai prieinami, jeigu jų prašytų techninę priežiūrą atliekantys darbuotojai.

- g) Organizacija parengia tvarką, kuria užtikrinama, kad organizacijos tvarkomi techninės priežiūros duomenys būtų atnaujinami. Tuo atveju, jei tai yra operatoriaus/užsakovo tvarkomi ir pateikiami techninės priežiūros duomenys, organizacija turi sugebėti įrodyti, kad ji turi raštišką operatoriaus/užsakovo patvirtinimą, jog visi techninės priežiūros duomenys yra atnaujinti arba jog ji turi užsakymus atlikti darbą, kuriuose nurodoma naudotinių techninės priežiūros duomenų pakeitimų būseną, arba kad ji gali įrodyti, jog tie duomenys yra operatoriaus/užsakovo techninės priežiūros duomenų pakeitimo sąrašas.

**145.A.47 Gamybos planavimas**

- a) Organizacija turi turėti sistemą, kad atsižvelgdama į darbų kiekį ir jų sudėtingumą galėtų planuoti visų būtinų darbuotojų, įrankių, įrangos, medžiagų, techninės priežiūros duomenų ir įrenginių prieinamumą, siekdama, jog būtų užtikrintas saugus techninės priežiūros darbų atlikimas.
- b) Planuojant techninės priežiūros užduotis ir organizuojant pamainas būtina atsižvelgti į žmogaus našumo apribojimus.
- c) Jeigu techninės priežiūros užduočių atlikimą arba jų užbaigimą būtina perduoti dėl to, kad keičiasi darbo pamaina, ar dėl to, kad darbą baigiantys ir darbą pradedantys darbuotojai atitinkamai turi pasikeisti informacija.

**145.A.50 Techninės priežiūros sertifikavimas**

- a) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimą organizacijos vardu išduoda atitinkamai įgalioti už išleidimą atsakingi darbuotojai, jeigu buvo nustatyta, kad organizacija visus užsakytus techninės priežiūros darbus atliko pagal 145.A.70 dalyje nurodytas procedūras, atsižvelgiant į 145.A.45 dalyje paminėtų techninės priežiūros duomenų prieinamumą ir naudojimą, ir jeigu nebuvo nustatyta skrydžio saugai didelį pavojų keliančių neatitikimų.
- b) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas prieš skrydį užbaigus bet kokią techninę priežiūrą.
- c) Apie naujus defektus arba neužbaigtus užsakymus atlikti techninės priežiūros darbus, kurie buvo nustatyti pirmiau minėta technine priežiūra, pranešama orlaivio operatoriui, kad būtų gautas sutikimas pašalinti tuos defektus arba užbaigti trūkstamas užsakymo atlikti techninės priežiūros darbus dalis. Jeigu orlaivio operatorius nesutinka, kad ta techninė priežiūra būtų atlikta pagal šią pastraipą, taikoma e pastraipa.
- d) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas užbaigus komponento techninę priežiūrą ir to komponento dar neįmontavus į orlaivį. Oficialus išleidimo pažymėjimas arba tinkamumo skraidyti patvirtinimo žyma, t. y. šios dalies I priedėlyje nustatyta EASA 1 forma – tai komponento išleidimo pažymėjimas. Jeigu organizacija komponento techninę priežiūrą atlieka savoms reikmėms, EASA 1 formos galima nereikalauti atsižvelgiant į organizacijos žinyne nustatytas vidines išleidimo procedūras.
- e) Nukrypstant nuo a pastraipos nuostatų, jeigu organizacija negali užbaigti visų užsakytų techninės priežiūros darbų, ji gali išduoti išleidimo pažymėjimą, kuriame nustatomi patvirtinti orlaivio apribojimai. Organizacija įrašo tą faktą orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjime prieš išduodama tą pažymėjimą.
- f) Nukrypstant nuo 145A.42 dalies a pastraipos nuostatų, jeigu orlaiviui pakilti iš kitos, o ne iš tos vietos, kurioje yra pagrindinė priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stotis arba pagrindinė techninės priežiūros stotis, uždrausta dėl to, kad nėra prieinamo atitinkamą išleidimo pažymėjimą turinčio komponento, leidžiama ne ilgiau nei 30 skrydžio valandų arba tol, kol orlaivis pirmą kartą parsikris į pagrindinę priešskrydinę orlaivio techninės priežiūros stotį arba pagrindinę techninės priežiūros stotį (taikoma pirmesnė data), laikinai įmontuoti atitinkamo išleidimo pažymėjimo neturintį komponentą, jeigu tokiame įmontavimeu pritaria orlaivio operatorius ir jeigu minėtas komponentas turi tinkamą išleidimo pažymėjimą, tačiau kitais atžvilgiais atitinkantį visus taikomus techninės priežiūros ir eksploatavimo reikalavimus. Šie komponentai turi būti išmontuojami praėjus pirmiau nustatytam laikotarpiui, jeigu atitinkamas išleidimo pažymėjimas kol kas nėra gautas pagal 145A.42 dalies a pastraipos nuostatas.

**145.A.55 Techninės priežiūros užrašai**

- a) Organizacija registruoja visą informaciją apie atliekamus techninės priežiūros darbus. Organizacija turi laikyti bent jau užrašus, būtinus įrodyti, kad išduodant išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, įskaitant subrangovo turimus išleidimo dokumentus, buvo laikytasi visų reikalavimų.
  - b) Organizacija orlaivio operatoriui įteikia kiekvieno išleidimo eksploatuoti pažymėjimo ir visų tam tikrų patvirtintų remonto/keitimo duomenų, kurie buvo naudojami atliekant remontą/keitimą, kopiją.
  - c) Organizacija visų išsamių techninės priežiūros užrašų bei bet kokių susijusių techninės priežiūros duomenų kopiją laiko dvejus metus nuo orlaivio arba komponento, su kuriuo buvo susijęs darbas, išleidimo iš organizacijos.
1. Šioje dalyje nurodyti užrašai turi būti laikomi taip, kad jų nesunaikintų ugnis, vanduo arba kad jie nebūtų pavogti;

2. Atsarginės kompiuterio diskų, juostų ir t. t. kopijos laikomos ne toje pačioje vietoje, kurioje laikomi darbiniai diskai, juostos ir t. t., bei tokioje aplinkoje, kurioje būtų užtikrinta, kad tų diskų, juostų ir t. t. būseną nesuapstotų.
3. Jeigu pagal šią dalį patvirtinta organizacija nutraukia savo veiklą, paskutinių dvejų metų saugoti techninės priežiūros duomenys perduodami paskutiniam atitinkamam orlaivio arba komponento savininkui ar užsakovui arba laikomi atsižvelgiant į kompetentingos institucijos nurodymus.

#### **145.A.60 Pranešimas apie ypatingus įvykius**

- a) Organizacija kompetentingai institucijai, registravimo valstybei ir už orlaivio arba komponento projektavimą atsaikingai organizacijai praneša apie visas organizacijos nustatytas orlaivio arba komponento būsenas, kurios sukūrė ar galėjo sukurti pavojingą būseną, keliančią didelę grėsmę skrydžio saugai.
- b) Organizacija nustato, kaip nurodyta organizacijos žinyne, vidinę pranešimo apie ypatingus atvejus sistemą, leidžiančią rinkti ir vertinti pirmiau minėtas ataskaitas, įskaitant tų įvykių, apie kuriuos turi būti pranešta pagal a) pastraipą, įvertinimą ir rinkimą. Šia procedūra turi būti nustatomos nepageidautos tendencijos, ištaisomieji veiksmai, kurių ėmėsi arba kurių turi imtis organizacija trūkumams pašalinti, ir ji turi apimti visos žinomos su tais įvykiais susijusios svarbios informacijos bei tos informacijos skleidimo metodo, jei būtina, įvertinimą.
- c) Organizacija tas ataskaitas rengia agentūros nustatyta forma bei būdu ir užtikrina, kad jose būtų pateikiama visa atitinkama informacija apie organizacijai žinomą būklę ir įvertinimo rezultatus.
- d) Jeigu komercinis operatorius su organizacija yra sudaręs sutartį, kad ji atliktų techninę priežiūrą, organizacija taip pat praneša operatoriui apie visas tas būsenas, kurios turi įtakos operatoriaus orlaiviui arba komponentui.
- e) Organizacija tas ataskaitas parengia ir pateikia kiek galima greičiau, tačiau bet kuriuo atveju per 72 valandas nuo to laiko, kai organizacija nustato būseną, kuriai yra skiriama ataskaita.

#### **145.A.65 Sauga ir kokybės politika, techninės priežiūros procedūros ir kokybės užtikrinimo sistema**

- a) Organizacija parengia organizacijos saugos ir kokybės politiką, kuri turi būti pateikiama organizacijos žinyne pagal 145.A.70 dalį.
- b) Organizacija, atsižvelgdama į žmogiškuosius veiksnius ir žmogaus našumą, nustato su kompetentinga institucija sutartas procedūras, kad būtų laikomasi geros techninės priežiūros praktikos ir šios dalies nuostatų, kurios turi apimti aiškų užsakymą atlikti darbą arba tokią sutartį, pagal kurią laivą ir komponentą būtų galima išleisti eksploatuoti pagal 145.A.50 dalies nuostatas.
  1. Šios pastraipos techninės priežiūros procedūros taikomos 145.A.25–145.A.95 dalims.
  2. Techninės priežiūros procedūros, kurias pagal šios pastraipos nuostatas organizacija nustatė arba kurias turi nustatyti, turi apimti visus techninės priežiūros veiklos vykdymo aspektus, įskaitant specialių paslaugų teikimą ir jų kontrolę bei standartų, pagal kuriuos organizacija ketina dirbti, nustatymą.
  3. Jei tai yra priešskrydinė ir angare atliekama techninė orlaivio priežiūra, organizacija nustato procedūras, kuriomis siekiama sumažinti daugkartinių klaidų kritinėse sistemose ir tų klaidų nustatymo riziką bei užtikrinti, kad atliekant tam tikrą techninės priežiūros patikrą jokiame asmeniui nereikėtų atlikti ir tikrinti techninės priežiūros užduoties, susijusios su kelete to paties orlaivio sistemų sumontuotų keleto to paties tipo komponentų tam tikrų elementų išmontavimu/sumontavimu. Tačiau jeigu šioms užduotims atlikti yra tik vienas žmogus, tada organizacijos technologinėje kortelėje arba lape turi būti numatomas papildomas etapas, kad tas asmuo, užbaigęs visas tipines užduotis, dar kartą patikrintų atliktą darbą.
  4. Turi būti nustatomos techninės priežiūros procedūros, kad būtų užtikrinama, jog pažeidimai būtų įvertinami ir keitimai bei remontai atliekami naudojant agentūros arba pagal 21 dalį patvirtintos projektavimo organizacijos, jeigu būtina, patvirtintus duomenis.
- c) Organizacija įdiegia kokybės sistemą, apimančią:
  - 1) nepriklausomą auditą siekiant kontroliuoti, ar laikomasi nustatytų orlaivio/orlaivio komponentų standartų ir procedūrų pakankamumo, kad būtų užtikrinamas geros techninės priežiūros praktikos taikymas ir tinkamų skraidyti orlaivių/tinkamų naudoti komponentų rengimas. Mažiausiose organizacijose dėl nepriklausomo audito, kuris yra kokybės sistemos dalis, sutartį galima sudaryti su kita pagal šią dalį patvirtinta organizacija arba su atitinkamų techninių žinių turinčiu asmeniu, įrodžiusiu, kad jis turi patirties atliekant auditą; ir

- 2) su kokybės klausimais susijusios informacijos grįžtamąjį ryšį su 145.A.30 dalies b pastraipoje nurodytu asmeniu arba asmenimis ir galiausiai su atsakingu vadovu, užtikrinantį, kad tinkamu laiku būtų imamasi deramų ištaisomųjų veiksmų atsižvelgiant į atlikus nepriklausomą auditą, kurio imtasi pagal 1 pastraipos reikalavimus, parengtas ataskaitas.

#### 145.A.70 Techninės priežiūros organizacijos žinynas

- a) „Techninės priežiūros organizacijos žinynas“ – tai dokumentas arba dokumentai, kuriuose yra medžiaga, nustatanti darbo, kuriuo grindžiamas patvirtinimas, apimtį ir įrodanti, kaip organizacija numato laikytis šios dalies nuostatų. Organizacija įteikia kompetentingai institucijai techninės priežiūros organizacijos žinyną, kuriame nurodoma ši informacija:
  - 1) atsakingo vadovo pasirašytas pareiškimas, patvirtinantis, kad techninės priežiūros organizacijos žinynas ir visi susiję žinynai, į kuriuos buvo padaryta nuoroda, apibrėžia organizacijos atitiktį šios dalies nuostatomis ir nustato, jog organizacijų jų laikysis visą laiką. Jeigu atsakingas vadovas nėra vyriausiasis vykdomasis organizacijos pareigūnas, tada pareiškimą taip pat pasirašo tas vyriausiasis vykdomasis pareigūnas;
  - 2) 145.A.65 dalyje nurodyta organizacijos saugos ir kokybės politika;
  - 3) pagal 145.A.30 dalies b pastraipą paskirtų asmenų pareigos ir pavardės;
  - 4) pagal 145.A.30 dalies b pastraipą paskirtų asmenų pareigos ir įsipareigojimai, įskaitant klausimus, dėl kurių organizacijos vardu tie asmenys gali tiesiogiai kreiptis į kompetentingą instituciją;
  - 5) organizacijos schema, kurioje nurodoma pagal 145.A.30 dalies b pastraipą paskirtų asmenų tarpusavio atsakomybės sistema;
  - 6) už išleidimą atsakingų darbuotojų ir B1 bei B2 kategorijos pagalbinių darbuotojų sąrašas;
  - 7) bendras turimų darbo jėgos išteklių aprašymas;
  - 8) bendras skirtingose vietose, kurių adresai nurodyti organizacijos patvirtinimo pažymėjime, esančių gamybinių patalpų aprašymas;
  - 9) su patvirtinimo apimtimi susijusio atliekamo darbo specifikacija;
  - 10) 145.A.85 dalyje nurodyta pranešimo apie organizacijos pakeitimus procedūra;
  - 11) techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimo procedūra;
  - 12) procedūros ir kokybės sistema, kurią organizacija nustatė pagal 145.A.25–145.A.90 dalis;
  - 13) komercinių operatorių, jeigu taikoma, kuriems organizacija teikia orlaivio techninės priežiūros paslaugas, sąrašas;
  - 14) 145.A.75 dalies b pastraipoje nustatytas, jeigu taikoma, organizacijų, su kuriomis buvo sudaryta subrangos sutartis, sąrašas;
  - 15) 145.A.75 dalies d pastraipoje nustatytas, jeigu taikoma, priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stočių sąrašas;
  - 16) organizacijų, su kuriomis sudaryta, sutartis sąrašas, jeigu taikoma.
- b) Organizacijos žinynas, jeigu būtina, turi būti keičiamas siekiant, kad jame visa laiką būtų naujausi duomenys apie organizaciją. Žinyną ir visus vėlesnius organizacijos keitimus patvirtina kompetentinga institucija.
- c) Nepaisant šios dalies b pastraipos reikalavimų, nedidelius organizacijos žinyno keitimus galima patvirtinti žinyno procedūra (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

#### 145.A.75 Organizacijos teisės

Atsižvelgiant į organizacijos žinyną, organizacija turi teisę atlikti šias užduotis:

- a) patvirtinimo pažymėjime ir organizacijos žinyne nustatytose vietose prižiūrėti visus orlaivius ir (arba) komponentus, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta;
- b) dėl visų orlaivių arba komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninės priežiūros susitarti su kita organizacija, kuri dirba pagal organizacijos kokybės sistemą. Turimas omenyje darbas, kurį atlieka organizacija, kuri pagal šią dalį nėra atitinkamai patvirtinta atlikti tą techninę priežiūrą ir kurios veiklos apimtis apribota 145.A.65 dalies b pastraipoje nustatytais procedūromis. Šiai darbo apimčiai nepriskiriama techninės angare atliekamos orlaivio priežiūros patikra arba išsami dirbtuvėse atliekamos techninės priežiūros patikra ar variklio arba variklio modulio kapitalinis remontas;
- c) atlikti visų orlaivių arba komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninę priežiūrą visose vietose, atsižvelgiant į atsiradusią būtinybę atlikti tą priežiūrą, jeigu orlaivis laikomas netinkamu eksploatuoti ar jeigu privaloma atlikti atsitiktinę priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą organizacijos žinyne nustatytais sąlygomis;

- d) atlikti visų orlaivių ir (arba) komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninę priežiūrą toje vietoje, kuri laikoma priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros atlikimo vieta ir kurioje galima atlikti smulkius techninės priežiūros darbus, tačiau tik tada, jeigu ta veikla ir tų vietų sąrašas yra nurodomas organizacijos žinyne;
- e) jeigu pagal 145.A.50 dalį buvo atlikta techninė priežiūra, išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą.

#### **145.A.80 Organizacijos apribojimai**

Organizacija atlieka tik tų orlaivių arba komponentų techninę priežiūrą, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, jeigu yra prieinami visi būtini įrenginiai, įranga, įrankiai, medžiagos, techninės priežiūros duomenys ir už išleidimą atsakingi darbuotojai.

#### **145.A.85 Organizacijos pakeitimai**

Organizacija kompetentingai institucijai praneša apie visus pasiūlymus atlikti bet kokius toliau išvardytus pakeitimus dar prieš jų įgyvendinimą, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus ir, jeigu būtina, pakeisti patvirtinimo pažymėjimą, išskyrus pasiūlymus, apie kuriuos vadovybė iš anksto nežinojo ir apie kuriuos turi būti pranešama atsiradus pirmajai progai, keisti darbuotojus:

- 1) organizacijos pavadinimo;
- 2) organizacijos pagrindinės buveinės;
- 3) kitų organizacijos buveinių;
- 4) atsakingo vadovo;
- 5) visų pagal 145.A.30 dalies b pastraipą paskirtų asmenų;
- 6) įrenginių, įrangos, įrankių, medžiagų, procedūrų, darbo apimtys arba už išleidimą atsakingų darbuotojų, kurie gali turėti įtakos patvirtinimui.

#### **145.A.90 Patvirtinimo galiojimo trukmė**

- a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:
  - 1) organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų ištaisymu kaip nurodyta 145.B.40 dalyje; ir
  - 2) kompetentingai institucijai suteikiama prieiga prie organizacijos, kad ta institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šio dalies reikalavimus; ir
  - 3) pažymėjimo neatsisakoma arba jis neatšaukiamas.
- b) Atsisakius patvirtinimo arba jį atšaukus patvirtinimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

#### **145.A.95 Pažeidimai**

- a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis 145 dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.
- b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks 145 dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.
- c) Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo turėtojas, gavęs pranešimą apie pažeidimus pagal 145.B.50, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imasi tų veiksmų.

### **B SKYRIUS**

## **KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS PROCEDŪRA**

#### **145.B.01 Taikymo sritis**

Šiuo skirsniu nustatomos administracinės procedūros, kurių kompetentinga institucija turi laikytis imdamasi užduočių ir vykdydama savo išpareigojimus, susijusius su 145 dalyje nurodytų techninės priežiūros organizacijos patvirtinimų suteikimu, jų galiojimo pratęsimu, keitimu, patvirtinimų galiojimo sustabdymu arba atšaukimu.

#### **145.B.10 Kompetentinga institucija**

##### **1. Bendroji dalis**

Valstybė narė skiria kompetentingą instituciją su jai suteiktais išpareigojimais išduoti, pratęsti, keisti techninės priežiūros patvirtinimus, sustabdyti jų galiojimą arba atšaukti patvirtinimus. Ši kompetentinga institucija parengia dokumentais patvirtintą tvarką ir nustato organizacijos struktūrą.

## 2. Priemonės

Darbuotojų turi būti tiek, kad jie galėtų įvykdyti šiame skirsnyje nurodytus reikalavimus.

## 3. Kvalifikacija ir mokymas

Visi su 145 dalyje nurodytais patvirtinimais susiję darbuotojai turi:

- a) būti atitinkamai parengti ir įgiję visų reikiamų žinių, įgiję patirties ir išklausę su jiems skiriamomis užduotimis susijusį mokymo kursą;
- b) pagal 145 dalies nuostatas, jeigu būtina, būti parengti/išklausę kvalifikacijos kėlimo kursą, įskaitant joje pateikiamus apibrėžimus ir standartą.

## 4. Procedūros

Kompetentinga institucija nustato procedūras, kuriomis išsamiai nurodo, kaip turi būti užtikrinamas B skyriaus reikalavimų laikymasis.

Procedūros turi būti papildomai tikrinamos ir iš dalies keičiamos, kad būtų užtikrinama nepertraukiamoji atitiktis.

### 145.B.15 Kelete valstybių narių įsisteigusios organizacijos

Jeigu techninei priežiūrai atlikti būtinos gamybinės patalpos yra kelete valstybių narių, patvirtinimo tikrinimas ir nepertraukiamoji jo priežiūra turi būti atliekama kartu su valstybės narės, kurios teritorijoje yra kitos gamybinės patalpos, kompetentingomis institucijomis.

### 145.B.17 Priimtinos priemonės atitikčiai nustatyti

Agentūra parengia priimtinas priemones atitikčiai nustatyti, kurias valstybės narės gali naudoti siekdamos nustatyti, ar laikomasi šios dalies reikalavimų. Jeigu yra laikomasi priimtinių priemonių atitikčiai nustatyti, tariama, kad yra laikomasi susijusių šios dalies reikalavimų.

### 145.B.20 Pradinis patvirtinimas

1. Jeigu laikomasi 145.A.30 dalies a ir b pastraipų reikalavimų, kompetentinga institucija pareiškėjui raštiškai praneša, kad ji patvirtina 145.A.30 dalies a ir b pastraipose nurodytus darbuotojus.
2. Kompetentinga institucija turi nustatyti, ar techninės priežiūros organizacijos žinyne numatytos procedūros atitinka 145 dalies nuostatas ir užtikrinti, kad atsakingas vadovas pasirašytų įsipareigojimų pareiškimą.
3. Kompetentinga institucija patikrina, ar organizacija laikosi 145 dalies reikalavimų.
4. Bent kartą per patvirtinimo tikrinimą turi būti surengtas susitikimas su atsakingu vadovu siekiant, kad būtų užtikrinta, jog vadovas (-ė) tinkamai supranta patvirtinimo svarbą ir priežastį, dėl kurios organizacija pasirašo žinyne pateikiamą organizacijos įsipareigojimą laikytis žinyne nustatytos tvarkos.
5. Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.
6. Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.
7. Jei tai yra pradinis patvirtinimas, prieš suteikiant patvirtinimą visi pažeidimai turi būti ištaisyti.

### 145.B.25 Patvirtinimo suteikimas

1. Kompetentinga institucija oficialiai patvirtina organizacijos žinyną ir pareiškėjui išduoda 3 formos patvirtinimo pažymėjimą, kuriame nurodomos patvirtinimo kategorijos. Kompetentinga institucija pažymėjimą išduoda tada, jeigu organizacija atitinka 145 dalies nuostatas.
2. Kompetentinga institucija 3 formos patvirtinimo pažymėjime nurodo patvirtinimo sąlygas.
3. 3 formos patvirtinimo pažymėjime agentūros nustatytu būdu pateikiamas nuorodos numeris.

### 145.B.30 Patvirtinimo galiojimo pratęsimas

Patvirtinimo galiojimo pratęsimas kontroliuojamas 145.B.20 dalyje nustatytu taikomu „pradinio patvirtinimo“ procesu. Be to:

1. Kompetentinga institucija įgyvendina ir atnaujiną programą, kurioje išvardijamos kompetentingos institucijos priežiūros patvirtintos techninės priežiūros organizacijos, atliktino audito datos ir audito atlikimo datos.

2. Visos organizacijos ne rečiau nei kartą per 24 mėnesius turi būti išsamiai tikrinamos, ar jos atitinka 145 dalies nuostatas.
3. Bent kartą per 24 mėnesius turi būti rengiamas susitikimas su atsakingu vadovu siekiant, kad vadovas (-ė) būtų informuotas apie svarbius klausimus, kurie iškilo atliekant auditą.

#### **145.B.35 Pakeitimai**

1. Organizacija kompetentingai institucijai turi pranešti apie visus siūlomus 145.A.85 dalyje išvardytus pakeitimus.

Kompetentinga institucija turi laikytis pradinio proceso pastraipų galiojančių dalių atlikdama visus organizacijos pakeitimus.

2. Kompetentinga institucija gali nustatyti sąlygas, kuriomis organizacija gali vykdyti savo veiklą įgyvendindama tuos pakeitimus, jeigu kompetentinga institucija nenusprendžia, kad patvirtinimo galiojimas turėtų būti sustabdytas.

#### **145.B.40 Techninės priežiūros organizacijos (TPO) žinyno pakeitimai**

1. Kompetentinga institucija, jeigu organizacijos žinyno pakeitimai tvirtinami tiesiogiai, prieš oficialiai pranešdama patvirtintai organizacijai apie patvirtinimą, tikrina, ar žinyne nustatytos procedūros atitinka 145 dalies nuostatas.
2. Kompetentinga institucija, jeigu organizacijos žinyno pakeitimai tvirtinami netiesiogiai, užtikrina, kad ji pakankamai kontroliuoja visų organizacijos žinyno pakeitimų patvirtinimą.

#### **145.B.45 Patvirtinimo atšaukimas, patvirtinimo galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija turi:

- a) jeigu iškyla pavojus saugai, dėl pagrįstų priežasčių sustabdyti patvirtinimo galiojimą; arba
- b) pagal 145.B.50 dalį sustabdyti patvirtinimo galiojimą, atšaukti jį arba apriboti patvirtinimo galiojimą.

#### **145.B.50 Pažeidimai**

- a) Jeigu atliekant auditą arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma 145 dalies reikalavimų, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:
  1. Jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų, kad, atsižvelgiant į pirmo lygio pažeidimų apimtį, techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas būtų atšauktas, apribotas arba jo galiojimas būtų iš dalies arba visiškai sustabdytas tol, kol organizacija imsis veiksmingų ištaisomųjų veiksmų.
  2. Jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, nustato ištaisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai. Tam tikromis aplinkybėmis pirmiau minėto laikotarpio pabaigoje ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį kompetentinga institucija trijų mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jeigu pateikiamas nustatytus reikalavimus atitinkantis ištaisomųjų veiksmų planas.
- b) Kompetentinga institucija imasi veiksmų visiškai arba iš dalies sustabdyti patvirtinimo galiojimą, jeigu nesilaikoma kompetentingos institucijos nustatyto tvarkaraščio.

#### **145.B.55 Užrašų tvarkymas**

1. Kompetentinga institucija įdiegia užrašų laikymo sistemą, kuriai nustato minimalius laikymo kriterijus, leidžiančius tinkamai sekti kiekvieno atskirojo organizacijos patvirtinimo išdavimo, patvirtinimo galiojimo pratęsimo, keitimo, patvirtinimo galiojimo sustabdymo arba atšaukimo procesą.
2. Užrašuose turi būti nurodoma bent:
  - a) paraiška suteikti organizacijos patvirtinimą, įskaitant paraišką pratęsti jo galiojimą;
  - b) nepertraukiamosios priežiūros programa, kurią atlieka kompetentinga institucija, įskaitant visus audito užrašus;
  - c) organizacijos patvirtinimo pažymėjimas, įskaitant visus jo pakeitimus;
  - d) audito programos, kurioje nurodomos atliktino audito ir jo atlikimo datos, kopija;

- e) visos oficialios korespondencijos, įskaitant 4 formą arba jai lygiavertę formą, kopijos;
  - f) išsami informacija apie visas išlygas ir įgyvendinimo veiksmus;
  - g) visų kitų kompetentingų institucijų audito ataskaitų formos,
  - h) techninės priežiūros organizacijos žinynai;
3. Pirmiau minėti užrašai laikomi ne trumpiau nei ketverius metus.
  4. Kompetentinga institucija gali pasirinkti naudoti popierinių dokumentų arba kompiuterio laikmenų sistemą ar kokią nors pastarųjų derinį, jeigu taikomos atitinkamos kontrolės priemonės.

**145.B.60 Išlygos**

Visas pagal pagrindinio reglamento 10 straipsnio 3 dalį suteikiamas išlygas registruoja ir laiko kompetentinga institucija.

---

*I priedėlis***EASA 1 formos naudojimas atliekant techninę priežiūrą****1. BENDROJI DALIS**

Pažymėjimas turi atitikti pridėtą pavyzdį, įskaitant langelių skaičių, ir kiekvieno langelio vieta turi atitikti nurodytą pavyzdyje. Kiekvieno langelio dydį galima keisti, kad langelis atitiktų tam tikrą taikymo atvejį, tačiau ne langelio apimtį, nes tada pažymėjimo nebūtų galima atpažinti. Bendrą pažymėjimo dydį galima gerokai padidinti arba sumažinti, jeigu pažymėjimą dėl to bus galima atpažinti ir perskaityti. Iškilus abejonių, tariamasi su atitinkama valstybe nare.

Visas spausdintas tekstas turi būti aiškus ir įskaitomas, kad jį būtų galima lengvai perskaityti.

Galima pateikti atspausdintą pažymėjimo blanką arba jį parengti kompiuteriu, tačiau abiem atvejais išspausdintos linijos ir raidės turi būti aiškios ir įskaitomos. Tekstą spausdinti leidžiama pagal pridėtą pavyzdį, tačiau negalima pridėti jokių kitų su sertifikavimu susijusių pareiškimų.

Leidžiama naudoti anglų ir, jeigu būtina, vieną arba daugiau atitinkamos valstybės narės oficialių kalbų.

Pažymėjimą galima pildyti anglų kalba, jeigu jis naudojamas eksporto reikmėms, o kitais atvejais pažymėjimą leidžiama pildyti atitinkamos valstybės narės oficialia(-iomis) kalba(-omis).

Pažymėjime pateiktiną informaciją galima spausdinti spausdinimo mašinėle/kompiuteriu arba įrašyti ranka (įrašoma didžiosiomis raidėmis) ir tą informaciją turi būti įmanoma lengvai įskaityti.

Trumpinimų turi būti vartojama kuo mažiau.

Antroje pažymėjimo pusėje likusioje vietoje pažymėjimo rengėjas gali pateikti bet kokią papildomą informaciją, tačiau ten nenurodomi jokie su sertifikavimu susiję pareiškimai.

Su dirbiniais turi pateikiamas pirminis pažymėjimas ir turi būti nurodoma pažymėjimo sąsaja su dirbiniais. Dirbinį pagaminusi arba jo techninę priežiūrą atlikusi organizacija turi laikyti pažymėjimo kopiją. Jeigu gavus valstybės narės leidimą pažymėjimas buvo paruoštas ir visi duomenys jame buvo įrašyti kompiuteriu, pažymėjimo formą ir duomenis leidžiama laikyti saugiojoje duomenų bazėje.

Jeigu išleidžiant keletą dirbinių buvo naudojamas vienas pažymėjimas ir jei tie dirbiniai vėliau išskirstomi, pvz., tą daro dalių platintojas, tada su tais dirbiniais turi būti pateikiama pirminio pažymėjimo kopija, o pirminį pažymėjimą turi laikyti organizacija, kuri gavo dirbinių siuntą. Jeigu nebūtų laikomas pirminis pažymėjimas, tada tie dirbiniai galėtų netekti išleistų dirbinių statuso.

PASTABA: Siunčiamų užsakovui arba pažymėjimo rengėjo laikomų pažymėjimo kopijų skaičius neribojamas.

Pažymėjimą, kuris pateikiamas su dirbiniu ir kuris pritvirtinamas prie dirbinio, siekiant, kad pažymėjimas būtų patvarus, galima įdėti į apvalkalą.

**2. IŠLEIDIMO PAŽYMĖJIMO PILDYMAS (PILDO PAŽYMĖJIMO RENGĖJAS)**

Jeigu nenumatyta kitaip, kad dokumentas būtų laikomas galiojančiu pažymėjimu, turi būti užpildyti visi jo langeliai.

*1 langelis.* Institucijos pavadinimas ir valstybės narės šalis, kuriai suteikus patvirtinimą buvo išduotas pažymėjimas. Šią informaciją galima iš anksto išspausdinti.

*2 langelis.* Išspausdinama „Oficialus išleidimo pažymėjimas/Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 forma“.

*3 langelis.* Šiame langelyje turi būti spausdinamas unikalasis numeris, kad būtų galima nustatyti ir kontroliuoti pažymėjimą, išskyrus tą atvejį, jeigu dokumentas buvo parengtas kompiuteriu, kai to numerio neprivaloma spausdinti, jeigu kompiuteris sutvarkytas taip, jog būtų pateikiamas tas unikalasis numeris.

*4 langelis.* Patvirtintos organizacijos, išleidžiančios dirbinius, kuriems taikomas šis pažymėjimas, visas pavadinimas ir adresas, su kuriuo kartu dar nurodomas tos organizacijos pašto adresas, jeigu jis skiriasi. Šį langelį galima atspausdinti. Leidžiama naudoti gamybinės organizacijos patvirtinimo turėtojo ženklą, jeigu tas ženklas telpa langelyje.

*5 langelis.* Šiame langelyje siekiama nurodyti užsakymą atlikti darbą/sutartį/sąskaitą arba bet kuriuos vidinius organizacijos procesus, užtikrinančius, kad būtų galima sukurti greito nustatymo sistemą.

6 langelis. Jis numatytas tam, kad pažymėjimą išduodančiai organizacijai būtų patogiau daryti dalinę nuorodą į 13 langelį „Pastabos“ naudojant langelyje įrašytų dirbinių numerius. 6 langelį pildyti neprivaloma.

Jeigu pažymėjime turi būti įrašomas tam tikras išleistųjų dirbinių skaičius, leidžiama naudoti atskirą sąrašą, kuriame pateikiamos dalinės nuorodos į pažymėjimą ir sąrašą.

7 langelis. Turi būti pateikiamas dirbinio pavadinimas arba aprašymas. Pirmenybė turi būti teikiama iliustruotame dalių kataloge (IPC) pateikiamam žymėjimui.

8 langelis. Nurodomas dalies numeris. Pirmenybė turi būti teikiama iliustruotame dalių kataloge (IPC) pateikiamam žymėjimui.

9 langelis. Naudojamas nurodyti tipo patvirtinimą turinčius produktus, į kuriuos galima įmontuoti išleistus dirbinius. Šį langelį pildyti neprivaloma, tačiau, jeigu jis pildomas, tada leidžiama daryti šiuos įrašus:

- a) specialus arba serijinis orlaivis, variklis, oro sraigtas ar pagalbinės jėgainės modelis arba nuoroda į lengvai prieinamą katalogą ar žinyną, kuriame pateikia ta informacija, pvz., „A 300“;
- b) „įvairūs“, jei yra žinoma, kad dirbinį galima įmontuoti kelete patvirtinto produkto tipo modelių, jeigu pažymėjimo rengėjas nenori apriboti, jog dirbinys būtų montuojamas tik tam tikrame modelyje, rengėjas turi tą nurodyti;
- c) „nežinoma“, jeigu dirbinio tinkamumas įmontuoti nežinomas, šią kategoriją pirmiausia naudoja techninės priežiūros organizacijos.

PASTABA: Jokia 9 langelyje nurodyta informacija nesuteikia teisės montuoti dirbinį tam tikrame orlaivyje, variklyje, oro sraigte arba pagalbinėje jėgainėje. Naudotojas/montuotojas dokumentais, pvz., dalių katalogu, techniniais biuleteniais ir t. t. turi patvirtinti, kad dirbinį konkrečiu atveju galima įmontuoti.

10 langelis. Nurodomas išleidžiamų dirbinių skaičius.

11 langelis. Nurodomas dirbinio ir (arba) dalies serijos numeris, jei būtina, jeigu jokio numerio nurodyti nereikia, rašomos raidės „N/A“.

12 langelis. Toliau pateikti žodžiai kabutėse ir jų apibrėžimai nurodo išleidžiamo dirbinio būseną. Vienas iš tų žodžių arba jų derinys turi būti įrašomas šiame langelyje:

#### 1. ATLIKTAS KAPITALINIS REMONTAS

Naudoto dirbinio atnaujinimas patikrinant, bandant ir pakeičiant pagal patvirtintą standartą (\*), kad būtų pratęsta dirbinio eksploatavimo trukmė.

#### 2. PATIKRINTAS/IŠBANDYTAS

Dirbinio tikrinimas, kad būtų nustatyta, ar jis atitinka patvirtintą standartą (\*).

#### 3. PAKEISTAS

Dirbinio pakeitimas pagal patvirtintą standartą (\*).

#### 4. SUREMONTUOTAS

Dirbinio tinkamumo eksploatuoti atkūrimas pagal patvirtintą standartą (\*).

#### 5. ATNAUJINTAS

Naudotos padangos atnaujinimas pagal patvirtintą standartą (\*).

#### 6. PERRINKTAS

Dirbinio perrinkimas pagal patvirtintą standartą (\*).

A pavyzdys: oro sraigto po vežimo.

PASTABA: ši nuostata taikoma tik dirbiniams, kuriuos iš pradžių visiškai buvo surinkęs gamintojas pagal 21 dalyje nustatytus ir kitus gamybos reikalavimus.

---

(\*) Patvirtintas standartas – tai kompetentingos institucijos patvirtintas gamybos/projektavimo/techninės priežiūros/kokybės standartas.

Pirmiau pateikti pareiškimai pagrindžiami 13 langelyje daroma nuoroda į atliekant techninę priežiūrą naudojamus patvirtintus duomenis/žinyną/specifikaciją.

13 *langelis*. Jame būtina nurodyti bet kokią informaciją (tiesiogiai arba darant nuorodą į paremiančius dokumentus) apie su išleidžiamu dirbiniu susijusius tam tikrus duomenis arba apribojimus, kurie naudotojui/montuotojui reikalingi priimant galutinį sprendimą dėl dirbinio tinkamumo naudoti. Informacija turi būti aiški, išsami ir pateikta tokia forma bei būdu, kad jis būtų tinkamas pirmiau minėtam nustatymui atlikti.

Su kiekvienu pareiškimu turi būti aiškiai nurodyta, su koku dirbiniu jis yra siejamas.

Jeigu pareiškimas nepateikiamas, įrašomas žodis „nepateikta“.

Keletas pateiktinos informacijos pavyzdžių:

- techninės priežiūros dokumentų, kurie naudojami kaip patvirtintas standartas, ženklėjimas ir išdavimas,
- įgyvendinti tinkamumo skraidyti nurodymai ir (arba) nurodymai, kurių įgyvendinimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- atlikti remontai ir (arba) remontai, kurių atlikimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- atlikti pakeitimai ir (arba) pakeitimai, kurių atlikimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- įmontuotos atsarginės dalys ir (arba) tos atsarginės dalys, kurių įmontavimas buvo patvirtintas, jei būtina,
- ankstesni duomenys apie ribotos eksploataavimo trukmės dalis,
- nuokrypiai nuo užsakovo užsakymo atlikti darbą,
- nuoroda į kitą reglamentą, jei tai ne nurodytasis 145 dalyje,
- išleidimo pareiškimai, kad būtų laikomasi užsienio valstybės techninės priežiūros reikalavimų,
- išleidimo pareiškimas, kad būtų laikomasi techninės priežiūros tarptautinės sutarties sąlygų (ir kitų sutarčių), pvz., Kanados techninės priežiūros sutartis ir JAV dvišalė aviacijos saugos sutartis – Techninės priežiūros atlikimo tvarka.

PASTABA: Pastarieji du pareiškimai numato dvigubo išleidimo, t. y. ir pagal 145 dalies, ir užsienio šalies techninės priežiūros reikalavimus, galimybę arba vienašalį išleidimą, kurį pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija atlieka atsižvelgdama į užsienio šalies techninės priežiūros reikalavimus. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad varnele būtų pažymėtas 19 langelyje esantis atitinkamas kvadratis (-iai), jog būtų galima patvirtinti išleidimą. Taip pat būtina pabrėžti, kad atliekant dvigubą išleidimą, privaloma, jog patvirtintus duomenis patvirtintų/priimtų ir valstybė narė, ir atitinkama užsienio valstybė, o jeigu atliekamas vienašalis išleidimas – patvirtintus duomenis turi patvirtinti/priimti tik atitinkama užsienio šalis.

14, 15, 16, 17 ir 18 *langeliai*. Šių langelių techninės priežiūros užduotims neturi naudoti pagal 145 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos. Šie langeliai yra specialiai skirti pagal 21 dalį pagamintų naujų dirbinių išleidimui/sertifikavimui ir nacionaliniams aviacijos reglamentams, kurie galiojo iki visiškai įsigalint 21 daliai.

19 *langelis*. Pateikiamas privalomas išleidimo eksploatuoti pareiškimas dėl visų techninės priežiūros darbų, kuriuos atliko pagal 145 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos. Jeigu išleidžiamas dirbinys, kuriam buvo taikyta ne 145 dalyje nustatyta techninė priežiūra, 13 langelyje nurodomas tam tikras nacionalinis reglamentas. Kiekvienu atveju atitinkamas kvadratis turi būti žymimas „varnele“, kad išleidimas būtų laikomas galiojančiu.

Su sertifikavimu susijęs pareiškimas „išskyrus tą atvejį, jeigu 13 langelyje nurodyta kitaip“, skirtas toliau nurodytoms padėtimis:

- a) tuo atveju, jeigu negalima užbaigti techninės priežiūros;
- b) tuo atveju, jeigu techninės priežiūros darbai iš dalies neatitinka 145 dalimi nustatyto standarto;
- c) tuo atveju, jeigu techninės priežiūros darbai buvo atlikti ne pagal 145 dalies reikalavimus.

Konkretus atvejis arba jų derinys nurodomas 13 langelyje.

20 *langelis*. Skirtas už išleidimą atsakingiems darbuotojams, kuriuos įgaliojo pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija, pasirašyti. Šį parašą kompiuteriu galima spausdinti kaip elektroninį parašą, jeigu valstybė narė yra įsitikinusi, kad prieigą prie kompiuterio turi tik signataras ir kad to parašo neįmanoma išspausdinti tuščioje kompiuteriu parengtoje formoje.

21 *langelis*. Pagal 145 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos numeris, kurį jai suteikė valstybė narė.

22 *langelis*. Spausdintomis raidėmis išspausdinama signataro, kurio parašas įrašomas 20 langelyje, pavardė ir asmeninio leidimo numeris.

23 *langelis*. 19 langelyje aprašyto išleidimo eksploatuoti pasirašymo data (diena/mėnuo/metai). Mėnuo nurodomas raidėmis, pvz., saus., vasar., kov. ir t. t.). Išleidimas eksploatuoti pasirašomas „užbaigus techninės priežiūros darbus“.

Prašome atkreipti dėmesį, kad naudotojo pareiškimas apie atsakomybę pateikiamas kitoje šio pažymėjimo pusėje. Šį pareiškimą galima pridėti pažymėjimo priekyje, po apatine linija, jeigu sumažinamas formos ilgis.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                      |               |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        |                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------------------------------------|
| 1. Patvirtinanti kompetentinga institucija/šalis                                                                                                                                                                                                                                                     | 2. <div style="text-align: center;"> <b>OFICIALUS IŠLEIDIMO<br/>PAŽYMĖJIMAS</b><br/><br/> <b>EASA 1 FORMA</b> </div> |               |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        | 3. Formos eilės numeris                      |
| 4. Patvirtintos organizacijos pavadinimas ir adresas:                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                      |               |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        | 5. Užsakymas atlikti darbą/sutartis/sąskaita |
| 6. Dirbinys                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 7. Aprašymas                                                                                                         | 8. Dalies Nr. | 9. Tinkamumas naudoti *     | 10. Kiekis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 11. Serijos/dalies Nr. | 12. Statusas/darbas                          |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                      |               |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        |                                              |
| 13. Pastabos                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                      |               |                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        |                                              |
| 14. Patvirtinama, kad pirmiau nurodyti dirbiniai buvo pagaminti pagal:<br><br><input type="checkbox"/> patvirtintus projektavimo duomenis ir dirbinių būseną atitinka saugaus eksploatavimo reikalavimus<br><br><input type="checkbox"/> 13 langelyje nurodytus nepatvirtintus projektavimo duomenis |                                                                                                                      |               |                             | 19. <input type="checkbox"/> 145.A.50 dalis Išleidimas eksploatuoti <input type="checkbox"/> Kitas 13 langelyje nurodytas reglamentas<br><br>Patvirtina, kad jeigu kitaip nenurodyta 13 langelyje, 12 langelyje nurodytas ir 13 langelyje aprašytas darbas buvo užbaigtas pagal 145 dalį ir to darbo atžvilgiu dirbiniai laikomi parengtais išleisti eksploatuoti. |                        |                                              |
| 15. Įgalioto asmens parašas                                                                                                                                                                                                                                                                          | 16. Patvirtinimo/leidimo Nr.                                                                                         |               | 20. Įgalioto asmens parašas | 21. Pažymėjimo/patvirtinimo Nr.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                        |                                              |
| 17. Pavadinimas                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 18. Data (m./mėn./d.)                                                                                                |               | 22. Pavadinimas             | 23. Data (m./mėn./d.)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                        |                                              |

*Oficialus išleidimo pažymėjimas***EASA 1 forma**

## NAUDOTOJO/MONTUOTOJO ĮSIPAREIGOJIMAI

Pastaba:

1. Privaloma suprasti, kad turint vien dokumentą dar neįgaunama teisė įmontuoti dalį/komponentą/mazgą.
2. Jeigu naudotojas/montuotojas dirba laikydamasis ne 1 langelyje nurodytos tinkamumą skraidyti užtikrinančios, o kitos tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos nustatytų nacionalinių reglamentų, svarbu, kad naudotojas/montuotojas užtikrintų, jog jo/jos veiklą prižiūrinti tinkamumą skraidyti užtikrinanti institucija pripažintų 1 langelyje nurodytos tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos dalis/komponentus/mazgus.
3. 14 ir 19 langeliuose pateikiami pareiškimai nelaikytini leidimu įmontuoti. Visais atvejais orlaivio techninės priežiūros užrašuose turi būti laikomas leidimas įmontuoti, kurį pagal nacionalinius reglamentas išdavė naudotojas/montuotojas prieš orlaiviui leidžiant skristi.

\_\_\_\_\_

*II priedėlis***Organizacijos patvirtinimo klasių ir kategorijų sistema**

1. Išskyrus tą atvejį, jeigu 12 pastraipoje mažiausiai organizacijai nustatyta kitaip, 1 lentelėje nustatoma visa patvirtinimo, kurį standartine forma galima suteikti pagal 145 dalį, apimtis. Organizacijai turi būti suteikiamas patvirtinimas, kurio apimtis – nuo vienos klasės ir kategorijos su apribojimais iki visų klasių ir kategorijų su apribojimais.
2. Be to, kas nurodyta 145 dalies 1 lentelėje, patvirtinta techninės priežiūros organizacija privalo pagal 145 dalį nurodyti darbo sritį techninės priežiūros organizacijos žinyne. Žr. dar 11 pastraipą.
3. Atsižvelgiant į valstybės narės suteiktą (-as) patvirtinimo klasę (-es) ir kategoriją (-as), techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo sritis tiksliai apibrėžia patvirtinimo ribas. Dėl to svarbu, kad patvirtinimo klasė (-ės) ir kategorija (-os) būtų suderinama (-os) su organizacijos darbo sritimi.
4. A kategorijos klasė – pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti orlaivio ir visų komponentų (įskaitant variklius/pagalbines jėgaines) techninę priežiūrą, jeigu tie komponentai nėra išmontuojami iš orlaivio, išskyrus tą atvejį, kai tuos komponentus laikinai galima išmontuoti techninei priežiūrai atlikti, jeigu toks išmontavimas yra aiškiai numatytas orlaivio techninės priežiūros žinyne, kad pagal valstybės narės priimtame techninės priežiūros organizacijos žinyne numatytą kontrolės procedūrą būtų pagerinama prieiga. Apribojimo skyriuje nustatoma šios techninės priežiūros taikymo sritis ir kartu nustatoma patvirtinimo apimtis.
5. B kategorijos klasė – pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti neįmontuoto variklio/APU („pagalbinės jėgainės“) ir variklio/pagalbinės jėgainės komponentų, kurie įmontuoti į variklį/pagalbinę jėgainę, techninę priežiūrą, išskyrus tą atvejį, kai tuos komponentus galima laikinai išmontuoti atliekant techninę priežiūrą, jeigu toks išmontavimas yra aiškiai numatytas variklio/pagalbinės jėgainės žinyne, kad atliekant techninę priežiūrą būtų pagerinama prieiga. Apribojimo skirsnyje nustatoma tos techninės priežiūros apimtis ir šiuo nustatymu nurodoma patvirtinimo apimtis. Pagal 145 dalį patvirtinta B kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija, jeigu atliekama techninė angare vykdoma orlaivio priežiūra arba priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, taip pat gali atlikti įmontuoto variklio techninę priežiūrą, laikydamosi techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos kontrolės procedūros. Techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo sritis turi atspindėti šią veiklą, jeigu ją leidžia valstybė narė.
6. C kategorijos klasė – pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti neįmontuotų komponentų (išskyrus variklius ir pagalbines jėgaines), skirtų įmontuoti orlaivyje arba variklyje/pagalbinėje jėgainėje, techninę priežiūrą. Apribojimo skirsnyje nustatoma tos techninės priežiūros apimtis ir šiuo nustatymu nurodoma patvirtinimo apimtis. Pagal 145 dalį patvirtinta C kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija, jeigu atliekama techninė angare vykdoma orlaivio priežiūra arba priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, taip pat gali atlikti įmontuoto komponento arba variklio/pagalbinės jėgainės (jų techninė priežiūra turi būti atliekama techninės priežiūros patalpose) techninę priežiūrą, jei laikomasi techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos kontrolės procedūros. Techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo sritis turi atspindėti šią veiklą, jeigu ją leidžia valstybė narė.
7. D kategorijos klasė – tai nebūtinai su konkrečiu orlaiviu, varikliu arba kitu komponentu susijusi atskiroji klasė. D 1 – tai neardomųjų bandymų (NDT) klasė, kuri būtina tik pagal 145 dalį patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, neardomuosius bandymus kaip tam tikrą užduotį atliekančiai kitai organizacijai. Pagal 145 dalį patvirtinta ir A, B arba C kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija neardomuosius produktų, kurių techninę priežiūrą ji atlieka pagal techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytas neardomųjų bandymų procedūras, bandymus gali atlikti neturėdama D 1 klasės patvirtinimo.
8. A kategorijos klasė dalijama į „angare atliekamą techninę orlaivio priežiūrą“ ir „priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą“. Pagal 145 dalį patvirtintą techninės priežiūros organizaciją galima patvirtinti atlikti „angare atliekamą techninę orlaivio priežiūrą“ arba „priešskrydinę techninę orlaivio priežiūrą“ ar abiem priežiūros tipams. Reikėtų pabrėžti, kad pagrindinėse buveinės gamybinės patalpose esančioms priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros gamybinėms patalpos turėtų būti suteikiamas „priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros“ patvirtinimas.
9. „Apribojimo“ skirsnis yra skirtas tam, kad valstybė narė konkrečiai organizacijai patvirtinimą galėtų suteikti atsižvelgdama į jos ypatybes. 1 lentelėje nustatyti galimi apribojimo tipai ir, nors techninė priežiūra nurodoma kiekvienos klasės pabaigoje, leidžiama pabrėžti techninės priežiūros užduotį, o ne orlaivio, variklio tipą arba gamintoją, jeigu tai labiau atitinka organizacijos interesus. Pavyzdžiu galima laikyti aviacinės elektroninės įrangos prietaisus ir jų techninę priežiūrą.
10. 1 lentelėje pateikiama nuoroda į apribojimų skirsnyje nurodytų A ir B klasių seriją, tipą ir grupę. Serija – tai tam tikro tipo serija, pvz., „Airbus 300“ arba „Airbus 310“ ar „Airbus 319“ arba „Boeing 737-300“ serija arba „RB 211–524“ serija ir t. t. Tipas – tai tam tikras tipas arba modelis, pvz., „Airbus 310–240“ arba „RB 211–524 B 4“ tipas. Galima nurodyti bet kokių serijų arba tipų skaičių. Grupė – tai, pvz., vieną stūmoklinį variklį turintis „Cessna“ orlaivis arba turbokompresoriaus neturintis stūmoklinis variklis „Lycoming“ ir t. t..

11. Jeigu naudojamas ilgasis įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašas, kurių leidžiama dažnai keisti, tada tie pakeitimai atliekami valstybės narės nustatyta tvarka, nurodyta techninės priežiūros organizacijos žinyne. Tos tvarkos turi laikytis tas, kas yra atsakingas už įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašo keitimo kontrolę ir veiksmus, kurių privaloma imtis keičiant sąrašą. Imantis šių veiksmų turi būti užtikrinama, kad į sąrašą įtraukiami produktai arba paslaugos atitiktų 145 dalies nuostatas.
12. Pagal 145 dalį patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, kuri visiems techninės priežiūros darbams planuoti ir jiems atlikti samdo tik vieną darbuotoją, galima suteikti tik tam tikros kategorijos patvirtinimą. Didžiausi leistini apribojimai:

|                                                                               |                                                    |                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ORLAIVIO KLASĖ                                                                | A2 KATEGORIJA: LĖKTUVAI                            | TURINTYS STŪMOKLINĮ VARIKLĮ, 5 700 KG IR MAŽESNĖS MASĖS, ANGARE ATLIEKAMA TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA, PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA |
| ORLAIVIO KLASĖ                                                                | A2 KATEGORIJA: LĖKTUVAI                            | TURINTYS DUJŲ TURBINĄ, 5 700 KG IR MAŽESNĖS MASĖS, PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA                                                     |
| ORLAIVIO KLASĖ                                                                | A3 KATEGORIJA: STRAIGTASPARNIAI                    | TURINTYS VIENĄ VARIKLĮ, MAŽESNĖS NEI 3 175 KG MASĖS, ANGARE ATLIEKAMA TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA, PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA     |
| ORLAIVIO KLASĖ                                                                | A4 KATEGORIJA: NE A1, A2 IR A3 KATEGORIJŲ ORLAIVIS | APRIBOJIMŲ NENUSTATYTA                                                                                                                           |
| ARIKLIŲ KLASĖ                                                                 | B2 KLASĖ: STŪMOKLINIS                              | MAŽESNĖS GALIOS NEI 450 AJ                                                                                                                       |
| KOMPONENTŲ KLASĖ: IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES | C1–C20                                             | NURODOMA ĮRANGOS, KURIOS TECHNINĖ PRIEŽIŪRĄ GALI ATLIKTI REMONTO ĮMONĖ IR UŽ KURIOS IŠLEIDIMĄ EKSPLOATUOTI JI YRA ATSAKINGA, SĄRAŠE              |
| SPECIALI KLASĖ                                                                | D1 NEARDOMIEJI BANDYMAI (NDT)                      | TURI BŪTI NUSTATYTI NEARDOMIEJI BANDYMAI (NDT)                                                                                                   |

Turėtų būti pasakyta, kad kompetentinga institucija tos organizacijos patvirtinimo apimtį gali dar labiau apriboti atsižvelgdama į konkrečios organizacijos įgaliojimus.

1 lentelė

| KLASĖ    | KATEGORIJA                                      | APRIBOJIMAS                                                                                               | ANGARE ATLIEKAMA TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA | PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA |
|----------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-------------------------------------------|
| ORLAIVIS | A1 5 700 kg ir didesnės masės lėktuvai          | Nurodomas lėktuvas/serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys                              |                                              |                                           |
|          | A2 5 700 kg ir mažesnės masės lėktuvai          | Nurodomas lėktuvas/gamintojas arba grupė, serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys       |                                              |                                           |
|          | A3 Vieno variklio sraigtasparniai               | Nurodomas sraigtasparnio gamintojas arba grupė, serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys |                                              |                                           |
|          | A4 Orlaiviai, išskyrus A1, A2 ir A3 kategorijas | Nurodoma orlaivio grupė arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys                                |                                              |                                           |
| ARIKLIAI | B1 Turbininiai                                  | Nurodoma variklio serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys                               |                                              |                                           |
|          | B2 Stūmokliniai                                 | Nurodomas variklio gamintojas arba grupė ar serija, tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys         |                                              |                                           |
|          | B3 Pagalbinė jėgainė                            | Nurodomas variklio gamintojas arba serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys              |                                              |                                           |

| KLASĖ                                                                   | KATEGORIJA                                       | APRIBOJIMAS                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | ANGARĖ ATLIEKAMA TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA | PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-------------------------------------------|
| KOMPONENTAI, IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIO ARBA PAGALBINES JĖGAINES | C1 Oro kondicionavimo ir hermetizavimo įrenginys | Nurodomas orlaivio tipas arba orlaivio arba komponento gamintojas arba konkretus komponentas ir (arba) daroma nuoroda į įmonės žinyne pateiktą įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašą ir (arba) techninės priežiūros užduotys |                                              |                                           |
|                                                                         | C2 Autopilotas                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C3 Ryšio ir navigacijos įranga                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C4 Durys – Liukai                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C5 Elektros energijos tiekimai                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C6 Įranga                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C7 Variklis – Pagalbinė jėgainė                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C8 Orlaivio vairo                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C9 Degalų sistema – Orlaivio sklandmuo           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C10 Sraigtasparnis – Rotoriai                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C11 Sraigtasparnis – Pavara                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C12 Hidraulinė sistema                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C13: Instrumentai                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C14 Vaziuoklė                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C15 Deguonies sistema                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C16 Oro sraigatai                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C17 Pneumatinė sistema                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C18 Apsauga nuo apledėjimo/lietaus/ugnies        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C19 Langai                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
|                                                                         | C21 Konstrukcijos dalys                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |                                           |
| SPECIALIOSIOS PASLAUGOS                                                 | D1 Neardomieji bandymai                          | Nustatomi konkretūs neardomųjų bandymų metodai                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                              |                                           |



## III priedėlis

1 puslapis

## VALSTYBĖ NARĖ

Europos aviacijos saugos agentūros (EASA)  
valstybė narė

## PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

## NUORODA

Pagal galiojantį Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 ir atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas valstybė narė šiuo pažymėjimu konstatuoja:

**[KOMPANIJOS PAVADINIMAS] TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA**

kad techninės priežiūros organizacija pagal 145 dalį yra patvirtinta atlikti produktų, kurie nurodyti prie patvirtinimo pridėtame sąraše, techninę priežiūrą ir remdamasi pirmiau pateikta nuoroda išduoti susijusius išleidimo eksploatuoti pažymėjimus.

## SĄLYGOS:

- 1) Šio patvirtinimo apimtis apibrėžta pagal 145 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyne patvirtinimo skyriuje nustatytąjį taikymo sritimi ir
- 2) pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis pagal 145 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos tvarkos, ir
- 3) šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta techninės priežiūros organizacija atitinka 145 dalies nuostatas.
- 4) Jei laikomasi pirmiau minėtų sąlygų, šis patvirtinimas galioja, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Išdavimo data: ..... Pasirašė: .....

Sąrašo įtraukimo į patvirtinimą data: ..... (nebūtina) ..... Kompetentingos institucijos vardu

EASA 3 forma

2 puslapis

## PATVIRTINIMO SĄRAŠAS

Organizacijos pavadinimas: **[KOMPANIJOS PAVADINIMAS] TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA**Nuoroda: **M/S.001**

| KLASĖ                                                                               | KATEGORIJA                                          | APRIBOJIMAS                               | ANGARĖ<br>ATLIEKAMA<br>TECHNINĖ<br>ORLAIVIO<br>PRIEŽIŪRA | PRIEŠSKRY-<br>DINĖ<br>ORLAIVIO<br>TECHNINĖ<br>PRIEŽIŪRA |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| ORLAIVIS                                                                            | A1 lėktuvai/masė, didesnė nei 5 700 kg              | Airbus A310-200 serija                    | X                                                        | X                                                       |
|                                                                                     | A2 lėktuvai/dirižabliai, 5 700 kg ir mažesnės masės | DHC-6, <i>Twin Otter</i> serija           | X                                                        |                                                         |
| ARIKLIAI                                                                            | B1 Turbininiai                                      | PT6A serija                               |                                                          |                                                         |
| KOMPONENTAI,<br>IŠSKYRUS<br>SUKOMPLEKTUOTUS<br>ARIKLIUS ARBA<br>PAGALBINES JĖGAINES | C1 Oro kondicionavimo ir hermetizavimo įrenginys    | Airbus A310-200                           |                                                          |                                                         |
|                                                                                     | C2 Autopilotas                                      | Sperry                                    |                                                          |                                                         |
|                                                                                     | C5 Elektros energijos tiekimas                      | Airbus A310-200 ir DHC-6                  |                                                          |                                                         |
|                                                                                     | C6 Įranga                                           | Airbus ir DHC-6 avarinė įranga            |                                                          |                                                         |
|                                                                                     | C7 Variklis – Pagalbinė jėgainė                     | PT6A degalų valdymas                      |                                                          |                                                         |
|                                                                                     | C16 Oro sraigtai                                    | Fiksuotojo žingsnio oro sraigtas ir DHC-6 |                                                          |                                                         |
| SPECIALIZUOTOS<br>PASLAUGOS                                                         | D1: Neardomieji bandymai                            | Visi tipai                                |                                                          |                                                         |

Į šį patvirtinimo sąrašą įtraukti tik tie produktai ir veikla, kurie yra nurodyti pagal 145 dalį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno patvirtinimo apimtį skyriuje,

Nuoroda: .....

Išdavimo data: .....

Pasirašė: .....

Kompetentingos institucijos vardu

## IV priedėlis

**Sąlygos, kuriomis galima samdyti darbuotojus, kurie neįgijo 66 dalyje minėtos ir 145.A.30 dalies j pastraipos 1 bei 2 punktų nuostatas atitinkančios kvalifikacijos**

1. Toliau nustatytas sąlygas atitinkantys už išleidimą atsakingi darbuotojai – tai 145.A.30 dalies j pastraipos 1 ir 2 punkto nuostatas atitinkantys darbuotojai:
  - a) Asmuo, laikantis Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) 1 priedo, privalo turėti pagal šalies nacionalinius reglamentus išduotą licenciją arba už išleidimą atsakingam darbuotojui suteiktą įgaliojimą.
  - b) Asmeniui skiriama darbo sritis neturi būti platesnė nei nacionalinėje licencijoje/už išleidimą atsakingam darbuotojui suteiktame įgaliojime nurodyta darbo sritis.
  - c) Asmuo turi įrodyti, kad jis yra išklausęs 66 dalyje išsamiai apibūdintą kursą apie žmoniškuosius veiksnius ir tinkamumo skraidyti nurodymus.
  - d) Asmuo, jei tai yra priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, privalo įrodyti turįs penkerių metų už išleidimą atsakingo darbuotojo techninės priežiūros patirtį, ir, jei tai yra angare atliekama techninė orlaivio priežiūra – aštuonerių metų už išleidimą atsakingo darbuotojo techninės priežiūros patirtį. Tačiau asmenys, įgalioti atlikti užduotis, kurios nėra sudėtingesnės nei užduotys, nustatytos 66 dalyje nurodytiems A kategorijos už išleidimą atsakingiems darbuotojams, turi įrodyti trejų metų techninės priežiūros patirtį.
  - e) Už išleidimą atsakingi priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros darbuotojai ir angare atliekamos orlaivio techninės priežiūros pagalbiniai darbuotojai turi išklausti kiekvieno orlaivio, kurį išleisti eksploatuoti jiems suteikti įgaliojimai, 66 dalies III priedėlyje nustatyto 3 lygio orlaivio tipo mokymo kursą. Tačiau tie asmenys, kuriems leista atlikti užduotis, kurios nėra sudėtingesnės nei nustatytosios 66 dalyje nurodytiems A kategorijos už išleidimą atsakingiems darbuotojams, gali išklausti užduočiai atlikti būtiną kursą, o ne išsamų orlaivio tipo mokymo kursą.
  - f) Už išleidimą atsakingi angare atliekamos techninės orlaivio priežiūros darbuotojai, turi išklausti bent 66 dalies III priedėlyje nurodytą 1 lygį atitinkantį kiekvieno orlaivio tipo, kurį išleisti eksploatuoti jiems suteikti įgaliojimai, mokymo kursą.
2. Saugomos teisės
  - a) 145.A.30 dalies j pastraipos 1 ir 2 punktuose nurodyti darbuotojai, prieš įsigaliojant 66 daliai, gali naudotis savo teisėmis ir neprivalo atitikti 1 pastraipos c–f punktų nuostatų.
  - b) Tačiau nuo tos datos visi už išleidimą atsakingi darbuotojai, kurie pageidauja išplėsti savo įgaliojimų taikymo sritį, kad ji apimtų papildomas teises, turi laikytis pirmiau minėtos 1 pastraipos nuostatų.
  - c) Nepaisant pirmiau minėtų 2 pastraipos b punkto nuostatų, jei tai yra papildomas orlaivio tipo mokymas, nereikalaujama, kad būtų laikomasi 1 pastraipos c–f punktų nuostatų.

## III PRIEDAS

## (66 dalis)

## 66.1

Šioje dalyje kompetentinga institucija yra valstybės narės paskirta įstaiga, į kurią kreipiasi asmuo, norintis įgyti orlaivio techninės priežiūros licenciją.

## A SKYRIUS

## A POSKYRIS

## ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA – LĖKTUVAI IR SRAIGTASPARNIAI

## 66.A.1 Taikymo sritis

- a) Šiame skyriuje nustatyti orlaivio techninės priežiūros licencijos išdavimo reikalavimai bei jos galiojimo ir naudojimo sąlygos toliau išvardytų kategorijų lėktuvams ir sraigtasparniams:
- A kategorija
  - B1 kategorija
  - B2 kategorija
  - C kategorija.
- b) Kategorijos A ir B1 suskirstytos į pakategores pagal lėktuvų, sraigtasparnių, turbininių ir stūmoklinių variklių derinius. Suskirstymas į pakategores pateikiamas toliau:
- A1 ir B1.1 Lėktuvas su turbininiu varikliu
  - A2 ir B1.2 Lėktuvas su stūmokliniu varikliu
  - A3 ir B1.3 Sraigtasparnis su turbininiu varikliu
  - A4 ir B1.4 Sraigtasparnis su stūmokliniu varikliu.

## 66.A.10 Paraiška

Paraiška išduoti orlaivio techninės priežiūros licenciją arba pakeisti jau išduotą licenciją pateikiama kompetentingai institucijai jos nustatyta tvarka užpildžius EASA 19 formą. Paraiška pakeisti orlaivio techninės priežiūros licenciją pateikiama kompetentingai institucijai, kuri išdavė orlaivio techninės priežiūros licenciją.

## 66.A.15 Paraiškos pateikimo reikalavimai

Pareiškėjas, norintis įgyti orlaivio techninės priežiūros licenciją, turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų.

## 66.A.20 Teisės

- a) Laikantis b pastraipos reikalavimų suteikiamos šios teisės:
1. A kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus nedidelę planinę linijinę techninę priežiūrą ir pašalinus smulkius defektus laikantis pažymėjime patvirtintų konkrečių užduočių. Pažymėjimas suteikia teisę atlikti tik tą darbą, kuri licencijos turėtojas turi asmeniškai atlikti pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje.
  2. B1 kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus techninę priežiūrą, įskaitant orlaivio konstrukciją, variklį, mechanines ir elektrines sistemas. Taip pat suteikiama teisė pakeisti keičiamuosius aviacijos elektronikos sistemų mazgus, kuriems pakanka paprasto jų tinkamumo naudoti patikrinimo. B1 kategorija automatiškai apima atitinkamą A pakategorį.
  3. B2 kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus aviacijos elektronikos ir elektrinių sistemų techninę priežiūrą.
  4. C kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus orlaivio pagrindinę techninę priežiūrą. Teisės taikomos visam orlaiviui pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje.

- b) Orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas negali naudotis pažymėjimo suteikta teise, nebent:
- 1) įvykdomi M ir/ar 145 dalies galiojantys reikalavimai;
  - 2) per pastaruosius dvejus metus turėtojas (-a) sukaupė šešių mėnesių techninės priežiūros patirtį pagal orlaivio techninės priežiūros licencijoje nurodytas teises arba atitinka reikalavimus, būtinus šioms teisėms suteikti;
  - 3) turėtojas (-a) pakankamai gerai moka rašyti, skaityti ir susikalbėti kalba (-omis), kuria (-iomis) surašyta techninė dokumentacija ir išdėstyta tvarka, susijusi su išleidimo eksploatuoti orlaivį pažymėjimo išdavimu.

#### 66.A.25 Reikalaujamos pagrindinės žinios

- a) Pareiškėjas, norintis įgyti orlaivio techninės priežiūros licenciją arba papildyti turimą kita kategorija ar pakategore, turi įrodyti žinių lygį išlaikydamas atitinkamų mokymo modulių, nurodytų I priedėlyje, egzaminą.

Pagrindinių žinių egzaminus gali surengti mokymo organizacija, atitinkamai patvirtinta pagal 145 dalį arba kompetentingos institucijos.

- b) Kita techninė kvalifikacija, kurią kompetentinga institucija pripažįsta atitinkančia reikalaujamas pagrindines žinias, gali būti visiškai ar iš dalies prilyginama reikalaujamos pagrindinėms žinioms arba už ją gali būti skiriami papildomi egzaminų balai. Papildomi egzaminų balai nustatomi pagal šios dalies B skyriaus E poskyrio reikalavimus.

#### 66.A.30 Reikalaujama patirtis

- a) Pareiškėjas, norintis įgyti orlaivio techninės priežiūros licenciją, turi būti įgijęs tokią patirtį:

1. A kategorijai ir B1.2 bei B1.4 pakategoriams:

- i) trejų metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su eksploatuojamais lėktuvais, jeigu pareiškėjas anksčiau nebuvo įgijęs jokio atitinkamo techninio parengimo; arba
- ii) dvejų metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su eksploatuojamais lėktuvais ir įgyta techninė profesija, kurią kompetentinga institucija pripažįsta tinkama; arba
- iii) vienerių metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su eksploatuojamais lėktuvais ir baigti 147 dalies reikalavimus atitinkantys pagrindinio mokymo kursai.

2. B2 kategorijai ir B1.1 bei B1.3 pakategoriams:

- i) 5 metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su eksploatuojamais lėktuvais, jeigu pareiškėjas anksčiau nebuvo įgijęs jokio atitinkamo techninio parengimo; arba
- ii) trejų metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su eksploatuojamais lėktuvais ir įgyta techninė profesija, kurią kompetentinga institucija pripažįsta tinkama; arba
- iii) dvejų metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su eksploatuojamais lėktuvais ir baigti 147 dalies reikalavimus atitinkantys pagrindinio mokymo kursai.

3. C kategorijai, dideliems orlaiviams:

- i) trejų metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su dideliais orlaiviais pagal kategorijas B1.1, B1.3 ar B2 arba dirbant pagalbinio darbuotoju pagal kategorijas B1.1, B1.3 ar B2, kaip nurodyta 145 dalyje, arba derinant abi šias galimybes; arba
- ii) 5 metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su dideliais orlaiviais pagal kategorijas B1.2 ar B1.4 arba dirbant pagalbinio darbuotoju pagal kategorijas B1.2 ar B1.4, kaip nurodyta 145 dalyje, arba derinant abi šias galimybes.

4. C kategorijai, išskyrus didelius orlaivius:

trejų metų praktinė techninės priežiūros patirtis dirbant su orlaiviais, išskyrus didelius orlaivius, pagal kategorijas B1 ar B2 arba dirbant pagalbinio darbuotoju pagal kategorijas B1 ar B2, kaip nurodyta 145 dalyje, arba derinant abi šias galimybes.

5. C kategorijai, įgijus aukštąjį išsilavinimą:

pareiškėjui, turinčiam kompetentingos institucijos pripažintą universitete ar kitoje aukštojoje mokykloje įgytą techninių dalykų mokslo laipsnį, trejų metų veikla atliekant tipinius civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros darbus, įskaitant 6 mėnesių dalyvavimą pagrindinės techninės priežiūros darbe.

- b) Pareiškėjas, norintis išplėsti orlaivio techninės priežiūros licenciją, turi būti įgijęs minimalią civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros darbo patirtį, nurodytą IV priedėlyje, atsižvelgiant į norimą įgyti kategoriją ar pakategorį.

- c) A, B1 ir B2 kategorijoms – praktinė patirtis, t. y. dalyvavimas tipinėse atrankinėse grupėse atliekant orlaivių techninės priežiūros darbus.

- d) Visi pareiškėjai paskutiniu metu turi būti sukaupę bent vienerių metų reikalaujamą techninės priežiūros darbo patirtį pagal pirmąją įgytą orlaivio techninės priežiūros licencijos kategoriją/pakategorį. Vėlesniam turimos orlaivio techninės priežiūros licencijos kategorijos/pakategorio išplėtimui papildomai reikalaujama techninės priežiūros patirtis gali būti trumpesnė nei 1 metai, bet ne trumpesnė nei 3 mėnesiai. Kokios patirties reikalaujama priklauso nuo skirtumo tarp turimos ir norimos įgyti kategorijos/pakategorio. Ši papildoma patirtis turi atitikti norimą įgyti licencijos kategoriją/pakategorį.
- e) Nepaisant a pastraipoje nurodytų reikalavimų, techninės priežiūros patirtis, įgyta atliekant ne civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros darbus, turi būti pripažinta, jeigu šią techninės priežiūros patirtį kompetentinga institucija pripažįsta lygiavertiška pagal šios dalies reikalavimus. Tačiau būtina įgyti papildomą civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros patirtį, kad būtų užtikrinta pareiškėjo kompetencija civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros srityje.

#### **66.A.40 Orlaivio techninės priežiūros licencijos pratęsimas**

- a) Orlaivio techninės priežiūros licencija praėjus 5 metams nuo jos paskutinio išdavimo ar pratęsimo netenka galios, nebent jos turėtojas pateikia techninės priežiūros licencija kompetentingai institucijai patikrinti, kad licencijoje nurodyta informacija atitinka kompetentingos institucijos įrašus pagal 66.B.120.
- b) Orlaivio techninės priežiūros licencijos suteikta teisė išduoti pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį nebetaikoma, kai tik orlaivio techninės priežiūros licencija netenka galios.
- c) Orlaivio techninės priežiūros licencija galioja tik tuo atveju, jeigu ją išdavė ir (arba) pratęsė kompetentinga institucija ir jeigu šį dokumentą pasirašė jos turėtojas.

#### **66.A.45 Tipo mokomosios užduotys ir kategorijos**

- a) A kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį gali išduoti tik tam tikro tipo orlaiviui atlikęs atitinkamas A kategorijos orlaivio mokomąsias užduotis pagal 145 ar 147 dalį patvirtintoje organizacijoje. Kiekviena mokomoji užduotis turi apimti praktinį parengimą ir atitinkamą teorinį mokymą. Baigus kursą, turi būti laikomas teorinių žinių ir arba praktinio parengimo egzaminas pagal 145 arba 147 dalį patvirtintoje organizacijoje.
- b) Laikantis kitų g pastraipoje nustatytų reikalavimų, B1, B2 ir C kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas tik tuomet gali išduoti pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį, jei šis orlaivio tipas įrašytas į jo licenciją.
- c) Laikantis kitų h pastraipoje nustatytų reikalavimų, orlaivio tipo kategorija suteikiama patenkinamai baigus B1, B2 arba C kategoriją atitinkančius orlaivio tipo mokymo kursus, kuriuos pripažįsta kompetentinga institucija arba kurie buvo rengiami pagal 147 dalį pripažintoje mokymo organizacijoje.
- d) B1 ir B2 kategorijų patvirtintas orlaivio tipo mokymo kursas turi apimti teorinį mokymą ir praktinį parengimą bei atitikti 66.A.20 dalies a pastraipoje nurodytas teises. Teorinis mokymas ir praktinis parengimas turi atitikti šios dalies III priedėlio reikalavimus.
- e) C kategorijos patvirtintas orlaivio tipo mokymo kursas turi atitikti šios dalies III priedėlio reikalavimus. C kategorijai pirmasis atitinkamas teorinis orlaivio tipo mokymas asmeniui, turinčiam mokslo laipsnį, kaip nurodyta 66.A.30 dalies a pastraipos 5 punkte, turi būti B1 ar B2 kategorijos lygio. Praktinis parengimas nebūtinas.
- f) Baigus patvirtintą orlaivio tipo mokymo kursą, kaip nurodyta b–e pastraipose, turi būti laikomas egzaminas. Egzaminas turi atitikti šios dalies III priedėlio reikalavimus. B1, B2 arba C kategorijų orlaivio tipo kategorijos egzaminas turi surengti pagal 147 dalį patvirtinta mokymo organizacija, kompetentinga institucija arba mokymo organizacija, vadovaujanti patvirtintam orlaivio tipo mokymo kursui.
- g) Nepaisant b pastraipoje nurodytų reikalavimų, B1 arba B2 kategorijos techninės priežiūros licencijos turėtojas gali išduoti pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį, išskyrus didelius orlaivius, jeigu techninės priežiūros licencijoje nurodytos orlaivio grupės arba gamintojo grupės kategorija, nebent agentūra nustato, kad dėl išleidžiamo eksploatuoti orlaivio sudėtingumo reikalinga orlaivio tipo kategorija.
  1. Gamintojo grupės kategorija gali būti suteikta įvykdžius orlaivių tipo kategorijos reikalavimus dviem būdingiems orlaivių tipams iš to paties gamintojo orlaivių grupės.
  2. Visos orlaivių grupės kategorija gali būti suteikta įvykdžius orlaivio tipo kategorijos reikalavimus trimis būdingiems orlaivių tipams iš skirtingų gamintojų orlaivių grupės. Tačiau B1 kategorijos daugiamotoriams lėktuvams su turbininiais varikliais visos orlaivių grupės kategorija negali būti suteikta, jeigu naudojama tik gamintojo grupės kategorija.

## 3. Grupės sudaro:

## i) B1 arba C kategorijoms:

- sraigtasparnis su stūmokliniu varikliu,
- sraigtasparnis su turbininiu varikliu,
- vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – metalinė konstrukcija,
- daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – metalinė konstrukcija,
- vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – medinė konstrukcija,
- daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – medinė konstrukcija,
- vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – mišri konstrukcija,
- daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – mišri konstrukcija,
- vienmotoris lėktuvas su turbininiu varikliu,
- daugiamotoris lėktuvas su turbininiais varikliais;

## ii) B2 arba C kategorijoms:

- lėktuvas,
- sraigtasparnis.

- h) Nepaisant c pastraipoje išdėstytų reikalavimų, orlaivio tipo kategorija gali būti suteikta orlaiviams, išskyrus didelius orlaivius, jeigu buvo sėkmingai išlaikytas B1, B2 arba C kategorijos orlaivio tipo egzaminas ir įrodoma praktinė darbo su atitinkamu orlaivio tipu patirtis, nebent kompetentinga institucija nustato, kad orlaivis sudėtingas ir būtina baigti orlaivio tipo mokymo kursą pagal 3 pastraipą.

Suteikiant C kategoriją orlaiviams, išskyrus didelius orlaivius, asmuo, turintis aukštosios mokyklos mokslo laipsnį, kaip nurodyta 66.A.30 dalies a pastraipos 5 punkte, pirmąjį turėtų išlaikyti atitinkamą B1 arba B2 kategorijos lygio orlaivio tipo egzaminą.

1. Patvirtintas B1, B2 ir C kategorijos orlaivių tipo egzaminas turi būti sudarytas iš mechanikos egzamino B1 kategorijai, aviacijos elektronikos egzamino B2 kategorijai ir iš abiejų – mechanikos ir aviacijos elektronikos – egzaminų C kategorijai.
2. Egzaminas turi atitikti šios dalies III priedėlio reikalavimus. Egzaminą turi surengti pagal 147 dalį patvirtinta mokymo organizacija arba kompetentinga institucija.
3. Praktinė darbo su orlaivio tipu patirtis turi apimti tipinius atitinkamos kategorijos techninės priežiūros darbus.

**66.A.70 Perkvalifikavimo nuostatos**

- a) Asmeniui, turinčiam patvirtintą techninės priežiūros darbuotojo kvalifikaciją, galiojusią valstybėje narėje iki šios dalies įsigaliojimo, techninės priežiūros licencija išduodama be papildomo egzamino pagal 66.B.300 dalyje nurodytus reikalavimus.
- b) Asmuo, kuris prieš įsigaliojant šiai daliai pradėjo valstybėje narėje galiojantį kvalifikacijos kėlimo procesą, gali jį tęsti toliau. Asmeniui, šio proceso metu įgijus kvalifikaciją, techninės priežiūros licencija išduodama be papildomo egzamino pagal 66.B.300 dalyje nurodytus reikalavimus.
- c) Jeigu reikia, licencijoje gali būti įrašyti techniniai apribojimai dėl anksčiau įgytos kvalifikacijos taikymo srities.

**B POSKYRIS****ORLAIVIAI, IŠSKYRUS LĖKTUVUS IR SRAIGTASPARNIUS****66.A.100 Bendrosios nuostatos**

Tol, kol šia dalimi bus nustatyti reikalavimai orlaivių, išskyrus lėktuvus ir sraigtasparnius, techninės priežiūros licencijoms, galioja valstybės narės atitinkami reikalavimai.

**C POSKYRIS****KOMPONENTAI****66.A.200 Bendrosios nuostatos**

Tol, kol šia dalimi bus nustatyti komponentų sertifikavimo reikalavimai, galioja valstybės narės atitinkami reikalavimai.

## B SKYRIUS

## KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS DARBO TVARKA

## A POSKYRIS

## BENDROSIOS NUOSTATOS

**66.B.05 Taikymo sritis**

Šiame skyriuje išdėstyti administracinio darbo reikalavimai, kurių turi laikytis kompetentinga institucija, atsakinga už A skyriuje numatytų įpareigojimų taikymą ir įgyvendinimą.

**66.B.10 Kompetentinga institucija**a) *Bendrosios nuostatos*

Valstybė narė turi paskirti kompetentingą instituciją, kuri būtų atsakinga už licencijų išdavimą, pratęsimą, pakeitimą, sustabdymą ar atšaukimą. Ši kompetentinga institucija turi nustatyti dokumentais pagrįstą darbo tvarką ir organizacijos struktūrą.

b) *Ištekliai*

Kompetentingoje institucijoje turi dirbti pakankamai darbuotojų, kad šios dalies reikalavimai būtų įvykdyti.

c) *Darbo tvarka*

Kompetentinga institucija turi nustatyti konkrečią darbo tvarką, užtikrinančią, kad šios dalies reikalavimai būtų įvykdyti.

Darbo tvarka turi būti patikrinta ir pakeista, kad reikalavimai būtų nuolat vykdomi.

**66.B.15 Priimtina patvirtinimo tvarka**

Kompetentinga institucija turi sukurti priimtina patvirtinimo tvarką, kurią valstybė narė galėtų naudoti kaip šios dalies reikalavimų vykdymo įrodymą. Jeigu šiai tvarkai nenusižengiama, atitinkami šios dalies reikalavimai laikomi įvykdytais.

**66.B.20 Įrašų saugojimas**

## a) Kompetentinga institucija turi nustatyti įrašų saugojimo sistemą, leidžiančią deramai kontroliuoti kiekvienos techninės priežiūros licencija išdavimo, atnaujinimo, pakeitimo, sustabdymo ar atšaukimo procesą.

## b) Šios dalies reikalavimų vykdymo kontrolės įrašus turėtų sudaryti:

- 1) paraiška išduoti techninės priežiūros licenciją arba ją pakeisti, įskaitant visą reikiamą papildomą dokumentaciją;
- 2) techninės priežiūros licencijos kopija, įskaitant visus jos pakeitimus;
- 3) svarbios korespondencijos kopijos;
- 4) duomenys apie visas lengvatas ir reikalavimus;
- 5) visi kitų kompetentingų institucijų pranešimai apie techninės priežiūros licencijos turėtoją;
- 6) įrašai apie kompetentingos institucijos surengtus egzaminus;
- 7) pranešimai apie techninės priežiūros licencijos pakeitimus;
- 8) pranešimai apie papildomus egzaminų balus.

## c) b pastraipos 1–5 punktuose nurodytus įrašus ir dokumentus būtina saugoti mažiausiai 5 metus nuo techninės priežiūros licencijos galiojimo pabaigos.

## d) b pastraipos 6 punkte nurodytus įrašus ir dokumentus būtina saugoti mažiausiai 5 metus.

## e) b pastraipos 7 ir 8 punktuose nurodytų įrašų ir dokumentų saugojimo laikas neribojamas.

**66.B.25 Tarpusavio keitimasis informacija**

## a) Siekiant prisidėti prie aviacijos saugumo pagerinimo, kompetentingos institucijos tarpusavyje turi keistis visa būtina informacija pagal pagrindinio reglamento 11 straipsnį.

## b) Nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos, iškilus potencialiam pavojui kelioms valstybėms narėms, visos susijusios kompetentingos institucijos turi padėti viena kitai atlikti reikiamus kontrolės veiksmus.

**66.B.30 Lengvatos**

Visas pagal pagrindinio reglamento 10 straipsnio 3 dalį suteiktas lengvatos kompetentinga institucija turi fiksuoti ir šiuos įrašus saugoti.

**B POSKYRIS****TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS IŠDAVIMAS**

Šiame poskyryje išdėstyta tvarka, kurios turi laikytis kompetentinga institucija išduodama ar pakeisdama techninės priežiūros licenciją arba išduodama leidimą pratęsti techninės priežiūros licencijos galiojimą.

**66.B.100 Techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai ją išduoda kompetentinga institucija**

- a) Gavusi užpildytą EASA 19 formą ir kitą reikiamą dokumentaciją, kompetentinga institucija patikrina, ar EASA 19 forma užpildyta visiškai, ir užtikrina, kad pateikti duomenys atitiktų šios dalies reikalavimus.
- b) Kompetentinga institucija patikrina pareiškėjo tinkamumą laikyti egzaminus ir (arba) patvirtinti galimų papildomų egzamino balų galiojimą, kad būtų užtikrinta atitiktis I priedėlyje nurodytiems moduliams, kaip nustato šios dalies reikalavimai.
- c) Nustačiusi, kad pareiškėjas atitinka žinių ir patirties, kurių reikalaujama šioje dalyje, lygį, kompetentinga institucija jam išduoda atitinkamą techninės priežiūros licenciją. Ta pati informacija saugoma kompetentingoje institucijoje.

**66.B.105 Techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai ją išduoda pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija**

- a) Pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija, kuriai leidimą užsiimti šia veikla išdavė kompetentinga institucija, gali kompetentingos institucijos vardu parengti techninės priežiūros licenciją arba kompetentingai institucijai rekomenduoti pareiškėjo paraišką įgyti techninės priežiūros licenciją, kad kompetentinga institucija tokią techninės priežiūros licenciją galėtų parengti ir išduoti.
- b) Pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija turi laikytis 66.B.100 dalies a ir b pastraipose išdėstytų reikalavimų. Visais atvejais techninės priežiūros licenciją pareiškėjui išduoda kompetentinga institucija.

**66.B.110 Techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant papildomą kategoriją ar pakategorį, tvarka**

- a) Pareiškėjas, norintis įgyti papildomą techninės priežiūros licencijos kategoriją ar pakategorį, be dokumentų, nurodytų 66.B.100 dalyje arba 66.B.105 dalyje, kompetentingai institucijai papildomai turi pateikti turimos techninės priežiūros licencijos originalą kartu su užpildyta EASA 19 forma.
- b) Atlikus procedūras, nurodytas 66.B.100 dalyje arba 66.B.105 dalyje, kompetentinga institucija techninės priežiūros licencijoje turi įrašyti naują kategoriją ar pakategorį ir ją (jį) patvirtinti antspaudu ir pareigūno parašu arba išduoti naują techninės priežiūros licenciją. Įrašai, saugomi kompetentingoje institucijoje, atitinkamai pakeičiami.
- c) Jeigu pagal 66.B.100 dalies reikalavimus kategoriją norintis pakeisti pareiškėjas įgyja kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje, jei kvalifikacija buvo įgyta pirmą kartą, paraiška siunčiama tai valstybei narei, kurioje kvalifikacija buvo įgyta pirmą kartą.
- d) Jeigu pagal 66.B.105 dalies reikalavimus kategoriją norintis pakeisti pareiškėjas įgyja kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje, jei kvalifikacija buvo įgyta pirmą kartą, pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija pareiškėjo techninės priežiūros licenciją kartu su EASA 19 forma nusiunčia valstybei narei, kurioje kvalifikacija buvo įgyta pirmą kartą, kad valstybė narė pakeitimą patvirtintų antspaudu ir pareigūno parašu arba išduotų naują techninės priežiūros licenciją.

**66.B.115 Techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant orlaivio tipą ar orlaivio grupę, tvarka**

Gavusi tinkamai užpildytą EASA 19 formą ir kitą reikiamą dokumentaciją, įrodančią norimos įgyti orlaivio tipo kategorijos ir (arba) orlaivio grupės kategorijos reikalavimų atitikimą, kompetentinga institucija į pareiškėjo techninės priežiūros licenciją papildomai įrašo orlaivio tipą ar orlaivio grupę arba išduoda naują techninės priežiūros licenciją su įrašytu orlaivio tipu ar orlaivio grupe. Įrašai, saugomi kompetentingoje institucijoje, atitinkamai pakeičiami.

**66.B.120 Techninės priežiūros licencijos galiojimo atnaujinimo tvarka**

- a) Techninės priežiūros licencijos turėtojas turi užpildyti atitinkamas EASA 19 formos dalis ir formą kartu su turima techninės priežiūros licencija pateikti kompetentingai institucijai, kuri šią techninės priežiūros licenciją išdavė, nebent pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija savo žinyne yra numačiusi tvarką, pagal kurią ji reikiamą dokumentaciją techninės priežiūros licencijos turėtojo vardu gali pateikti kompetentingai institucijai.
- b) Kompetentinga institucija patikrina pareiškėjo techninės priežiūros licenciją pagal savo turimus įrašus apie šios techninės priežiūros licencijos atšaukimą, sustabdymą ar pakeitimą pagal 66.B.500 dalies nurodymus. Jeigu dokumentai sutampa ir pagal 66.B.500 dalį nebuvo atlikti jokie veiksmai, techninės priežiūros licencija pratęsiamą 5 metams, o įrašai, saugomi kompetentingoje institucijoje, atitinkamai pakeičiami.
- c) Jeigu kompetentingos institucijos įrašai skiriasi nuo pareiškėjo techninės priežiūros licencijos įrašų:
  - 1) kompetentinga institucija turi išsiaiškinti neatitikimo priežastis ir priimti sprendimą dėl galimo techninės priežiūros licencijos galiojimo neatnaujinimo;
  - 2) kompetentinga institucija apie šį įvykį praneša licencijos turėtojui ir visoms su šiuo įvykiu susijusioms bei pagal 145 arba M dalį patvirtintoms techninės priežiūros organizacijoms ir, jeigu reikia, imasi atitinkamų priemonių pagal 66.B.155 dalį dėl šios techninės priežiūros licencijos atšaukimo, sustabdymo arba pakeitimo.

**C POSKYRIS****EGZAMINAI**

Šiame poskyryje pateikta egzaminų, kuriuos rengia kompetentinga institucija, tvarka.

**66.B.200 Kompetentingos institucijos rengiamas egzaminas**

- a) Visi egzaminų klausimai prieš egzaminą turi būti laikomi saugiai, kad egzaminuojamieji nesužinotų, kokie konkretūs klausimai sudaro egzamino pagrindą. Kompetentinga institucija turi paskirti asmenis, kurie sudaro kiekvieno egzamino klausimus.
- b) Kompetentinga institucija turi paskirti egzaminuotojus, kurie dalyvauja visuose egzaminuose ir užtikrinti tinkamą egzaminų eigą.
- c) Pagrindiniai egzaminai turi atitikti šios dalies I ir II priedėliuose nustatytus reikalavimus.
- d) Orlaivio tipo egzaminai turi atitikti šios dalies III priedėlyje nustatytus reikalavimus.
- e) Nauji klausimai raštu turi būti sudaromi kas 6 mėnesius, o anksčiau naudoti klausimai turi būti sunaikinti arba nebenaudojami. Klausimų sudarymas informacijai kaupti turi būti fiksuojamas atitinkamais įrašais.
- f) Visi egzamino lapai egzaminuojamiesiems turi būti išduoti egzamino pradžioje ir pasibaigus egzaminui skirtam laikui turi būti grąžinti. Egzamino metu iš patalpos, kurioje laikomas egzaminas, negali būti išnešami jokie egzamino lapai.
- g) Egzamino metu egzaminuojamieji gali naudotis tik egzamino lapais, išskyrus tam tikrą dokumentaciją, būtiną orlaivio tipo egzaminui.
- h) Egzamino metu egzaminuojamieji turi būti atskirti taip, kad negalėtų įskaityti vienas kito egzamino lapų. Jie negali kalbėtis su niekuo, išskyrus egzaminuotoją.
- i) Egzaminuojamasis, kurio apgaulė buvo įrodyta, 12 mėnesių nuo egzamino dienos, kai buvo pastebėta apgaulė, negali laikyti kitų egzaminų.

**D POSKYRIS****NACIONALINIŲ KVALIFIKACIJŲ PAKEITIMAS**

Šiame poskyryje pateikiami nacionalinių kvalifikacijų, nurodytų techninės priežiūros licencijoje, pakeitimo tvarkos reikalavimai.

**66.B.300 Bendrosios nuostatos**

- a) Kompetentinga institucija atlikti pakeitimą, kaip nurodyta 66.A.70 dalyje, bet tik gavusi pagal 66.B.305 arba pagal 66.B.310 dalį parengtą pakeitimo protokolą.
- b) Pakeitimo protokolą turi išduoti kompetentinga institucija arba kompetentinga institucija turi jį patvirtinti.

**66.B.305 Nacionalinių kvalifikacijų pakeitimo protokolas**

Protokole turi būti aprašyta kiekvienos iš kvalifikacijų apimtis ir nurodyta, į kokią techninės priežiūros licenciją ši kvalifikacija gali būti pakeista, kokie įvedami apribojimai ir kokiems 66 dalies moduliams/temoms reikalingi egzaminai, kad pakeitimas į techninės priežiūros licenciją būtų atliktas be apribojimų arba kad būtų įtraukta papildoma kategorija/pakategoris. Protokole turi būti galiojančio reglamento, kuriame apibrėžtos licencijų kategorijos ir jų apimtis, kopija.

**66.B.310 Patvirtintų techninės priežiūros organizacijų pažymėjimų pripažinimo protokolas**

Kiekvienos patvirtintos techninės priežiūros organizacijos protokole turi būti aprašyta kiekvieno pažymėjimo apimtis ir nurodyta, į kokią techninės priežiūros licenciją šis pažymėjimas gali būti pakeistas, kokie įvedami apribojimai ir kokiems moduliams/temoms reikalingi egzaminai, kad būtų atliktas pakeitimas į techninės priežiūros licenciją arba kad būtų įtraukta papildoma kategorija/pakategoris. Protokole turi būti susijusios patvirtintos techninės priežiūros organizacijos darbuotojų kvalifikacijos pripažinimo tvarkos kopija, kuria remiantis daromas pakeitimas.

**E POSKYRIS****PAPILDOMI EGZAMINŲ BALAI**

Šiame poskyryje pateikiami papildomų egzaminų balų suteikimo reikalavimai pagal 66.A.25 dalies b pastraipą.

**66.B.400 Bendrosios nuostatos**

- a) Kompetentinga institucija gali suteikti papildomus egzaminų balus tik remdamasi pakeitimo protokolu, parengtu pagal 66.B.405 dalyje išdėstytus reikalavimus.
- b) Protokolą dėl papildomų egzaminų balų turi išduoti kompetentinga institucija arba kompetentinga institucija turi jį patvirtinti.

**66.B.405 Protokolas dėl papildomų egzaminų balų**

- a) Protokole, atsižvelgiant į konkrečią kategoriją, turi būti nurodyta kiekvienos susijusios techninės kvalifikacijos tema ir žinių lygis pagal I priedėlio reikalavimus.
- b) Protokole turi būti konstatuojama atitiktis kiekvienai temai ir daroma nuoroda, kur techninėje kvalifikacijoje galima rasti lygiavertį standartą. Jeigu lygiavertio atitinkamos temos standarto nėra, tai turi būti nurodyta protokole.
- c) Remiantis b pastraipoje pateiktu palyginimu, protokole turi būti nurodytos visų susijusių techninių kvalifikacijų temos pagal I priedėlį dėl papildomų egzaminų balų.
- d) Keičiant nacionalinius kvalifikacijos standartus, atitinkamai turi būti pakeistas ir protokolas.

**F POSKYRIS****TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS ATŠAUKIMAS, SUSTABDYMAS ARBA APRIBOJIMAS****66.B.500 Techninės priežiūros licencijos atšaukimas, sustabdymas arba apribojimas**

Kompetentinga institucija turi sustabdyti, apriboti ar atšaukti techninės priežiūros licenciją, jeigu nustatomas saugumo pažeidimas arba ji turi aiškius įrodymus, kad asmuo atliko ar dalyvavo atliekant vieną arba keletą šių veiksmų:

- 1) techninės priežiūros licencija įgyta ir (arba) pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas suklautojus pateiktą medžiagą;
- 2) neatlikti būtini techninės priežiūros darbai ir apie šį faktą nepranešta organizacijai ar asmeniui, kuris pageidavo, kad ši techninė priežiūra būtų atlikta;
- 3) neatlikti būtini techninės priežiūros darbai, kuriuos reikėjo atlikti asmeniškai patikrinus, ir apie šį faktą nepranešta organizacijai ar asmeniui, kuris paskyrė atlikti šią techninę priežiūrą;
- 4) nerūpestingai atlikta techninė priežiūra;
- 5) suklastoti techninės priežiūros įrašai;
- 6) pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas žinant, kad pažymėjime nurodyta techninė priežiūra nebuvo atlikta ar nebuvo atlikta jos patikra;
- 7) techninės priežiūros darbai atlikti ir pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas neigiamai veikiant alkoholiui ar narkotikams;
- 8) pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas nesilaikant šios dalies reikalavimų.

## I priedėlis

## Reikalaujamos pagrindinės žinios

## 1. ŽINIŲ LYGIAI – A, B1, B2 IR C KATEGORIJŲ ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS

A, B1 ir B2 kategorijų kiekvieno dalyko pagrindinių žinių lygis nurodytas atitinkamais žinių lygio rodikliais (1, 2 arba 3). C kategorijos pareiškėjų pagrindinių žinių lygis turi atitikti B1 arba B2 kategorijos lygį.

Žinių lygio rodikliai apibrėžiami taip:

## 1 LYGIS

Dalykų pagrindinės žinios.

Tikslai: pareiškėjas turėtų būti susipažinęs su dalyko pagrindais.

Pareiškėjas turėtų sugebėti išdėstyti viso dalyko aprašymą, vartodamas bendrus žodžius ir pavyzdžius.

Pareiškėjas turėtų sugebėti vartoti būdingus terminus.

## 2 LYGIS

Bendros žinios apie teorinius ir praktinius dalyko aspektus.

*Sugebėjimas taikyti šias žinias.*

Tikslai: pareiškėjas turėtų suprasti teorinius dalyko pagrindus.

Pareiškėjas turėtų sugebėti išdėstyti bendrą dalyko aprašymą, vartodamas, jei reikia, būdingus pavyzdžius.

Pareiškėjas turėtų sugebėti naudoti matematines formules, susiedamas jas su fizikos dėsniais, apibūdinančiais dalyką.

Pareiškėjas turėtų mokėti skaityti ir suprasti brėžinius, eskizus ir schemas, apibūdinančius dalyką.

Pareiškėjas turėtų sugebėti taikyti žinias praktiškai naudodamas detalias procedūras.

## 3 LYGIS

Išsamios žinios apie teorinius ir praktinius dalyko aspektus.

*Sugebėjimas logiškai ir visapusiškai susieti bei naudoti savo žinias.*

Tikslai: pareiškėjas turėtų mokėti susieti dalyko teoriją su kitais dalykais.

Pareiškėjas turėtų sugebėti išsamiai išdėstyti visą dalyką naudodamasis teoriniais pagrindais ir pateikdamas specifinius pavyzdžius.

Pareiškėjas turėtų sugebėti suprasti ir naudoti matematines formules, susijusias su nagrinėjamu dalyku.

Pareiškėjas turėtų mokėti skaityti, suprasti ir nubraižyti paprastus brėžinius, eskizus ir schemas, apibūdinančius dalyką.

Pareiškėjas turėtų sugebėti praktiškai pritaikyti savo žinias naudodamasis gamintojo nurodymais.

Pareiškėjas turėtų sugebėti paaiškinti iš įvairių šaltinių ir matavimų gautus duomenis ir, jeigu reikia, daryti pakeitimus.

## 2. SUSKIRSTYMAS Į MODULIUS

Orlaivių techninės priežiūros licencijų kategorijų ar pakategorių pagrindinių dalykų kvalifikacija pagal 66 dalį turėtų atitikti toliau pateikiamą lentelę. Atitinkami dalykai pažymėti „X“ ženklu:

| Mokymo moduliai | A arba B1 lėktuvas su:     |                             | A arba B1 sraigtasparnis su: |                             | B2                   |
|-----------------|----------------------------|-----------------------------|------------------------------|-----------------------------|----------------------|
|                 | turbininiu varikliu(-iais) | stūmokliniu varikliu(-iais) | turbininiu varikliu(-iais)   | stūmokliniu varikliu(-iais) | Aviacinė elektronika |
| 1               | X                          | X                           | X                            | X                           | X                    |
| 2               | X                          | X                           | X                            | X                           | X                    |
| 3               | X                          | X                           | X                            | X                           | X                    |
| 4               | X                          | X                           | X                            | X                           | X                    |

| Mokymo<br>moduliai | A arba B1 lėktuvas su:        |                                | A arba B1 sraigtasparnis su:  |                                | B2                      |
|--------------------|-------------------------------|--------------------------------|-------------------------------|--------------------------------|-------------------------|
|                    | turbininiu<br>varikliu(-iais) | stūmokliniu<br>varikliu(-iais) | turbininiu<br>varikliu(-iais) | stūmokliniu<br>varikliu(-iais) | Aviacinė<br>elektronika |
| 5                  | X                             | X                              | X                             | X                              | X                       |
| 6                  | X                             | X                              | X                             | X                              | X                       |
| 7                  | X                             | X                              | X                             | X                              | X                       |
| 8                  | X                             | X                              | X                             | X                              | X                       |
| 9                  | X                             | X                              | X                             | X                              | X                       |
| 10                 | X                             | X                              | X                             | X                              | X                       |
| 11                 | X                             | X                              |                               |                                |                         |
| 12                 |                               |                                | X                             | X                              |                         |
| 13                 |                               |                                |                               |                                | X                       |
| 14                 |                               |                                |                               |                                | X                       |
| 15                 | X                             |                                | X                             |                                |                         |
| 16                 |                               | X                              |                               | X                              |                         |
| 17                 | X                             | X                              |                               |                                |                         |

## 1 MODULIS. MATEMATIKA

|                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                             | A           | B1 | B2 |
| <b>1.1 Aritmetika</b><br>Aritmetikos sąvokos ir ženklai, daugybos ir dalybos būdai, trupmenos ir dešimtainės trupmenos, daugikliai ir kartotiniai, masės, dydžiai ir perėjimo koeficientai, santykis ir proporcija, vidurkis ir procentai, plotai ir tūriai, kvadratinės ir kubinės šaknys. | 1           | 2  | 2  |
| <b>1.2 Algebra</b><br>a)<br>Paprastų algebrinių reiškinių išraiška, sudėtis, atimtis, daugyba ir dalyba, skliaustų naudojimas, paprastosios trupmenos;                                                                                                                                      | 1           | 2  | 2  |
| b)<br>Tiesinės lygtys ir jų sprendiniai;<br>Rodiklinės ir laipsninės funkcijos, neigiami ir trupmeniniai rodikliai;<br>Dvejetainės ir kitos svarbios skaičių sistemos;<br>Lygčių sistemos ir antrojo laipsnio lygtys su vienu nežinomu;                                                     | —           | 1  | 1  |
| Logaritmai.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |             |    |    |
| <b>1.3 Geometrija</b><br>a)<br>Paprastos geometrinės figūros;                                                                                                                                                                                                                               | —           | 1  | 1  |
| b)<br>Grafinis vaizdavimas; grafikų rūšys ir naudojimas, lygčių ir funkcijų grafikai;                                                                                                                                                                                                       | 2           | 2  | 2  |
| c)<br>Paprastoji trigonometrija; trigonometriniai ryšiai, lentelių, Dekarto ir polinių koordinačių naudojimas.                                                                                                                                                                              | —           | 2  | 2  |

## 2 MODULIS. FIZIKA

|                                                                                                                                                                                                                                                          | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                          | A           | B1 | B2 |
| <b>2.1 Medžiaga</b><br>Medžiagos rūšys: cheminiai elementai, atomų ir molekulių struktūra;<br>Cheminiai junginiai.<br>Agregatiniai būviai: kietas, skystas ir dujinis;<br>Agregatinių būvių virsmas (perėjimas iš vieno būvio į kitą).                   | 1           | 1  | 1  |
| <b>2.2 Mechanika</b><br><b>2.2.1 Statika</b><br>Jėgos, momentai ir jėgų poros, vektorinis vaizdavimas;<br>Svorio centrai.<br>Įtempimų, deformacijų ir tamprumo teorijos elementai, pailgėjimas ir elastingumas: tempimas, gniuždymas, šlytis ir sukimas; | 1           | 2  | 1  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | A           | B1 | B2 |
| Kietų, skystų ir dujinių medžiagų rūšys ir savybės;<br>Slėgis ir keliamoji jėga skysčiuose (barometrai).                                                                                                                                                                                                                                                                                    |             |    |    |
| <b>2.2.2 Kinematika</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1           | 2  | 1  |
| Tiesiaiegis judėjimas: tolygus tiesiaiegis judėjimas, judėjimas su pastoviuoju pagreičiu (judėjimas dėl sunkio jėgos);<br>Sukamasis judėjimas: tolygus sukamasis judėjimas (išcentrinės/įcentrinės jėgos);<br>Periodinis judėjimas: švytuoklinis judėjimas;<br>Paprastoji vibracijų, harmonikų ir rezonanso teorija;<br>Greičių santykis, mechaninis pranašumas ir naudingumo koeficientas. |             |    |    |
| <b>2.2.3 Dinamika</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |             |    |    |
| a)<br>Masė<br>Jėga, inercija, darbas, galia, energija (potencinė, kinetinė ir pilnutinė energija), šiluma, naudingumo koeficientas;                                                                                                                                                                                                                                                         | 1           | 2  | 1  |
| b)<br>Kinetinė energija, kinetinės energijos tvermė;<br>Impulsas;<br>Giroskopinių reiškinių pagrindai;<br>Trintis: rūšys ir poveikis, trinties koeficientas (riedėjimo pasipriešinimas).                                                                                                                                                                                                    | 1           | 2  | 2  |
| <b>2.2.4 Skysčių dinamika</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |             |    |    |
| a)<br>Lyginamasis svoris ir lyginamasis tankis;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 2           | 2  | 2  |
| b)<br>Klampa, skysčio pasipriešinimas, srauto linijų formos įtaka;<br>Spūdumo įtaka skysčiams;<br>Statinis, dinaminis ir pilnutinis slėgis: Bernoulli teorija, venturi.                                                                                                                                                                                                                     | 1           | 2  | 1  |
| <b>2.3 Termodinamika</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |             |    |    |
| a)<br>Temperatūra: termometras ir temperatūrų skalės (Celsijaus, Farenheito ir Kelvino); šilumos apibrėžimas;                                                                                                                                                                                                                                                                               | 2           | 2  | 2  |
| b)<br>Šiluminė talpa, specifinė šiluma;<br>Šilumos perdavimo būdai: konvekcija, spinduliavimas, šilumos laidumas;<br>Tūrinis plėtimasis;<br>Pirmasis ir antrasis termodinamikos dėsniai;                                                                                                                                                                                                    | —           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A           | B1 | B2 |
| <p>Dujos: idealių dujų lygtis; specifinė šiluma esant pastoviam tūriui ir pastoviam slėgiui, išsiplečiančių dujų atliekamas darbas;</p> <p>Izoterminis, adiabatinis išsiplėtimas ir suspaudimas, variklio ciklai, pastovus tūris ir pastovus slėgis, šaldymo įrenginiai ir šiluminiai siurbiai;</p> <p>Lydimosi ir garavimo šiluma, šiluminė energija, degimo šiluma.</p> |             |    |    |
| <p><b>2.4 Optika (šviesa)</b></p> <p>Šviesos prigimtis, šviesos greitis;</p> <p>Šviesos atspindžio ir lūžio dėsniai; atspindys nuo plokščių paviršių, atspindys nuo sferinio veidrodžio, refrakcija, lęšiai;</p> <p>Pluoštinė optika.</p>                                                                                                                                 | —           | 2  | 2  |
| <p><b>2.5 Banginis judėjimas ir garsas</b></p> <p>Banginis judėjimas: mechaninės bangos, judėjimas sinusoide, interferencija, stovinčios bangos;</p> <p>Garsas: garso greitis, garso šaltiniai, garso intensyvumas, aukštumas ir kokybė, Doplerio efektas.</p>                                                                                                            | —           | 2  | 2  |

## 3 MODULIS. ELEKTROTECHNIKOS PAGRINDAI

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Žinių lygis |    |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | A           | B1 | B2 |
| <p><b>3.1 Elektronų teorija</b></p> <p>Elektros krūvio struktūra ir pasiskirstymas atomuose, molekulėse, jonuose, junginiuose;</p> <p>Laidininkų, puslaidininkų ir izoliatorių molekulinė struktūra.</p>                                                                                                          | 1           | 1  | 1  |
| <p><b>3.2 Statinė elektra ir laidumas</b></p> <p>Statinė elektra ir elektrostatinio krūvio pasiskirstymas;</p> <p>Elektrostatinės traukos ir stūmimo dėsniai;</p> <p>Elektrostatinio krūvio matavimo vienetai, Kulono dėsnis;</p> <p>Elektrinis laidumas kietuosiuose kūnuose, skysčiuose, dujose ir vakuume.</p> | 1           | 2  | 2  |
| <p><b>3.3 Elektrotechnikos sąvokos</b></p> <p>Pagrindiniai dydžiai, jų matavimo vienetai ir jiems įtaką darantys veiksniai: potencialų skirtumas, elektrovaros jėga, įtampa, srovė, varža, laidumas, krūvis, elektros srovė, elektronų srautas.</p>                                                               | 1           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <b>3.4 Elektros srovės generavimas</b><br><br>Elektros srovės generavimo būdai: šviesa, šiluma, trintis, slėgis, cheminiai procesas, magnetizmas ir judėjimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1           | 1  | 1  |
| <b>3.5 Nuolatinės srovės šaltiniai</b><br><br>Pirminių, antrinių, rūgščiųjų švino, nikelio kadmio, kitų šarminių elementų konstrukcija ir cheminiai procesai juose;<br><br>Nuosekliai ir lygiagrečiai sujungti elementai;<br><br>Vidinė varža ir jos įtaka baterijai;<br><br>Termoelementų konstrukcija, medžiagos ir veikimo principas;<br><br>Fotoelementų veikimo principas.                                                                                                                    | 1           | 2  | 2  |
| <b>3.6 Nuolatinės srovės grandinės</b><br><br>Omo dėsnis, pirmasis ir antrasis Kirchhofo dėsniai;<br><br>Varžos, įtampos ir srovės stiprumo apskaičiavimas remiantis pirmiau išvardytais dėsniais;<br><br>Šaltinio vidinės varžos įtaka.                                                                                                                                                                                                                                                           | —           | 2  | 2  |
| <b>3.7 Varža/Rezistorius</b><br><br>a)<br><br>Varža ir jai įtaką darantys veiksniai;<br><br>Specifinė varža;<br><br>Rezistorių spalviniai kodai, varžų dydžiai ir leistinos paklaidos, pirmenybinės reikšmės, nominalios rezistorių galios;<br><br>Nuoseklus ir lygiagretus varžų jungimas;<br><br>Bendros varžos apskaičiavimas esant nuosekliai, lygiagrečiai ir mišriam jungimui;<br><br>Potenciometrų ir reostatų veikimo principas ir naudojimas;<br><br>Vitstono tiltelių veikimo principas. | —           | 2  | 2  |
| b)<br><br>Aktyvusis laidumas, teigiami ir neigiami temperatūros koeficientai;<br><br>Pastovios varžos rezistoriai, jų stabilumas, paklaidos ir apribojimai, konstrukcijos;<br><br>Reostatai, termistoriai, nuo įtampos priklausančios varžos;<br><br>Potenciometrų ir reostatų konstrukcija;<br><br>Vitstono tiltelių konstrukcija.                                                                                                                                                                | —           | 1  | 1  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A           | B1 | B2 |
| <b>3.8 Galia</b><br><br>Galia, darbas ir energija (kinetinė ir potencinė)<br><br>Galios sklaida dėl varžos;<br><br>Galios formulė;<br><br>Galios, darbo ir energijos apskaičiavimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | —           | 2  | 2  |
| <b>3.9 Talpa/Kondensatoriai</b><br><br>Kondensatoriaus veikimo principas ir paskirtis;<br><br>Veiksniai, darantys įtaką plokštelių efektyviajam plotui, atstumui tarp plokštelių, plokštelių skaičiui, dielektriškumui ir dielektrinei konstantai, darbinei įtampai ir nominaliai įtampai;<br><br>Kondensatorių tipai, konstrukcija ir paskirtis;<br><br>Kondensatorių spalvinis žymėjimas;<br><br>Nuosekliai ir lygiagrečiai sujungtų grandinių talpos ir įtampos skaičiavimas;<br><br>Kondensatoriaus eksponentinis įkrovimas ir iškrovimas, laiko konstanta;<br><br>Kondensatorių tikrinimas. | —           | 2  | 2  |
| <b>3.10 Magnetizmas</b><br><br>a)<br><br>Magnetizmo teorija;<br><br>Magnetų savybės;<br><br>Magneto, pakabinto žemės magnetiniame lauke, veikimas;<br><br>Įmagnetinimas ir išmagnetinimas;<br><br>Magnetinis ekranavimas;<br><br>Skirtingos magnetinių medžiagų rūšys;<br><br>Elektrinių magnetų konstrukcija ir veikimo principas;<br><br>Trijų pirštų taisyklė: magnetinio lauko krypties nustatymas aplink laidininką, kuriuo teka elektros srovė.                                                                                                                                            | —           | 2  | 2  |
| b)<br><br>Magnetovaros jėga, magnetinio lauko stiprumas, magnetinė indukcija, magnetinė skvarba, histerezės kilpa, liekiamasis įmagnetinimas, koercinės jėgos pasipriešinimas, magnetinis išotinis, sūkurinės srovės;<br><br>Apsaugos priemonės saugant ir prižiūrint magnetus.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | —           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A           | B1 | B2 |
| <b>3.11 Indukcija/Indukcinės ritės</b><br><br>Faradėjaus dėsnis;<br><br>Įtampos indukavimas laidininkui judant magnetiniame lauke;<br><br>Indukcijos principas;<br><br>Veiksniai, darantys įtaką indukuotos įtampos dydžiui: magnetinio lauko stiprumui, magnetinio srauto kitimo greičiui, laidininko vijų skaičiui;<br><br>Abipusė indukcija;<br><br>Pirminės srovės kitimo greičio ir abipusės indukcijos įtaka indukuotos įtampos dydžiui;<br><br>Veiksniai, darantys įtaką abipusei indukcijai: ritės vijų skaičiui, ritės dydžiui, ritės magnetinei skvarbai, ričių tarpusavio padėčiai;<br><br>Lenco dėsnis ir poliškumo nustatymo taisyklės;<br><br>Inversinė elektrovaros jėga, saviindukcija;<br><br>Magnetinis įsotinimas;<br><br>Ričių naudojimas. | —           | 2  | 2  |
| <b>3.12 Nuolatinės srovės variklių/Generatorių teorija</b><br><br>Variklių ir generatorių teorijos pagrindai;<br><br>Nuolatinės srovės generatorių komponentų konstrukcija ir paskirtis;<br><br>Nuolatinės srovės generatorių veikimo principas ir veiksniai, darantys įtaką nuolatinės srovės generatorių galiai ir srovės kryptčiai;<br><br>Nuolatinės srovės variklių veikimo principas ir veiksniai, darantys įtaką nuolatinės srovės variklių išėjimo galiai, sukimo momentui, greičiui ir sukimosi kryptčiai;<br><br>Nuosekliojo, lygiagrečiojo ir mišriojo žadinimo varikliai;<br><br>Starterių generatorių konstrukcija.                                                                                                                               | —           | 2  | 2  |
| <b>3.13 Kintamos elektros įtampos teorija</b><br><br>Sinusoidė: fazė, periodas, dažnis, ciklas;<br><br>Momentinė reikšmė, vidutinė reikšmė, vidutinė kvadratinė reikšmė, amplitudė, srovės amplitudinės reikšmės ir jų apskaičiavimas pagal įtampą, srovę ir galią;<br><br>Trikampiai/stačiakampiai impulsai;<br><br>Vienfazės/trifazės srovės principas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 1           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <p><b>3.14 Varžinės (R), talpinės (C) ir induktyviosios (L) grandinės</b></p> <p>Srovės ir įtampos fazių santykis L, C ir R grandinėse, lygiagretus, nuoseklus ir mišrus jungimas;</p> <p>Galios sklaida L, C ir R grandinėse;</p> <p>Ekvivalentinės varžos, fazių skirtumo, galios koeficiento ir srovės stiprumo apskaičiavimas;</p> <p>Aktyviosios, tariamosios ir reaktyvinės galios apskaičiavimas.</p>                                                                                                                       | —           | 2  | 2  |
| <p><b>3.15 Transformatoriai</b></p> <p>Transformatorių veikimo principas ir konstrukcijos;</p> <p>Transformatorių nuostoliai ir jų sumažinimo būdai;</p> <p>Transformatoriaus veikimas tuščiąją eiga ir su apkrova;</p> <p>Galios perdavimas, naudingumo koeficientas, poliškumo žymėjimas;</p> <p>Linijinių ir fazinių įtampų bei srovių apskaičiavimas;</p> <p>Trifazės sistemos galios apskaičiavimas;</p> <p>Pirminė ir antrinė srovė, įtampa, vijų santykis, galia, naudingumo koeficientas;</p> <p>Autotransformatoriai.</p> | —           | 2  | 2  |
| <p><b>3.16 Filtrai</b></p> <p>Žemo, aukšto dažnio, juostinių ir juostinių užtvarinių filtrų veikimo principas ir naudojimas.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | —           | 1  | 1  |
| <p><b>3.17 Kintamosios srovės generatoriai</b></p> <p>Vijos sukimas magnetiniame lauke ir sinusoidinės įtampos indukavimas;</p> <p>Kintamos srovės generatorių su besisukančiu inkaru ir besisukančiu induktoriumi veikimo principas ir konstrukcija;</p> <p>Vienfaziai, dvifaziai ir trifaziai generatoriai;</p> <p>Trifazių sistemų sujungimo trikampiui ir žvaigžde privalumai bei naudojimas;</p> <p>Generatoriai su nuolatiniais magnetais.</p>                                                                               | —           | 2  | 2  |
| <p><b>3.18 Kintamos srovės varikliai</b></p> <p>Sinchroninių ir asinchroninių vienfazių bei daugiafazių kintamos srovės variklių veikimo principas ir konstrukciniai ypatumai;</p> <p>Sukimosi greičio ir krypties kontrolės metodai;</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                          | —           | 2  | 2  |

|                                                                                        | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                        | A           | B1 | B2 |
| Besisukančio lauko indukavimas: kondensatorius, ritė, ekranuotas ir papildomas polius. |             |    |    |

## 4 MODULIS. ELEKTRONIKOS PAGRINDAI

|                                                                                                                                                                                          | Žinių lygis |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                          | A           | B1 | B2 |
| <b>4.1 Puslaidininkiai</b>                                                                                                                                                               |             |    |    |
| <b>4.1.1 Diodai</b>                                                                                                                                                                      |             |    |    |
| a)                                                                                                                                                                                       | —           | 2  | 2  |
| Diodų simboliai;                                                                                                                                                                         |             |    |    |
| Diodų charakteristikos ir savybės;                                                                                                                                                       |             |    |    |
| Nuosekliai ir lygiagrečiai sujungti diodai;                                                                                                                                              |             |    |    |
| Tiristorių, šviesos diodų, fotodiodų, varistorių, išlyginamųjų diodų pagrindinės charakteristikos ir naudojimas;                                                                         |             |    |    |
| Funkcinis diodų tikrinimas.                                                                                                                                                              |             |    |    |
| b)                                                                                                                                                                                       | —           | —  | 2  |
| Medžiagos, elektronų konfigūracija, elektrinės savybės;                                                                                                                                  |             |    |    |
| P ir N tipo medžiagos: priemaišų įtaka laidumui, pagrindiniai ir šalutiniai krūvio nešėjai;                                                                                              |             |    |    |
| PN sandūra puslaidininkiuose, potencialų pasiskirstymas PN sandūroje, be slinkties įtampos, su tiesiogine ir atgaline įtampa;                                                            |             |    |    |
| Diodo parametrai: maksimali atvirkštinė įtampa, maksimali tiesioginė srovė, temperatūra, dažnis, srovės nuotėkis, nuostolių galia;                                                       |             |    |    |
| Diodų veikimas ir funkcijos šiose grandinėse: ribojimo, fiksavimo, visos ir pusės bangos lygintuvų, tiltinių lygintuvų, įtampos padvigubinimo ir patrigubinimo;                          |             |    |    |
| Tiristoriaus, šviesos diodo, Šotki diodo, fotodiodo, kintamosios talpos diodo (varaktoriaus), varistoriaus, lyginimo diodų, Zenerio diodo išsamus veikimo principas ir charakteristikos. |             |    |    |
| <b>4.1.2 Tranzistoriai</b>                                                                                                                                                               |             |    |    |
| a)                                                                                                                                                                                       | —           | 1  | 2  |
| Tranzistorių simboliai;                                                                                                                                                                  |             |    |    |
| Komponentų žymėjimas ir orientacija;                                                                                                                                                     |             |    |    |
| Tranzistorių charakteristikos ir savybės.                                                                                                                                                |             |    |    |
| b)                                                                                                                                                                                       | —           | —  | 2  |
| PNP ir NPN tranzistorių konstrukcija ir veikimo principas;                                                                                                                               |             |    |    |
| Bazės, kolektoriaus ir emiterio konstrukcijų variantai;                                                                                                                                  |             |    |    |
| Tranzistorių tikrinimas.                                                                                                                                                                 |             |    |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Žinių lygis |    |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | A           | B1 | B2 |
| <p>Bendras supratimas apie kitų tranzistorių tipus ir jų naudojimą.</p> <p>Tranzistorių naudojimas: stiprintuvų klasės (A, B, C);</p> <p>Paprastos grandinės, įskaitant: priešįtampį, išrišimą, grįžtamąjį ryšį ir stabilizavimą;</p> <p>Daugiapakopės grandinės principai: pakopos, dvitaktės pakopos, osciliatorius, multivibratorius, triggeris.</p> <p><b>4.1.3 Integrinės schemos</b></p> <p>a)</p> <p>Loginių ir tiesinių grandinių/operacinių stiprintuvų aprašymas ir veikimo principas.</p> <p>b)</p> <p>Loginių bei tiesinių grandinių aprašymas ir veikimo principas;</p> <p>Bendros žinios apie operacinių stiprintuvų veikimo principą ir paskirtį, naudojant juos kaip: integratorių, diferenciatorių, kartotuvą komparatorių;</p> <p>Stiprinimo pakopų veikimo principas ir sujungimo būdai: varžinis talpinis, induktyvinis (transformatorius), induktyvinis varžinis (IR), tiesioginis;</p> <p>Teigiamo ir neigiamo grįžtamojo ryšio privalumai ir trūkumai.</p> | —           | 1  | —  |
| <p><b>4.2 Spausdintos plokštės</b></p> <p>Spausdintų plokščių aprašymas ir naudojimas.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | —           | 1  | 2  |
| <p><b>4.3 Servomechanizmai</b></p> <p>a)</p> <p>Terminų samprata: valdymo ir reguliavimo sistemos, grįžtamasis ryšys, sekamasis reguliavimas, analoginiai davikliai;</p> <p>Sinchronizacinių sistemų komponentų/detalių veikimo principai ir naudojimas: momento daliklis, diferencialas, kontrolė ir sukimo momentas, transformatoriai, induktyviniai ir talpiniai davikliai;</p> <p>b)</p> <p>Terminų samprata: atviras ir uždaras reguliavimo sistemos kontūras, sekamasis reguliavimas, servomechanizmai, analoginis daviklis, nulis, slopinimas, grįžtamasis ryšys, neįėjimo zona;</p> <p>Sinchronizacinių sistemų komponentų konstrukcija, veikimo principas ir naudojimas: momento daliklis, diferencialas, kontrolė ir sukimo momentas, E ir I transformatoriai, induktyviniai, talpiniai ir selsinai davikliai;</p> <p>Servomechanizmų defektai, sinchroninių ryšių krypties pakeitimas, švytėjimas.</p>                                                                 | —           | 1  | —  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | —           | —  | 2  |

## 5 MODULIS. SKAITMENINĖ TECHNIKA IR ELEKTRONINIŲ PRIETAISŲ SISTEMOS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Žinių lygis |              |              |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | A           | B1.1<br>B1.3 | B1.2<br>B1.4 | B2 |
| <b>5.1 Elektroninių prietaisų sistemos</b><br>Tipinis lėktuvo sistemų ir elektroninių prietaisų išdėstymas įgulos kabinoje;                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 1           | 2            | 2            | 3  |
| <b>5.2 Skaičiavimo sistemos</b><br>Skaičiavimo sistemos: dvejetainė, aštuntainė ir šešioliktainė;<br>Perėjimų tarp dešimtainės ir dvejetainės, aštuntainės ir šešioliktainės sistemų ir atvirkščiai demonstravimas.                                                                                                                                                                                                                 | —           | 1            | —            | 2  |
| <b>5.3 Duomenų keitimas</b><br>Analoginiai duomenys, skaitmeniniai duomenys;<br>Keitiklių veikimo principas ir naudojimas paverčiant analoginius duomenis į skaitmeninius ir skaitmeninius į analoginius, įėjimai ir išėjimai, įvairių tipų apribojimai.                                                                                                                                                                            | —           | 1            | —            | 2  |
| <b>5.4 Nuoseklaus duomenų perdavimo kabeliai</b><br>Nuoseklaus duomenų perdavimo kabelių veikimo principas orlaivių sistemose, įskaitant ARNIC ir kitų techninių sąlygų žinias.                                                                                                                                                                                                                                                     | —           | 2            | —            | 2  |
| <b>5.5 Loginės schemas</b><br>a)<br>Bendrų loginių elementų simbolių, lentelių ir ekvivalentinių schemų atpažinimas;<br>Pritaikymas orlaivių sistemoms, schemoms.                                                                                                                                                                                                                                                                   | —           | 2            | —            | 2  |
| b)<br>Loginių schemų aiškinimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | —           | —            | —            | 2  |
| <b>5.6 Pagrindinė kompiuterio struktūra</b><br>a)<br>Kompiuterių terminologija (įskaitant bitą, baitą, programinę įrangą, kompiuterinę įrangą, CPU, IC bei skirtingas atminties rūšis, pvz.: RAM, ROM, PROM);<br>Kompiuterių technologija (taikoma orlaivių sistemose).                                                                                                                                                             | 1           | 2            | —            | —  |
| b)<br>Su kompiuteriais susijusi terminologija;<br>Pagrindinių mikrokompiuterių komponentų valdymas, išdėstymas ir vartotojo sąsajos, įskaitant nuoseklaus duomenų perdavimo sistemas;<br>Informacija, esanti viename arba keliuose komandiniuose žodžiuose;<br>Su kompiuterio atmintimi susiję terminai;<br>Tipinės kompiuterio atminties veikimo principas;<br>Įvairių duomenų saugojimo sistemų valdymas, privalumai ir trūkumai. | —           | —            | —            | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Žinių lygis |              |              |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | A           | B1.1<br>B1.3 | B1.2<br>B1.4 | B2 |
| <b>5.7 Mikroprocesoriai</b><br><br>Bendras mikroprocesoriaus valdymas ir veikimo principas;<br><br>Mikroprocesoriaus elementų veikimo principas: valdymo ir duomenų apdorojimo blokas, taktinių impulsų generatorius, sumatorius ir aritmetinis loginis blokas.                                                                                                                                         | —           | —            | —            | 2  |
| <b>5.8 Integrinis grandynas</b><br><br>Koduotojų ir dekoderių veikimo principas ir naudojimas;<br><br>Įvairių koduotojų funkcijos;<br><br>Vidutinio, didelio ir labai didelio integravimo naudojimas.                                                                                                                                                                                                   | —           | —            | —            | 2  |
| <b>5.9 Multipleksinis perdavimas</b><br><br>Multiplekserių ir demultiplekserių veikimo principas, pritaikymas ir atpažinimas loginėse schemose;                                                                                                                                                                                                                                                         | —           | —            | —            | 2  |
| <b>5.10 Pluoštinė optika</b><br><br>Duomenų perdavimo pluoštinės optikos būdu privalumai ir trūkumai lyginant su perdavimu elektros laidais;<br><br>Pluoštinės optikos nuoseklaus duomenų perdavimo kabelis;<br><br>Pluoštinės optikos terminai;<br><br>Linijos pabaigos apkrova;<br><br>Jungtys, valdymo terminalai, nuotoliniai terminalai;<br><br>Pluoštinės optikos pritaikymas orlaivių sistemose. | —           | 1            | 1            | 2  |
| <b>5.11 Elektroniniai monitoriai</b><br><br>Šiuolaikiniuose orlaiviuose naudojamų pagrindinių monitorių tipų veikimo principas, įskaitant katodinius vamzdžius, šviesos diodus ir skystų kristalų monitorius.                                                                                                                                                                                           | —           | 2            | —            | 2  |
| <b>5.12 Statinei elektrai jautri įranga</b><br><br>Komponentų, jautrių elektrostatinėms iškrovoms, speciali priežiūra;<br><br>Pavojaus ir galimos žalos supratimas, personalo ir komponentų antistatinės saugos priemonės.                                                                                                                                                                              | 1           | 2            | 2            | 2  |
| <b>5.13 Programinės įrangos kontrolė</b><br><br>Supratimas apie apribojimus, tinkamumo skraidyti reikalavimus ir katastrofinius padarinius dėl neleistinų pakeitimų programinėje įrangoje.                                                                                                                                                                                                              | —           | 2            | 1            | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Žinių lygis |              |              |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A           | B1.1<br>B1.3 | B1.2<br>B1.4 | B2 |
| <p>5.14 <b>Elektromagnetinė aplinka</b></p> <p>Išvardytų reiškinių įtaka elektroninių sistemų techninei priežiūrai:</p> <p>EMC – elektromagnetinis suderinamumas</p> <p>EMI – elektromagnetiniai trukdžiai</p> <p>HIRF – didelio stiprumo radiacinis laukas</p> <p>Žaibas/apsauga nuo žaibo</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | —           | 2            | 2            | 2  |
| <p>5.15 <b>Būdingiausios elektroninės/skaitmeninės orlaivių sistemos</b></p> <p>Bendras būdingiausių elektroninių/skaitmeninių orlaivių sistemų išdėstymas ir jų tikrinimas atitinkamu BITE</p> <p>(įmontuotu tikrinimo prietaisu), pvz.:</p> <p>ACARS–ARINC – ryšių ir adresavimo bei pranešimo sistema</p> <p>ECAM – centralizuota elektroninė orlaivio kontrolė</p> <p>EFIS – elektroninė skrydžio prietaisų sistema</p> <p>EICAS – variklio parodymai ir įgulos įspėjimo sistema</p> <p>FBW – elektroninis skrydžio valdymas</p> <p>FMS – skrydžio valdymo sistema</p> <p>GPS – palydovinė padėties nustatymo sistema</p> <p>IRS – inercinė atskaitos sistema</p> <p>TCAS – susidūrimo ore pavojaus įspėjimo ir išvengimo sistema</p> | —           | 2            | 2            | 2  |

## 6 MODULIS. MEDŽIAGOS IR JŲ KOMPONENTAI

|                                                                                                                      | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                      | A           | B1 | B2 |
| <b>6.1 Aviacinės medžiagos, kuriose yra geležies</b>                                                                 |             |    |    |
| a)                                                                                                                   | 1           | 2  | 1  |
| Orlaiviuose naudojamo įprasto legiruoto plieno požymiai, savybės ir žymėjimas;                                       |             |    |    |
| Legiruoto plieno terminis apdorojimas ir jo naudojimas;                                                              |             |    |    |
| b)                                                                                                                   | —           | 1  | 1  |
| Medžiagų, kuriose yra geležies, kietumo, stiprumo, patvarumo ir atsparumo smūgiams tikrinimas.                       |             |    |    |
| <b>6.2 Aviacinės medžiagos, kuriose nėra geležies</b>                                                                |             |    |    |
| a)                                                                                                                   | 1           | 2  | 1  |
| Orlaiviuose naudojamų įprastų medžiagų, kuriose nėra geležies, požymiai, savybės ir žymėjimas;                       |             |    |    |
| Šių medžiagų terminis apdorojimas ir naudojimas;                                                                     |             |    |    |
| b)                                                                                                                   | —           | 1  | 1  |
| Medžiagų, kuriose nėra geležies, kietumo, stiprumo, patvarumo ir atsparumo smūgiams tikrinimas.                      |             |    |    |
| <b>6.3 Aviacinės medžiagos – sudėtinės ir nemetalinės medžiagos</b>                                                  |             |    |    |
| <b>6.3.1 Sudėtinės ir nemetalinės medžiagos, išskyrus medį ir audinius</b>                                           |             |    |    |
| a)                                                                                                                   | 1           | 2  | 2  |
| Orlaiviuose naudojamų įprastų sudėtinių ir nemetalinių medžiagų, išskyrus medieną, požymiai, savybės ir atpažinimas; |             |    |    |
| Sandarinimo ir sukibimą gerinančios medžiagos.                                                                       |             |    |    |
| b)                                                                                                                   | 1           | 2  | —  |
| Nemetalinių ir sudėtinių medžiagų defektų/pažeidimų atpažinimas.                                                     |             |    |    |
| Nemetalinių ir sudėtinių medžiagų defektų šalinimas.                                                                 |             |    |    |
| <b>6.3.2 Medinės konstrukcijos</b>                                                                                   | 1           | 2  | —  |
| Orlaivių medinių elementų konstravimo metodai;                                                                       |             |    |    |
| Orlaiviuose naudojamo medžio ir klijų požymiai, savybės ir tipai;                                                    |             |    |    |
| Medinių konstrukcijų konservavimas ir priežiūra;                                                                     |             |    |    |
| Medžio ir medinių konstrukcijų defektų rūšys;                                                                        |             |    |    |
| Medinių konstrukcijų defektų atpažinimas;                                                                            |             |    |    |
| Medinių konstrukcijų remontas.                                                                                       |             |    |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <p>6.3.3 <i>Medžiaginė danga</i></p> <p>Orlaiviuose naudojamų audinių požymiai, savybės ir tipai;</p> <p>Audinio tikrinimo metodai;</p> <p>Audinio defektų rūšys;</p> <p>Medžiaginių dangų defektų taisymas.</p>                                                                                                                                                                   | 1           | 2  | —  |
| <p>6.4 <b>Korozija</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |             |    |    |
| <p>a)</p> <p>Cheminių procesų pagrindai;</p> <p>Korozijos atsiradimas dėl galvaninių ir mikrobiologinių procesų, mechaninių įtempimų;</p>                                                                                                                                                                                                                                          | 1           | 1  | 1  |
| <p>b)</p> <p>Korozijos rūšys ir atpažinimas;</p> <p>Korozijos priežastys;</p> <p>Medžiagų rūšys, polinkis į koroziją.</p>                                                                                                                                                                                                                                                          | 2           | 3  | 2  |
| <p>6.5 <b>Sujungimų elementai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |             |    |    |
| <p>6.5.1 <i>Varžtiniai sriegiai</i></p> <p>Varžtų nomenklatūra;</p> <p>Orlaiviuose naudojamų standartinių sriegių formos, matmenys ir paklaidos;</p> <p>Varžtinių sriegių matavimas.</p>                                                                                                                                                                                           | 2           | 2  | 2  |
| <p>6.5.2 <i>Varžtai, sraigčiai, smeigės</i></p> <p>Varžtų tipai: aviacinių varžtų specifikacija, atpažinimas ir žymėjimas, tarptautiniai standartai;</p> <p>Veržlės: savistabdės, standartinės, inkarai;</p> <p>Sraigčiai: aviacinių sraigtų specifikacija;</p> <p>Smeigės: tipai ir panaudojimas, sujungimas ir išardymas;</p> <p>Savisriegiai sraigčiai, fiksavimo kaiščiai.</p> | 2           | 2  | 2  |
| <p>6.5.3 <i>Fiksavimo elementai</i></p> <p>Fiksavimo ir spyruoklinė poveržlės, fiksavimo plokštelės, vielokaiščiai, spynos, fiksavimo viela, pleištai, fiksavimo žiedai.</p>                                                                                                                                                                                                       | 2           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A           | B1 | B2 |
| <p>6.5.4 <b>Aviacinės kniedės</b></p> <p>Pilnavidurės kniedės ir kniedės su šerdimi: specifikacijos ir atpažinimas, terminis apdorojimas.</p>                                                                                                                                                                              | 1           | 2  | 1  |
| <p>6.6 <b>Vamzdžiai ir jungtys</b></p> <p>a)</p> <p>Orlaiviuose naudojamų standžių ir lanksčių vamzdžių bei jų jungčių žymėjimas ir tipai;</p> <p>b)</p> <p>Orlaivių hidraulinių, degalų, alyvos, pneumatinės ir oro sistemų vamzdžių standartinės jungtys.</p>                                                            | 2           | 2  | 2  |
| <p>6.7 <b>Spyruoklės</b></p> <p>Spyruoklių tipai, medžiagos, savybės ir naudojimas.</p>                                                                                                                                                                                                                                    | —           | 2  | 1  |
| <p>6.8 <b>Guoliai</b></p> <p>Guolių paskirtis, apkrovos, medžiagos, konstrukcijos;</p> <p>Guolių tipai ir jų naudojimas.</p>                                                                                                                                                                                               | 1           | 2  | 2  |
| <p>6.9 <b>Pavaros</b></p> <p>Pavarų tipai ir jų naudojimas;</p> <p>Perdavimo skaičius, žeminančiosios ir greitinančiosios pavarų sistemos, varomasis ir varantysis krumpliaraičiai, tarpinis krumpliaratis, krumplinių pavarų schemas;</p> <p>Diržai ir skriemuliai, grandinės ir žvaigždutės.</p>                         | 1           | 2  | 2  |
| <p>6.10 <b>Valdymo lynai</b></p> <p>Lynų tipai;</p> <p>Lynų galų aptaisai, įtempimo veržlė ir kompensavimo įrenginiai;</p> <p>Skriemuliai ir lynų sistemos komponentai;</p> <p>Lankstūs velenai;</p> <p>Lanksčios orlaivio valdymo sistemos.</p>                                                                           | 1           | 2  | 1  |
| <p>6.11 <b>Elektriniai kabeliai ir kištukai</b></p> <p>Kabelių tipai, konstrukcijos ir savybės;</p> <p>Aukštos įtampos ir koaksialiniai kabeliai;</p> <p>Kabelių apspaudimas;</p> <p>Kištukinių jungčių tipai, kojelės, kištukai, lizdai, izoliatoriai, nominali srovė ir nominali įtampa, sujungimas, žymėjimo kodai.</p> | 1           | 2  | 2  |

## 7 MODULIS. TECHNINĖ PRIEŽIŪRA

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | A           | B1 | B2 |
| <b>7.1 Saugumo technika – orlaivis ir dirbtuvės</b><br><br>Saugaus darbo aspektai, įskaitant saugumo priemones dirbant su elektros srove, dujomis, ypač deguonimi, alyvomis, cheminėmis medžiagomis.<br><br>Nurodymai apie pagalbos suteikimą kilus gaisrui ar kitam nelaimingam atsitikimui dėl vieno ar kelių iš šių pavojų, įskaitant žinias apie gesinimo priemones.                                                                                            | 3           | 3  | 3  |
| <b>7.2 Darbas dirbtuvėse</b><br><br>Įrankių priežiūra, įrankių kontrolė, medžiagų naudojimas;<br><br>Matmenys, užlaidos ir paklaidos, gamybos kokybė;<br><br>Įrankių ir prietaisų kalibravimas, kalibravimo standartai.                                                                                                                                                                                                                                             | 3           | 3  | 3  |
| <b>7.3 Įrankiai</b><br><br>Įprasti rankiniai įrankiai;<br><br>Įprasti elektriniai įrankiai;<br><br>Tikslių matavimo prietaisų veikimo principas ir naudojimas;<br><br>Tepimo prietaisai ir tepimo būdai;<br><br>Bendrųjų elektrinių kontrolės prietaisų veikimo principas, paskirtis ir naudojimas.                                                                                                                                                                 | 3           | 3  | 3  |
| <b>7.4 Bendrieji aviacijos elektronikos kontrolės prietaisai</b><br><br>Bendrųjų aviacijos elektronikos kontrolės prietaisų veikimo principas, paskirtis ir naudojimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                             | —           | 2  | 3  |
| <b>7.5 Techniniai brėžiniai, schemos ir normos</b><br><br>Brėžinių tipai ir schemos, jų simboliai, matmenys, paklaidos ir projekcijos;<br><br>Pagrindinės brėžinio lentelės informacijos identifikavimas;<br><br>Mikrofilmai, mikrofišos ir kompiuterinis vaizdavimas;<br><br>JAV Oro transporto asociacijos specifikacija 100 (ATA);<br><br>Aviacijos ir kiti galiojantys standartai, įskaitant ISO, AN, MS, NAS ir MIL;<br><br>Elektrinės ir komutacinės schemos. | 1           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A           | B1 | B2 |
| <b>7.6 Suleidimai ir paklaidos</b><br><br>Varžtinių kiaurymių dydžiai, suleidimo paklaidos;<br><br>Bendroji suleidimų ir paklaidų sistema;<br><br>Orlaivių ir variklių detalių suleidimų bei paklaidų aprašas;<br><br>Išlinkimo, susukimo ir išdilimo paklaidos;<br><br>Standartiniai velenų, guolių ir kitų detalių tikrinimo metodai.                                                                                                                                                                                                                                    | 1           | 2  | 1  |
| <b>7.7 Elektros kabeliai ir kištukai</b><br><br>Elektrinis laidumas, izoliavimas, sujungimo būdai ir tikrinimas;<br><br>Rankinių ir hidraulinių apspaudimo įrankių naudojimas;<br><br>Apspaudimo būdu gautų sujungimų tikrinimas;<br><br>Kištukų kontaktų įstatymas ir išėmimas;<br><br>Koaksialiniai kabeliai: atsargumo priemonės tikrinant ir montuojant;<br><br>Elektros instaliacijos montavimo saugumo technika: kabelių pynė ir apipynimas, kabelių fiksavimo apkabos, apsauginių apvaskalų įskaitant nuo šilumos susitraukiančių apvaskalų naudojimą, ekranavimas. | 1           | 2  | 2  |
| <b>7.8 Kniedyti sujungimai</b><br><br>Kniedyti sujungimai, kniedžių išdėstymas ir siūlės žingsnis;<br><br>Kniedijimo ir duobutės formavimo įrankiai;<br><br>Kniedytų sujungimų tikrinimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1           | 2  | —  |
| <b>7.9 Vamzdžiai ir žarnos</b><br><br>Aviacinių vamzdžių lenkimas ir išvalcavimas/kraštų užrietas;<br><br>Aviacinių vamzdžių ir žarnų tikrinimas;<br><br>Vamzdžių montavimas ir apspaudimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1           | 2  | —  |
| <b>7.10 Spyruoklės</b><br><br>Spyruoklių tikrinimas ir bandymas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1           | 2  | —  |
| <b>7.11 Guoliai</b><br><br>Guolių bandymai, valymas ir tikrinimas;<br><br>Guolių tepimo reikalavimai;<br><br>Guolių defektai ir jų priežastys.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 1           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                       | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                       | A           | B1 | B2 |
| <b>7.12 Pavaros</b><br>Krumpliaračių tikrinimas, tarpeliai;<br>Diržų ir skriemulių, grandinių bei žvaigždučių tikrinimas;<br>Sliekinių pavarų, svertų ir trauklių sistemų tikrinimas. | 1           | 2  | —  |
| <b>7.13 Valdymo lynai</b><br>Antgalių apspaudimas;<br>Valdymo lynų tikrinimas ir išbandymas;<br>Lankstūs velenai: lanksčios lėktuvo valdymo sistemos.                                 | 1           | 2  | —  |
| <b>7.14 Medžiagų apdirbimas</b>                                                                                                                                                       |             |    |    |
| <b>7.14.1 Skarda</b><br>Lenkimo užlaidų apskaičiavimas ir žymėjimas;<br>Skardos apdirbimas, įskaitant lenkimą ir štapavimą;<br>Skardos dirbinių tikrinimas.                           | —           | 2  | —  |
| <b>7.14.2 Sudėtinės ir nemetalinės medžiagos</b><br>Sudedamųjų dalių sujungimas;<br>Aplinkosaugos sąlygos;<br>Tikrinimo metodai.                                                      | —           | 2  | —  |
| <b>7.15 Suvirinimas, minkštasis ir kietasis litavimas bei sujungimai</b>                                                                                                              |             |    |    |
| a)<br>Minkštojo litavimo būdai, sulituotų sujungimų tikrinimas.                                                                                                                       | —           | 2  | 2  |
| b)<br>Suvirinimo ir kietojo litavimo būdai;<br>Suvirintų ir kietojo litavimo sujungimų tikrinimas;<br>Sujungimų būdai ir sujungimų tikrinimo metodai.                                 | —           | 2  | —  |
| <b>7.16 Orlaivio svoris ir svorio centras</b>                                                                                                                                         |             |    |    |
| a)<br>Svorio centro ir centruotės kitimo ribų apskaičiavimas: atitinkamų dokumentų naudojimas.                                                                                        | —           | 2  | 2  |
| b)<br>Orlaivio paruošimas svėrimui;<br>Orlaivio svėrimas.                                                                                                                             | —           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A           | B1 | B2 |
| <b>7.17 Orlaivių priežiūra ir saugojimas (laikymas)</b><br><br>Orlaivių vilkimas/ridenimas ir atitinkamos saugumo priemonės;<br><br>Orlaivio kėlimas domkratais, trinkelio pakišimas, tvirtinimas ir su tuo susiję atitinkamos saugumo priemonės;<br><br>Orlaivio saugojimo būdai;<br><br>Degalų pripylimo/išpylimo metodai;<br><br>Apsaugos nuo apledėjimo/ledo šalinimo metodai;<br><br>Antžeminis aprūpinimas elektros energija, hidrauliniu ir oro slėgiu;<br><br>Orlaivių eksploatacijos ir priežiūros poveikis aplinkai.                                                                                   | 2           | 2  | 2  |
| <b>7.18 Išmontavimo, tikrinimo, remonto ir sumontavimo technologijos</b><br><br>a)<br><br>Defektų tipai ir vizualaus tikrinimo metodika.<br><br>Korozijos šalinimas, įvertinimas ir apsauginio sluoksnio atkūrimas.<br><br>b)<br><br>Bendrieji remonto būdai, struktūrinio remonto žinynas.<br><br>Nuovargio, senėjimo ir korozijos procesų kontrolės metodai.<br><br>c)<br><br>Neardomojo tikrinimo metodika, įskaitant sūkurinės srovės, kapiliarinį, rentgenografinį, ultragarso ir boroskopinį būdus.<br><br>d)<br><br>Išmontavimo ir sumontavimo technologijos.<br><br>e)<br><br>Defektų nustatymo metodai. | 2           | 3  | 2  |
| <b>7.19 Nenormalūs reiškiniai</b><br><br>a)<br><br>Tikrinimas po žaibo smūgių ir po didelio stiprumo radiacinio lauko poveikio (HIRF).<br><br>b)<br><br>Tikrinimai po grubaus tūpimo ir skridimo per sūkurius.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | —           | 2  | —  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | —           | 2  | 1  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2           | 2  | 2  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | —           | 2  | 2  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | A           | B1 | B2 |
| <b>7.20 Techninė priežiūra</b><br><br>Techninės priežiūros planavimas;<br><br>Keitimo tvarka;<br><br>Saugojimo tvarka;<br><br>Sertifikavimo/tinkamumo skraidyti pripažinimo procedūra;<br><br>Sąsajos su lėktuvo eksploatacija;<br><br>Techninės priežiūros tikrinimas/kokybės kontrolė/kokybės užtikrinimas;<br><br>Papildomos techninės priežiūros procedūros;<br><br>Riboto galiojimo laiko komponentų kontrolė. | 1           | 2  | 2  |

## 8 MODULIS. AERODINAMIKOS PAGRINDAI

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Žinių lygis |    |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | A           | B1 | B2 |
| <b>8.1 Atmosferos fizika</b><br><br>Tarptautinė standartinė atmosfera (ISA), jos taikymas aerodinamikoje.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 1           | 2  | 2  |
| <b>8.2 Aerodinamika</b><br><br>Oro tekėjimas apie kūną;<br><br>Paribio sluoksnis, sluoksninis ir sukurinis tekėjimas, laisvasis ir reliatyvusis oro tekėjimas, srauto nulenkinimas aukštyn ir žemyn, sukuriai, sąstingio taškas.<br><br>Sąvokos: profilio kreivumas, sparno styga, vidutinė aerodinaminė styga, profilinis ir induktyvinis pasipriešinimas, slėgio centras, atakos kampas, teigiamas ir neigiamas sparno susukimas, sparno forma ir santykinis dydis;<br><br>Trauka, svoris, pilnoji aerodinaminė jėga;<br><br>Keliamosios ir pasipriešinimo jėgos atsiradimas: atakos kampas, keliamosios jėgos ir pasipriešinimo jėgos koeficientai, polinė kreivė, srauto atitrūkimas;<br><br>Sparno paviršiaus nešvarumai, įskaitant ledą, sniegą, šerkšną. | 1           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A           | B1 | B2 |
| <b>8.3 Skrydžio teorija</b><br><br>Ryšys tarp keliamosios jėgos, svorio, traukos ir pasipriešinimo;<br><br>Aerodinaminė kokybė;<br><br>Stabilus skrydis, charakteristikos;<br><br>Posūkių teorija;<br><br>Perkrovos įtaka: srauto atitrūkimas, skrydžio apribojimai ir struktūriniai stiprumo apribojimai;<br><br>Keliamosios jėgos padidinimas. | 1           | 2  | 2  |
| <b>8.4 Orlaivio stabilumas ir valdymas</b><br><br>Išilginis, skersinis ir krypties stabilumas (statinis ir dinaminis).                                                                                                                                                                                                                           | 1           | 2  | 2  |

## 9 MODULIS. ŽMOGIŠKIEJI VEIKSNIAI

|                                                                                                                                                                                                                                                | Žinių lygis |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                | A           | B1 | B2 |
| <b>9.1 Bendros žinios</b><br><br>Būtinybė atsižvelgti į žmogiškuosius veiksnius;<br><br>Dėl žmogiškųjų veiksmų/klaudų įvykstantys įvykiai;<br><br>Merfio dėsniai.                                                                              | 1           | 2  | 2  |
| <b>9.2 Žmogaus galimybės ir jų ribos</b><br><br>Rega;<br><br>Klausa;<br><br>Informacijos apdorojimas;<br><br>Atidumas ir suvokimas;<br><br>Atmintis;<br><br>Klaustrofobija ir priepuolis.                                                      | 1           | 2  | 2  |
| <b>9.3 Socialinė psichologija</b><br><br>Atsakomybė: individuali ir grupinė;<br><br>Motyvacija ir motyvacijos praradimas;<br><br>Grupinis spaudimas;<br><br>„Kultūros“ svarba;<br><br>Komandinis darbas;<br><br>Vadyba, kontrolė ir lyderystė. | 1           | 1  | 1  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Žinių lygis |    |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | A           | B1 | B2 |
| <b>9.4 Žmogaus galimybės įtaką darantys veiksniai</b><br>Fizinė būklė ir sveikata;<br>Stresas: šeimyninis ir namų;<br>Laiko stoka ir terminai;<br>Darbo krūvis: per dideli ir per maži reikalavimai;<br>Miegas ir nuovargis, pamaininis darbas;<br>Piktnaudžiavimas alkoholiu, vaistais, narkotikais. | 2           | 2  | 2  |
| <b>9.5 Fizinė aplinka</b><br>Triukšmas ir kenksmingos dujos;<br>Apšvietimas;<br>Klimatas ir temperatūra;<br>Judėjimas ir vibracija;<br>Darbinė aplinka.                                                                                                                                               | 1           | 1  | 1  |
| <b>9.6 Užduotys</b><br>Fizinis darbas;<br>Monotoniškos užduotys;<br>Vizualinis tikrinimas;<br>Kompleksinės sistemos.                                                                                                                                                                                  | 1           | 1  | 1  |
| <b>9.7 Bendravimas</b><br>Komandoje ir tarp komandų;<br>Darbo protokolavimas ir registravimas;<br>Aktualijos, nuolatinis informuotumas;<br>Informacijos skleidimas.                                                                                                                                   | 2           | 2  | 2  |
| <b>9.8 Žmogaus klaidos</b><br>Klaidų modeliai ir teorijos;<br>Klaidos atliekant techninės priežiūros darbus;<br>Klaidų pasekmės (t. y. nelaimingi atsitikimai);<br>Klaidų išvengimas ir padarinių likvidavimas.                                                                                       | 1           | 2  | 2  |
| <b>9.9 Pavojai darbo vietoje</b><br>Pavojaus atpažinimas ir išvengimas;<br>Veiksmai nelaimingo atsitikimo atveju.                                                                                                                                                                                     | 1           | 2  | 2  |

## 10 MODULIS. ORO TEISĖ

|                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <b>10.1 Teisiniai reglamentai</b><br>Tarptautinės Civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) vaidmuo;<br>EASA vaidmuo;<br>Valstybių narių vaidmuo;<br>Sąsajos tarp 66, 145, 147 ir M dalių;<br>Ryšiai su kitomis aviacijos institucijomis.           | 1           | 1  | 1  |
| <b>10.2 66 dalis – Egzaminuotojai – Techninė priežiūra</b><br>Išsamus 66 dalies žinojimas.                                                                                                                                                         | 2           | 2  | 2  |
| <b>10.3 145 dalis – Patvirtinta techninės priežiūros organizacija</b><br>Išsamus 145 dalies žinojimas.                                                                                                                                             | 2           | 2  | 2  |
| <b>10.4 JAR – jungtiniai tinkamumo skraidyti reikalavimai, OPS – komercinis oro transportas</b><br>Oro vežėjų pažymėjimai;<br>Vežėjų pareigos;<br>Reikalingi dokumentai;<br>Orlaivių ženklavimas.                                                  | 1           | 1  | 1  |
| <b>10.5 Orlaivių sertifikavimas</b><br>a) <i>Bendroji dalis</i><br>Sertifikavimo taisyklės: tokios kaip EACS 23/25/27/29;<br>Tipo sertifikavimas;<br>Papildomas tipo sertifikavimas;<br>21 dalis Projektavimo/gamybos organizacijos patvirtinimas. | —           | 1  | 1  |
| b) <i>Dokumentai</i><br>Tinkamumo skraidyti pažymėjimas;<br>Registravimo pažymėjimas;<br>Triukšmo pažymėjimas;<br>Svėrimo protokolas;<br>Radijo ryšio licencija ir leidimas.                                                                       | —           | 2  | 2  |
| <b>10.6 M dalis</b><br>Išsamus M dalies suvokimas.                                                                                                                                                                                                 | 2           | 2  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | A           | B1 | B2 |
| <b>10.7 Galiojantys nacionaliniai ir tarptautiniai reikalavimai</b> (jeigu nepakeisti ES reikalavimais)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |             |    |    |
| <b>a)</b> <p>Techninės priežiūros programos, techninės priežiūros kontrolė ir tikrinimas;</p> <p>Pagrindinės būtinės įrangos sąrašai, būtinės įrangos sąrašai, paruošimo išskirti neatitikimų sąrašas;</p> <p>Tinkamumo skraidyti reikalavimai;</p> <p>Techninio aptarnavimo biuleteniai, gamintojų informacija;</p> <p>Pakeitimai ir remontas;</p> <p>Techninės priežiūros dokumentai: techninės priežiūros žinynas, struktūrinio remonto žinynas, iliustruotas dalių katalogas ir kt.;</p> | 1           | 2  | 2  |
| <b>b)</b> <p>Tinkamumo skraidyti pratęsimas;</p> <p>Bandomieji skrydžiai;</p> <p>ETOPS, techninės priežiūros ir paruošimo skristi reikalavimai;</p> <p>Skrydžiai bet koku oru, 2/3 kategorijos skrydžiai ir būtinės įrangos reikalavimai.</p>                                                                                                                                                                                                                                                | —           | 1  | 1  |

#### 11A MODULIS. LĖKTUVŲ SU TURBININIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Žinių lygis |      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | A1          | B1.1 | B2 |
| <b>11.1 Skrydžio teorija</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |             |      |    |
| <b>11.1.1 Orlaivio aerodinamika ir valdymas</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |             |      |    |
| <p>Veikimo principas ir poveikis:</p> <p>— posvyrio valdymas: eleronai ir spoileriai;</p> <p>— polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir anties tipo schema;</p> <p>— pokrypio valdymas, vairų ribotuvai;</p> <p>Valdymas naudojant aukščio vairs elevonus ir krypties vairs;</p> <p>Keliamąją jėgą didinantys įrenginiai, plyšiai, priešsparniai, užsparniai, skydeliai;</p> | 1           | 2    | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Žinių lygis |      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | A1          | B1.1 | B2 |
| <p>Pasipriešinimą didinantys įrenginiai, spoileriai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;</p> <p>Sparno aerodinaminių briaunų, pjūklinės priekinės briaunos poveikis;</p> <p>Paribio sluoksnio valdymas naudojant sukurių generatorius, pleištus ir išsiurbimo angų priekinės briaunos įrangą;</p> <p>Trimerių, kompensatorių ir antikompensatorių, servotrimerių, spyruoklinių servokompensatorių, masės pysiausvyros, valdymo plokštumų nuokrypio, aerodinaminių kompensatorių valdymas ir poveikis.</p>                  |             |      |    |
| 11.1.2 <i>Skrydis dideliu greičiu</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 1           | 2    | —  |
| <p>Garso greitis, skrydis ikigarsiniu, transgarsiniu ir viršgarsiniu greičiu; Macho skaičius, kritinis Macho skaičius, flateris dėl oro spūdumo, smūginė banga, aerodinaminis įkaitimas, plotų taisyklė;</p> <p>Veiksniai, darantys įtaką oro srauto tekėjimui didelių greičių orlaivio variklio oro išsiurbimo difuzoriuose;</p> <p>Strėliškumo įtaka kritiniam Macho skaičiui.</p>                                                                                                                                                 |             |      |    |
| <b>11.2 Sklandmens konstrukcijos – Bendrosios sąvokos</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |             |      |    |
| a)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2           | 2    | —  |
| <p>Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui;</p> <p>Konstrukcijų klasifikacija, pirminė, antrinė ir tretinė;</p> <p>Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija;</p> <p>Zonų ir skyrių nustatymo sistemos;</p> <p>Įtempimai, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempimai dėl išcentrinių jėgų, nuovargis;</p> <p>Drenavimo ir vėdinimo priemonės;</p> <p>Sistemos įmontavimo priemonės;</p> <p>Apsauga nuo žaibo iškrovos;</p> <p>Orlaivio metalizacija.</p> |             |      |    |
| b)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 1           | 2    | —  |
| <p>Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos, sparno, uodegos ir variklio tvirtinimų;</p>                                                                                                                                                                                                                                                            |             |      |    |

|                                                                                                                           | Žinių lygis |      |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                           | A1          | B1.1 | B2 |
| Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas;                                            |             |      |    |
| Paviršių apsaugos būdai: kaip chromavimas, anodavimas, dažymas;                                                           |             |      |    |
| Paviršiaus valymas;                                                                                                       |             |      |    |
| Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.                                                       |             |      |    |
| <b>11.3 Sklandmens konstrukcijos – Lėktuvai</b>                                                                           |             |      |    |
| 11.3.1 <i>Liemuo (ATA 52/53/56)</i>                                                                                       | 1           | 2    | —  |
| Konstrukcija ir sandarinimas;                                                                                             |             |      |    |
| Sparno, stabilizatoriaus, pilono ir važiuoklės tvirtinimas;                                                               |             |      |    |
| Sėdynių įrengimas ir krovinių pakrovimo sistema;                                                                          |             |      |    |
| Durys ir avariniai išėjimai: konstrukcija, mechanizmai, valdymo ir saugos įranga;                                         |             |      |    |
| Langų ir priekinio lango konstrukcija bei mechanizmai.                                                                    |             |      |    |
| 11.3.2 <i>Sparnas (ATA 57)</i>                                                                                            | 1           | 2    | —  |
| Konstrukcija;                                                                                                             |             |      |    |
| Degalų talpyklos;                                                                                                         |             |      |    |
| Važiuoklės, pilono, valdymo plokštumų ir keliamąją jėgą didinančių/pasipriešinimo jėgą sukeliančių įrenginių tvirtinimas. |             |      |    |
| 11.3.3 <i>Stabilizatorius (ATA 55)</i>                                                                                    | 1           | 2    | —  |
| Konstrukcija;                                                                                                             |             |      |    |
| Valdymo plokštumų tvirtinimas.                                                                                            |             |      |    |
| 11.3.4 <i>Valdymo plokštumos (ATA 55/57)</i>                                                                              | 1           | 2    | —  |
| Konstrukcija ir tvirtinimas;                                                                                              |             |      |    |
| Masės ir aerodinaminis balansavimas.                                                                                      |             |      |    |
| 11.3.5 <i>Gondolos/Pilonai (ATA 54)</i>                                                                                   | 1           | 2    | —  |
| Konstrukcija;                                                                                                             |             |      |    |
| Priešgaisrinės pertvaros;                                                                                                 |             |      |    |
| Variklio tvirtinimo mazgai.                                                                                               |             |      |    |
| <b>11.4 Oro kondicionavimo ir kabinos sandarumo sistema (ATA 21)</b>                                                      |             |      |    |
| 11.4.1 <i>Oro tiekimo sistema</i>                                                                                         | 1           | 2    | —  |
| Oro tiekimo šaltiniai, įskaitant variklį, pagalbinę jėgainę ir antžeminį automobilį;                                      |             |      |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Žinių lygis |      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A1          | B1.1 | B2 |
| <p>11.4.2 Oro kondicionavimo sistema</p> <p>Oro kondicionavimo sistemos;</p> <p>Oro cirkuliavimo sistema ir recirkuliaciniai garo aušintuvai;</p> <p>Paskirstymo sistemos;</p> <p>Srauto, temperatūros ir drėgmės reguliavimo sistemos.</p>                                                                                                                                                                            | 1           | 3    | —  |
| <p>11.4.3 Kabinos sandarumo sistema</p> <p>Kabinos sandarumo sistemos;</p> <p>Valdymas ir rodmenys, įskaitant reguliavimo ir apsauginius vožtuvus;</p> <p>Kabinos oro slėgio reguliatorius.</p>                                                                                                                                                                                                                        | 1           | 3    | —  |
| <p>11.4.4 Saugos ir įspėjamieji įrenginiai</p> <p>Apsaugos ir įspėjamoji įranga.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 1           | 3    | —  |
| <b>11.5 Prietaisai/Aviacijos elektronikos sistemos</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |             |      |    |
| <p>11.5.1 Prietaisų sistemos (ATA 31)</p> <p>Dinaminio slėgio prietaisai: aukštimalis, greitmalis, vario-metras;</p> <p>Girokopiniai prietaisai: aviahorizontas, orlaivio padėties, krypties rodiklis, posūkio ir slydimo rodiklis, apsisukimo koordinavimo įrenginys;</p> <p>Kompasai: magnetinis, distancinis;</p> <p>Atakos kampo indikatorius, smukos įspėjimo sistema;</p> <p>Kitų orlaivio sistemų rodmenys.</p> | 1           | 2    | —  |
| <p>11.5.2 Aviacijos elektronikos sistemos</p> <p>Sistemų prietaisų išdėstymas ir veikimo principų pagrindai;</p> <p>Automatinis skrydžio valdymas (ATA 22);</p> <p>Ryšio sistemos (ATA 23);</p> <p>Navigacijos sistemos (ATA 34).</p>                                                                                                                                                                                  | 1           | 1    | —  |
| <p>11.6 Elektros energija (ATA 24)</p> <p>Baterijų įmontavimas ir veikimo principas;</p> <p>Pastovios srovės energijos tiekimas;</p> <p>Kintamos srovės energijos tiekimas;</p> <p>Avarinis energijos tiekimas;</p> <p>Įtampos reguliavimas;</p> <p>Energijos paskirstymas;</p> <p>Keitikliai, transformatoriai, lygintuvai;</p> <p>Grandinių apsauga;</p> <p>Išorinis/antžeminis energijos tiekimas.</p>              | 1           | 3    | —  |

|                                                                                                                                    | Žinių lygis |      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                    | A1          | B1.1 | B2 |
| <b>11.7 Prietaisai ir įranga (ATA 25)</b>                                                                                          |             |      |    |
| a)                                                                                                                                 | 2           | 2    | —  |
| Reikalavimai avarinei įrangai;                                                                                                     |             |      |    |
| Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai.                                                                                    |             |      |    |
| b)                                                                                                                                 | 1           | 1    | —  |
| Salono išdėstymas;                                                                                                                 |             |      |    |
| Įrangos išdėstymas;                                                                                                                |             |      |    |
| Salono įranga;                                                                                                                     |             |      |    |
| Salono pramogų įranga;                                                                                                             |             |      |    |
| Virtuvės įranga;                                                                                                                   |             |      |    |
| Krovinio pakrovimo ir tvirtinimo įranga;                                                                                           |             |      |    |
| Keleivių trapas.                                                                                                                   |             |      |    |
| <b>11.8 Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)</b>                                                                                         | 1           | 3    | —  |
| a)                                                                                                                                 |             |      |    |
| Gaisro ir dūmų aptikimo ir išpėjimo sistemos;                                                                                      |             |      |    |
| Gaisro gesinimo sistemos;                                                                                                          |             |      |    |
| Sistemų patikrinimas.                                                                                                              |             |      |    |
| b)                                                                                                                                 |             |      |    |
| Nešiojami gesintuvai.                                                                                                              | 1           | 1    | —  |
| <b>11.9 Orlaivio vairai (ATA 27)</b>                                                                                               | 1           | 3    | —  |
| Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas, spoileris;                                                        |             |      |    |
| Valdymas trimeriais;                                                                                                               |             |      |    |
| Aktyvus valdymo sistemos apkrovos keitimas;                                                                                        |             |      |    |
| Keliamąją jėgą padidinantys įrenginiai;                                                                                            |             |      |    |
| Keliamąją jėgą mažinantys įrenginiai, oro stabdžiai;                                                                               |             |      |    |
| Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, pneumatinis, elektrinis, elektroninis;                                                   |             |      |    |
| Valdymo svertų apkrovimas, kryptinėjimo slopintuvas, balansavimas pagal Macho skaičių, krypties vairo ribotuvą, vairų fiksatorius; |             |      |    |
| Balansavimas ir reguliavimas;                                                                                                      |             |      |    |
| Smukos išvengimo/išpėjamoji sistema.                                                                                               |             |      |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A1          | B1.1 | B2 |
| <b>11.10 Degalų sistema (ATA 28)</b><br>Sistemos išdėstymas;<br>Degalų talpyklos;<br>Degalų tiekimo sistemos;<br>Degalų nupylimas ore, vėdinimas, išpylimas savitaka;<br>Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;<br>Rodmenys ir išspėjimo sistema;<br>Degalų pripylimas ir išpylimas;<br>Degalų sistemos su išilginiu balansavimu.              | 1           | 3    | —  |
| <b>11.11 Hidraulinė sistema (ATA 29)</b><br>Sistemos išdėstymas;<br>Hidrauliniai skysčiai;<br>Hidrauliniai bakai ir akumulatoriai;<br>Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;<br>Avarinio slėgio sudarymas;<br>Slėgio ribojimas;<br>Slėgio paskirstymas;<br>Rodmenys ir išspėjimo sistema;<br>Sąsajos su kitomis sistemomis.      | 1           | 3    | —  |
| <b>11.12 Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)</b><br>Ledo susidarymas, klasifikavimas ir atpažinimas;<br>Apsisaugojimo nuo apledėjimo sistemos: elektrinė, karšto oro, pneumatinė ir cheminė;<br>Ledo šalinimo sistemos: elektrinė, pneumatinė ir cheminė;<br>Lietaus vandenį atstumiančios medžiagos;<br>Zondų ir drenų šildymas;<br>Valytuvai. | 1           | 3    | —  |
| <b>11.13 Važiuklė (ATA 32)</b><br>Konstrukcija, smūgio slopinimas;<br>Važiuklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;<br>Rodmenys ir išspėjimo sistema;<br>Ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;<br>Padangos;<br>Vairavimas.                                                               | 2           | 3    | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Žinių lygis |      |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | A1          | B1.1 | B2 |
| <b>11.14 Žibintai (ATA 33)</b><br><br>Išorinės: navigaciniai žiburiai, susidūrimo išpėjamosios, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;<br><br>Vidinės: salono, igulos kabinos, krovinių skyriaus;<br><br>Avarinis apšvietimas.                                                          | 2           | 3    | —  |
| <b>11.15 Deguonies sistema (ATA 35)</b><br><br>Sistemos išdėstymas;<br><br>Šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;<br><br>Tiekimo reguliavimas;<br><br>Rodmenys ir išpėjimo sistema.                                                                                                        | 1           | 3    | —  |
| <b>11.16 Suspausto oro/vakuumo sistemos (ATA 36)</b><br><br>Sistemos išdėstymas;<br><br>Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;<br><br>Slėgio ribojimas;<br><br>Paskirstymas;<br><br>Rodmenys ir išpėjimo sistema;<br><br>Sąsajos su kitomis sistemomis. | 1           | 3    | —  |
| <b>11.17 Vanduo/Atliekos (ATA 38)</b><br><br>Vandens sistemos išdėstymas, tiekimas, paskirstymas, įrangos priežiūra ir išpylimas;<br><br>Tualetų sistemos išdėstymas, plovimas ir priežiūra;<br><br>Korozijos aspektai.                                                                                 | 2           | 3    | —  |
| <b>11.18 Vidinės orlaivio techninės priežiūros sistemos (ATA 45)</b><br><br>Centriniai techninės priežiūros kompiuteriai;<br><br>Duomenų įvedimo sistema;<br><br>Elektroninės bibliotekos sistema;<br><br>Spausdinimas;<br><br>Konstrukcijos stebėjimas (leistinų paklaidų stebėjimas).                 | 1           | 2    | —  |

# 11B MODULIS. SRAIGTASPARNIŲ SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

*Pastaba:* šio modulio apimtis turėtų atspindėti lėktuvo technologijas atsižvelgiant į pakategores A2 ir B1.2

|                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                  | A2          | B1.2 | B2 |
| <b>11.1 Skrydžio teorija</b>                                                                                                                                                                     |             |      |    |
| 11.1.1 Orlaivio aerodinamika ir valdymas                                                                                                                                                         | 1           | 2    | —  |
| Veikimo principas ir poveikis:                                                                                                                                                                   |             |      |    |
| — posvyrio valdymas: eleronai ir spoileriai,                                                                                                                                                     |             |      |    |
| — polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir anties tipo schema,                                                                           |             |      |    |
| — pokrypio valdymas, vairų ribotuvai;                                                                                                                                                            |             |      |    |
| Valdymas naudojant aukščio vairsus elevonus ir krypties vairsus;                                                                                                                                 |             |      |    |
| Keliamąją jėgą didinantys įrenginiai, plyšiai, priešsparniai, užsparniai, skydeliai;                                                                                                             |             |      |    |
| Pasipriešinimą didinantys įrenginiai, spoileriai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;                                                                                                  |             |      |    |
| Sparno aerodinaminių briaunų, pjūklinės priekinės briaunos poveikis;                                                                                                                             |             |      |    |
| Parbio sluoksnio valdymas naudojant sukurių generatorius, pleištus ir įsiurbimo angų priekinės briaunos įrangą;                                                                                  |             |      |    |
| Trimerių, kompensatorių ir antikompensatorių, servotrimerių, spyruoklinių servokompensatorių, masės pysiausvyros, valdymo plokštumų nuokrypio, aerodinaminių kompensatorių valdymas ir poveikis. |             |      |    |
| 11.1.2 Skrydis dideliu greičiu – nėra                                                                                                                                                            | —           | —    | —  |
| <b>11.2 Sklandmens konstrukcijos – Bendrosios sąvokos</b>                                                                                                                                        |             |      |    |
| a)                                                                                                                                                                                               | 2           | 2    | —  |
| Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui;                                                                                                                                        |             |      |    |
| Konstrukcijų klasifikacija, pirminė, antrinė ir tretinė;                                                                                                                                         |             |      |    |
| Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija;                                                                                                                     |             |      |    |
| Zonų ir skyrių nustatymo sistemos;                                                                                                                                                               |             |      |    |
| Įtempimai, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempimai dėl išcentrinės jėgos, nuovargis;                                                                                 |             |      |    |
| Drenavimo ir vėdinimo priemonės;                                                                                                                                                                 |             |      |    |
| Sistemos įmontavimo priemonės;                                                                                                                                                                   |             |      |    |
| Apsauga nuo žaibo iškrovos;                                                                                                                                                                      |             |      |    |
| Orlaivio metalizacija.                                                                                                                                                                           |             |      |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Žinių lygis                                                             |                                                                         |                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A2                                                                      | B1.2                                                                    | B2                                                                      |
| <p>b)</p> <p>Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos, sparno, uodegos ir variklio tvirtinimų;</p> <p>Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas;</p> <p>Paviršių apsaugos būdai, kaip antai chromavimas, anodavimas, dažymas;</p> <p>Paviršiaus valymas;</p> <p>Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.</p> <p><b>11.3 Sklandmens konstrukcijos – Lėktuvai</b></p> <p>11.3.1 <i>Liemuo (ATA 52/53/56)</i></p> <p>Konstrukcija ir sandarinimas;</p> <p>Sparno, stabilizatoriaus, pilono ir važiuoklės tvirtinimas;</p> <p>Sėdynių įrengimas;</p> <p>Durys ir avariniai išėjimai: konstrukcija ir veikimo principas;</p> <p>Langų ir priekinio lango tvirtinimas.</p> <p>11.3.2 <i>Sparnas (ATA 57)</i></p> <p>Konstrukcija;</p> <p>Degalų talpykla;</p> <p>Važiuoklės, pilono, valdymo plokštumų ir keliamąją jėgą didinančių/pasipriešinimo jėgą sukeliančių įrenginių tvirtinimas.</p> <p>11.3.3 <i>Stabilizatorius (ATA 55)</i></p> <p>Konstrukcija;</p> <p>Valdymo plokštumų tvirtinimas.</p> <p>11.3.4 <i>Valdymo plokštumos (ATA 55/57)</i></p> <p>Konstrukcija ir tvirtinimas;</p> <p>Masės ir aerodinaminis balansavimas.</p> <p>11.3.5 <i>Gondolos/Pilonai (ATA 54)</i></p> <p>a)</p> <p>Gondolos/Pilonai:</p> <p>— konstrukcija,</p> <p>— priešgaisrinės pertvaros,</p> <p>— variklio tvirtinimo mazgai.</p> | <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> | <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> | <p>—</p> <p>—</p> <p>—</p> <p>—</p> <p>—</p> <p>—</p> <p>—</p> <p>—</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Žinių lygis |      |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | A2          | B1.2 | B2 |
| <b>11.4 Oro kondicionavimo ir kabinos sandarumo sistema (ATA 21)</b><br><br>Kabinos sandarumo ir oro kondicionavimo sistemos;<br><br>Kabinos oro slėgio reguliatorius, apsaugos ir išpėjamoji įranga.                                                                                                                                                                                                                               | 1           | 3    | —  |
| <b>11.5 Prietaisai/Aviacijos elektronikos sistemos</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |             |      |    |
| <b>11.5.1 Prietaisų sistemos (ATA 31)</b><br><br>Dinaminio slėgio prietaisai: aukštimalis, greitmalis, vario-metras;<br><br>Girokopiniai prietaisai: aviahorizontas, orlaivio padėties indikatoriai, krypties rodiklis, posūkio ir slydimo rodiklis, apsisukimo koordinavimo įrenginys;<br><br>Kompasai: magnetinis, distancinis;<br><br>Atakos kampo indikatorius, smukos išpėjimo sistema;<br><br>Kitų orlaivio sistemų rodmenys. | 1           | 2    | —  |
| <b>11.5.2 Aviacijos elektronikos sistemos</b><br><br>Sistemų prietaisų išdėstymas ir veikimo principų pagrindai:<br><br>— automatinis skrydžio valdymas (ATA 22),<br>— ryšio sistemos (ATA 23),<br>— navigacijos sistemos (ATA 34).                                                                                                                                                                                                 | 1           | 1    | —  |
| <b>11.6 Elektros energija (ATA 24)</b><br><br>Baterijų įmontavimas ir veikimo principas;<br><br>Pastovios srovės energijos tiekimas;<br><br>Įtampos reguliavimas;<br><br>Energijos paskirstymas;<br><br>Grandinių apsauga;<br><br>Keitikliai, lygintuvai;                                                                                                                                                                           | 1           | 3    | —  |
| <b>11.7 Prietaisai ir įranga (ATA 25)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |             |      |    |
| a)<br><br>Reikalavimai avarinei įrangai;<br><br>Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 2           | 2    | —  |
| b)<br><br>Salono išdėstymas;<br><br>Įrangos išdėstymas;<br><br>Salono įranga (2 lygis);<br><br>Salono pramogų įranga;<br><br>Virtuvės įranga;<br><br>Krovinio pakrovimo ir tvirtinimo įranga;<br><br>Keleivių trapas.                                                                                                                                                                                                               | 1           | 1    | —  |

|                                                                             | Žinių lygis |      |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                             | A2          | B1.2 | B2 |
| <b>11.8 Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)</b>                                  |             |      |    |
| a)                                                                          | 1           | 3    | —  |
| Gaisro gesinimo sistemos;                                                   |             |      |    |
| Gaisro ir dūmų aptikimo ir išpėjimo sistemos;                               |             |      |    |
| Sistemų patikrinimas.                                                       |             |      |    |
| b)                                                                          | 1           | 3    | —  |
| Nešiojami gesintuvai.                                                       |             |      |    |
| <b>11.9 Orlaivio vairai (ATA 27)</b>                                        | 1           | 3    | —  |
| Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas, spoileris; |             |      |    |
| Valdymas trimeriais;                                                        |             |      |    |
| Keliamąją jėgą padidinantys įrenginiai;                                     |             |      |    |
| Sistemos valdymas: rankinis;                                                |             |      |    |
| Vairų fiksatorius;                                                          |             |      |    |
| Balansavimas ir reguliavimas;                                               |             |      |    |
| Smukos išvengimo išpėjamoji sistema.                                        |             |      |    |
| <b>11.10 Degalų sistema (ATA 28)</b>                                        | 1           | 3    | —  |
| Sistemos išdėstymas;                                                        |             |      |    |
| Degalų talpyklos;                                                           |             |      |    |
| Degalų tiekimo sistemos;                                                    |             |      |    |
| Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;                                    |             |      |    |
| Rodmenys ir išpėjimo sistema;                                               |             |      |    |
| Degalų pripylimas ir išpylimas.                                             |             |      |    |
| <b>11.11 Hidraulinė sistema (ATA 29)</b>                                    | 1           | 3    | —  |
| Sistemos išdėstymas;                                                        |             |      |    |
| Hidrauliniai skysčiai;                                                      |             |      |    |
| Hidrauliniai bakai ir akumuliatoriai;                                       |             |      |    |
| Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;                      |             |      |    |
| Slėgio ribojimas;                                                           |             |      |    |
| Slėgio paskirstymas;                                                        |             |      |    |
| Rodmenys ir išpėjimo sistema;                                               |             |      |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Žinių lygis |      |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A2          | B1.2 | B2 |
| <b>11.12 Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)</b><br><br>Ledo susidarymas, klasifikavimas ir atpažinimas;<br><br>Ledo šalinimo sistemos: elektrinė, pneumatinė ir cheminė;<br><br>Zondų ir drenų šildymas;<br><br>Valytuvai.                                                                              | 1           | 3    | —  |
| <b>11.13 Važiuklė (ATA 32)</b><br><br>Konstrukcija, smūgio slopinimas;<br><br>Važiuklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;<br><br>Rodmenys ir įspėjimo sistema;<br><br>Ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;<br><br>Padangos;<br><br>Vairavimas. | 2           | 3    | —  |
| <b>11.14 Žibintai (ATA 33)</b><br><br>Išorės: navigaciniai žiburiai, susidūrimo įspėjamosios, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;<br><br>Vidaus: salono, igulos kabinos, krovinių skyrius;<br><br>Avarinis apšvietimas.                                                                | 2           | 2    | —  |
| <b>11.15 Deguonies sistema (ATA 35)</b><br><br>Sistemos išdėstymas;<br><br>Šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;<br><br>Tiekimo reguliavimas;<br><br>Rodmenys ir įspėjimo sistema.                                                                                                          | 1           | 3    | —  |
| <b>11.16 Suspausto oro/vakuumo sistemos (ATA 36)</b><br><br>Sistemos išdėstymas;<br><br>Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;<br><br>Slėgio ribojimas;<br><br>Paskirstymas;<br><br>Rodmenys ir įspėjimo sistema;<br><br>Sąsajos su kitomis sistemomis.   | 1           | 3    | —  |

|                                                                                                                                                                                                                         | Žinių lygis |      |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|----|
|                                                                                                                                                                                                                         | A2          | B1.2 | B2 |
| <b>11.17 Vanduo/atliekos (ATA 38)</b><br><br>Vandens sistemos išdėstymas, tiekimas, paskirstymas, įrangos priežiūra ir išpylimas;<br><br>Tualetų sistemos išdėstymas, plovimas ir priežiūra;<br><br>Korozijos aspektai. | 2           | 3    | —  |

## 12 MODULIS. SRAIGTASPARNIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |              |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A3<br>A4    | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| <b>12.1 Skrydžio teorija – Keliamojo sraigto aerodinamika</b><br><br>Terminologija;<br><br>Giroskopo precesijos reiškiniai;<br><br>Sukimo reakcija ir krypties valdymas;<br><br>Keliamosios jėgos asimetrija, mentės galo smuka;<br><br>Slenkamojo judesio tendencija ir jos koregavimas;<br><br>Koriolio efektas ir kompensavimas;<br><br>Sūkurinio žiedo režimas, galios reguliavimas, per didelį pikiravimą ar kabravimą;<br><br>Savisuka;<br><br>Žemės efektas.                                                                                                                                                                                                                                              | 1           | 2            | —  |
| <b>12.2 Skrydžio valdymo sistemos</b><br><br>Ciklinio žingsnio valdymas;<br><br>Bendrojo žingsnio valdymas;<br><br>Pokrypio automato lėkštė;<br><br>Krypties valdymas: reaktyvinio momento kompensavimas, uodegos sraigtas, suspausto oro išmetimas;<br><br>Keliamojo sraigto stebulė: projektavimo ir veikimo ypatybės;<br><br>Menčių vibracijos slopintuvai: veikimas ir konstrukcija;<br><br>Sraigto mentės: keliamojo ir uodegos sraigto menčių konstrukcija ir tvirtinimas;<br><br>Trimerio valdymas, fiksuotas ir reguliuojamas stabilizatoriai;<br><br>Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, elektrinis ir elektroninis;<br><br>Dirbtinė valdymo svertų apkrova;<br><br>Balansavimas ir reguliavimas. | 2           | 3            | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Žinių lygis |              |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A3<br>A4    | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| <b>12.3 Menčių bendrakūgiškumas ir vibracijos analizė</b><br>Sraigto menčių padėties nustatymas;<br>Keliamojo ir uodegos sraigto menčių bendrakūgiškumas;<br>Statinis ir dinaminis balansavimas;<br>Vibracijos tipai, vibracijos sumažinimo būdai;<br>Žemės paviršiaus rezonansas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 1           | 3            | —  |
| <b>12.4 Pavaros</b><br>Keliamojo ir uodegos sraigtų reduktoriai;<br>Sankabos, laisvos eigos mova ir sraigto stabdis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 1           | 3            | —  |
| <b>12.5 Sklandmens konstrukcija</b><br>a)<br>Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui;<br>Konstrukcijos klasifikacija, pirminė, antrinė ir tretinė;<br>Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija;<br>Zonos ir skyrių nustatymo sistemos;<br>Įtempimai, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempimai dėl išcentrinių jėgų, nuovargis;<br>Drenavimo ir vėdinimo priemonės;<br>Sistemos įmontavimo priemonės;<br>Apsauga nuo žaibo iškrovos.                                                                                        | 2           | 2            | —  |
| b)<br>Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos;<br>Pilonų, stabilizatoriaus ir važiuoklės tvirtinimas;<br>Sėdynių įrengimas;<br>Durys: konstrukcija, mechanizmai, valdymo ir saugos įranga;<br>Langų ir priekinio lango konstrukcija bei mechanizmai;<br>Degalų talpyklos;<br>Priešgaisrinės pertvaros;<br>Variklio tvirtinimo mazgai;<br>Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas; | 1           | 2            | —  |

|                                                                                                                                                             | Žinių lygis |              |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                             | A3<br>A4    | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| Paviršių apsaugos būdai: kaip chromavimas, anodavimas, dažymas;                                                                                             |             |              |    |
| Paviršiaus valymas;                                                                                                                                         |             |              |    |
| Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.                                                                                         |             |              |    |
| <b>12.6 Oro kondicionavimo sistema</b>                                                                                                                      |             |              |    |
| 12.6.1 Oro tiekimo sistema                                                                                                                                  | 1           | 2            | —  |
| Oro tiekimo šaltiniai, įskaitant variklį ir antžeminį automobilį.                                                                                           |             |              |    |
| 12.6.2 Oro kondicionavimas                                                                                                                                  | 1           | 3            | —  |
| Oro kondicionavimo sistemos;                                                                                                                                |             |              |    |
| Paskirstymo sistemos;                                                                                                                                       |             |              |    |
| Srauto ir temperatūros valdymo sistemos;                                                                                                                    |             |              |    |
| Apsaugos ir išpėjamoji įranga.                                                                                                                              |             |              |    |
| <b>12.7 Prietaisai/Aviacijos elektronikos sistemos</b>                                                                                                      |             |              |    |
| 12.7.1 Prietaisų sistemos (ATA 31)                                                                                                                          | 1           | 2            | —  |
| Dinaminio slėgio prietaisai: aukštmatės, greitmatės, vario-metras;                                                                                          |             |              |    |
| Girokopiniai prietaisai: aviahorizontas, orlaivio padėties indikatoriai, krypties rodiklis, posūkio ir slydimo rodiklis, apsisukimo koordinavimo įrenginys; |             |              |    |
| Kompasai: magnetinis, distancinis;                                                                                                                          |             |              |    |
| Vibracijos indikavimo sistemos – HUMS;                                                                                                                      |             |              |    |
| Kitų orlaivio sistemų rodmenys.                                                                                                                             |             |              |    |
| 12.7.2 Aviacijos elektronikos sistemos                                                                                                                      | 1           | 1            | —  |
| Sistemų prietaisų išdėstymas ir veikimo principų pagrindai:                                                                                                 |             |              |    |
| Automatinis skrydžio valdymas (ATA 22);                                                                                                                     |             |              |    |
| Ryšio sistemos (ATA 23);                                                                                                                                    |             |              |    |
| Navigacijos sistemos (ATA 34).                                                                                                                              |             |              |    |
| <b>12.8 Elektros energija (ATA 24)</b>                                                                                                                      | 1           | 3            | —  |
| Baterijų įmontavimas ir veikimo principas;                                                                                                                  |             |              |    |
| Pastovios srovės tiekimas, kintamos srovės tiekimas;                                                                                                        |             |              |    |
| Avarinis energijos tiekimas;                                                                                                                                |             |              |    |
| Įtampos reguliavimas, grandinių apsauga;                                                                                                                    |             |              |    |
| Energijos paskirstymas;                                                                                                                                     |             |              |    |
| Keitikliai, transformatoriai, lygintuvai;                                                                                                                   |             |              |    |
| Išorinis/antžeminis energijos tiekimas.                                                                                                                     |             |              |    |
| <b>12.9 Prietaisai ir įranga (ATA 25)</b>                                                                                                                   |             |              |    |
| a)                                                                                                                                                          | 2           | 2            | —  |
| Reikalavimai avarinei įrangai;                                                                                                                              |             |              |    |

|                                                        | Žinių lygis |              |    |
|--------------------------------------------------------|-------------|--------------|----|
|                                                        | A3<br>A4    | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai;        |             |              |    |
| Pakėlimo sistemos.                                     |             |              |    |
| b)                                                     | 1           | 1            | —  |
| Avarinės plaukiojančios gelbėjimo priemonės;           |             |              |    |
| Salono išdėstymas, krovinio tvirtinimo įranga;         |             |              |    |
| Įrangos išdėstymas;                                    |             |              |    |
| Salono įranga.                                         |             |              |    |
| <b>12.10 Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)</b>            | 1           | 3            | —  |
| Gaisro ir dūmų aptikimo ir išpėjimo sistemos;          |             |              |    |
| Gaisro gesinimo sistemos;                              |             |              |    |
| Sistemų patikrinimas.                                  |             |              |    |
| <b>12.11 Degalų sistema (ATA 28)</b>                   | 1           | 3            | —  |
| Sistemos išdėstymas;                                   |             |              |    |
| Degalų talpyklos;                                      |             |              |    |
| Degalų tiekimo sistemos;                               |             |              |    |
| Degalų nupylimas ore, vėdinimas, išpylimas savitaka;   |             |              |    |
| Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;               |             |              |    |
| Rodmenys ir išpėjimo sistema;                          |             |              |    |
| Degalų pripylimas ir degalų išpylimas.                 |             |              |    |
| <b>12.12 Hidraulinė sistema (ATA 29)</b>               | 1           | 3            | —  |
| Sistemos išdėstymas;                                   |             |              |    |
| Hidrauliniai skysčiai;                                 |             |              |    |
| Hidrauliniai bakai ir akumulatoriai;                   |             |              |    |
| Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis; |             |              |    |
| Avarinio slėgio sudarymas;                             |             |              |    |
| Slėgio ribojimas;                                      |             |              |    |
| Slėgio paskirstymas;                                   |             |              |    |
| Rodmenys ir pavojaus išpėjimo sistema;                 |             |              |    |
| Sąsajos su kitomis sistemomis.                         |             |              |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Žinių lygis |              |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | A3<br>A4    | B1.3<br>B1.4 | B2 |
| <b>12.13 Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)</b><br>Ledo susidarymas, klasifikavimas ir atpažinimas;<br>Apsisaugojimo nuo apledėjimo sistema/ledo šalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro ir cheminė;<br>Lietaus vandenį atstumiančios medžiagos ir vandens šalinimas;<br>Zondų ir drenų šildymas. | 1           | 3            | —  |
| <b>12.14 Važiuklė (ATA 32)</b><br>Konstrukcija, smūgio slopinimas;<br>Važiuklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;<br>Rodmenys ir įspėjimo sistema;<br>Ratai, padangos, stabdžiai;<br>Priekinio rato valdymas;<br>Slidės, plūdės.                                                  | 2           | 3            | —  |
| <b>12.15 Žibintai (ATA 33)</b><br>Išorės: navigaciniai žiburiai, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;<br>Vidaus: salono, įgulos kabinos, krovinių skyrius;<br>Avarinis apšvietimas.                                                                                                | 2           | 3            | —  |
| <b>12.16 Suspausto oro/vakuumo sistemos (ATA 36)</b><br>Sistemos išdėstymas;<br>Šaltiniai: variklis, kompresorius, rezervuarai, antžeminis tiekimas;<br>Slėgio ribojimas;<br>Paskirstymas;<br>Rodmenys ir įspėjimo sistema;<br>Sąsajos su kitomis sistemomis.                                        | 1           | 3            | —  |

## 13 MODULIS. ORLAIVIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A           | B1 | B2 |
| <b>13.1 Skrydžio teorija</b><br>a) Orlaivio aerodinamika ir valdymas<br>Veikimo principas ir poveikis:<br>— posvyrio valdymas: eleronai ir spoileriai;<br>— polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir anties tipo schema;<br>— pokrypio valdymas, vairų ribotuvai; | —           | —  | 1  |

|                                                                                                         | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                         | A           | B1 | B2 |
| Valdymas naudojant aukščio vairus elevonus ir krypties vairus;                                          |             |    |    |
| Keliamąją jėgą didinantys įrenginiai, plyšiai, priešsparniai, užsparniai;                               |             |    |    |
| Pasipriešinimą didinantys įrenginiai, spoileriai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;         |             |    |    |
| Trimerių, servotrimerių, valdymo paviršių nuokrypio valdymas ir poveikis.                               |             |    |    |
| b) <i>Skrydis dideliu greičiu</i>                                                                       | —           | —  | 1  |
| Garso greitis, skrydis ikigarsiniu, transgarsiniu ir viršgarsiniu greičiu;                              |             |    |    |
| Macho skaičius, kritinis Macho skaičius.                                                                |             |    |    |
| c) <i>Keliamojo sraigto aerodinamika</i>                                                                | —           | —  | 1  |
| Terminologija;                                                                                          |             |    |    |
| Ciklinio žingsnio, bendrojo žingsnio ir reaktyvinio momento kompensavimo veikimo principas ir poveikis. |             |    |    |
| <b>13.2 Sklandmens konstrukcijos – Bendrosios sąvokos</b>                                               |             |    |    |
| a)                                                                                                      | —           | —  | 1  |
| Konstruktinių sistemų pagrindai.                                                                        |             |    |    |
| b)                                                                                                      | —           | —  | 2  |
| Zonų ir skyrių nustatymo sistemos;                                                                      |             |    |    |
| Orlaivio metalizacija;                                                                                  |             |    |    |
| Apsauga nuo žaibo iškrovos.                                                                             |             |    |    |
| <b>13.3 Automatinis skrydžio valdymas (ATA 22)</b>                                                      | —           | —  | 3  |
| Automatinio skrydžio valdymo pagrindai, įskaitant veikimo principus ir naudojamą terminologiją;         |             |    |    |
| Valdymo signalų apdorojimas;                                                                            |             |    |    |
| Darbo režimai: posvyrio, polinkio ir pokrypio kanalai;                                                  |             |    |    |
| Krypinėjimo slopintuvai;                                                                                |             |    |    |
| Stabilumo didinimo sistemos sraigtasparniuose;                                                          |             |    |    |
| Automatinis trimerių valdymas;                                                                          |             |    |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | A           | B1 | B2 |
| <p>Autopiloto pagalbinės navigacijos priemonės;</p> <p>Automatinės traukos reguliavimo sistemos;</p> <p>Automatinės tūpimo sistemos: veikimo principai ir kategorijos, darbo režimas, artėjimas, tūptinės nuolydis, tūpimas, išėjimas į antrą ratą, sistemos stebėjimas ir gedimų sąlygos.</p> <p><b>13.4 Ryšiai/Navigacija (ATA 23/34)</b></p> <p>Perdavimo radijo bangomis pagrindai, antenos, perdavimo kanalai, ryšys, imtuvas ir siųstuvas;</p> <p>Išvardytų sistemų darbo principai:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>— ultratrumpųjų bangų (VHF) radijo ryšys,</li> <li>— trumpųjų bangų (HF) radijo ryšys,</li> <li>— audiosistema,</li> <li>— avarinis vietos nustatymo siųstuvas,</li> <li>— įgulos kabinos savirašis,</li> <li>— visakryptis radijo švyturys (VOR),</li> <li>— automatinis radijo kompasas (ADF),</li> <li>— tūpimo pagal prietaisus sistema (ILS),</li> <li>— mikrobangė tūpimo sistema (MLS),</li> <li>— komandinis prietaisas; tolimatis (DME),</li> <li>— labai žemo dažnio ir hiperbolinės navigacijos sistema (VLF/Omega),</li> <li>— doplerinės navigacijos sistema,</li> <li>— zoninės navigacijos sistema, RNAV sistema,</li> <li>— skrydžio valdymo sistemos,</li> <li>— palydovinė padėties nustatymo sistema (GPS), palydovinė navigacijos sistema (GNSS),</li> <li>— inercinė navigacinė sistema (INS),</li> <li>— oro eismo kontrolės atsakiklis, antrinis skrydžių saugumo radiolokatorius,</li> <li>— oro eismo pavojaus ir susidūrimų vengimo sistema (TCAS),</li> <li>— meteorologinis radaras,</li> <li>— radijo aukštimalis,</li> <li>— ARINC ryšio ir pranešimo sistema.</li> </ul> <p><b>13.5 Elektros energija (ATA 24)</b></p> <p>Baterijų įmontavimas ir naudojimas;</p> <p>Nuolatinės srovės tiekimas;</p> <p>Kintamos srovės tiekimas;</p> <p>Avarinės elektros energijos tiekimas.</p> | —           | —  | 3  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | —           | —  | 3  |

|                                                                                                                                           | Žinių lygis |    |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                           | A           | B1 | B2 |
| Įtampos reguliavimas;                                                                                                                     |             |    |    |
| Energijos paskirstymas;                                                                                                                   |             |    |    |
| Keitikliai, transformatoriai, lygintuvai;                                                                                                 |             |    |    |
| Grandinių apsauga;                                                                                                                        |             |    |    |
| Išorinis/antžeminis energijos tiekimas.                                                                                                   |             |    |    |
| <b>13.6 Prietaisai ir įranga (ATA 25)</b>                                                                                                 | —           | —  | 3  |
| Reikalavimai elektroninei avarinei įrangai;                                                                                               |             |    |    |
| Salono pramogų įranga.                                                                                                                    |             |    |    |
| <b>Orlaivio vairai (ATA 27)</b>                                                                                                           |             |    |    |
| a)                                                                                                                                        | —           | —  | 1  |
| Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas, spoileris;                                                               |             |    |    |
| Valdymas trimeriais;                                                                                                                      |             |    |    |
| Aktyvus valdymo sistemos apkrovos keitimas;                                                                                               |             |    |    |
| Keliamąją jėgą didinantys įrenginiai;                                                                                                     |             |    |    |
| Keliamąją jėgą mažinantys įrenginiai, oro stabdžiai;                                                                                      |             |    |    |
| Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, pneumatinis;                                                                                    |             |    |    |
| Dirbtinė valdymo svertų apkrova, kryptinėjimo slopintuvas, balansavimas pagal Macho skaičių, krypties vairo ribotuvas, vairų fiksatoriai; |             |    |    |
| Smukos išpėjamoji sistema.                                                                                                                |             |    |    |
| b)                                                                                                                                        | —           | —  | 2  |
| Sistemos valdymas: elektrinis, elektroninis.                                                                                              |             |    |    |
| <b>13.8 Prietaisų sistemos (ATA 31)</b>                                                                                                   | —           | —  | 2  |
| Klasifikacija;                                                                                                                            |             |    |    |
| Atmosfera;                                                                                                                                |             |    |    |
| Terminologija;                                                                                                                            |             |    |    |
| Slėgio matavimo įranga ir sistemos;                                                                                                       |             |    |    |
| Dinaminio slėgio sistemos;                                                                                                                |             |    |    |
| Aukštimačiai;                                                                                                                             |             |    |    |
| Variometrai;                                                                                                                              |             |    |    |
| Greitmatės;                                                                                                                               |             |    |    |
| Machometras;                                                                                                                              |             |    |    |
| Aukščio parodymo/išpėjimo sistemos;                                                                                                       |             |    |    |
| Oro duomenų kompiuteriai;                                                                                                                 |             |    |    |
| Pneumatinių prietaisų sistemos;                                                                                                           |             |    |    |
| Tiesioginio matavimo slėgio ir temperatūros rodikliai;                                                                                    |             |    |    |
| Temperatūros nustatymo sistema;                                                                                                           |             |    |    |
| Degalų kiekio nustatymo sistema;                                                                                                          |             |    |    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Žinių lygis |    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | A           | B1 | B2 |
| <p>Giroskopinių reiškinių pagrindai;</p> <p>Aviahorizontas;</p> <p>Posūkio ir slydimo rodiklis;</p> <p>Krypties giroskopas;</p> <p>Žemės artėjimo išpėjimo sistema;</p> <p>Kompasų sistemos;</p> <p>Skrydžio duomenų įrašymo sistemos;</p> <p>Elektroninės skrydžio prietaisų sistemos;</p> <p>Išpėjimo prietaisų sistemos, įskaitant pagrindines išpėjimo sistemas ir centralizuotus išpėjimo prietaisų skydus;</p> <p>Smukos išpėjimo sistema ir atakos kampo rodiklis;</p> <p>Vibracijos matavimas ir indikacija.</p> |             |    |    |
| <p><b>13.9 Žibintai (ATA 33)</b></p> <p>Išorės: navigaciniai žiburiai, susidūrimo išpėjamosios, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;</p> <p>Vidaus: salono, įgulos kabinos, krovinių skyrius;</p> <p>Avarinis apšvietimas.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                         | —           | —  | 3  |
| <p><b>13.10 Vidinės orlaivio techninės priežiūros sistemos (ATA 45)</b></p> <p>Centriniai techninės priežiūros kompiuteriai;</p> <p>Duomenų įvedimo sistema;</p> <p>Elektroninės bibliotekos sistema;</p> <p>Spausdinimas;</p> <p>Konstrukcijos stebėjimas (leistinų paklaidų stebėjimas).</p>                                                                                                                                                                                                                           | —           | —  | 2  |

## 14 MODULIS. VARIKLIAI

|                                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <p><b>14.1 Turbininiai varikliai</b></p> <p>a)</p> <p>Turboreaktyvinių, turboventiliatorinių, turboveleninių ir turbosraiginių variklių konstrukcija ir veikimo principas.</p> <p>b)</p> <p>Elektroninės variklio valdymo ir degalų dozavimo sistemos (FADEC).</p> | —           | —  | 1  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                    | —           | —  | 2  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <b>14.2 Variklio darbo kontrolės sistemos</b><br><br>Dujų temperatūra už turbinos/turbinos dujų tarppakopinė temperatūra;<br><br>Variklio sūkiai;<br><br>Variklio traukos indikacijos: variklio suspaudimo laipsnis, dujų slėgio už turbinos ar dujų slėgio reaktyvinėje tūtoje sistemos;<br><br>Alyvos slėgis ir temperatūra;<br><br>Degalų slėgis, temperatūra ir sąnaudos;<br><br>Įsiurbimo slėgis;<br><br>Variklio sukimo momentas;<br><br>Oro sraigo greitis. | —           | —  | 2  |

## 15 MODULIS. DUJŲ TURBININIS VARIKLIS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Žinių lygis |    |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A           | B1 | B2 |
| <b>15.1 Pagrindai</b><br><br>Potencinė energija, kinetinė energija, Niutono dėsniai, izobarinis procesas;<br><br>Jėgos, darbo, galios, energijos, greičio, pagreičio ryšys;<br><br>Turboreaktyvinių, turboventiliatorinių, turboveleninių ir turbosraigtinių variklių konstrukcija ir veikimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1           | 2  | —  |
| <b>15.2 Variklio charakteristikos</b><br><br>Pilnoji trauka, naudinga trauka, kritinio skerspjuvio reaktyvinės tūtos trauka, traukos paskirstymas, atstojamoji trauka, arklio jėgomis išreikšta trauka, ekvivalentinė veleno galia arklio jėgomis, specifinės degalų sąnaudos;<br><br>Variklio naudingumo koeficientas;<br><br>Dvikontūriškumo laipsnis ir variklio suspaudimo laipsnis;<br><br>Dujų srauto slėgis, temperatūra ir greitis;<br><br>Variklio nominali trauka, statinė trauka, greičio, aukščio ir karšto klimato įtaka, nuo temperatūros ir slėgio mažai priklausanti trauka, apribojimai. | —           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Žinių lygis |    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A           | B1 | B2 |
| <b>15.3 Oro įsiurbimo difuzorius</b><br>Kompresoriaus oro įsiurbimo kanalai;<br>Įvairių įsiurbimo difuzorių konfigūracijų poveikis;<br>Apsauga nuo apledėjimo.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 2           | 2  | —  |
| <b>15.4 Kompresoriai</b><br>Ašinis ir išcentrinis kompresoriai;<br>Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas bei pritaikymas;<br>Ventiliatoriaus balansavimas;<br>Veikimo principas;<br>Srauto atitrūkimas nuo kompresoriaus mentelių ir pompažas;<br>Oro srauto reguliavimo būdai: išleidimo vožtuvai, reguliuojamos įsiurbimo difuzoriaus mentelės, reguliuojamos statoriaus mentelės, besisukančio statoriaus mentelės;<br>Kompresoriaus suspaudimo laipsnis. | 1           | 2  | —  |
| <b>15.5 Degimo kamera</b><br>Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1           | 2  | —  |
| <b>15.6 Turbina</b><br>Skirtingų tipų turbinų mentelių veikimo principas ir požymiai;<br>Mentelių tvirtinimas prie rotorius;<br>Turbinos nukreipiančiosios mentelės;<br>Turbinos mentelių įtempimo ir valkšnumo priežastys ir poveikis.                                                                                                                                                                                                                            | 2           | 2  | —  |
| <b>15.7 Išmetimo tūta</b><br>Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas;<br>Siaurėjanti, plėtėjanti ir kintamo skerspjūvio tūtos;<br>Variklio triukšmo slopinimas;<br>Traukos reverso įrenginiai.                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1           | 2  | —  |
| <b>15.8 Guoliai ir sandarinimas</b><br>Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | —           | 2  | —  |
| <b>15.9 Tepalai ir degalai</b><br>Savybės ir specifikacijos;<br>Degalų priedai;<br>Saugumo priemonės.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Žinių lygis |    |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | A           | B1 | B2 |
| <b>15.10 Tepimo sistema</b><br>Sistemos veikimo principas, išdėstymas ir komponentai.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 1           | 2  | —  |
| <b>15.11 Degalų sistema</b><br>Variklio reguliavimo ir degalų dozavimo sistemų, įskaitant elektroninę variklio valdymo sistemą, veikimas (FADEC);<br>Sistemos išdėstymas ir komponentai.                                                                                                                                                                                                                                                | 1           | 2  | —  |
| <b>15.12 Oro sistema</b><br>Variklio oro paskirstymo ir apsaugos nuo apledėjimo sistemų, įskaitant vidaus vėdinimą, sandarinimą ir išorinį oro tiekimą, veikimas.                                                                                                                                                                                                                                                                       | 1           | 2  | —  |
| <b>15.13 Paleidimo ir uždegimo sistemos</b><br>Variklio paleidimo sistemos ir jos komponentų veikimo principas;<br>Uždegimo sistema ir jos komponentai;<br>Techninės priežiūros saugos reikalavimai.                                                                                                                                                                                                                                    | 1           | 2  | —  |
| <b>15.14 Variklio darbo kontrolės (indikacijos) sistemos</b><br>Dujų temperatūra už turbinos/Turbinos dujų tarppakopinė temperatūra;<br>Variklio traukos rodmenys: variklio suspaudimo laipsnis, dujų slėgio už turbinos ar dujų slėgio reaktyvinėje tūtoje kontrolės sistemos;<br>Tepalo slėgis ir temperatūra;<br>Degalų slėgis ir srautas;<br>Variklio sūkliai;<br>Vibracijos matavimas ir indikacija;<br>Sukimo momentas;<br>Galia. | 1           | 2  | —  |
| <b>15.15 Galios didinimo sistemos</b><br>Veikimo principas ir naudojimas;<br>Vandens įpurškimas, vandens ir metanolio mišinys;<br>Forsažas.                                                                                                                                                                                                                                                                                             | —           | 1  | —  |
| <b>15.16 Turbosraigtiniai varikliai</b><br>Aerodinaminio ryšio/laisvos turbinos ir pavara sujungtos turbinos;<br>Reduktoriai;<br>Integruotas variklio ir oro sraigto regulatorius;<br>Per didelių sūkių saugos sistema.                                                                                                                                                                                                                 | 1           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A           | B1 | B2 |
| <b>15.17 Turbovelėniniai varikliai</b><br>Išdėstymas, pavarų sistemos, reduktoriai, sankabos, valdymo sistemos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1           | 2  | —  |
| <b>15.18 Pagalbinės jėgainės (APU)</b><br>Paskirtis, veikimo principas, apsaugos sistemos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 1           | 2  | —  |
| <b>15.19 Variklių montavimas (tvirtinimas)</b><br>Priešgaisrinių pertvarų konstrukcija, variklių gaubtai, triukšmo slopinimo plokštės, variklio tvirtinimo mazgai, antivibraciniai tvirtinimo elementai, žarnos, vamzdžiai, maitinimo linijos, jungtys, laidų pynės, valdymo lynai ir traukės, pakėlimo taškai ir drenazas.                                                                                                      | 1           | 2  | —  |
| <b>15.20 Priešgaisrinės sistemos</b><br>Ugnies aptikimo ir gesinimo sistemų veikimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1           | 2  | —  |
| <b>15.21 Variklio priežiūra ir antžeminis veikimas</b><br>Paleidimas ir antžeminis išbandymas;<br>Variklio išvystomos galios ir parametrų aiškinimas;<br>Tendencijų (įskaitant tepalo analizę, vibraciją ir slėgio kitimą) stebėjimas;<br>Variklio ir jo komponentų tikrinimas pagal gamintojo nurodytus kriterijus, leistinus nuokrypius ir duomenis;<br>Kompresoriaus plovimas/valymas;<br>Pašalinių objektų sukelti defektai. | 1           | 3  | —  |
| <b>15.22 Variklio laikymas ir konservavimas</b><br>Variklio ir pagalbinių įrenginių/sistemų konservavimas ir iškonservavimas.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | —           | 2  | —  |

## 16 MODULIS. STŪMOKLINIS VARIKLIS

|                                                                                                                                                                                                                                                      | Žinių lygis |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                      | A           | B1 | B2 |
| <b>16.1 Pagrindai</b><br>Mechaninis, šiluminis ir tūrinis naudingumo koeficientas;<br>Veikimo principai – dvitaktis, keturtaktis, benzininis, dyzelinis;<br>Darbinis tūris ir suspaudimo laipsnis;<br>Variklio konfigūracija ir uždegimo eiliškumas. | 1           | 2  | —  |
| <b>16.2 Variklio galia</b><br>Galios apskaičiavimas ir matavimas;<br>Variklio galiai įtakos turintys veiksniai;<br>Mišiniai/liesinimas, uždegimo ankstinimas.                                                                                        | 1           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                     | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                     | A           | B1 | B2 |
| <b>16.3 Variklio konstrukcija</b><br>Cilindrų blokas, alkūninis velenas, paskirstymo velenai, karteris;<br>Papildomų agregatų pavaros;<br>Stūmoklinė grupė;<br>Švaistikliai, įsiurbimo ir išmetimo kolektoriai;<br>Vožtuvų mechanizmai;<br>Oro sraigto reduktorius. | 1           | 2  | —  |
| <b>16.4 Variklio degalų sistemos</b>                                                                                                                                                                                                                                |             |    |    |
| <b>16.4.1 Karbiuratorius</b><br>Tipai, konstrukcija ir veikimo principas;<br>Apledėjimas ir šildymas.                                                                                                                                                               | 1           | 2  | —  |
| <b>16.4.2 Degalų įpurškimo sistemos</b><br>Tipai, konstrukcija ir veikimo principas.                                                                                                                                                                                | 1           | 2  | —  |
| <b>16.4.3 Elektroninė variklio valdymo sistema</b><br>Variklio reguliavimo ir degalų dozavimo sistemų, įskaitant elektroninę variklio valdym sistemą, veikimas (FADEC).                                                                                             | 1           | 2  | —  |
| <b>16.5 Paleidimo ir uždegimo sistemos</b><br>Paleidimo sistemos;<br>Magnetų tipai, konstrukcija ir veikimo principas;<br>Aukštos įtampos laidai, uždegimo žvakės;<br>Žemos ir aukštos įtampos sistemos.                                                            | 1           | 2  | —  |
| <b>16.6 Įsiurbimo, išmetimo ir aušinimo sistemos</b><br>Oro įsiurbimo sistemų konstrukcija ir veikimo principas;<br>Išmetimo sistemos ir variklio aušinimo sistemos –aušini-mas oru ir vandeniu.                                                                    | 1           | 2  | —  |
| <b>16.7 Įpūtimas/turboįpūtimas</b><br>Įpūtimo principas ir tikslas bei jo įtaka variklio paramet-rams;<br>Įpūtimo/turboįpūtimo sistemų konstrukcija ir veikimo pri-ncipas;<br>Terminologija;<br>Valdymo sistemos;<br>Sistemos apsauga.                              | 1           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Žinių lygis |    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A           | B1 | B2 |
| <b>16.8 Tepalai ir degalai</b><br>Savybės ir specifikacijos;<br>Degalų priedai;<br>Saugos priemonės.                                                                                                                                                                                                           | 1           | 2  | —  |
| <b>16.9 Tepimo sistema</b><br>Sistemos veikimas, išdėstymas ir komponentai.                                                                                                                                                                                                                                    | 1           | 2  | —  |
| <b>16.10 Variklio darbo kontrolės sistemos</b><br>Variklio sukiai;<br>Cilindro galvutės temperatūra;<br>Aušinimo skysčio temperatūra;<br>Alyvos slėgis ir temperatūra;<br>Išmetamų dujų temperatūra;<br>Degalų slėgis ir sąnaudos;<br>Įpūtimo slėgis.                                                          | 1           | 2  | —  |
| <b>16.11 Variklio tvirtinimas</b><br>Priešgaisrinių pertvarų konstrukcija, variklių gaubtai, triukšmo slopinimo plokštės, variklio tvirtinimo mazgai, antivibraciniai tvirtinimo elementai, žarnos, vamzdžiai, maitinimo linijos, jungtys, laidų pynės, valdymo lynai ir traukės, pakėlimo taškai ir drenažas. | 1           | 2  | —  |
| <b>16.12 Variklio priežiūra ir antžeminis veikimas</b><br>Paleidimas ir antžeminis išbandymas;<br>Variklio galingumo ir parametrų aiškinimas;<br>Variklio ir jo komponentų tikrinimas pagal gamintojo nurodytus kriterijus, leistinus nuokrypius ir duomenis.                                                  | 1           | 3  | —  |
| <b>16.13 Variklio laikymas ir konservavimas</b><br>Variklio ir pagalbinių įrenginių/sistemų konservavimas ir iškonservavimas.                                                                                                                                                                                  | —           | 2  | —  |

## 17 MODULIS. ORO SRAIGTAS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Žinių lygis |    |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | A           | B1 | B2 |
| <b>17.1 Pagrindai</b><br>Mentės elemento teorija;<br>Didelis/mažas mentės kampas, reverso kampas, atakos kampas, sukimosi greitis;<br>Oro sraigto slydimas;<br>Aerodinaminė, išcentrinė ir traukos jėgos;<br>Sukimo momentas;<br>Santykinis oro srauto tekėjimas mentės atakos kampo atžvilgiu;<br>Vibracija ir rezonansas. | 1           | 2  | —  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Žinių lygis |    |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | A           | B1 | B2 |
| <b>17.2 Oro sraigto konstrukcija</b><br>Medinių, sudėtinių ir metalinių oro sraigtų konstravimo būdai ir naudojamos medžiagos;<br>Mentės padėtis, mentės šaknis, mentės pilvelis, mentės nugarėlė ir stebulė;<br>Fiksuoto žingsnio, keičiamo žingsnio, pastoviųjų sūkių oro sraigtai;<br>Oro sraigto/oro sraigto aptako sumontavimas. | 1           | 2  | —  |
| <b>17.3 Oro sraigto žingsnio keitimo mechanizmas</b><br>Oro sraigto sūkių kontrolės ir žingsnio keitimo būdai, mechaninis ir elektrinis/elektroninis;<br>Pasukimas pasraučiu ir stabdymo padėtis;<br>Per didelių sūkių apsaugos sistema.                                                                                              | 1           | 2  | —  |
| <b>17.4 Oro sraigtų sinchronizavimas</b><br>Sinchronizavimas ir fazių sinchronizavimo įrengimai.                                                                                                                                                                                                                                      | —           | 2  | —  |
| <b>17.5 Oro sraigto apsauga nuo apledėjimą</b><br>Ledo šalinimo skysčiu ir elektra įranga.                                                                                                                                                                                                                                            | 1           | 2  | —  |
| <b>17.6 Oro sraigto techninė priežiūra</b><br>Statinis ir dinaminis balansavimas;<br>Mentės bendrakūgiškumo reguliavimas;<br>Mentės pažeidimo, erozijos, korozijos, pažeidimo nuo smūgio, išsiloksniavimo įvertinimas;<br>Oro sraigto priežiūros/remonto planas;<br>Oro sraigto variklinis režimas.                                   | 1           | 3  | —  |
| <b>17.7 Oro sraigto saugojimas ir konservavimas</b><br>Oro sraigto konservavimas ir konservavimo medžiagų pašalinimas.                                                                                                                                                                                                                | 1           | 2  | —  |

*II priedėlis***Pagrindiniai egzaminų tvarkos reikalavimai**

1. *Egzaminų standartizavimas*
  - 1.1 Visi pagrindiniai egzaminai turi būti vykdomi naudojant klausimus su atsakymų variantais ir tekstinius klausimus, kaip nurodyta toliau.
  - 1.2 Kiekvieno klausimo su atsakymų variantais turi būti pateikti 3 atsakymo variantai, iš kurių vienas turi būti teisingas, ir pagal kiekvieną modulį pareiškėjui turi būti skirtos vidutiniškai 75 sekundės atsakyti į kiekvieną klausimą.
  - 1.3 Atsakymas į kiekvieną tekstinį klausimą turi būti pateiktas raštu ir pareiškėjui turi būti skirta vidutiniškai 20 minučių atsakyti į kiekvieną klausimą.
  - 1.4 Tinkami tekstiniai klausimai turi būti pateikti ir įvertinti naudojant 66 dalies I priede nurodytus 7, 9 ir 10 modulius.
  - 1.5 Į kiekvieną klausimą turi būti pateiktas standartinis atsakymas, kuris apima visus žinomus alternatyvius atsakymus, tinkančius kitiems poskyriams.
  - 1.6 Standartinis atsakymas suskirstomas į svarbių aspektų, vadinamųjų raktinių punktų, sąrašą.
  - 1.7 66 dalies modulių egzaminų teigiamas įvertinimas pagal klausimus su atsakymų variantais yra 75 %.
  - 1.8 Kiekvieno tekstinio klausimo teigiamas įvertinimas yra 75 %, t. y. pareiškėjo atsakyme turi būti 75 % reikalaujamų tame klausime minimų raktinių punktų ir negali būti padaryta esminės klaidos būtino raktinio punkto atžvilgiu.
  - 1.9 Jeigu neišlaikoma klausimų su atsakymų variantais arba tekstinių klausimų egzamino dalis, pakartoti reikia tik klausimų arba tekstinę egzamino dalį.
  - 1.10 Sprendžiant, ar pareiškėjas išlaikė egzaminą, neigiamų taškų sistemos naudoti neleidžiama.
  - 1.11 Visų 66 dalies modulių, sudarančių atitinkamą techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį kategoriją arba pakategoriją, egzaminus reikia perlaikyti ne vėliau kaip po 5 metų neišlaikius pirmojo modulio egzamino, išskyrus 1.12 punkte nurodytą atvejį. Tam tikro modulio neišlaikytą egzaminą galima perlaikyti ne anksčiau po 90 dienų nuo šio modulio neišlaikyto egzamino datos, išskyrus tuos atvejus, kai pagal 147 dalį licencijuota techninės priežiūros mokymo organizacija rengia neišlaikyto modulio egzamino atitinkamų dalykų kurso kartojimą ir neišlaikyto modulio egzaminas gali būti perlaikytas per 30 dienų.
  - 1.12 1.11 punkte nurodytas 5 metų laikotarpis negalioja tiems moduliams, kurie atitinka daugiau kaip vieną techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį kategoriją arba pakategoriją ir šių modulių egzaminai buvo išlaikyti anksčiau kaip vienos kategorijos ar pakategorio egzamino dalis.
2. *Klausimų I priedėlio 66 dalies moduliams skaičius*
  - 2.1 1 modulis – matematika:

A kategorija – 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 20 min.

B1 kategorija – 30 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.

B2 kategorija – 30 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.
  - 2.2 2 modulis – fizika:

A kategorija – 30 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.

B1 kategorija – 50 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

B2 kategorija – 50 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.
  - 2.3 3 modulis – elektrotechnikos pagrindai:

A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.

B1 kategorija – 50 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

B2 kategorija – 50 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

- 2.4 4 modulis – elektronikos pagrindai:  
A kategorija – nėra.  
B1 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.  
B2 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 50 min.
- 2.5 5 modulis – skaitmeninė technika ir elektroninių prietaisų sistemos:  
A kategorija – 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 20 min.  
B1.1 ir B1.3 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 50 min.  
B1.2 ir B1.4 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.  
B2 kategorija – 70 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.
- 2.6 6 modulis – medžiagos ir jų komponentai:  
A kategorija – 50 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.  
B1 kategorija – 70 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.  
B2 kategorija – 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 75 min.
- 2.7 7 modulis – techninė priežiūra:  
A kategorija – 70 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas: 90 + 40 min.  
B1 kategorija – 80 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas: 100 + 40 min.  
B2 kategorija – 60 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas: 75 + 40 min.
- 2.8 8 modulis – aerodinamikos pagrindai:  
A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.  
B1 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.  
B2 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.
- 2.9 9 modulis – žmogiškieji veiksniai:  
A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 25 + 20 min.  
B1 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 25 + 20 min.  
B2 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 25 + 20 min.
- 2.10 10 modulis – oro teisė:  
A kategorija – 30 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 40 + 20 min.  
B1 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 50 + 20 min.  
B2 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 50 + 20 min.
- 2.11 11a modulis – lėktuvų su turbininiais varikliais aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:  
A kategorija – 100 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 125 min.  
B1 kategorija – 130 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 165 min.  
B2 kategorija – nėra.
- 2.12 11b modulis – sraigtasparnių su stūmokliniais varikliais aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:  
A kategorija – 70 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.  
B1 kategorija – 100 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 125 min.  
B2 kategorija – nėra.
- 2.13 12 modulis – sraigtasparnių aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:  
A kategorija – 90 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 115 min.  
B1 kategorija – 115 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 145 min.  
B2 kategorija – nėra.

- 2.14 13 modulis – orlaivių aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:  
A kategorija – nėra.  
B1 kategorija – nėra.  
B2 kategorija – 130 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 165 min.
- 2.15 14 modulis – varikliai:  
A kategorija – nėra.  
B1 kategorija – nėra.  
B2 kategorija – 25 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 30 min.
- 2.16 15 modulis – dujų turbininis variklis:  
A kategorija – 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 75 min.  
B1 kategorija – 90 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 115 min.  
B2 kategorija – nėra.
- 2.17 16 modulis – stūmoklinis variklis:  
A kategorija – 50 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.  
B1 kategorija – 70 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.  
B2 kategorija – nėra.
- 2.18 17 modulis – oro sraigtas:  
A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.  
B1 kategorija – 30 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.  
B2 kategorija – nėra.
-

## III priedėlis

**Orlaivio tipo mokymo kursas ir egzaminų tvarkos reikalavimai**1. *Orlaivio tipo mokymo kurso lygmenys*

Toliau aprašyti lygmenys apibrėžia tikslus, kuriuos reikia pasiekti tam tikroje mokymo pakopoje.

## 1 lygmuo Bendras įvadas

Trumpa sklandmens, sistemų ir variklių apžvalga, kaip ji pateikta techninės priežiūros žinyno sistemų aprašymo skyriuje.

1. Mokymo kurso tikslai: baigęs kursą, studentas sugeba atpažinti saugos priemones, susijusias su sklandmeniu, jo sistemomis ir varikliais.
2. Nustatyti techninio aptarnavimo tvarką, kuri yra svarbi sklandmeniui, jo sistemoms ir varikliams.
3. Apibūdinti svarbiausių orlaivio sistemų išdėstymą.
4. Apibūdinti orlaivio variklių išdėstymą ir jų charakteristikas.
5. Atpažinti kartu su orlaiviu naudojamus specialius įrankius ir kontrolės prietaisus.

## 2 lygmuo Stovėjimo aikštelė ir tranzitas

Sistemų pagrindų apžvalga: valdymo elementai, rodikliai, pagrindiniai komponentai, įskaitant jų vietą ir paskirtį, aptarnavimas ir nesudėtingų gedimų šalinimas.

Mokymo kurso tikslai: be žinių, įgytų išklausus 1 lygmens kursą Bendras įvadas, studentas, baigęs 2 lygmens kursą Stovėjimo aikštelė ir tranzitas, papildomai gali:

1. Išvardyti saugos priemones, būtinas atliekant darbus su arba netoli orlaivio, variklių ir sistemų.
2. Parodyti žinias atliekant svarbiausius stovėjimo aikštelės ir tranzito (tarpinio nusileidimo) aptarnavimo darbus, susijusius su toliau išvardytais komponentais:
  - a) durys, langai, liukai;
  - b) elektros srovės tiekimas;
  - c) degalai;
  - d) pagalbinė jėgainė (APU);
  - e) variklis;
  - f) priešgaisrinė apsauga;
  - g) aplinkosaugos kontrolės sistema;
  - h) hidraulinė sistema;
  - i) važiuoklė;
  - j) skrydžio valdymo sistemos;
  - k) vanduo/atliekos;
  - l) deguonies sistema;
  - m) vidinis skrydžio ir techninio aptarnavimo pokalbių įrenginys;
  - n) aviacijos elektronikos sistemos;
  - o) salono įranga/apstatymas.
3. Aprašyti orlaivio ir jo sistemų aptarnavimą, ypač priėjimą prie jų, energijos tiekimą ir šaltinius.
4. Nustatyti pagrindinių komponentų vietą.
5. Apibūdinti įprastą pagrindinių sistemų darbą, įskaitant jų pavadinimus ir sąvokas.
6. Atlikti toliau išvardytų orlaivio sistemų aptarnavimo darbus stovėjimo aikštelėje ir tarpinio nusileidimo metu: degalų, deguonies, hidraulinė, vandens/atliekų sistemos, varikliai, važiuoklė.
7. Įrodyti savo sugebėjimą naudotis įgulos įrašais skrydžio apskaitos žurnaluose ir vidinės gedimų kontrolės sistemos duomenimis (nesudėtingų gedimų šalinimas) bei nustatyti orlaivio tinkamumą skraidyti pagal MEL/CDL.

8. Nurodyti ir naudoti atitinkama literatūra.
9. Atlikti 2 tikslų punkte išvardytų sistemų komponentų pakeitimą.

### 3 lygmuo Techninė priežiūra ir aptarnavimas

Išsamus komponentų, jų veikimo principo ir montavimo vietos aprašymas, jų išėmimas/montavimas, BITE naudojimas ir gedimų šalinimo metodai pagal techninės priežiūros žinyną.

Mokymo kurso tikslai: be žinių, įgytų išklauius 1 ir 2 lygmenų kursą, studentas, baigęs 3 lygmens kursą Techninė priežiūra ir aptarnavimas, papildomai gali:

- a) Atlikti sistemų, variklių, komponentų ir jų veikimo kontrolę kaip nurodytą techninės priežiūros žinyne.
- b) Sukaupias žinias panaudoti priimant sprendimus dėl gedimų diagnostikos ir jų šalinimo techninės priežiūros žinyne nustatytu lygmeniu.
- c) Aprašyti orlaivio tipui būdingų komponentų pakeitimo eigą.

## 2. Orlaivio tipo mokymo kurso reikalavimai

Orlaivio tipo mokymo kursai turi būti sudaryti iš teorinio ir praktinio rengimo dalių.

### 2.1 Teorinio rengimo dalis

Toliau pateiktame mokymo plane pagal tipą nurodytos specifinės mokymo kurso dalys, atitinkančios minimalius reikalavimus. Be to, turi būti išnagrinėtos papildomos mokymo kurso dalys, susijusios su technologiniais pakeitimais.

Mokymo kurso lygmenys atitinka išvardytuosius 1 skyriuje.

Po pirmojo tipo mokymo kurso C kategorijai įgyti, visi kiti kursai turi būti apriboti pirmuoju lygmeniu.

| Įvadinis modulis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| Bendras orlaivių įvadas (matmenys/svoris MTOW ir t. t.)<br>Laikotarpiai/techninės priežiūros tikrinimai<br>Nustatymas į horizontalią padėtį ir svėrimas<br>Vilkimas ir ridenimas<br>Pastatymas ir pritvirtinimas<br>Techninis aptarnavimas<br>Standartiniai technologiniai darbai – tik specifiniai, pagal tipą<br>B2 modulis – saugumo technikos elementai/mechaninės sistemos<br>B1 modulis – saugumo technikos elementai/aviacijos elektronikos sistemos |  |

|                                                       | Lėktuvai su turbininiais varikliais |   | Lėktuvai su stūmokliniais varikliais |   | Sraigatasparniai su turbininiais varikliais |   | Sraigatasparniai su stūmokliniais varikliais |   | Aviacijos elektronikos sistemos |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------|---|--------------------------------------|---|---------------------------------------------|---|----------------------------------------------|---|---------------------------------|
|                                                       | B1                                  | C | B1                                   | C | B1                                          | C | B1                                           | C | B2                              |
| Sraigto menčių bendrakūgiškumas ir vibracijos analizė | —                                   | — | —                                    | — | 3                                           | 1 | 3                                            | 1 | —                               |
| Pavaros                                               | —                                   | — | —                                    | — | 3                                           | 1 | 3                                            | 1 | —                               |
| Sklandmens struktūra                                  | —                                   | — | —                                    | — | 3                                           | 1 | 3                                            | 1 | 1                               |
| Keliamasis sraigtas                                   | —                                   | — | —                                    | — | 3                                           | 1 | 3                                            | 1 | —                               |
| Uodegos sraigtas/sraigto pavara                       | —                                   | — | —                                    | — | 3                                           | 1 | 3                                            | 1 | —                               |
| Sraigto menčių valdymas                               | —                                   | — | —                                    | — | 3                                           | 1 | 3                                            | 1 | —                               |
| Orlaivio konstrukcija                                 | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | 1                               |
| Liemens durys                                         | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |
| Liemuo                                                | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |
| Liemens langai (iluminatoriai)                        | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |
| Sparnas                                               | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |
| Stabilizatoriai                                       | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |
| Valdymo plokštumos                                    | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |
| Gondolos/pilonai                                      | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                           | — | —                                            | — | —                               |

|                                                                      | Lėktuvai su turbininiais varikliais |   | Lėktuvai su stūmokliniais varikliais |   | Sraigtasparniai su turbininiais varikliais |   | Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais |   | Aviacijos elektronikos sistemos |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|---|--------------------------------------|---|--------------------------------------------|---|---------------------------------------------|---|---------------------------------|
|                                                                      | B1                                  | C | B1                                   | C | B1                                         | C | B1                                          | C | B2                              |
| Zonų ir skyrių nustatymo sistemos                                    | 1                                   | 1 | 1                                    | 1 | 1                                          | 1 | 1                                           | 1 | 1                               |
| Oro tiekimo sistema                                                  | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Oro kondicionavimo sistema                                           | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Kabinos sandarumo sistema                                            | 3                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Saugos ir išpėjamieji įrenginiai                                     | 3                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Prietaisų sistemos                                                   | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 3                               |
| Aviacijos elektronikos sistemos                                      | 2                                   | 1 | 2                                    | 1 | 2                                          | 1 | 2                                           | 1 | 3                               |
| Elektros energijos tiekimas                                          | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 3                               |
| Salono įranga ir apstatymas                                          | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | —                               |
| Reikalavimai elektroninei avarinei įrangai ir salono pramogų įrangai | —                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | 3                               |
| Priešgaisrinė apsauga                                                | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Lėktuvo valdymas                                                     | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 2                               |
| Sistemos valdymas: elektrinis/elektroninis                           | 3                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | 3                               |
| Degalų sistema                                                       | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Hidraulinė sistema                                                   | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Apsauga nuo ledo ir lietaus                                          | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Važiuklė                                                             | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Žibintai                                                             | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 3                               |
| Deguoies sistema                                                     | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Suspausto oro/vakuumo sistemos                                       | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | 3                                          | 1 | 3                                           | 1 | 1                               |
| Vanduo atliekos                                                      | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Vidinės techninės priežiūros sistemos                                | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | 3                               |
| <i>Turbininiai varikliai:</i>                                        |                                     |   |                                      |   |                                            |   |                                             |   |                                 |
| Variklių konstrukcija ir veikimo principas                           | —                                   | — | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Variklių charakteristikos                                            | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | 1                               |
| Oro įsiurbimo difuzorius                                             | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Kompresorius                                                         | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Degimo kamera                                                        | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Turbina                                                              | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Išmetimo tūta                                                        | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Guoliai ir sandarinimas                                              | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Degalai ir tepalai                                                   | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Tepimo sistema                                                       | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |

|                                           | Lėktuvai su turbininiais varikliais |   | Lėktuvai su stūmokliniais varikliais |   | Sraigtasparniai su turbininiais varikliais |   | Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais |   | Aviacijos elektronikos sistemos |
|-------------------------------------------|-------------------------------------|---|--------------------------------------|---|--------------------------------------------|---|---------------------------------------------|---|---------------------------------|
|                                           | B1                                  | C | B1                                   | C | B1                                         | C | B1                                          | C | B2                              |
| Degalų sistema                            | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | 1                               |
| Variklio valdymo sistema                  | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | 1                               |
| FADEC                                     | 2                                   | 1 | —                                    | — | 2                                          | 1 | —                                           | — | 3                               |
| Oro sistemos                              | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Paleidimo ir uždegimo sistemos            | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Variklio darbo kontrolės sistemos         | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | 3                               |
| Galios didinimo sistemos                  | 3                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | —                               |
| Turbosraigtiniai varikliai                | 3                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | —                               |
| Turboveleniniai varikliai                 | —                                   | — | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Pagalbinės jėgainės (APU)                 | 3                                   | 1 | —                                    | — | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Variklio montavimas                       | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Priešgaisrinės sistemos                   | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | 1                               |
| Variklio priežiūra ir antžeminis veikimas | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |
| Variklio laikymas ir konservavimas        | 3                                   | 1 | —                                    | — | 3                                          | 1 | —                                           | — | —                               |

*Stūmokliniai varikliai:*

|                                           |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|-------------------------------------------|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Variklio galia                            | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 1 |
| Variklio konstrukcija                     | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 1 |
| Variklio degalų sistemos                  | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 1 |
| Karbiuratorius                            | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Degalų įpurškimo sistema                  | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Variklio valdymo sistema                  | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — | — | 1 |
| FADEC                                     | — | — | 2 | 1 | — | — | 2 | 1 | 3 |
| Paleidimo ir uždegimo sistemos            | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Įsiurbimo, išmetimo ir aušinimo sistemos  | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Įpūtimas/turboįpūtimas                    | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Tepalai ir degalai                        | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Tepimo sistema                            | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Variklio darbo kontrolės sistemos         | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | 3 |
| Variklio tvirtinimas                      | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Variklio priežiūra ir antžeminis veikimas | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |
| Variklio laikymas ir konservavimas        | — | — | 3 | 1 | — | — | 3 | 1 | — |

|                                           | Lėktuvai su turbininiais varikliais |   | Lėktuvai su stūmokliniais varikliais |   | Sraigtasparniai su turbininiais varikliais |   | Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais |   | Aviacijos elektroninės sistemos |
|-------------------------------------------|-------------------------------------|---|--------------------------------------|---|--------------------------------------------|---|---------------------------------------------|---|---------------------------------|
|                                           | B1                                  | C | B1                                   | C | B1                                         | C | B1                                          | C | B2                              |
| <i>Oro sraigtas:</i>                      |                                     |   |                                      |   |                                            |   |                                             |   |                                 |
| Pagrindai                                 | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | 1                               |
| Oro sraigto konstrukcija                  | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | —                               |
| Oro sraigto žingsnio keitimo mechanizmas  | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | —                               |
| Oro sraigtų sinchronizavimas              | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | —                               |
| Oro sraigto elektroninė kontrolės sistema | 2                                   | 1 | 2                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | 3                               |
| Oro sraigto apsauga prieš apledėjimą      | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | —                               |
| Oro sraigto techninė priežiūra            | 3                                   | 1 | 3                                    | 1 | —                                          | — | —                                           | — | —                               |

## 2.2 Praktinio rengimo dalis

Praktinio rengimo dalis turi būti sudaryta iš būdingų techninės priežiūros užduočių ir jų įvertinimo norint pasiekti toliau išvardytus tikslus:

- Saugus techninės priežiūros, patikrinimo ir įprastų darbų pagal techninės priežiūros žinyną ir kitų tiesiogiai susijusių su tam tikru orlaivio tipu nurodymų ir užduočių atlikimas, jeigu reikia, pvz.: gedimų šalinimas, remontas, reguliavimas, pakeitimas, montavimas ir darbo kontrolė (pvz., variklio darbas ir t. t.).
- Tinkamas visos orlaivio techninės dokumentacijos ir literatūros naudojimas.
- Tinkamas specialiųjų/specifinių įrankių ir kontrolės prietaisų naudojimas, atskirų komponentų ir modulių, būdingų atitinkamam orlaivio tipui, įskaitant techninės priežiūros darbus, išėmimas ir pakeitimas.

## 3. Orlaivio tipo mokymo kurso egzaminų reikalavimai

Jeigu orlaivio tipo mokymo kursas būtinas, egzaminas turi būti laikomas raštu ir atitikti šiuos reikalavimus:

- Egzaminą sudaro klausimai su atsakymų variantais. Turi būti pateikti kiekvieno klausimo 3 alternatyvūs atsakymų variantai, iš kurių tik vienas turi būti teisingas. Atsakymui į kiekvieną klausimą turi būti skirta vidutiniškai 120 sekundžių (3 lygmuo) arba 75 sekundės (2 ar 1 lygmuo).
- Egzamino metu knygos turi būti užverstos. Užrašais naudotis draudžiama. Išimtį leidžiama padaryti tuo atveju, kai studentui B1 arba B2 kategorijos egzamino metu reikia aiškinti techninę dokumentaciją.
- Klausimų skaičius turi būti mažiausiai nuo 1 klausimo iš kiekvienos mokymo kurso temos iki mažiausiai 2 klausimų iš kiekvienos mokymo plano temos. Valstybės narės kompetentinga institucija, pritardama orlaivio tipo mokymo kursui, įvertina jį pagal atsitiktinai pasirinktų klausimų skaičių ir lygį.
- Egzamino teigiamas įvertinimas yra 75 %.
- Sprendžiant, ar studentas išlaikė egzaminą, neigiamų taškų sistemos naudoti neleidžiama.
- Kurso modulių egzaminus galima įskaityti kaip dalį baigiamųjų egzaminų tik tuo atveju, jeigu buvo pateiktas tinkamas klausimų skaičius ir šie klausimai buvo tinkamo sudėtingumo lygio.

## 4. Orlaivio tipo egzaminų reikalavimai

Jeigu orlaivio tipo mokymo kursas nebūtinas, egzaminas turi būti laikomas žodžiu, raštu ar remiantis praktiniu įvertinimu arba mišrus egzaminas.

Egzaminas žodžiu turi būti atviras.

Egzaminą raštu turi sudaryti klausimai su atsakymų variantais arba tekstiniai klausimai.

Praktinio įvertinimo metu turi būti nustatytas studento sugebėjimas atlikti nurodytą užduotį.

Temos egzaminui turi būti išrinktos iš mokymo plano 2 dalies pagal nurodytą lygmenį.

Egzaminavimo metu turi būti užtikrinama, kad bus pasiekti šie tikslai:

- Tikslus ir deramas orlaivio ir jo sistemų aprašymas.

- b) Saugus techninės priežiūros, patikrinimo ir įprastų darbų pagal techninės priežiūros žinyną ir kitų tiesiogiai susijusių su tam tikru orlaivio tipu nurodymų ir užduočių atlikimas, jeigu reikia, pvz.: gedimų šalinimas, remontas, reguliavimas, pakeitimas, montavimas ir darbo kontrolė (pvz., variklio darbas ir t. t.).
- c) Tinkamas visos orlaivio techninės dokumentacijos ir literatūros naudojimas.
- d) Tinkamas specialių/specifinių įrankių ir kontrolės prietaisų naudojimas, atskirų komponentų ir modulių, būdingų atitinkamam orlaivio tipui, įskaitant techninės priežiūros darbus, išėmimas ir pakeitimas.

Egzaminuotojas turi pateikti raštišką ataskaitą ir joje išdėstyti, kodėl studentas egzaminą išlaikė arba neišlaikė.

---

## IV priedėlis

**Būtina darbo patirtis norint išplėsti techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį**

Toliau pateiktoje lentelėje nurodyta darbo patirtis, kurią reikia sukaupti norint į galiojančią techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį papildomai įrašyti naują kategoriją arba pakategorį.

Darbo patirtimi vadinama eksploatuojamų lėktuvų, atitinkančių paraiškos formoje nurodytą pakategorį, praktinė techninė priežiūra.

Reikalaujama patirtis gali būti sutrumpinta 50 %, jeigu pareiškėjas yra baigęs paketgorę atitinkantį pagal 147 dalį patvirtintą kursą.

| Iš:  | A1     | A2     | A3     | A4     | B1.1    | B1.2    | B1.3    | B1.4    | B2      |
|------|--------|--------|--------|--------|---------|---------|---------|---------|---------|
| A1   |        | 6 mėn. | 6 mėn. | 6 mėn. | 2 metai | 6 mėn.  | 2 metai | 1 metai | 2 metai |
| A2   | 6 mėn. |        | 6 mėn. | 6 mėn. | 2 metai | 6 mėn.  | 2 metai | 1 metai | 2 metai |
| A3   | 6 mėn. | 6 mėn. |        | 6 mėn. | 2 metai | 1 metai | 2 metai | 6 mėn.  | 2 metai |
| A4   | 6 mėn. | 6 mėn. | 6 mėn. |        | 2 metai | 1 metai | 2 metai | 6 mėn.  | 2 metai |
| B1.1 | Nėra   | 6 mėn. | 6 mėn. | 6 mėn. |         | 6 mėn.  | 6 mėn.  | 6 mėn.  | 1 metai |
| B1.2 | 6 mėn. | Nėra   | 6 mėn. | 6 mėn. | 2 metai |         | 2 metai | 6 mėn.  | 2 metai |
| B1.3 | 6 mėn. | 6 mėn. | Nėra   | 6 mėn. | 6 mėn.  | 6 mėn.  |         | 6 mėn.  | 1 metai |
| B1.4 | 6 mėn. | 6 mėn. | 6 mėn. | Nėra   | 2 metai | 6 mėn.  | 2 metai |         | 2 metai |
| B2   | 6 mėn. | 6 mėn. | 6 mėn. | 6 mėn. | 1 metai | 1 metai | 1 metai | 1 metai |         |

## V priedėlis

**Paraiškos forma ir licencijos formos pavyzdys**

Šiame priedėlyje pateiktas orlaivio techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį pavyzdys ir atitinkama paraiškos forma įgyti tokią licenciją.

Valstybės narės kompetentinga institucija gali pakeisti EASA 19 formą taip, kad jame atsispindėtų papildoma informacija, kuri reikalinga tuo atveju, kai nacionaliniai reikalavimai leidžia arba reikalauja techninės priežiūros licencija pagal 66 dalį naudoti nesilaikant 145 dalies reikalavimų nekomerciniam oro transportui.

| <b>PARAIŠKA IŠDUOTI/PAKEISTI/PRATĘSTI ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJĄ (TPL) PAGAL 66 DALĮ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>EASA 19 FORMA</b>     |                          |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|----|---|-------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--|--|--------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--|--|---------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--|--|----------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|--|--|------------|--------------------------|--------------------------|--|--|------------|--------------------------|--------------------------|--|--|-----------------------|--|--|--------------------------|--|----------|--|--|--|--------------------------|
| <b>DUOMENYS APIE PAREIŠKĖJĄ:</b><br><br>Vardas, pavardė: .....<br><br>Adresas: .....<br>.....<br>Pilietybė: ..... Gimimo data ir vieta: .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                          |                          |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| <b>TPL duomenys pagal 66 dalį (jei reikia):</b><br><br>Licencijos Nr.: ..... Išdavimo data: .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                          |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| <b>DUOMENYS APIE DARBOVIETĘ:</b><br><br>Pavadinimas: .....<br><br>Adresas: .....<br>.....<br>AMO patvirtinimo dokumento Nr.: .....<br>..... Faks: .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                          |                          |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| <b>PRAŠAU: (kur reikia, pažymėti ženklą (V))</b><br><br>Išduoti TPL <input type="checkbox"/> Pakeisti TPL <input type="checkbox"/> Pratęsti TPL <input type="checkbox"/><br><br><table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left; width: 35%;">Kvalifikacija</th> <th style="text-align: center; width: 15%;">A</th> <th style="text-align: center; width: 15%;">B1</th> <th style="text-align: center; width: 15%;">B2</th> <th style="text-align: center; width: 20%;">C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lėktuvai su turbininiais varikliais</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lėktuvai su stūmokliniais varikliais</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sraigataspurniai su turbininiais varikliais</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sraigataspurniai su stūmokliniais varikliais</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Rezervuota</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Rezervuota</td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Aviacijos elektronika</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Orlaivis</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;"><input type="checkbox"/></td> </tr> </tbody> </table><br>Jrašai apie orlaivio tipą (jei reikia):<br>.....<br>.....<br>.....<br>..... |                          | Kvalifikacija            | A                        | B1                       | B2 | C | Lėktuvai su turbininiais varikliais | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |  |  | Lėktuvai su stūmokliniais varikliais | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |  |  | Sraigataspurniai su turbininiais varikliais | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |  |  | Sraigataspurniai su stūmokliniais varikliais | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |  |  | Rezervuota | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |  |  | Rezervuota | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |  |  | Aviacijos elektronika |  |  | <input type="checkbox"/> |  | Orlaivis |  |  |  | <input type="checkbox"/> |
| Kvalifikacija                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | A                        | B1                       | B2                       | C                        |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Lėktuvai su turbininiais varikliais                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Lėktuvai su stūmokliniais varikliais                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Sraigataspurniai su turbininiais varikliais                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Sraigataspurniai su stūmokliniais varikliais                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Rezervuota                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Rezervuota                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |                          |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Aviacijos elektronika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                          |                          | <input type="checkbox"/> |                          |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |
| Orlaivis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                          |                          |                          | <input type="checkbox"/> |    |   |                                     |                          |                          |  |  |                                      |                          |                          |  |  |                                             |                          |                          |  |  |                                              |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |            |                          |                          |  |  |                       |  |  |                          |  |          |  |  |  |                          |

Prašau išduoti/pakeisti/pratęsti techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį kaip nurodyta, ir patvirtinu, kad šioje formoje esanti informacija paraiškos pateikimo metu buvo teisinga.

Aš patvirtinu, kad:

- 1) neturiu jokios kitoje valstybėje narėje išduotos techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį,
- 2) jokiaje kitoje valstybėje narėje nepateikiau paraiškos gauti techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį ir
- 3) niekada neturėjau valstybėje narėje išduotos techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį, kuri kitoje valstybėje narėje buvo panaikinta arba sustabdytas jos galiojimas.

Aš taip pat suprantu, kad pateikęs neteisingą informaciją negausiu techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį.

Parašas: ..... Vardas, pavardė: .....

Data: .....

PARAIŠKA IŠDUOTI/PAKEISTI/PRATĘSTI ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJĄ (TPL)  
PAGAL 66 DALĮ

EASA 19 FORMA

Aš norėčiau pateikti šiuos kurso baigimo pažymėjimus (jeigu tinka):

Praktinio mokymo pagal 147 dalį pažymėjimą

Lygiaverčių teorijos egzaminų pažymėjimą

Pridėti atitinkamus pažymėjimus

Rekomendacija (jei tinkama): šiuo dokumentu pažymima, kad pareiškėjas atitinka nustatytus 66 dalies techninės priežiūros teorinių žinių ir praktinės patirties reikalavimus ir rekomenduojama kompetentingai institucijai išduoti ar patvirtinti TPL pagal 66 dalį.

Parašas: ..... Vardas, pavardė: .....

Pareigos: ..... Data: .....

**ORLAIVIO TECHININĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA PAGAL 66 DALĮ**

1. Orlaivio techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį pavyzdys pateikiamas kituose puslapiuose.
2. Dokumentas turi būti atspausdintas ant parodytos standartinės formos, tačiau norint jį atspausdinti kompiuteriu jo dydis gali būti sumažintas. Sumažinus laukai licencijos dydį turi likti pakankamai ploto tose vietose, kur dedami kompetentingų institucijų antspaudai. Kompiuteriu atspausdintuose dokumentuose nebūtinai visi laukai turi likti neužpildyti, kol šis dokumentas yra aiškiai atpažįstamas kaip techninės priežiūros licencija pagal 66 dalį.
3. Dokumentas gali būti atspausdintas anglų arba kita atitinkamos valstybės narės oficialia kalba, išskyrus tuos atvejus, kai užsienyje dirbančiam licencijos turėtojui be atitinkamos valstybės narės oficialia kalba išrašytos licencijos pateikiama anglų kalba išrašyta licencija, kad būtų užtikrintas tarpusavio supratimas ir licencijos pripažinimas.
4. Kiekvienas licencijos turėtojas turi turėti vienintelį licencijos numerį, sudarytą iš nacionalinio identifikavimo ir raidinio skaitmeninio trumpinio.
5. Dokumento puslapių eiliškumas gali būti bet koks ir dokumente nebūtinai turi būti visos skiriamosios linijos, kol informacija pateikta taip, kad kiekvienas puslapis pagal savo išdėstymą galėtų būti identifikuojamas remiantis toliau pateiktu techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį pavyzdžiu. Orlaivio tipo kvalifikacijos puslapis turi būti spausdinamas tik tada, kai padaromas pirmasis įrašas.
6. Šį dokumentą gali išduoti valstybės narės kompetentinga institucija arba pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija laikydamosi valstybės narės patvirtintos tvarkos, kuri aprašyta 145 dalies techninės priežiūros organizacijų žinyne, išskyrus tuos atvejus, kai šį dokumentą turi išduoti valstybės narės kompetentinga institucija.
7. Galiojančios techninės priežiūros licencijos pagal 66 dalį pakeitimus daryti gali valstybės narės kompetentinga institucija arba pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija laikydamosi valstybės narės patvirtintos tvarkos, kuri aprašyta 145 dalies techninės priežiūros organizacijų žinyne, nebent valstybės narės kompetentinga institucija dokumentą su pakeitimais išduoda bet kuriuo atveju.
8. Gautą techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį jos turėtojas turi išlaikyti geros būklės. Turėtojas taip pat įpareigotas užtikrinti, kad licencijoje nebūtų padaryti neteisėti įrašai.
9. Nesilaikant 8 punkte nurodytų sąlygų dokumentas gali būti pripažintas negaliojančiu, panaikinta teisė išduoti pažymėjimą pagal 145 dalį arba gali tapti teisinio persekiojimo pagal nacionalinę teisę priežastimi.
10. Techninės priežiūros licencija pagal 66 dalį pripažįstama visose valstybėse narėse ir jos nereikia pakeisti, jeigu asmuo dirba kitoje šalyje.
11. EASA 26 formos priedas nėra būtinas ir gali būti naudojamas įrašams apie nacionalinius teisės aktus, kurių nereglamentuoja 66 dalis ir kurie įsigaliojo anksčiau nei 66 dalis.
12. Susipažinimui esamoje valstybės narės kompetentingos institucijos išduotoje techninės priežiūros licencijoje pagal 66 dalį puslapiai gali būti išdėstyti kita tvarka ir gali nebūti kai kurių skiriamųjų linijų.
13. Orlaivio tipo kategorijos puslapį valstybės narės kompetentinga institucija savo nuožiūra gali išduoti tada, kai padaromas pirmasis įrašas apie orlaivio tipo kategoriją. Jeigu tokių kategorijų yra keletas, puslapių turi būti daugiau nei vienas.
14. Nepaisant 13 punkto, kiekvienas atspausdintas puslapis turi atitikti nurodytą formą ir jame turi būti pateikti reikaujami duomenys.
15. Jeigu apribojimų nėra, puslapyje „APRIBOJIMAI“ padaromas įrašas „Apribojimų nėra“.
16. Naudojant jau atspausdintas formas visi kategorijų, pakategorijų ar orlaivio tipo kategorijos laukai, kuriuose nėra įrašų apie kategoriją, turi būti pažymėti taip, kad būtų aiškiai matoma, jog kategorija nesuteikta.

EUROPOS SĄJUNGA  
VALSTYBĖ  
ĮSTAIGOS PAVADINIMAS IR ŽENKLAS

66 dalis

ORLAIVIO TECHNINĖS  
PRIEŽIŪROS LICENCIJA

ŠIA LICENCIJĄ PRIPAŽĮSTA VISOS ES VALSTYBĖS NARĖS

EASA 26 FORMA

Sąlygos:

1. Ši licencija turi būti pasirašyta jos turėtojo ir pateikiama kartu su asmens dokumentu, kuriame yra licencijos turėtojo nuotrauka.
2. **Tik** puslapyje „66 dalis KATEGORIJOS (PAKATEGORIAI)“ nurodytos bet kurios kategorijos (pakategoriai) **dar nesuteikia** turėtoji teisės išleisti orlaivį eksploatuoti.
3. Jeigu šioje licencijoje įrašytas orlaivio tipas, ji atitinka ICAO 1 priedą.
4. Šios licencijos turėtojo teises nustato 66 dalis ir galiojantys M bei 145 dalių reikalavimai.
5. Ši licencija galioja iki datos, nurodytos puslapyje „APRIBOJIMAI“, jeigu ji prieš tai nebuvo atšaukta arba sustabdyta.
6. Šioje licencijoje suteiktomis teisėmis galima naudotis tik tada, kai jos turėtojas pateikia dokumentą, įrodantį ne trumpesnę nei šešių mėnesių techninės priežiūros patirtį per pastaruosius du metus pagal licencijoje suteiktas teises arba atitinka reikalavimus, keliamus šioms teisėms suteikti.

1. Licenciją išdavusi valstybė

2. Licencijos Nr.

3. Turėtojo visas vardas ir pavardė:

4. Gimimo data ir vieta:

5. Turėtojo adresas:

6. Pilietybė:

7. Turėtojo parašas:

8. Išdavusio pareigūno parašas ir data:

9. Išdavusios įstaigos antspaudas:

66 dalis KATEGORIJOS (PAKATEGORIAI)

|                                            | A | B1 | B2 | C |
|--------------------------------------------|---|----|----|---|
| Lėktuvai su turbininiais varikliais        |   |    | –  | – |
| Lėktuvai su stūmokliniais varikliais       |   |    | –  | – |
| Sraigasparniai su turbininiais varikliais  |   |    | –  | – |
| Sraigasparniai su stūmokliniais varikliais |   |    | –  | – |
| Aviacijos elektronika                      | – | –  |    | – |
| Orlaivis                                   | – | –  | –  |   |
| Rezervuota                                 |   |    |    |   |

LIC. Nr.:

| 66 dalis ORLAIVIO TIPO KATEGORIJS |            |                       |
|-----------------------------------|------------|-----------------------|
| Orlaivio tipas<br>arba grupė      | Kategorija | Antspaudas<br>ir data |
|                                   |            |                       |
| <b>LIC. Nr.:</b>                  |            |                       |

|                      |
|----------------------|
| 66 dalis APRIBOJIMAI |
|                      |
|                      |
| Galioja iki:         |
| LIC. Nr.:            |

|                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Easa 26 Formos Priedas</b></p> <p>Nacionalinės teisės, nepatenkančios į 66 dalies taikymo sritį pagal [nacionalinis teisės aktas] (galioja tik [valstybė narė])</p> |
| <p>Antspaudas ir data</p>                                                                                                                                                 |
| <p>LIC. Nr.:</p>                                                                                                                                                          |

Specialiai paliktas tuščias

## IV PRIEDAS

## (147 dalis)

## 147.1

Šioje dalyje kompetentinga institucija:

- 1) tai organizacija, kurios pagrindinė buveinė yra valstybės narės teritorijoje ir kurios statusą nustato valstybė narė;
- 2) organizacija, kurios pagrindinė buveinė yra trečiojoje šalyje, vadinama agentūra.

## A SKYRIUS

## A POSKYRIS

## BENDROSIOS NUOSTATOS

## 147.A.05 Taikymo sritis

Šiame skyriuje nustatyti reikalavimai, kuriuos turi tenkinti organizacijos, siekiančios būti patvirtintos mokyti ir egzaminuoti specialistus pagal 66 dalį.

## 147.A.10 Bendrosios nuostatos

Mokymo organizacija yra organizacija ar organizacijos dalis, turinti juridinio asmens statusą.

## 147.A.15 Paraiška

Patvirtinimo paraiška arba patvirtinimo pakeitimo paraiška pateikiama kompetentingai institucijai jos nustatyta tvarka užpildžius atitinkamą formą.

## POSKYRIS B

## REIKALAVIMAI MOKYMO ORGANIZACIJAI

## 147.A.100 Reikalavimai mokymo organizacijos įrangai

- a) Mokymo organizacijos įrangos apimtis ir struktūra turi užtikrinti apsaugą bet kokiomis oro sąlygomis ir tinkamą mokymą bei egzaminavimą bet kurią pasirinktą dieną.
- b) Teoriniam mokymui ir egzaminų laikymui turi būti skirtos uždaros ir nuo kitų organizacijos įrenginių atskirtos patalpos.
  1. Maksimalus klausytojų, dalyvaujančių bet kurių mokymo kursų teoriniuose užsiėmimuose, skaičius neturi viršyti 28.
  2. Egzaminams skirtos patalpos turi būti tokio dydžio, kad egzaminų metu nė vienas iš egzaminuojamųjų negalėtų įskaityti kito egzaminuojamojo dokumentų ar matyti kompiuterio ekrano.
- c) Kaip numatyta b pastraipoje, patalpos turi būti tokio dydžio, kad nebūtų atitraukiamas egzaminuojamųjų dėmesys nuo mokymosi ar egzaminų ir nebūtų sudaryta nepatogumų.
- d) Pagrindinio mokymo kurso metu praktiniams užsiėmimams pagal numatytą programą turi būti skirtos nuo mokymo patalpų atskirtos dirbtuvės ir (arba) techninės priežiūros įranga. Jeigu mokymo organizacija tokių patalpų ar įrangos neturi, ji gali susitarti dėl dirbtuvių ir (arba) techninės priežiūros įrangos suteikimo mokymo tikslams su kita mokymo organizacija; šiuo atveju su kita mokymo organizacija sudaromas raštiškas susitarimas, kuriame apibrėžiamos panaudos galimybės. Kompetentinga institucija turi turėti galimybę patekti į abi mokymo organizacijas ir tai turi būti numatyta susitarime.
- e) Orlaivio tipo mokymo kurso arba mokomųjų užduočių atlikimo metu turi būti skirta atitinkamo orlaivio įranga pagal 147.A.115 dalies d pastraipą.
- f) Maksimalus klausytojų, dalyvaujančių bet kokio mokymo kurso praktiniame užsiėmime, skaičius neturi viršyti 15 kiekvienam prižiūrėtojiui arba egzaminuotojui.

- g) Mokymo personalui bei teorinių žinių ir praktinio parengimo egzaminuotojams turi būti skirtos tinkamos patalpos, kuriose jie galėtų patogiai ir neblaškomi pasirošti darbui.
- h) Patikimam egzaminų darbų ir dokumentacijos saugojimui turi būti numatytos atitinkamos patalpos. Saugojimo patalpos aplinkos sąlygos turi būti tokios, kad dokumentai laikymo laikotarpiu, numatyto 147.A.125 dalyje, išliktų geros būklės. Siekiant užtikrinti reikiamą patalpos saugumą, ji gali būti įrengta mokymo organizacijos patalpose.
- i) Turi būti sudaryta galimybė naudotis techninės literatūros, atitinkančios dėstomų kurso lygį ir mokymo apimtį, biblioteka.

#### **147.A.105 Reikalavimai personalui**

- a) Mokymo organizacija paskiria atsakingą vadovą, kuriam suteikti reikiami įgaliojimai rūpintis mokymo organizacijos finansavimu ir užtikrinti šioje dalyje numatyto mokymo proceso reikalavimų vykdymą.
- b) Turi būti paskiras asmuo ar asmenų grupė, atsakingas(-a) už šioje dalyje techninės priežiūros mokymo organizacijai numatytų reikalavimų vykdymą. Šis asmuo(-ys) turi būti atskaitingas mokymo organizacijos atsakingam vadovui. Šis asmuo arba asmenų grupės vadovas gali būti ir atsakingas organizacijos vadovas, tačiau tik tuo atveju, jei jis vykdytų a pastraipoje numatytus reikalavimus.
- c) Techninės priežiūros mokymo organizacijoje turi dirbti pakankamai darbuotojų, kurie galėtų planuoti/atlikti teorinį ir praktinį mokymą bei vadovauti teorijos egzaminui ir praktinio pasirengimo įvertinimui, kaip numatyta patvirtinime.
- d) Nukrypstant nuo c pastraipos, praktiniam rengimui ir egzaminavimui gali būti paskirti kitos mokymo organizacijos dėstytojai, jeigu kitai mokymo organizacijai buvo pavesta atlikti praktinį rengimą ir egzaminavimą.
- e) Jeigu asmuo atitinka f pastraipoje išdėstytus reikalavimus, jis gali dirbti teorinės dalies dėstytoju ir praktinio rengimo instruktoriumi ir (arba) teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotoju.
- f) Teorinės dalies ir praktinio rengimo dėstytojo ir egzaminuotojo patirtis bei kvalifikacija turi atitikti oficialiai pripažintus šios srities reikalavimus.
- g) Teorinių žinių ir praktinio rengimo egzaminuotojai turi būti įrašyti į mokymo organizacijos žinyną kaip pripažintas mokymo organizacijos personalas.
- h) Teorinės dalies dėstytojai ir egzaminuotojai turi ne rečiau kaip kas 24 mėnesius dalyvauti šiuolaikinių technologijų, praktinių sugebėjimų, žmogiškųjų veiksnių ir naujausių mokomojo bei egzaminuojamo dalyko dėstymo metodų kvalifikacijos kėlimo kursuose.

#### **147.A.110 Įrašai apie teorinės dalies ir praktinio rengimo dėstytojus bei egzaminuotojus**

- a) Mokymo organizacija privalo saugoti įrašus apie visus dėstytojus ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotojus. Šie įrašai turi atspindėti tų asmenų patirtį ir kvalifikaciją, mokymo eigą ir baigtus papildomus mokymus.
- b) Visų dėstytojų ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotojų kompetencija turi būti patvirtinta raštiškai.

#### **147.A.115 Mokymo priemonės**

- a) Visose mokymo klasėse turi būti tinkamos vaizdinės priemonėmis, kad iš bet kurios klasės vietos galėtų nesunkiai įskaityti/įžiūrėti rodomą tekstą/brėžinius/diagramas ir paveikslus.

Vaizdinės priemonės turi būti įmontuota tipinė vaizdinio mokymo įranga, kuri padėtų studijuojantiems suprasti dėstomo dalyko medžiagą, jeigu manoma, kad ši įranga tinkama tokiam tikslui.

- b) Pagrindiniam mokymui skirtos dirbtuvės ir (arba) techninės priežiūros įranga pagal 147.A.100 dalies d pastraipą turi būti aprūpintos visais įrankiais ir prietaisais, reikalingais mokyti pagal patvirtintą mokymo kurso apimtį.
- c) Pagrindiniam mokymui skirtos dirbtuvės ir (arba) techninės priežiūros įranga pagal 147.A.100 dalies d pastraipą turi būti aprūpintos pakankamu orlaivių, variklių, orlaivių mazgų ir aviacijos elektronikos įrangos kiekiu.
- d) Orlaivių tipo mokymo kursas pagal 147.A.100 dalies e pastraipą rengiančios organizacijos turi suteikti galimybę pasinaudoti atitinkamo tipo orlaiviais. Galima naudoti vaizdinio mokymo įrangą, jeigu tik ji užtikrina tinkamą mokymo lygį.

**147.A.120 Techninės priežiūros mokymo medžiaga**

- a) Mokymo kursų medžiaga turi būti pateikta studijuojantiems ir turi atitikti:
  - 1) atitinkamos techninės priežiūros licencijos kategorijos ar pakategorio 66 dalyje nurodytą pagrindinio mokymo planą;
  - 2) atitinkamos techninės priežiūros licencijos kategorijos ar pakategorio bei atitinkamo orlaivio tipo 66 dalyje nurodytą orlaivio tipo mokymo kursų turinį.
- b) Studijuojantiems turi būti sudaryta galimybė naudotis bibliotekoje esančia techninės priežiūros dokumentacija ir kita technine informacija, kaip nurodyta 147.A.100 dalies i pastraipoje.

**147.A.125 Įrašai**

Mokymo organizacija turi saugoti visus įrašus apie kiekvieno studijuojančiojo mokymą ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminus mažiausiai 5 metus, studijuojančiajam baigus mokymo kursus.

**147.A.130 Mokymo tvarka ir kokybės kontrolės sistema**

- a) Mokymo organizacija turi nustatyti mokymo tvarką, atitinkančią kompetentingos institucijos ir šios dalies reikalavimus, bei užtikrinančią gerą mokymo lygį.
- b) Mokymo organizacija turi įdiegti kokybės kontrolės sistemą, susidedančią iš:
  - 1) nepriklausomo audito, kontroliuojančio mokymo lygį, teorinių žinių ir praktinio rengimo egzaminų integritumą ir mokymo turinio atitikimą bei tinkamumą; ir
  - 2) sistemos, užtikrinančios nepriklausomo audito išvadų perdavimą 147.A.105 dalies a pastraipoje nurodytiems asmenims ir galiausiai atsakingam mokymo organizacijos vadovui, galintiems, jeigu reikia, atlikti reikiamus pakeitimus.

**147.A.135 Egzaminai**

- a) Egzaminuotojai turi užtikrinti, kad visų egzaminų klausimai saugomi patikimai.
- b) Jeigu nustatoma, kad bet kuris studijuojantis teorinių žinių egzamino metu bando apgaudinėti arba turi su egzaminuojamu dalyku susijusius dokumentus, kurie nėra egzaminų dokumentų arba su jais susijusios leistinos dokumentacijos dalis, jis turi būti pašalintas iš egzamino ir perlaikyti egzaminą gali praėjus ne mažiau kaip 12 mėnesių po šio įvykio. Apie pašalinimą iš egzamino per mėnesį reikia pranešti kompetentingai institucijai nurodant su pašalinimu susijusias aplinkybes, reikalingas galimam tyrimui.
- c) Jeigu nustatoma, kad teorinių žinių egzamino metu egzaminuotojas pateikia studijuojančiajam atsakymus į egzaminą klausimus, egzaminuotojas turi būti nušalintas nuo šio darbo, o teorinių žinių egzaminas paskelbtas negaliojančiu. Apie šį įvykį per mėnesį reikia pranešti kompetentingai institucijai.

**147.A.140 Techninės priežiūros mokymo organizacijos žinynas**

- a) Mokymo organizacija turi pateikti vidinio naudojimo žinyną, kuriame aprašyta mokymo organizacija, jos darbo tvarka ir nurodyta ši informacija:
  - 1) atsakingo mokymo organizacijos vadovo pasirašytas patvirtinimas, kad šis techninės priežiūros mokymo organizacijos žinynas ir visi kiti susiję vadovėliai ar žinynai nustato, kad techninės priežiūros mokymo organizacija atitinka šią dalį ir atitiks ją visą laiką;
  - 2) 147.A.105 dalies a pastraipoje nurodyto (-ų) asmens (-ų) pavardė (-s) ir titulas (-ai);
  - 3) 2 punkte minėto (-ų) asmen (-ų) pareigos ir atsakomybė, įskaitant klausimus, kuriuos šis asmuo (-ys) techninės priežiūros mokymo organizacijos vardu gali spręsti su kompetentinga institucija;
  - 4) techninės priežiūros mokymo organizacijos struktūros schema, kurioje būtų apibrėžta 2 punkte nurodyto asmens (-ų) atsakomybė;
  - 5) dėstytojų ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotojų sąrašas;
  - 6) bendras paskaitų ir egzaminų patalpų, esančių kiekvienu techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjime nurodytu adresu ar kiekvienoje kitoje vietoje, jeigu to reikalaujama 147.A.145 dalies b pastraipoje;
  - 7) patvirtinimo pažymėjime nurodytų leistinių mokymo kursų sąrašas;
  - 8) techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyno pakeitimo tvarka;
  - 9) techninės priežiūros mokymo organizacijos mokymo tvarka, kaip reikalaujama 147.A.130 dalies a pastraipoje;
  - 10) techninės priežiūros mokymo kontrolės būdas, kaip reikalaujama 147.A.145 dalies c pastraipoje, jeigu mokymas ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminai vyksta kitose patalpose, nei reikalaujama 147.A.145 dalies b pastraipoje;

- 11) patalpų sąrašas pagal 147.A.145 dalies b pastraipą;
  - 12) organizacijų sąrašas, jeigu reikia, pagal 147.A.145 dalies d pastraipą.
- b) Techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyną ar galimus jo pakeitimus turi patvirtinti kompetentinga institucija.
- c) Nepaisant b pastraipos reikalavimų, nedideli pakeitimai gali būti patvirtinti žinyne numatytą tvarka (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

#### **147.A.145 Techninės priežiūros mokymo organizacijos teisės**

- a) Techninės priežiūros mokymo organizacija pagal techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyną gali vykdyti šią veiklą:
- 1) dėstyti pagrindinį mokymo kursą pagal visą 66 dalies mokymo planą arba atskiras mokymo plano dalis;
  - 2) dėstyti orlaivio tipo mokymo kursą ir mokomąsias užduotis pagal 66 dalį;
  - 3) egzaminuoti kompetentingos institucijos vardu, įskaitant ir tuos studijuojančiuosius, kurie pagrindinį mokymo kursą arba orlaivio tipo kvalifikacijos kursą išklaušė kitoje techninės priežiūros mokymo organizacijoje;
  - 4) išduoti kurso baigimo pažymėjimą, kaip nurodyta III priedėlyje, studijuojančiajam sėkmingai baigus 1, 2 ir/ar 3 punktuose nurodytus pripažintus pagrindinius mokymo kursus arba kursus/egzaminus orlaivio tipo kvalifikacijai įgyti.
- b) Mokymas ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminai gali vykti tik patalpose, nurodytose patvirtinimo pažymėjime, ir/ar kitose patalpose, nurodytose techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne.
- c) Techninės priežiūros mokymo organizacija mokymą ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminus gali vykdyti kitose patalpose, nei reikalaujama b pastraipoje, tačiau tik užtikrinant reikiamą kontrolę, nurodyta techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne. Šių patalpų techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne nurodyti nereikia.
- d) 1. Techninės priežiūros mokymo organizacija pagrindinio mokymo kurso teorinę dalį, tipo mokymo kursą ir su jais susijusius egzaminus gali vykdyti kitoje organizacijoje, kuri nėra techninės priežiūros mokymo organizacija, tik tuo atveju, jei ji tikrinama pagal techninės priežiūros mokymo organizacijos kokybės kontrolės sistemą.
2. Pagrindinio mokymo kurso teorinę dalį ir jos egzaminą galima perduoti kitai techninės priežiūros mokymo organizacijai remiantis tarpusavio sutartimi, tačiau šiuo atveju dėstomų dalykų apimtis ribojama 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 ir 10 moduliais pagal 66 dalies I priedą.
3. Orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo kursą ir jos egzaminą galima perduoti kitai techninės priežiūros mokymo organizacijai remiantis tarpusavio sutartimi, tačiau šiuo atveju dėstomų dalykų apimtis ribojama orlaivio variklių ir aviacijos elektronikos sistemomis.
- e) Mokymo organizacijai negali būti patvirtinta tik egzaminuoti, nebent ji yra patvirtinta ir mokyti.

#### **147.A.150 Techninės priežiūros mokymo organizacijos pakeitimai**

- a) Techninės priežiūros mokymo organizacija turi pranešti kompetentingai institucijai apie bet kokius siūlomus organizacijos pakeitimus, susijusius su patvirtinimo pakeitimu. Kompetentingai institucijai reikia pranešti iš anksto, kad ji galėtų nustatyti, ar organizacijos pakeitimai atitinka šios dalies reikalavimus, ir padaryti, jei būtina, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimo pakeitimus.
- b) Kompetentinga institucija gali nustatyti reikalavimus, kurių techninės priežiūros mokymo organizacija privalės laikytis pakeitimų įgyvendinimo metu, net jeigu kompetentinga institucija nuspręstų sustabdyti patvirtinimo galiojimą.
- c) Jeigu kompetentingai institucijai apie tokius pakeitimus nebus pranešta, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimas užsiimti šia veikla gali būti sustabdytas arba atšauktas atgaline data, kai šie pakeitimai buvo padaryti faktiškai.

#### **147.A.155 Patvirtinimo pažymėjimo galiojimo pratęsimas**

- a) Patvirtinimo pažymėjimas išduodamas neribotam laikui. Ar jo galiojimas bus pratęstas priklauso nuo to, ar:
- 1) organizacija laikosi šios dalies reikalavimų pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų nagrinėjimu, kaip apibrėžta pagal 147.B.130 dalį; ir
  - 2) kompetentingai institucijai suteikiama galimybė patikrinti, ar mokymo organizacija laikosi šioje dalyje numatytų reikalavimų; ir
  - 3) patvirtinimo nebuvo atsisakyta ir jis nebuvo atšauktas.
- b) Jeigu patvirtinimo atsisakoma arba jis atšaukiamas, jį reikia grąžinti kompetentingai institucijai.

**147.A.160 Pažeidimai**

- a) 1 lygio pažeidimu laikoma viena ar kelios iš toliau išvardytų aplinkybių:
  - 1) akivaizdus egzaminų tvarkos nesilaikymas, dėl kurio anuliuojami egzaminų rezultatai;
  - 2) nesutikimas įsileisti kompetentingos institucijos atstovų į mokymo organizaciją įprastu darbo laiku po dviejų kompetentingos institucijos raštiškų reikalavimų;
  - 3) nėra atsakingo vadovo;
  - 4) akivaizdus mokymo proceso reikalavimų nesilaikymas.
- b) 2 lygio pažeidimu laikomas bet koks mokymo proceso reikalavimų nesilaikymas, išskyrus 1 lygio pažeidimus.
- c) Gavusi pranešimą apie nustatytą pažeidimą pagal 147.B.130 dalį, techninės priežiūros mokymo organizacija, kaip patvirtinimo turėtoja, turi sudaryti pažeidimų šalinimo veiksmų planą ir jį įvykdyti per su kompetentinga institucija suderintą laikotarpį.

**C POSKYRIS****PATVIRTINTAS PAGRINDINIS MOKYMO KURSAS****147.A.200 Patvirtintas pagrindinis mokymo kursas**

- a) Patvirtintas pagrindinis mokymo kursas turi būti sudarytas ir teorinio mokymo, teorinių žinių egzamino, praktinio rengimo ir praktinio rengimo egzamino.
- b) Teorinis mokymas turi apimti A, B1 arba B2 kategorijų ar pakategorių techninės priežiūros licencijos mokomąją medžiagą, kaip nurodyta 66 dalyje.
- c) Teorinių žinių egzaminas turi tinkamai atspindėti mokomosios medžiagos turinį, nurodytą b pastraipoje.
- d) Praktinis rengimas turi apimti įprastų įrankių/prietaisų praktinį naudojimą, tipiskų orlaivio mazgų išardymą ir surinkimą, bei dalyvavimą būdingiausiuose techninės priežiūros darbuose pagal atitinkamą mokymo modulį, kaip nurodyta 66 dalyje.
- e) Praktinis egzaminas turi apimti praktinį rengimą ir įvertinti, ar pareiškėjas sugeba kvalifikuotai naudoti įrankius bei prietaisus ir atlikti savo darbą, kaip nurodyta techninės priežiūros žinynuose.
- f) Pagrindinio mokymo kurso trukmė turi būti tokia, kokia yra nurodyta I priedėlyje.
- g) Mokymo kurso trukmė norint pakeisti kategoriją ar pakategorį turi būti nustatoma atsižvelgiant į pagrindinio mokymo kurso metu išdėstytą mokomąją medžiagą ir praktinio rengimo poreikius.

**147.A.205 Pagrindinio kurso teorinės dalies egzaminas**

Teorinių žinių egzaminas:

- a) turi būti vykdomas pagal 66 dalies reikalavimus;
- b) turi būti laikomas nesinaudojant mokomąja medžiaga;
- c) turi tinkamai atspindėti atitinkamo modulio pagal 66 dalį išdėstytus dalykus.

**147.A.210 Praktinių gebėjimų egzaminas**

- a) Praktinius pareiškėjų gebėjimus turi įvertinti techninės priežiūros mokymo metu paskirti praktikos egzaminuotojai. Gebėjimai įvertinami egzaminų metu užbaigus kiekvieną mokomosios veiklos etapą dirbtuvėse ar su techninės priežiūros įranga.
- b) Pareiškėjas egzaminą turi išlaikyti pagal 147.A.200 dalies e pastraipos reikalavimus.

**D POSKYRIS****ORLAIVIO TIPO MOKYMO KURSAS/MOKOMOSIOS UŽDUOTYS****147.A.300 Orlaivio tipo mokymo kursas/mokomosios užduotys**

Techninės priežiūros mokymo organizacija, norinti dėstyti orlaivio tipo mokymo kursą ar mokomąsias užduotis pagal 66 dalį, turi tenkinti 66.A.45 dalyje pateiktus reikalavimus.

**147.A.305 Orlaivio tipo mokymo kurso ar mokomųjų užduočių egzaminai**

Techninės priežiūros mokymo organizacija, pagal 147.A.300 dalį galinti organizuoti orlaivio tipo mokymo kursus, turi surengti 66 dalyje numatytus orlaivio tipo arba mokomųjų užduočių egzaminus pagal išdėstytą kursą, laikantis šių egzaminų reikalavimų, nurodytų 66.A.45 dalyje.

**B SKYRIUS****KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS DARBO TVARKA****A POSKYRIS****BENDROSIOS NUOSTATOS****147.B.05 Taikymo sritis**

Šiame skyriuje išdėstyti administraciniai reikalavimai, kurių turi laikytis kompetentinga institucija, taikanti ir vykdanči A skyriuje numatytus įpareigojimus.

**147.B.10 Kompetentinga institucija****a) Bendrosios nuostatos**

Valstybė narė turi paskirti kompetentingą instituciją, kuri būtų atsakinga už 147 dalyje nurodytų pažymėjimų išdavimą, pratęsimą, pakeitimą, sustabdymą ar atšaukimą. Ši kompetentinga institucija turi nustatyti dokumentais pagrįstą darbo tvarką ir organizacijos struktūrą.

**b) Įsteigimai**

Kompetentingoje institucijoje turi dirbti pakankamai darbuotojų, kad būtų įvykdyti šios dalies reikalavimai.

**c) Darbo tvarka**

Kompetentinga institucija turi nustatyti konkrečią darbo tvarką, užtikrinančią šios dalies reikalavimų vykdymą.

Darbo tvarka turi būti patikrinta ir pakeista, kad reikalavimai būtų vykdomi nuolatos.

**147.B.15 Priimtina patvirtinimo tvarka**

Agentūra turi sukurti priimtina patvirtinimo tvarką, kurią kompetentinga institucija galėtų panaudoti kaip šios dalies reikalavimų vykdymo įrodymą. Jeigu šiai tvarkai nenusižengiama, atitinkami šios dalies reikalavimai laikomi įvykdytais.

**147.B.20 Įrašų saugojimas****a) Kompetentinga institucija turi nustatyti įrašų saugojimo tvarką, leidžiančią tinkamai nustatyti kiekvieno patvirtinimo išdavimo, atnaujinimo, pratęsimo, pakeitimo, sustabdymo ar atšaukimo procedūrą.****b) Įrašus apie techninės priežiūros mokymo organizacijos kontrolę turėtų sudaryti bent:**

- 1) mokymo organizacijos paraiška gauti patvirtinimą;
- 2) mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas, įskaitant visus jo pakeitimus;
- 3) audito programos kopija su terminu, kada auditas turi būti atliekamas ir kada buvo atliktas, sąrašu;
- 4) visi priežiūros įrašai, įskaitant visus audito įrašus;
- 5) svarbios korespondencijos kopijos;
- 6) duomenys apie visas lengvatas ir reikalavimus vykdyti nurodymus;
- 7) visos kitų kompetentingų institucijų ataskaitos apie organizacijos priežiūrą;
- 8) organizacijos žinytas ir jo pakeitimai.

**c) b pastraipoje nurodytus įrašus ir dokumentus būtina saugoti mažiausiai 4 metus.**

**147.B.25 Lengvatos**

- a) Kompetentinga institucija gali atleisti valstybinę mokymo įstaigą nuo:
  - 1) reikalavimo turėti organizacijos statusą, kaip apibrėžta 147.A.10 dalyje;
  - 2) reikalavimo turėti atsakingą vadovą, išskyrus apribojimą, kad valstybinė institucija paskiria mokymo organizacijai vadovauti asmenį ir skiria jam pakankamai lėšų šiai mokymo organizacijai vadovauti pagal 147 dalies reikalavimus;
  - 3) nepriklausomo audito, kaip kokybės sistemos dalies, tačiau valstybinėje institucijoje turi būti nepriklausomas kontrolierius, šioje dalyje nurodytu dažnumu tikrinantis techninės priežiūros mokymo organizaciją.
- b) Visas pagal pagrindinio reglamento 10 straipsnio 3 dalį suteiktas lengvatas kompetentinga institucija turi fiksuoti ir šiuos įrašus saugoti.

**B POSKYRIS****PATVIRTINIMO SUTEIKIMAS**

Šiame poskyryje išdėstyti patvirtinimo išdavimo techninės priežiūros mokymo organizacijai reikalavimai.

**147.B.100 Bendrosios nuostatos**

- a) Paraiška dėl pirminio techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo arba dėl techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pakeitimo pateikiamas kompetentingos institucijos nustatytu būdu užpildant patvirtintą formą.
- b) Patvirtinimą techninės priežiūros mokymo organizacijai suteikia kompetentinga institucija.
- c) Nepaisant pirmiau išdėstytų reikalavimų, mokymo organizacija, ES neįregistruota kaip juridinis asmuo, paraišką techninės priežiūros mokymo organizacijai suteikti ar pakeisti patvirtinimą pateikia agentūros nustatytu būdu užpildžiusi patvirtintą formą.

**147.B.105 Paraiška dėl patvirtinimo arba pakeitimo**

Paraiškoje dėl patvirtinimo arba pakeitimo turi būti pateikta ši informacija:

- 1) registruotas pareiškėjo pavadinimas ir adresas;
- 2) adresas, reikalingas suteikti patvirtinimą ar jį pakeisti;
- 3) numatyta patvirtinimo ar pakeitimo galiojimo apimtis;
- 4) atsakingo mokymo organizacijos vadovo pavardė ir parašas;
- 5) paraiškos pateikimo data.

**147.B.110 Patvirtinimo suteikimo tvarka**

- a) Kompetentinga institucija turi:
  - 1) patikrinti techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyną;
  - 2) patikrinti, ar mokymo organizacija atitinka 147 dalies reikalavimus.
- b) Mokymo organizacijoje atlikto audito metu nustatyti pažeidimai įregistruojami ir patvirtinti raštu pateikiami pareiškėjui.
- c) Visi pažeidimai turi būti pašalinti pagal 147.B.130 dalį prieš suteikiant patvirtinimą.
- d) Patvirtinimo pažymėjime turi būti nurodytas patvirtinimo numeris, užrašytas agentūros patvirtintu būdu.

**147.B.115 Patvirtinimo pakeitimo tvarka**

Patvirtinimo pakeitimo tvarka atitinka 147.B.110 dalies reikalavimus ir yra apribota pakeitimo apimtimi.

**147.B.120 Pratęsimo tvarka**

- a) Kiekvienoje mokymo organizacijoje ne rečiau kaip kas 24 mėnesius turi būti atliktas išsamus patikrinimas ir nustatyta, ar laikomasi šios dalies reikalavimų.
- b) Pažeidimai turi būti pašalinti pagal 147.B.130 dalį.

**147.B.125 Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas**

Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas turi atitikti II priedėlyje pateiktą formą.

**147.B.130 Pažeidimų šalinimas**

- a) Jeigu per tris dienas nuo raštiško pranešimo apie 1 lygio pažeidimą gavimo jis nepašalinamas, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimą kompetentinga institucija turi visiškai arba iš dalies atšaukti, sustabdyti arba apriboti.
- b) Jeigu per kompetentingos institucijos nustatytą laikotarpį nebuvo pašalintas 2 lygio pažeidimas, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimą kompetentinga institucija turi visiškai arba iš dalies atšaukti, sustabdyti arba apriboti.

**C POSKYRIS****TECHNINĖS PRIEŽIŪROS MOKYMO ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO ATŠAUKIMAS, SUSTABDYMAS ARBA APRIBOJIMAS****147.B.200 Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo atšaukimas, sustabdymas arba apribojimas**

Kompetentinga institucija gali:

- a) pagrįstais atvejais atsiradus galimam pavojui saugai sustabdyti patvirtinimą; arba
- b) patvirtinimą sustabdyti, atšaukti ar apriboti, kaip numatyta 147.B.300 dalyje.

---

*I priedėlis***Pagrindinio mokymo kurso trukmė**

Minimali viso pagrindinio mokymo kurso trukmė

| Pagrindinis mokymo kursas | Trukmė (valandų skaičius) | Teorinio mokymo dalis (%) |
|---------------------------|---------------------------|---------------------------|
| A1                        | 800                       | nuo 30 iki 35             |
| A2                        | 650                       | nuo 30 iki 35             |
| A3                        | 800                       | nuo 30 iki 35             |
| A4                        | 800                       | nuo 30 iki 35             |
| B1.1                      | 2 400                     | nuo 50 iki 60             |
| B1.2                      | 2 000                     | nuo 50 iki 60             |
| B1.3                      | 2 400                     | nuo 50 iki 60             |
| B1.4                      | 2 400                     | nuo 50 iki 60             |
| B2                        | 2 400                     | nuo 50 iki 60             |

## II priedėlis

## Patvirtinimo pažymėjimas

**Europos Sąjunga**  
**Kompetentinga institucija**  
**PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS**

## NUORODA

Pagal galiojančius ES reglamentus ir atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas [kompetentinga institucija] šiuo pažymėjimu konstatuoja

MOKYMO ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS

MOKYMO ORGANIZACIJOS ADRESAS

kad techninės priežiūros mokymo organizacija pagal 147 dalį yra patvirtinta mokyti ir egzaminuoti pagal pridėtą patvirtintą mokymo planą bei išduoti atitinkamus pažymėjimus, patvirtinančius studentų žinias.

## SĄLYGOS:

- 1) Šio patvirtinimo apimtis apibrėžta pagal 147 dalį patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne patvirtinimo skyriuje nustatytą taikymo sritimi; ir
- 2) pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis pagal 147 dalį patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne nustatytos tvarkos; ir
- 3) šis patvirtinimas galioja tol, kol pagal 147 dalį patvirtinta techninės priežiūros mokymo organizacija atitinka 147 dalies nuostatas.
- 4) Jei laikomasi pirmiau minėtų sąlygų, šis patvirtinimas galioja, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Išdavimo data: .....

Pasirašė: .....

Sąrašo įtraukimo į patvirtinimą data: ..... (nebūtina) ..... Valstybės narės/EASA vardu

## PATVIRTINIMO MOKYTI/EGZAMINUOTI SĄRAŠAS

Organizacija: .....

Patvirtinimo nuoroda: .....

| KLASĖ              | KVALIFIKACIJA |       | APRIBOJIMAI                                 |
|--------------------|---------------|-------|---------------------------------------------|
| PAGRINDINIS KURSAS | –B1           | TB1.1 | LĖKTUVAI SU TURBININIAIS VARIKLIAIS         |
|                    |               | TB1.2 | LĖKTUVAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS        |
|                    |               | TB1.3 | SRAIGTASPARNIAI SU TURBIN. VARIKLIAIS       |
|                    |               | TB1.4 | SRAIGTASPARNIAI SU STŪMOKLIN. VARIKLIAIS    |
|                    | –B2           | TB2   | AVIACIJOS ELEKTRONIKA                       |
|                    | A             | TA1.1 | LĖKTUVAI SU TURBININIAIS VARIKLIAIS         |
|                    |               | TA1.2 | LĖKTUVAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS        |
|                    |               | TA1.3 | SRAIGTASPARNIAI SU TURBIN. VARIKLIAIS       |
|                    |               | TA1.4 | SRAIGTASPARNIAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS |
| TIPAS/UŽDUOTYS     | B1            | T1    | NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ                      |
|                    | B2            | T2    | NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ                      |
|                    | A             | T3    | NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ                      |
|                    | C             | T4    | NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ                      |

Patvirtinimas mokyt/egzaminuoti galioja tol, kol darbai atliekami 147 dalyje patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne nustatyta tarka: .....

Išdavimo data: .....

Pasirašė: .....

Valstybei narei/EASA

EASA 11 forma

## III priedėlis

## Mokymo kurso baigimo pažymėjimo pavyzdys

## PRIPAŽINIMO PAŽYMĖJIMAS

PAGAL 147 DALĮ PATVIRTINTAS PAGRINDINIS MOKYMO KURSAS ARBA JO BAIGIMO EGZAMINAS

Šis pažymėjimas išduotas:

VARDAS, PAVARDĖ

GIMIMO DATA, VIETA

Išdavė (gali būti įrašyta iš anksto) .....

mokymo organizacija, patvirtinta pagal 147 dalies reikalavimus

(gali būti įrašyta iš anksto) .....

patvirtinimo nuoroda .....

Šiuo pažymėjimu konstatuojama, kad pirmiau minėtas asmuo sėkmingai baigė patvirtintą pagrindinį mokymo kursą arba išlaikė toliau nurodytą pagrindinį egzaminą:

PAGRINDINIS MOKYMO KURSAS ar  
PAGRINDINIO KURSO EGZAMINAS,  
BAIGIMO arba IŠLAIKYMO DATA

Pasirašė: ..... Pažymėjimo Nr.: .....

Skirtas: (gali būti įrašyta iš anksto) ..... Data: .....

**Mokymo kurso pažymėjimas**

Toliau pateiktas orlaivio tipo mokymo kurso pagal 147 dalį pažymėjimas gali būti naudojamas tiek šio kurso teorinės, tiek abiejų dalių – teorinių ir praktinių užsiėmimų – baigimo pripažinimui.

Nuorodų eilutėje reikia perbraukti, o laukelyje „Mokymo kurso tipas“ būtina nurodyti, ar buvo baigta tik teorinė mokymo kurso dalis, ar teorinė dalis ir praktinis parengimas.

Pažymėjime turi būti vienareikšmiai nurodyta, ar buvo baigtas visas ar tik sutrumpintas mokymo kursas dėl to, kad pareiškėjas anksčiau yra sukaupęs patirties (pvz., A340 mokymo kursas, skirtas A320 technikams).

**PRIPAŽINIMO PAŽYMĖJIMAS**

PAGAL 147 DALĮ PATVIRTINTAS ORLAIVIO TIPO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS  
MOKYMO KURSAS ARBA ORLAIVIO TIPO BAIGIMO EGZAMINAS

Šis pažymėjimas patvirtina teorinę/praktinę orlaivio tipo mokymo kurso dalį (nereikalingą išbraukti) ir yra išduotas:

VARDAS, PAVARDĖ

GIMIMO DATA, VIETA

Išdavė (gali būti įrašyta iš anksto) .....

mokymo organizacija, patvirtinta pagal 147 dalies reikalavimus

(gali būti įrašyta iš anksto).....

pagal patvirtinimo nuoroda xxx. Šiuo pažymėjimu konstatuojama, kad pirmiau minėtas asmuo sėkmingai baigė patvirtintą orlaivio tipo techninės priežiūros mokymo kursą arba išlaikė šio mokymo kurso egzaminą:

ORLAIVIO TIPO MOKYMO KURSAS ar  
EGZAMINAS, MOKYMO KURSO BAIGIMO  
arba MOKYMO KURSO EGZAMINO IŠLAIKYMO DATA

NURODYTI, AR KURSĄ PAGAL 147 DALĮ SUDARĖ TIK TEORINIS  
MOKYMAS, AR TEORINIS MOKYMAS IR PRAKTINIAI UŽSIĖMIMAI

Pasirašė: ..... Pažymėjimo Nr.: .....

Skirtas: (gali būti įrašyta iš anksto) ..... Data: .....